

Statusrapport 2011

Naturstyrelsen Vestjylland

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Naturstyrelsen, Vestjylland. Gl. Landevej 35, 7620 Lemvig.
Læs mere på: <http://www.naturstyrelsen.dk/Lokalt/Vestjylland/Arealforvaltning/>

Med nærværende rapport gør Naturstyrelsen Vestjylland status over aktiviteter i 2011

Organisatoriske omstruktureringer i Naturstyrelsen

Med virkning fra 1. januar 2011 fusionerede Skov- og Naturstyrelsen med By- og Landskabsstyrelsen til en samlet styrelse – Naturstyrelsen. Det betød at arealforvaltningsenheden i Klosterheden blev lagt sammen med det tidligere miljøcenter Ringkøbing. I 2012 blev der vedtaget en række yderligere ændringer således at Naturstyrelsens samlede lokale enheder reduceres fra de nuværende 25 til 19 over en forventet periode på 5 år. Strukturændringerne indebærer at de 6 tidligere Miljøcentre nedlægges og arbejdsopgaverne flyttes til enten den centrale enhed i København eller til andre lokale naturforvaltningsenheder.

Hedepleje

Lynghederne i Vestjylland så i 2011 fortsat ret triste ud. De senere års angreb af Lyngens bladbiller, har taget livet af meget af den modne og senile hedelyng. Angrebet er dog klinget af for denne omgang, og nye små lyngplanter vil forhåbentligt spire frem som erstatning for den døde lyng.

Figur 1 Afbrænding af hedearealer på Nr. Vosborg Hede

For at fremme denne nyspiring, er der i foråret 2011 afbrændt meget store arealer på Vind hederne og på Nr. Vosborg hede. Afbrænding foregår sidst i marts måned, når vejret tillader det.

Der er desuden foretaget hedepleje i form af høst til tækkelyng, samt almindelig knusning af træopvækst og gammel hedevegetation. Enhedens besætning af får, plejer ligeledes store hedearealer gennem afgræsning. Det meste af hedeplejen foretages indenfor

et Life hedeprojekt. Nogle skovarealer er fjernet, og arealerne overlades til at blive til nye hedearealer. Det drejer sig om Nagstrups træer på Nr. Vosborg hede, en rødgran bevoksning ved Fuglsang bro, samt nogle arealer med tidligere contortafyr ved Skydebanevej i Klosterheden plantage. I Hoverdal plantage ved Sørupvej er der ryddet ca 10 ha skov på et areal som skal overgå til hede/hedemose. Grøfterne på arealet er pletvis tildækket, for at minimere udledning af okkervand til Høbro bæk.

I Husby klitplantage er arbejdet med rydning af den store parabelklit fortsat, og de store sandklitter er nu synlige.

Fortidsminder

Fortidsmindet Rammedige har fået et stort løft. En donation fra A.P.Møller fonden til Kulturarvstyrelsen, gjorde det muligt at lave en rekonstruktion af diget, samt at forbedre skiltning og p-plads. Faciliteterne blev indviet under stor opmærksomhed den 23. okt. 2011. TV2 lavede et indslag som kan ses her:

<http://www.tvmidtvest.dk/indhold/ramme-dige-genindviet>

Figur 2 Et par drabelige jernalderkrigere i massivt egetræ holder vagt ved Rammedige. Skulpturerne virker som blikfang for fortidsminderne.

Ligeledes har tilskud fra KUAS gjort det muligt at forbedre adgangsforholdene til Øster Lem hede. Skiltning og p-plads er også forbedret.

Skovdyrkning

Hugsten på Naturstyrelsen Vestjylland udgjorde i 2011 ca 57.000 m³, fordelt med 34.000 m³ gavntre og 23.000 m³ flis. Budgethugsten er beregnet til 50.500 m³. Merhugsten på 6.500 m³ er udelukkende sket på flisdelen. Træpriserne har været gode, gennemsnitspris 380 kr/m³. Skovningsresultater har givet 10.2 million i dækningsbidrag på gavntredelen og 2.7 million på flisdelen. Trods flere mindre storme i vinterens løb, blev vi forskånet for stormfald af betydning, kun ca. 300 m³ i Hoverdal.

Bevoksningspleje er foretaget, hovedsagelig som udtynding i unge løvtræbevoksninger. Det tilstræbes i størst mulig omfang at foretage dette i vinterhalvåret, derved kan de nedskårne træer tjene som vinterføde for hjortevildtet.

Kultur. Der blev plantet 21 ha med 72.000 planter. Omtrent halvdelen var på stormfaldsarealer efter stormen 2005. De 17.000 var løvtræ og 55.000 nål. Den store nåltræsandel skyldes de barske kulturbetingelser på store åbne flader.

Endvidere blev der sået 200 kg bog på ca. 15 ha under skærm af gammel rødgran. For at øge træartssammensætningen i den fremtidige bevoksning er der samtidig iblandet douglasfrø.

Hegnsgennemgang er fortsat en stor arbejdsopgave. Der er kun opsat få nye kulturhegn, betydeligt flere er fjernet.

Foråret blev stærkt påvirket af nattefrost, hvor især natten mellem den 3. og 4. maj med - 3.5 grader var barsk. Det tidlige forår betød at bøgen var fuldt udsprunget 2. maj og også eg var delvis udsprunget. Det betød at den hårde nattefrost totalt afløvede bøgene og delvis egene. Det resulterede i de største frostskafer i bøg de sidste 30 år. Ellers var skovens sundhedstilstand generelt god. Nedbørsforholdene var optimale og vinterens storme klarede skoven også. De forrige års problemer med billeangreb sås ikke og der blev kun observeret meget begrænsede typografangreb.

Certificering

I 2011 har vi ikke haft kontrolbesøg. I 2011 blev der som led i Naturstyrelsens certificering løbende foretaget besigtigelse og registrering af nøglebiotoper og levesteder for rødlistearter på Naturstyrelsens skovarealer.

Kreaturhold

Naturstyrelsen råder for tiden over 32 kreaturer af skovkvægs-racen. Denne race er særligt hårdfør og nøjsom, og derfor særdeles velegnet til at yde plejende afgræsning. Kreaturerne afgræsser fortrinsvis lysåbne arealer som heder, men regulær skovgræsning finder også sted. Der er i år indkøbt 3 mobile læskure, hvilket betyder, at vi selv kan håndtere dyrene om vinteren og ikke behøver at finde opstaldning andetsteds.

Pyntegrønt og juletræer.

Det er besluttet at udfase produktionen af juletræer og pyntegrønt på Naturstyrelsens arealer. Dette gør sig således også gældende på lokalenheden, og kommer til udtryk ved at vi ikke mere planter nye pyntegrøn- og juletræsbevoksninger. Der er dog fortsat nogle få pyntegrønbevoksninger, hvor det er muligt at klippe pyntegrønt, men produktionsmulighederne svinder hurtigt.

Enheden sælger alt pyntegrønt som selvklip til eksterne entreprenører.

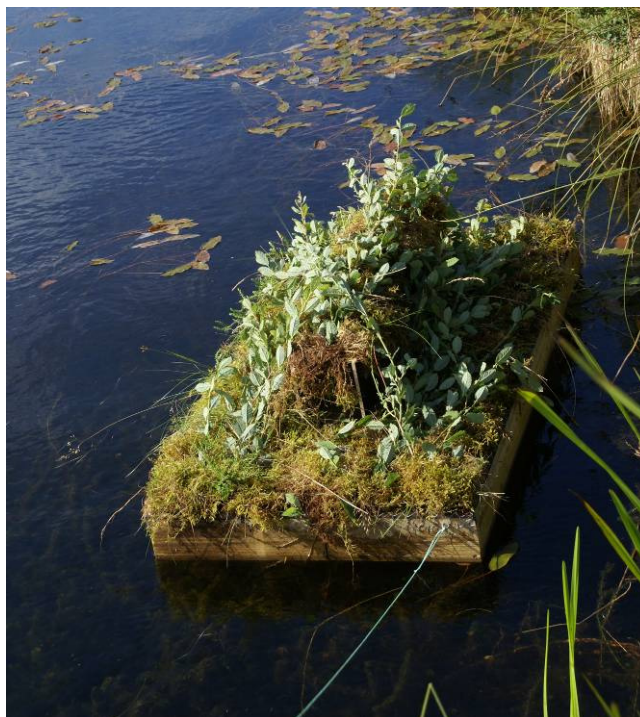
Nedenstående tabel viser solgte mængder for hver træart.

Tabel 1 Oversigt over mængder af pyntegrønt og juletræer høstet i 2011

År 2011	kg pyntegrønt				kg grønt Total	stk juletræer			juletræer (total)	
	BJF	NGR	NOB	OMO		BJF	NGR	OMO		
total	26.360	27.370	56.440	60.250	170.420	15	41	3	11	70

Vildtforvaltning, mink

Der blev i løbet af 2011 arbejdet videre på det tidligere minkprojekt med det formål at nå frem til en forvaltningsplan for mink. Forvaltningsplanen blev sendt i høring i slutningen af december 2011 og blev endelig vedtaget og offentliggjort i juni 2012. Med forvaltningsplanen arbejdes der målrettet med en regulering af mink indenfor foreløbig 20 særlige indsatsområder. I Vestjylland er Harboøre Tange og Nisum Fjord med i de 20 landsdækkende områder. I forvaltningsplanen lægges der op til anvendelse af dræbende fælder, såkaldte slagfælder, som de fleste steder skal placeres på en flydeplatform for at minimere en eventuel bifangst.

Figur 3 Flydeplatform med en camoufleret slagfælde

Vildtforvaltning, mårhund

I 2011 kom der for alvor fart i mårhundeprojektet. Der henvises til statusrapporten for 2010, hvor både projektet og judasmetoden, er nærmere beskrevet.

Sidst på vinteren blev de første mårhunde indfanget, og steriliseret, og blev begyndelsen til et "korps" af judas-dyr. Dette nåede ved årets udgang op på de ca. 20 gps-dyr, der var målet i projektet.

I 2011 indgik Naturstyrelsen en samarbejdsaftale med Danmarks Jægerforbund, om bekæmpelse af mårhunden. Der blev uddannet 14 mårhundereguleringsjægere, der er geografisk jævnt fordelt i hele Jylland og på Fyn. Mårhundereguleringsjægerne arbejder tæt sammen med Naturstyrelsens folk, og arbejder lokalt, hvor de bl.a. følger op på meldinger om nye observationer af mårhunde, passer vildtkameraer og fælder m.v..

Figur 4 Primo marts kunne den første judas-mårhund i 2011 sættes ud ved Vest Stadil Fjord. Skovløber Brian Kjølhede Jensen, har i 2011 arbejdet meget med mårhundeprojektet, og blev i årets løb meget klogere på mårhunden og dens vaner. Foto: Jens Henrik Jakobsen

Judas-dyrene har givet en masse ny viden om hvor og hvordan mårhunden færdes i Danmark, så udover at lede til dyr der efterfølgende er blevet nye Judas-dyr eller aflivet, har den viden gjort bekæmpelsen langt mere effektivt. På nedenstående figur kan man få et indtryk af mårhundens evne til at bevæge sig over store afstande.

Der skal også i år lyde en stor tak til alle der har bidraget med observationer af mårhunde og meldinger/levering af f.eks. trafikdræbte mårhunde. Døde mårhunde undersøges stadig rutinemæssigt for at overvæge deres sundhedstilstand, men heldigvis har de undersøgte dyr hidtil ikke givet anledning til bekymring. Så alle observationer af både levende og døde dyr er stadig meget velkomne.

Naturstyrelsen deltager endvidere som partner i en ny fælles Skandinavisk (inklusive Tyskland) LIFE ansøgning med fokus på bekæmpelse af de tre invasive pattedyr, mårhund, vaskebjørn og mink. Partnerne i projektet får først besked i løbet af foråret 2013 om hvorvidt EU kommissionen har valgt at tildele projektet midler.

Figur 5 Et eksempel på mårhundens evne til at sprede sig. Efter en længere periode, hvor mårhunden opholdt sig ved Vigso i Thy, tilbagelagde den "Tour de Nordjylland" fra 1. til 19. august 2011 - og som det ses er Limfjorden ikke nogen hindring for en mårhund. (Print fra svenske Followit, der levrandør af udstyr og gps-overvågningen af judasmårhundene)

De vestjyske bævere

Bestanden af bævere i Vestjylland er fortsat i fremgang. Ved den årlige bævertælling, der blev afholdt i dagene 13-15. april, 2011 mødte i alt ca. 80 entusiastiske deltagere op for at hjælpe med at optælle antallet af bævere. Ved observationer ved alle kendte bæverterritorier, og en senere korrektion for flergangsobservationer, kunne den samlede bestand estimeres til i alt 156 individer. I 2010 estimerede vi bestanden til ca. 139 individer og i 2009 til ca. 121 dyr.

Bæverne havde ved udgangen af 2011 et udbredelsesområde med følgende begrænsninger:

Mod nord: Flynder Å, nord for Klosterheden

Mod syd: Husby- og Nørresø.

Mod øst: Hellegård Å, Savstrup Å og Storåen lidt øst for vandkraftsøen i Holstebro.

Mod vest: Nissum Fjord.

Bestandens struktur udgøres i 2011 af 36 territorier med 58 kendte bæverhytter.

Der er fortsat mange besøgende der gerne vil opleve bæveren på nært hold. I 2011 afholdt vi således 69 ture med særlig fokus på bæverforvaltning. Bæverne kan også opleves på egen hånd. Bedst er det umiddelbart før og efter solopgang og solnedgang. Goder steder er Møllesøen, Døjbæk Sø eller ved Risbæk. Find et punkt højt i landskabet og så er det bare med at vente. Nogle gange går der ikke længe før dyrene pludselig trækker kølvandsstriber henover den blanke vandoverflade, eller kommer baksende med grene der er gnavet af et nyfældet træ. Andre gange kan man vente længe uden held.

Figur 6 Bæverdæmning ved Flynder Å (Foto: H. Givskov)

Jagt

Kronvildt er, uden tvivl, den vildtart der fylder mest i den vestjyske jagt – og jagtsæsonen 2011-12 skulle vise sig at blive et nyt rekordår, trods nye jagttider for kronvildtet – se nærmere nedenfor. Efter to jagtsæsoner, hvor der i en stor del af jagtsæsonen, havde været ”rigtig” vinter med frost og sne, blev seneste jagtsæson en mere ”normal” dansk vinter, hvor den første sne faldt den sidste uge i januar. Mange jægere havde tilskrevet de store kronvildtudbytter i 2009/10 og 2010/11 vintervejret; men i den ”grønne” vinter 2011/12 opgjorde Hjortevildtgruppe Vestjylland, på baggrund af lokale indberetninger, afskydningen til hele 1650 dyr mod henholdsvis 1417 og 1367 i de to foregående jagtsæsoner. Af de 1650 dyr var 77 nedlagt i Klosterheden mod 85 sæsonen før mens der i syd på gl. Ulborg-arealerne blev nedlagt 279 mod 236 året inden.

Jagtsæsonen 2011/12 var også første sæson, hvor nye jagttider for kronvildt trådte i kraft i denne del af landet. Jagttiderne er blevet til efter et forarbejde af Hjortevildtgruppe Vestjylland. Her havde formand Knud Pedersen, der også er kredsformand for Danmarks Jægerforbund, gennem længere tid, samlet ideer og inspiration på mange lokale møder med jægere i landsdelen. På baggrund af dette og interne drøftelser i hjortevildtgruppen, indstillede gruppen et forslag om nye jagttider, hvis hovedformål er at øge andelen af ældre hjorte i bestanden, og sætte fokus på afskydningen af hinder og kalve. Dette er søgt opnået ved at frede hjorte med mellem 3 og 8 sprosser i geviret i den første del af jagtsæsonen, og helt frede alle hjorte der er ældre end spidshjorte i januar. Erfaringerne fra den første jagtsæson er overvejende positive. Afskydningen har været stor og der er nedlagt mange hinder og andelen af spidshjorte er øget mens andelen af de mellemaldrende hjorte er faldet.

Omkring råvildtbestanden, der med et par hårde og lange vintre, havde været under pres, ser det nu positivt ud. Naturen er heldigvis så viseligt indrettet at det er de ”rigtige” dyr der primært bukker under i sådan en situation. Det er svage lam og gamle dyr med så slidt et tandsæt, at de har svært ved at omsætte tilstrækkeligt føde af ringere kvalitet. Det giver et godt udgangspunkt for en sund og stærk bestand – og den ser ud til at være godt på vej.

Myndighedsområdet

Skov- og Naturstyrelsen er myndighed på skovlovsområdet. Der er udarbejdet ca. 15 afgørelser efter skovloven, samt behandlet en lang række henvendelser.

Formidling og naturvejledning

Figur 7 Fra fjord til bord – fiskeaktivitet
Foto: H. Givskov)

Der blev afviklet i alt 281 arrangementer med Naturstyrelsen Vestjylland som tovholder. Ved disse arrangementer, der dækker over en mængde forskellige aktiviteter deltog i alt ca. 11.300 borgere. Skovens dag og julemarkedet i Husby bidrog til denne del af statistikken med i alt ca. 1.550 deltagere.

Naturstyrelsen Vestjyllands store ”publikumssluger” i naturformidlingen er turene med naturbussen, herunder bæverturene. Naturbussen kørte 61 gange

for at kigge på kronvildt i plantagerne, gæs ved fjorden og naturen generelt. På disse ture deltog i alt ca. 2.000, mest voksne.

En del af bæverturene afvikles i Naturbussen, andre foregår til fods i områder, hvor bæverens færden opleves og forklares på nærmeste hold. Der blev afviklet 69 ture i løbet af 2011, med i alt ca. 2.200 deltagere. Heraf ca. en ¼ børn og resten voksne.

Figur 8 Der blev også i 2011 fundet mange gode spisesvampe i skovene – her en Karl Johan.

turene var gratis og halvdelen med deltagerbetaling, f.eks.: Naturbussen. Turene omfattede et bredt udsnit af emner inden for natur og motion.

En del af turene afvikledes efter "Over stok og sten" princippet, hvor der er tale om en rask vandretur, mest uden for veje og stier. Flere svampeture blev det også til, i en sæson hvor der var godt med svampe at finde.

På naturskolen Kærgård Mølle Havde vi i alt ca. 180 arrangementer med i alt godt 4.700 besøgende. Her er det børnene der udgør den største gruppe. De tegner sig således for ca. 80% af den samlede deltagelse.

I alt var der 55 færre ture og 1300 færre deltagere. Det skyldes nok væsentligst, at der har været mindre interesse for bæverture mod betaling.

Der annonceredes 52 offentlige ture i Ud

På Tur kalenderen, ugeaviserne og www.udinaturen.dk Ca. halvdelen af

Naturrum Thyborøn

Efter at have været undervejs i næsten tre år blev arbejdet med naturrummet endeligt afsluttet. Tilladelserne er i hus, og arbejdet er udført. Anlægget afsluttedes i 2012, med en indvielse der fandt sted den 16. juni 2012. Naturstyrelsens bidrag beløber sig til kr. 450.000. Resten af anlægsudgifterne op til 3.500.000 er bevilget af: Friluftsrådet, Lokale- og Anlægsfonden, Feriefonden, LAG, Lemvig Kommune og forskellige lokale bidragydere i form af bl. a. frivillig arbejdskraft.

Naturstyrelsens midler blev anvendt til et fugleskjul (observationshytte af træ) med plancheformidling af fugleliv, naturforvaltning, fredning og vildtreservat på Harboøre Tange.

Desuden en 11 km lang vandrerute omkring den nordligste lagunesø (Thyborøn Fjord). På ruten formidles naturen ved skilte og der er anbragt QR-koder, der linker til hjemmesidetekster og illustrationer via smartphone. På ruten anlægges der desuden en grillplads og opsættes to rastepadsborde. Den skriftlige formidling oversættes til engelsk og tysk, så oversøiske og kontinentale turister også kan få glæde af udkantsdanmarks lyksaligheder.

Friluftsliv, faciliteter og anlæg

I erkendelse af, at NST i disse år ikke har ressourcer til at opretholde et tilstrækkeligt højt vedligeholdelsesniveau på alle vore faciliteter, indledte vi en proces, der havde til hensigt at afdække, hvor vi kunne ændre praksis. Året 2011 har således båret præg af, at visse faciliteter er nedlagt eller reduceret i omfang. Skraldestativer er fjernet, der leveres ikke færdigt brænde på grillpladserne og skovlegepladserne reduceres i omfang i takt med, at legeredskaberne bliver nedslidte eller måske farlige. Der foretages ikke væsentlige investeringer i nye faciliteter. Denne praksis har selvfølgelig medført en del henvendelser fra utilfredse eller undrende brugere.

Der er opstillet brændeskure ved de største shelterpladser. Brændeskurene er bygget til at modtage 3-m træ, som brugerne så selv må save + kløve til egnet brændestørrelse.

Der er på alle skilte ved indgangsveje udskiftet piktogrammer med Naturstyrelsens nye navn og logo.

En ny shelterplads i Hoverdal er indviet. Pladsen er bygget af en gruppe frivillige fra Hover/Thorsted sogn. Resultatet er rigtig flot.

Der er indviet en ny løberute i Husby klitplantage. Ruten er også lavet i samarbejde med lokal løbeklub.

Udinaturen.dk

I 2010 opstod Naturstyrelsens nye interaktive side med oplysninger om friluftsfaciliteter, ruter, og arrangementer. Siden hedder www.udinaturen.dk

På denne side har du som bruger mulighed for at orientere dig om muligheder for friluftsliv inden for det område du ønsker at besøge. Du kan finde ud af, hvor der er overnatningsmuligheder, hvor der er spændende vandreruter, eller muligheder for at træne løb eller mountainbiking. I det hele taget fremgår alle tilbud, også formidlingstilbud af kortet. Du skal blot vælge hvilket område du vil søge i, og hvad du vil opleve, så klarer "udinaturen" resten for dig.

The screenshot shows the website 'Ud i Naturen' in a Windows Internet Explorer browser. The page features a search interface on the left with filters for 'Søgning' (Fritekstsøgning, Kommune) and 'Kategori' (Arrangementer, Naturruter, Faciliteter, Overnatning, Seværdigheder, Badning og fiskeri, Roning og sejlsads, Vinterlege). The main content area displays a map of the Klosterhede Plantage area with various icons representing activities. Below the map is a table titled 'Naturoplevelsesliste (16)' with columns for 'Navn', 'Kategori', 'Længde', 'Turdato', and 'Rating'. The table lists several primitive overnatningspladser and lejrplasser for grupper, each with a star rating and checkboxes for actions like 'OPDATER' and 'FLERE INFORMATIONER'.

Navn	Kategori	Længde	Turdato	Rating	OPDATER	FLERE INFORMATIONER
☐ Klosterheden, Risbæk	Lejrplasser for grupper o.l.			★★★★★	☐	☐
☐ Klosterheden, Moselyst	Primitive overnatningspladser			★★★★★	☐	☐
☐ Klosterheden, Skibækken	Primitive overnatningspladser			★★★★★	☐	☐
☐ Klosterheden, Moselyst	Primitive overnatningspladser			★★★★★	☐	☐
☐ Fjaltring, Høfde Q	Primitive overnatningspladser			★★★★☆	☐	☐
☐ Klosterheden, Hornet	Lejrplasser for grupper o.l.			★★★★☆	☐	☐

Figur 9 På Naturstyrelsens, Udinaturen.dk kan man nemt danne sig et overblik over hvilke friluftsmuligheder der byder sig i ens lokalområde. Her vises mulige overnatningspladser i og omkring Klosterheden.

Skovhjælpere

Samarbejdet med det kommunale beskæftigelsestilbud "Struerværkstedet" omkring skovhjelperordningen fortsatte i 2011. Samarbejdet fungerer særdeles smidigt og skovhjelperne løser opgaverne på en rigtig fin måde. Samtidig er det Naturstyrelsens opfattelse at skovhjelperne har nogle dejlige dage, hvor arbejdet i skoven og timerne omkring "frokostbålet", giver ekstra indhold og gode impulser i tilværelsen. Skovhjelperne gennemførte i 2011 nedskæring af uønsket træopvækst på flere af hederne i Klosterheden, fjernede Glansbladet Hæg langs en række skovveje og forsynede især bålpladsen ved Mølløsøen med brænde.

Sandflugt

Atter et år hvor frost og snedække i vinteren 2010/11, samt en del vind fra øst, begrænsede sandflugtsproblemerne til et minimum. I forbindelse med nogle få vinterstorme med højvande, havde vinden dog enkelte steder "gnavet" i klitfoden. Det er dog ikke noget der gav anledning til bekymring.

Køb og salg

Naturstyrelsen har siden slutningen af 2010 arbejdet på at afhænde regulære landbrugsarealer ved både Fjaltring og Husby Enge. Ved Fjaltring foretages i denne sammenhæng en frastykning af naturarealer i klitterne mod Vestkysten. Disse naturarealer sælges ikke. Arealerne blev i 2011 solgt.

Større naturprojekter

Som en del af projektet "Nissum Fjords Enge" er fugletårn ved Gørding Dæmningen blevet ombygget. Fugletårnet er etableret så der nu er rigtig gode muligheder for at opleve fuglene på Gørding Dæmningen. I tårnet er der desuden opsat en landskabsfrise og billeder af de almindeligste dyr og fugle der kan ses fra tårnet.

I 2011 overtog Naturstyrelsen engområderne og lagunesøerne på Harboøre Tange fra Kystdirektoratet. For at forbedre forholdene for primært engfuglene på tangen er der i 2011 etableret 3 nye græsningsfencer på arealerne vest for grusvejen til Thyborøn og slusedriften er reguleret så vandstanden i lagunesøerne holdes på et generelt højere niveau, så enge og loer ikke tørrer helt ud i sommerperioden.

Natura 2000 - Indsatsplanerne

På Natura 2000 området er påbegyndes i 2011 arbejdet med at udarbejde handleplaner for de arealer Naturstyrelsen Vestjylland forvalter indenfor Natura 2000 områderne:

- Flynder Å og heder i Klosterhede Plantage
- Nissum Fjord
- Agger Tange, Nissum Bredning, Skibtvad Fjord og Agerø.
- Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord
- Heder og klitter på Skovbjerg Bakke, Idom Å og Ormstrup Hede.
- Husby Klit

Handleplaner blev sendt i offentlig høring i juni måned 2012 og forventes endeligt fastlagt i december 2012.

**Med venlig hilsen
Medarbejderne ved Naturstyrelsen Vestjylland**

Statusrapport 2011

Naturstyrelsen Vestjylland

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Naturstyrelsen, Vestjylland. Gl. Landevej 35, 7620 Lemvig.
Læs mere på: <http://www.naturstyrelsen.dk/Lokalt/Vestjylland/Arealforvaltning/>

Med nærværende rapport gør Naturstyrelsen Vestjylland status over aktiviteter i 2011

Organisatoriske omstruktureringer i Naturstyrelsen

Med virkning fra 1. januar 2011 fusionerede Skov- og Naturstyrelsen med By- og Landskabsstyrelsen til en samlet styrelse – Naturstyrelsen. Det betød at arealforvaltningsenheden i Klosterheden blev lagt sammen med det tidligere miljøcenter Ringkøbing. I 2012 blev der vedtaget en række yderligere ændringer således at Naturstyrelsens samlede lokale enheder reduceres fra de nuværende 25 til 19 over en forventet periode på 5 år. Strukturændringerne indebærer at de 6 tidligere Miljøcentre nedlægges og arbejdsopgaverne flyttes til enten den centrale enhed i København eller til andre lokale naturforvaltningsenheder.

Hedepleje

Lynghederne i Vestjylland så i 2011 fortsat ret triste ud. De senere års angreb af Lyngens bladbiller, har taget livet af meget af den modne og senile hedelyng. Angrebet er dog klinget af for denne omgang, og nye små lyngplanter vil forhåbentligt spire frem som erstatning for den døde lyng.

Figur 1 Afbrænding af hedearealer på Nr. Vosborg Hede

For at fremme denne nyspiring, er der i foråret 2011 afbrændt meget store arealer på Vind hederne og på Nr. Vosborg hede. Afbrænding foregår sidst i marts måned, når vejret tillader det.

Der er desuden foretaget hedepleje i form af høst til tækkelyng, samt almindelig knusning af træopvækst og gammel hedevegetation. Enhedens besætning af får, plejer ligeledes store hedearealer gennem afgræsning. Det meste af hedeplejen foretages indenfor

et Life hedeprojekt. Nogle skovarealer er fjernet, og arealerne overlades til at blive til nye hedearealer. Det drejer sig om Nagstrups træer på Nr. Vosborg hede, en rødgran bevoksning ved Fuglsang bro, samt nogle arealer med tidligere contortafyr ved Skydebanevej i Klosterheden plantage. I Hoverdal plantage ved Sørupvej er der ryddet ca 10 ha skov på et areal som skal overgå til hede/hedemose. Grøfterne på arealet er pletvis tildækket, for at minimere udledning af okkervand til Høbro bæk.

I Husby klitplantage er arbejdet med rydning af den store parabelklit fortsat, og de store sandklitter er nu synlige.

Fortidsminder

Fortidsmindet Rammedige har fået et stort løft. En donation fra A.P.Møller fonden til Kulturarvstyrelsen, gjorde det muligt at lave en rekonstruktion af diget, samt at forbedre skiltning og p-plads. Faciliteterne blev indviet under stor opmærksomhed den 23. okt. 2011. TV2 lavede et indslag som kan ses her:

<http://www.tvmidtvest.dk/indhold/ramme-dige-genindviet>

Figur 2 Et par drabelige jernalderkrigere i massivt egetræ holder vagt ved Rammedige. Skulpturerne virker som blikfang for fortidsminderne.

Ligeledes har tilskud fra KUAS gjort det muligt at forbedre adgangsforholdene til Øster Lem hede. Skiltning og p-plads er også forbedret.

Skovdyrkning

Hugsten på Naturstyrelsen Vestjylland udgjorde i 2011 ca 57.000 m³, fordelt med 34.000 m³ gavntre og 23.000 m³ flis. Budgethugsten er beregnet til 50.500 m³. Merhugsten på 6.500 m³ er udelukkende sket på flisdelen. Træpriserne har været gode, gennemsnitspris 380 kr/m³. Skovningsresultater har givet 10.2 million i dækningsbidrag på gavntredelen og 2.7 million på flisdelen. Trods flere mindre storme i vinterens løb, blev vi forskånet for stormfald af betydning, kun ca. 300 m³ i Hoverdal.

Bevoksningsspleje er foretaget, hovedsagelig som udtynding i unge løvtræbevoksninger. Det tilstræbes i størst mulig omfang at foretage dette i vinterhalvåret, derved kan de nedskårne træer tjene som vinterføde for hjortevildtet.

Kultur. Der blev plantet 21 ha med 72.000 planter. Omtrent halvdelen var på stormfaldsarealer efter stormen 2005. De 17.000 var løvtræ og 55.000 nål. Den store nåltræsandel skyldes de barske kulturbetingelser på store åbne flader.

Endvidere blev der sået 200 kg bog på ca. 15 ha under skærm af gammel rødgran. For at øge træartssammensætningen i den fremtidige bevoksning er der samtidig iblandet douglasfrø.

Hegnsgennemgang er fortsat en stor arbejdsopgave. Der er kun opsat få nye kulturhegn, betydeligt flere er fjernet.

Foråret blev stærkt påvirket af nattefrost, hvor især natten mellem den 3. og 4. maj med - 3.5 grader var barsk. Det tidlige forår betød at bøgen var fuldt udsprunget 2. maj og også eg var delvis udsprunget. Det betød at den hårde nattefrost totalt afløvede bøgene og delvis egene. Det resulterede i de største frostskeer i bøg de sidste 30 år. Ellers var skovens sundhedstilstand generelt god. Nedbørsforholdene var optimale og vinterens storme klarede skoven også. De forrige års problemer med billeangreb sås ikke og der blev kun observeret meget begrænsede typografangreb.

Certificering

I 2011 har vi ikke haft kontrolbesøg. I 2011 blev der som led i Naturstyrelsens certificering løbende foretaget besigtigelse og registrering af nøglebiotoper og levesteder for rødlistearter på Naturstyrelsens skovarealer.

Kreaturhold

Naturstyrelsen råder for tiden over 32 kreaturer af skovkvægs-racen. Denne race er særligt hårdfør og nøjsom, og derfor særdeles velegnet til at yde plejende afgræsning. Kreaturerne afgræsser fortrinsvis lysåbne arealer som heder, men regulær skovgræsning finder også sted. Der er i år indkøbt 3 mobile læskure, hvilket betyder, at vi selv kan håndtere dyrene om vinteren og ikke behøver at finde opstaldning andetsteds.

Pyntegrønt og juletræer.

Det er besluttet at udfase produktionen af juletræer og pyntegrønt på Naturstyrelsens arealer. Dette gør sig således også gældende på lokalenheden, og kommer til udtryk ved at vi ikke mere planter nye pyntegrøn- og juletræsbevoksninger. Der er dog fortsat nogle få pyntegrønbevoksninger, hvor det er muligt at klippe pyntegrønt, men produktionsmulighederne svinder hurtigt.

Enheden sælger alt pyntegrønt som selvklip til eksterne entreprenører.

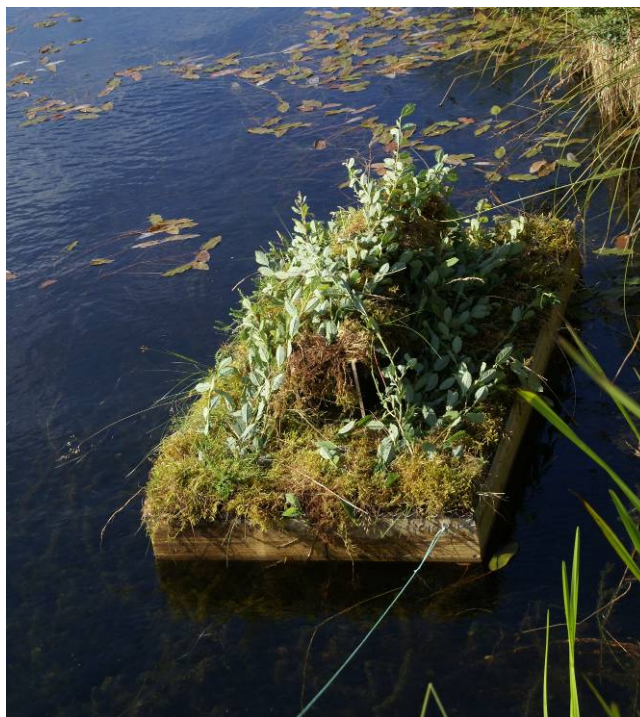
Nedenstående tabel viser solgte mængder for hver træart.

Tabel 1 Oversigt over mængder af pyntegrønt og juletræer høstet i 2011

År 2011	kg pyntegrønt				kg grønt Total	stk juletræer			juletræer (total)	
	BJF	NGR	NOB	OMO		BJF	NGR	OMO		
træart									RG R	
total	26.360	27.370	56.440	60.250	170.420	15	41	3	11	70

Vildtforvaltning, mink

Der blev i løbet af 2011 arbejdet videre på det tidligere minkprojekt med det formål at nå frem til en forvaltningsplan for mink. Forvaltningsplanen blev sendt i høring i slutningen af december 2011 og blev endelig vedtaget og offentliggjort i juni 2012. Med forvaltningsplanen arbejdes der målrettet med en regulering af mink indenfor foreløbig 20 særlige indsatsområder. I Vestjylland er Harboøre Tange og Nissum Fjord med i de 20 landsdækkende områder. I forvaltningsplanen lægges der op til anvendelse af dræbende fælder, såkaldte slagfælder, som de fleste steder skal placeres på en flydeplatform for at minimere en eventuel bifangst.

Figur 3 Flydeplatform med en camoufleret slagfælde

Vildtforvaltning, mårhund

I 2011 kom der for alvor fart i mårhundeprojektet. Der henvises til statusrapporten for 2010, hvor både projektet og judasmetoden, er nærmere beskrevet.

Sidst på vinteren blev de første mårhunde indfanget, og steriliseret, og blev begyndelsen til et ”korps” af judas-dyr. Dette nåede ved årets udgang op på de ca. 20 gps-dyr, der var målet i projektet.

I 2011 indgik Naturstyrelsen en samarbejdsaftale med Danmarks Jægerforbund, om bekæmpelse af mårhunden. Der blev uddannet 14 mårhundereguleringsjægere, der er geografisk jævnt fordelt i hele Jylland og på Fyn. Mårhundereguleringsjægerne arbejder tæt sammen med Naturstyrelsens folk, og arbejder lokalt, hvor de bl.a. følger op på meldinger om nye observationer af mårhunde, passer vildtkameraer og fælder m.v..

Figur 4 Primo marts kunne den første judas-mårhund i 2011 sættes ud ved Vest Stadil Fjord. Skovløber Brian Kjølhede Jensen, har i 2011 arbejdet meget med mårhundeprojektet, og blev i årets løb meget klogere på mårhunden og dens vaner. Foto: Jens Henrik Jakobsen

Judas-dyrene har givet en masse ny viden om hvor og hvordan mårhunden færdes i Danmark, så udover at lede til dyr der efterfølgende er blevet nye Judas-dyr eller aflivet, har den viden gjort bekæmpelsen langt mere effektivt. På nedenstående figur kan man få et indtryk af mårhundens evne til at bevæge sig over store afstande.

Der skal også i år lyde en stor tak til alle der har bidraget med observationer af mårhunde og meldinger/levering af f.eks. trafikdræbte mårhunde. Døde mårhunde undersøges stadig rutinemæssigt for at overvæge deres sundhedstilstand, men heldigvis har de undersøgte dyr hidtil ikke givet anledning til bekymring. Så alle observationer af både levende og døde dyr er stadig meget velkomne.

Naturstyrelsen deltager endvidere som partner i en ny fælles Skandinavisk (inklusive Tyskland) LIFE ansøgning med fokus på bekæmpelse af de tre invasive pattedyr, mårhund, vaskebjørn og mink. Partnerne i projektet får først besked i løbet af foråret 2013 om hvorvidt EU kommissionen har valgt at tildele projektet midler.

Figur 5 Et eksempel på mårhundens evne til at sprede sig. Efter en længere periode, hvor mårhunden opholdt sig ved Vigso i Thy, tilbagelagde den "Tour de Nordjylland" fra 1. til 19. august 2011 - og som det ses er Limfjorden ikke nogen hindring for en mårhund. (Print fra svenske Followit, der levrander af udstyr og gps-overvågningen af judasmårhundene)

De vestjyske bævere

Bestanden af bævere i Vestjylland er fortsat i fremgang. Ved den årlige bævertælling, der blev afholdt i dagene 13-15. april, 2011 mødte i alt ca. 80 entusiastiske deltagere op for at hjælpe med at optælle antallet af bævere. Ved observationer ved alle kendte bæverterritorier, og en senere korrektion for flergangsobservationer, kunne den samlede bestand estimeres til i alt 156 individer. I 2010 estimerede vi bestanden til ca. 139 individer og i 2009 til ca. 121 dyr.

Bæverne havde ved udgangen af 2011 et udbredelsesområde med følgende begrænsninger:

Mod nord: Flynder Å, nord for Klosterheden

Mod syd: Husby- og Nørresø.

Mod øst: Hellegård Å, Savstrup Å og Storåen lidt øst for vandkraftsøen i Holstebro.

Mod vest: Nissum Fjord.

Bestandens struktur udgøres i 2011 af 36 territorier med 58 kendte bæverhytter.

Der er fortsat mange besøgende der gerne vil opleve bæveren på nært hold. I 2011 afholdt vi således 69 ture med særlig fokus på bæverforvaltning. Bæverne kan også opleves på egen hånd. Bedst er det umiddelbart før og efter solopgang og solnedgang. Godt steder er Møllesøen, Døjbæk Sø eller ved Risbæk. Find et punkt højt i landskabet og så er det bare med at vente. Nogle gange går der ikke længe før dyrene pludselig trækker kølvandsstriber henover den blanke vandoverflade, eller kommer baksende med grene der er gnavet af et nyfældet træ. Andre gange kan man vente længe uden held.

Figur 6 Bæverdæmning ved Flynder Å (Foto: H. Givskov)

Jagt

Kronvildt er, uden tvivl, den vildtart der fylder mest i den vestjyske jagt – og jagtsæsonen 2011-12 skulle vise sig at blive et nyt rekordår, trods nye jagttider for kronvildtet – se nærmere nedenfor. Efter to jagtsæsoner, hvor der i en stor del af jagtsæsonen, havde været ”rigtig” vinter med frost og sne, blev seneste jagtsæson en mere ”normal” dansk vinter, hvor den første sne faldt den sidste uge i januar. Mange jægere havde tilskrevet de store kronvildtudbytter i 2009/10 og 2010/11 vintervejret; men i den ”grønne” vinter 2011/12 opgjorde Hjortevildtgruppe Vestjylland, på baggrund af lokale indberetninger, afskydningen til hele 1650 dyr mod henholdsvis 1417 og 1367 i de to foregående jagtsæsoner. Af de 1650 dyr var 77 nedlagt i Klosterheden mod 85 sæsonen før mens der i syd på gl. Ulborg-arealerne blev nedlagt 279 mod 236 året inden.

Jagtsæsonen 2011/12 var også første sæson, hvor nye jagttider for kronvildt trådte i kraft i denne del af landet. Jagttiderne er blevet til efter et forarbejde af Hjortevildtgruppe Vestjylland. Her havde formand Knud Pedersen, der også er kredsformand for Danmarks Jægerforbund, gennem længere tid, samlet ideer og inspiration på mange lokale møder med jægere i landsdelen. På baggrund af dette og interne drøftelser i hjortevildtgruppen, indstillede gruppen et forslag om nye jagttider, hvis hovedformål er at øge andelen af ældre hjorte i bestanden, og sætte fokus på afskydningen af hinder og kalve. Dette er søgt opnået ved at frede hjorte med mellem 3 og 8 sprosser i geviret i den første del af jagtsæsonen, og helt frede alle hjorte der er ældre end spidshjorte i januar. Erfaringerne fra den første jagtsæson er overvejende positive. Afskydningen har været stor og der er nedlagt mange hinder og andelen af spidshjorte er øget mens andelen af de mellemaldrende hjorte er faldet.

Omkring råvildtbestanden, der med et par hårde og lange vintre, havde været under pres, ser det nu positivt ud. Naturen er heldigvis så viseligt indrettet at det er de ”rigtige” dyr der primært bukker under i sådan en situation. Det er svage lam og gamle dyr med så slidt et tandsæt, at de har svært ved at omsætte tilstrækkeligt føde af ringere kvalitet. Det giver et godt udgangspunkt for en sund og stærk bestand – og den ser ud til at være godt på vej.

Myndighedsområdet

Skov- og Naturstyrelsen er myndighed på skovlovsområdet. Der er udarbejdet ca. 15 afgørelser efter skovloven, samt behandlet en lang række henvendelser.

Formidling og naturvejledning

Figur 7 Fra fjord til bord – fiskeaktivitet
Foto: H. Givskov)

Der blev afviklet i alt 281 arrangementer med Naturstyrelsen Vestjylland som tovholder. Ved disse arrangementer, der dækker over en mængde forskellige aktiviteter deltog i alt ca. 11.300 borgere. Skovens dag og julemarkedet i Husby bidrog til denne del af statistikken med i alt ca. 1.550 deltagere.

Naturstyrelsen Vestjyllands store ”publikumssluger” i naturformidlingen er turene med naturbussen, herunder bæverturene. Naturbussen kørte 61 gange

for at kigge på kronvildt i plantagerne, gæs ved fjorden og naturen generelt. På disse ture deltog i alt ca. 2.000, mest voksne.

En del af bæverturene afvikles i Naturbussen, andre foregår til fods i områder, hvor bæverens færden opleves og forklares på nærmeste hold. Der blev afviklet 69 ture i løbet af 2011, med i alt ca. 2.200 deltagere. Heraf ca. en ¼ børn og resten voksne.

Figur 8 Der blev også i 2011 fundet mange gode spisesvampe i skovene – her en Karl Johan.

turene var gratis og halvdelen med deltagerbetaling, f.eks.: Naturbussen. Turene omfattede et bredt udsnit af emner inden for natur og motion.

En del af turene afvikledes efter "Over stok og sten" princippet, hvor der er tale om en rask vandretur, mest uden for veje og stier. Flere svampeture blev det også til, i en sæson hvor der var godt med svampe at finde.

På naturskolen Kærgård Mølle Havde vi i alt ca. 180 arrangementer med i alt godt 4.700 besøgende. Her er det børnene der udgør den største gruppe. De tegner sig således for ca. 80% af den samlede deltagelse.

I alt var der 55 færre ture og 1300 færre deltagere. Det skyldes nok væsentligst, at der har været mindre interesse for bæverture mod betaling.

Der annonceredes 52 offentlige ture i Ud

På Tur kalenderen, ugeaviserne og www.udinaturen.dk Ca. halvdelen af

Naturrum Thyborøn

Efter at have været undervejs i næsten tre år blev arbejdet med naturrummet endeligt afsluttet. Tilladelserne er i hus, og arbejdet er udført. Anlægget afsluttedes i 2012, med en indvielse der fandt sted den 16. juni 2012. Naturstyrelsens bidrag beløber sig til kr. 450.000. Resten af anlægsudgifterne op til 3.500.000 er bevilget af: Friluftsrådet, Lokale- og Anlægsfonden, Feriefonden, LAG, Lemvig Kommune og forskellige lokale bidragydere i form af bl. a. frivillig arbejdskraft.

Naturstyrelsens midler blev anvendt til et fugleskjul (observationshytte af træ) med plancheformidling af fugleliv, naturforvaltning, fredning og vildtreservat på Harboøre Tange.

Desuden en 11 km lang vandrerute omkring den nordligste lagunesø (Thyborøn Fjord). På ruten formidles naturen ved skilte og der er anbragt QR-koder, der linker til hjemmesidetekster og illustrationer via smartphone. På ruten anlægges der desuden en grillplads og opsættes to rastepadsborde. Den skriftlige formidling oversættes til engelsk og tysk, så oversøiske og kontinentale turister også kan få glæde af udkantsdanmarks lyksaligheder.

Friluftsliv, faciliteter og anlæg

I erkendelse af, at NST i disse år ikke har ressourcer til at opretholde et tilstrækkeligt højt vedligeholdelsesniveau på alle vore faciliteter, indledte vi en proces, der havde til hensigt at afdække, hvor vi kunne ændre praksis. Året 2011 har således båret præg af, at visse faciliteter er nedlagt eller reduceret i omfang. Skraldestativer er fjernet, der leveres ikke færdigt brænde på grillpladserne og skovlegepladserne reduceres i omfang i takt med, at legeredskaberne bliver nedslidte eller måske farlige. Der foretages ikke væsentlige investeringer i nye faciliteter. Denne praksis har selvfølgelig medført en del henvendelser fra utilfredse eller undrende brugere.

Der er opstillet brændeskure ved de største shelterpladser. Brændeskurene er bygget til at modtage 3-m træ, som brugerne så selv må save + kløve til egnet brændestørrelse.

Der er på alle skilte ved indgangsveje udskiftet piktogrammer med Naturstyrelsens nye navn og logo.

En ny shelterplads i Hoverdal er indviet. Pladsen er bygget af en gruppe frivillige fra Hover/Thorsted sogn. Resultatet er rigtig flot.

Der er indviet en ny løberute i Husby klitplantage. Ruten er også lavet i samarbejde med lokal løbeklub.

Udinaturen.dk

I 2010 opstod Naturstyrelsens nye interaktive side med oplysninger om friluftsfaciliteter, ruter, og arrangementer. Siden hedder www.udinaturen.dk

På denne side har du som bruger mulighed for at orientere dig om muligheder for friluftsliv inden for det område du ønsker at besøge. Du kan finde ud af, hvor der er overnatningsmuligheder, hvor der er spændende vandreruter, eller muligheder for at træne løb eller mountainbiking. I det hele taget fremgår alle tilbud, også formidlingstilbud af kortet. Du skal blot vælge hvilket område du vil søge i, og hvad du vil opleve, så klarer "udinaturen" resten for dig.

The screenshot shows the website 'Ud i Naturen' in a Windows Internet Explorer browser. The page displays search results for nature experiences. On the left, there is a search sidebar with fields for 'Fritekstsøgning' and 'Kommune', and a list of categories including 'Arrangementer', 'Naturruter', 'Faciliteter', 'Overnatning', 'Seværdigheder', 'Badning og fiskeri', 'Roning og sejlsads', and 'Vinterlege'. The main content area features a map of the Klosterheden Plantage area with several green tree icons representing nature experiences. Below the map is a table titled 'Naturoplevelsesliste (16)' with columns for 'Navn', 'Kategori', 'Længde', 'Turdato', and 'Rating'. The table lists 16 items, including 'Lejrpladser for grupper o.l.', 'Primitive overnatningspladser', and 'Lejrpladser for grupper o.l.', each with a star rating and checkboxes for 'OPDATER' and 'FLERE INFORMATIONER'. The bottom of the page shows the Windows taskbar with various open applications and the system clock at 10:08.

Figur 9 På Naturstyrelsens, Udinaturen.dk kan man nemt danne sig et overblik over hvilke friluftsmuligheder der byder sig i ens lokalområde. Her vises mulige overnatningspladser i og omkring Klosterheden.

Skovhjælpere

Samarbejdet med det kommunale beskæftigelsestilbud "Struerværkstedet" omkring skovhjelperordningen fortsatte i 2011. Samarbejdet fungerer særdeles smidigt og skovhjelperne løser opgaverne på en rigtig fin måde. Samtidig er det Naturstyrelsens opfattelse at skovhjelperne har nogle dejlige dage, hvor arbejdet i skoven og timerne omkring "frokostbålet", giver ekstra indhold og gode impulser i tilværelsen. Skovhjelperne gennemførte i 2011 nedskæring af uønsket træopvækst på flere af hederne i Klosterheden, fjernede Glansbladet Hæg langs en række skovveje og forsynede især bålpladsen ved Møllesøen med brænde.

Sandflugt

Atter et år hvor frost og snedække i vinteren 2010/11, samt en del vind fra øst, begrænsede sandflugtsproblemerne til et minimum. I forbindelse med nogle få vinterstorme med højvande, havde vinden dog enkelte steder "gnavet" i klitfoden. Det er dog ikke noget der gav anledning til bekymring.

Køb og salg

Naturstyrelsen har siden slutningen af 2010 arbejdet på at afhænde regulære landbrugsarealer ved både Fjaltring og Husby Enge. Ved Fjaltring foretages i denne sammenhæng en frastykning af naturarealer i klitterne mod Vestkysten. Disse naturarealer sælges ikke. Arealerne blev i 2011 solgt.

Større naturprojekter

Som en del af projektet "Nissum Fjords Enge" er fugletårn ved Gørding Dæmningen blevet ombygget. Fugletårnet er etableret så der nu er rigtig gode muligheder for at opleve fuglene på Gørding Dæmningen. I tårnet er der desuden opsat en landskabsfrise og billeder af de almindeligste dyr og fugle der kan ses fra tårnet.

I 2011 overtog Naturstyrelsen engområderne og lagunesøerne på Harboøre Tange fra Kystdirektoratet. For at forbedre forholdene for primært engfuglene på tangen er der i 2011 etableret 3 nye græsningsfener på arealerne vest for grusvejen til Thyborøn og slusedriften er reguleret så vandstanden i lagunesøerne holdes på et generelt højere niveau, så enge og loer ikke tørrer helt ud i sommerperioden.

Natura 2000 - Indsatsplanerne

På Natura 2000 området er påbegyndes i 2011 arbejdet med at udarbejde handleplaner for de arealer Naturstyrelsen Vestjylland forvalter indenfor Natura 2000 områderne:

- Flynder Å og heder i Klosterhede Plantage
- Nissum Fjord
- Agger Tange, Nissum Bredning, Skibtvad Fjord og Agerø.
- Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord
- Heder og klitter på Skovbjerg Bakke, Idom Å og Ormstrup Hede.
- Husby Klit

Handleplaner blev sendt i offentlig høring i juni måned 2012 og forventes endeligt fastlagt i december 2012.

**Med venlig hilsen
Medarbejderne ved Naturstyrelsen Vestjylland**

Statusrapport 2011

Naturstyrelsen Vestjylland

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Naturstyrelsen, Vestjylland. Gl. Landevej 35, 7620 Lemvig.
Læs mere på: <http://www.naturstyrelsen.dk/Lokalt/Vestjylland/Arealforvaltning/>

Med nærværende rapport gør Naturstyrelsen Vestjylland status over aktiviteter i 2011

Organisatoriske omstruktureringer i Naturstyrelsen

Med virkning fra 1. januar 2011 fusionerede Skov- og Naturstyrelsen med By- og Landskabsstyrelsen til en samlet styrelse – Naturstyrelsen. Det betød at arealforvaltningsenheden i Klosterheden blev lagt sammen med det tidligere miljøcenter Ringkøbing. I 2012 blev der vedtaget en række yderligere ændringer således at Naturstyrelsens samlede lokale enheder reduceres fra de nuværende 25 til 19 over en forventet periode på 5 år. Strukturændringerne indebærer at de 6 tidligere Miljøcentre nedlægges og arbejdsopgaverne flyttes til enten den centrale enhed i København eller til andre lokale naturforvaltningsenheder.

Hedepleje

Lynghederne i Vestjylland så i 2011 fortsat ret triste ud. De senere års angreb af Lyngens bladbiller, har taget livet af meget af den modne og senile hedelyng. Angrebet er dog klinget af for denne omgang, og nye små lyngplanter vil forhåbentligt spire frem som erstatning for den døde lyng.

Figur 1 Afbrænding af hedearealer på Nr. Vosborg Hede

For at fremme denne nyspiring, er der i foråret 2011 afbrændt meget store arealer på Vind hederne og på Nr. Vosborg hede. Afbrænding foregår sidst i marts måned, når vejret tillader det.

Der er desuden foretaget hedepleje i form af høst til tækkelyng, samt almindelig knusning af træopvækst og gammel hedevegetation. Enhedens besætning af får, plejer ligeledes store hedearealer gennem afgræsning. Det meste af hedeplejen foretages indenfor

et Life hedeprojekt. Nogle skovarealer er fjernet, og arealerne overlades til at blive til nye hedearealer. Det drejer sig om Nagstrups træer på Nr. Vosborg hede, en rødgran bevoksning ved Fuglsang bro, samt nogle arealer med tidligere contortafyr ved Skydebanevej i Klosterheden plantage. I Hoverdal plantage ved Sørupvej er der ryddet ca 10 ha skov på et areal som skal overgå til hede/hedemose. Grøfterne på arealet er pletvis tildækket, for at minimere udledning af okkervand til Høbro bæk.

I Husby klitplantage er arbejdet med rydning af den store parabelklit fortsat, og de store sandklitter er nu synlige.

Fortidsminder

Fortidsmindet Rammedige har fået et stort løft. En donation fra A.P.Møller fonden til Kulturarvstyrelsen, gjorde det muligt at lave en rekonstruktion af diget, samt at forbedre skiltning og p-plads. Faciliteterne blev indviet under stor opmærksomhed den 23. okt. 2011. TV2 lavede et indslag som kan ses her:

<http://www.tvmidtvest.dk/indhold/ramme-dige-genindviet>

Figur 2 Et par drabelige jernalderkrigere i massivt egetræ holder vagt ved Rammedige. Skulpturerne virker som blikfang for fortidsminderne.

Ligeledes har tilskud fra KUAS gjort det muligt at forbedre adgangsforholdene til Øster Lem hede. Skiltning og p-plads er også forbedret.

Skovdyrkning

Hugsten på Naturstyrelsen Vestjylland udgjorde i 2011 ca 57.000 m³, fordelt med 34.000 m³ gavntre og 23.000 m³ flis. Budgethugsten er beregnet til 50.500 m³. Merhugsten på 6.500 m³ er udelukkende sket på flisdelen. Træpriserne har været gode, gennemsnitspris 380 kr/m³. Skovningsresultater har givet 10.2 million i dækningsbidrag på gavntredelen og 2.7 million på flisdelen. Trods flere mindre storme i vinterens løb, blev vi forskånet for stormfald af betydning, kun ca. 300 m³ i Hoverdal.

Bevoksningsspleje er foretaget, hovedsagelig som udtynding i unge løvtræbevoksninger. Det tilstræbes i størst mulig omfang at foretage dette i vinterhalvåret, derved kan de nedskårne træer tjene som vinterføde for hjortevildtet.

Kultur. Der blev plantet 21 ha med 72.000 planter. Omtrent halvdelen var på stormfaldsarealer efter stormen 2005. De 17.000 var løvtræ og 55.000 nål. Den store nåltræsandel skyldes de barske kulturbetingelser på store åbne flader.

Endvidere blev der sået 200 kg bog på ca. 15 ha under skærm af gammel rødgran. For at øge træartssammensætningen i den fremtidige bevoksning er der samtidig iblandet douglasfrø.

Hegnsgennemgang er fortsat en stor arbejdsopgave. Der er kun opsat få nye kulturhegn, betydeligt flere er fjernet.

Foråret blev stærkt påvirket af nattefrost, hvor især natten mellem den 3. og 4. maj med - 3.5 grader var barsk. Det tidlige forår betød at bøgen var fuldt udsprunget 2. maj og også eg var delvis udsprunget. Det betød at den hårde nattefrost totalt afløvede bøgene og delvis egene. Det resulterede i de største frostskeer i bøg de sidste 30 år. Ellers var skovens sundhedstilstand generelt god. Nedbørsforholdene var optimale og vinterens storme klarede skoven også. De forrige års problemer med billeangreb sås ikke og der blev kun observeret meget begrænsede typografangreb.

Certificering

I 2011 har vi ikke haft kontrolbesøg. I 2011 blev der som led i Naturstyrelsens certificering løbende foretaget besigtigelse og registrering af nøglebiotoper og levesteder for rødlistearter på Naturstyrelsens skovarealer.

Kreaturhold

Naturstyrelsen råder for tiden over 32 kreaturer af skovkvægs-racen. Denne race er særligt hårdfør og nøjsom, og derfor særdeles velegnet til at yde plejende afgræsning. Kreaturerne afgræsser fortrinsvis lysåbne arealer som heder, men regulær skovgræsning finder også sted. Der er i år indkøbt 3 mobile læskure, hvilket betyder, at vi selv kan håndtere dyrene om vinteren og ikke behøver at finde opstaldning andetsteds.

Pyntegrønt og juletræer.

Det er besluttet at udfase produktionen af juletræer og pyntegrønt på Naturstyrelsens arealer. Dette gør sig således også gældende på lokalenheden, og kommer til udtryk ved at vi ikke mere planter nye pyntegrøn- og juletræsbevoksninger. Der er dog fortsat nogle få pyntegrønbevoksninger, hvor det er muligt at klippe pyntegrønt, men produktionsmulighederne svinder hurtigt.

Enheden sælger alt pyntegrønt som selvklip til eksterne entreprenører.

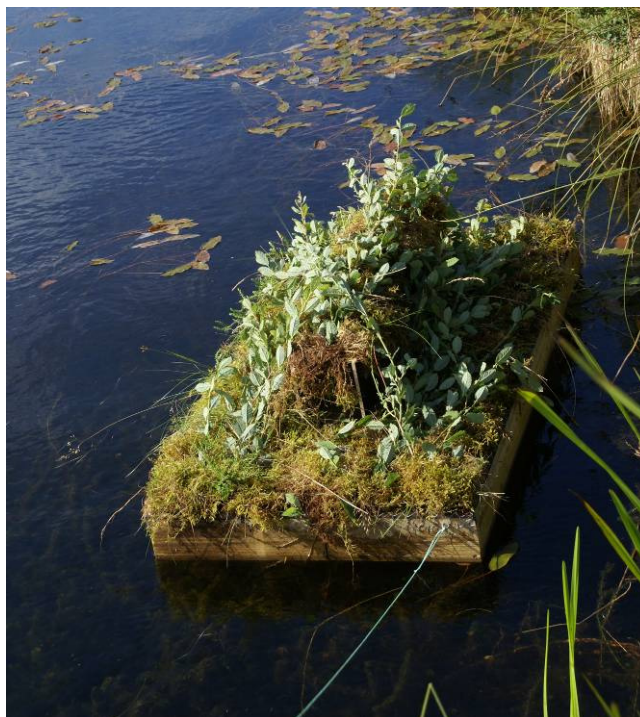
Nedenstående tabel viser solgte mængder for hver træart.

Tabel 1 Oversigt over mængder af pyntegrønt og juletræer høstet i 2011

År 2011	kg pyntegrønt				kg grønt Total	stk juletræer			juletræer (total)	
	BJF	NGR	NOB	OMO		BJF	NGR	OMO		
træart									RG R	
total	26.360	27.370	56.440	60.250	170.420	15	41	3	11	70

Vildtforvaltning, mink

Der blev i løbet af 2011 arbejdet videre på det tidligere minkprojekt med det formål at nå frem til en forvaltningsplan for mink. Forvaltningsplanen blev sendt i høring i slutningen af december 2011 og blev endelig vedtaget og offentliggjort i juni 2012. Med forvaltningsplanen arbejdes der målrettet med en regulering af mink indenfor foreløbig 20 særlige indsatsområder. I Vestjylland er Harboøre Tange og Nisum Fjord med i de 20 landsdækkende områder. I forvaltningsplanen lægges der op til anvendelse af dræbende fælder, såkaldte slagfælder, som de fleste steder skal placeres på en flydeplatform for at minimere en eventuel bifangst.

Figur 3 Flydeplatform med en camoufleret slagfælde

Vildtforvaltning, mårhund

I 2011 kom der for alvor fart i mårhundeprojektet. Der henvises til statusrapporten for 2010, hvor både projektet og judasmetoden, er nærmere beskrevet.

Sidst på vinteren blev de første mårhunde indfanget, og steriliseret, og blev begyndelsen til et "korps" af judas-dyr. Dette nåede ved årets udgang op på de ca. 20 gps-dyr, der var målet i projektet.

I 2011 indgik Naturstyrelsen en samarbejdsaftale med Danmarks Jægerforbund, om bekæmpelse af mårhunden. Der blev uddannet 14 mårhundereguleringsjægere, der er geografisk jævnt fordelt i hele Jylland og på Fyn. Mårhundereguleringsjægerne arbejder tæt sammen med Naturstyrelsens folk, og arbejder lokalt, hvor de bl.a. følger op på meldinger om nye observationer af mårhunde, passer vildtkameraer og fælder m.v..

Figur 4 Primo marts kunne den første judas-mårhund i 2011 sættes ud ved Vest Stadil Fjord. Skovløber Brian Kjølhede Jensen, har i 2011 arbejdet meget med mårhundeprojektet, og blev i årets løb meget klogere på mårhunden og dens vaner. Foto: Jens Henrik Jakobsen

Judas-dyrene har givet en masse ny viden om hvor og hvordan mårhunden færdes i Danmark, så udover at lede til dyr der efterfølgende er blevet nye Judas-dyr eller aflivet, har den viden gjort bekæmpelsen langt mere effektivt. På nedenstående figur kan man få et indtryk af mårhundens evne til at bevæge sig over store afstande.

Der skal også i år lyde en stor tak til alle der har bidraget med observationer af mårhunde og meldinger/levering af f.eks. trafikdræbte mårhunde. Døde mårhunde undersøges stadig rutinemæssigt for at overvæge deres sundhedstilstand, men heldigvis har de undersøgte dyr hidtil ikke givet anledning til bekymring. Så alle observationer af både levende og døde dyr er stadig meget velkomne.

Naturstyrelsen deltager endvidere som partner i en ny fælles Skandinavisk (inklusive Tyskland) LIFE ansøgning med fokus på bekæmpelse af de tre invasive pattedyr, mårhund, vaskebjørn og mink. Partnerne i projektet får først besked i løbet af foråret 2013 om hvorvidt EU kommissionen har valgt at tildele projektet midler.

Figur 5 Et eksempel på mårhundens evne til at sprede sig. Efter en længere periode, hvor mårhunden opholdt sig ved Vigso i Thy, tilbagelagde den "Tour de Nordjylland" fra 1. til 19. august 2011 - og som det ses er Limfjorden ikke nogen hindring for en mårhund. (Print fra svenske Followit, der levrander af udstyr og gps-overvågningen af judasmårhundene)

De vestjyske bævere

Bestanden af bævere i Vestjylland er fortsat i fremgang. Ved den årlige bævertælling, der blev afholdt i dagene 13-15. april, 2011 mødte i alt ca. 80 entusiastiske deltagere op for at hjælpe med at optælle antallet af bævere. Ved observationer ved alle kendte bæverterritorier, og en senere korrektion for flergangsobservationer, kunne den samlede bestand estimeres til i alt 156 individer. I 2010 estimerede vi bestanden til ca. 139 individer og i 2009 til ca. 121 dyr.

Bæverne havde ved udgangen af 2011 et udbredelsesområde med følgende begrænsninger:

Mod nord: Flynder Å, nord for Klosterheden

Mod syd: Husby- og Nørresø.

Mod øst: Hellegård Å, Savstrup Å og Storåen lidt øst for vandkraftsøen i Holstebro.

Mod vest: Nissum Fjord.

Bestandens struktur udgøres i 2011 af 36 territorier med 58 kendte bæverhytter.

Der er fortsat mange besøgende der gerne vil opleve bæveren på nært hold. I 2011 afholdt vi således 69 ture med særlig fokus på bæverforvaltning. Bæverne kan også opleves på egen hånd. Bedst er det umiddelbart før og efter solopgang og solnedgang. Godt steder er Møllesøen, Døjbæk Sø eller ved Risbæk. Find et punkt højt i landskabet og så er det bare med at vente. Nogle gange går der ikke længe før dyrene pludselig trækker kølvandsstriber henover den blanke vandoverflade, eller kommer baksende med grene der er gnavet af et nyfældet træ. Andre gange kan man vente længe uden held.

Figur 6 Bæverdæmning ved Flynder Å (Foto: H. Givskov)

Jagt

Kronvildt er, uden tvivl, den vildtart der fylder mest i den vestjyske jagt – og jagtsæsonen 2011-12 skulle vise sig at blive et nyt rekordår, trods nye jagttider for kronvildtet – se nærmere nedenfor. Efter to jagtsæsoner, hvor der i en stor del af jagtsæsonen, havde været ”rigtig” vinter med frost og sne, blev seneste jagtsæson en mere ”normal” dansk vinter, hvor den første sne faldt den sidste uge i januar. Mange jægere havde tilskrevet de store kronvildtudbytter i 2009/10 og 2010/11 vintervejret; men i den ”grønne” vinter 2011/12 opgjorde Hjortevildtgruppe Vestjylland, på baggrund af lokale indberetninger, afskydningen til hele 1650 dyr mod henholdsvis 1417 og 1367 i de to foregående jagtsæsoner. Af de 1650 dyr var 77 nedlagt i Klosterheden mod 85 sæsonen før mens der i syd på gl. Ulborg-arealerne blev nedlagt 279 mod 236 året inden.

Jagtsæsonen 2011/12 var også første sæson, hvor nye jagttider for kronvildt trådte i kraft i denne del af landet. Jagttiderne er blevet til efter et forarbejde af Hjortevildtgruppe Vestjylland. Her havde formand Knud Pedersen, der også er kredsformand for Danmarks Jægerforbund, gennem længere tid, samlet ideer og inspiration på mange lokale møder med jægere i landsdelen. På baggrund af dette og interne drøftelser i hjortevildtgruppen, indstillede gruppen et forslag om nye jagttider, hvis hovedformål er at øge andelen af ældre hjorte i bestanden, og sætte fokus på afskydningen af hinder og kalve. Dette er søgt opnået ved at frede hjorte med mellem 3 og 8 sprosser i geviret i den første del af jagtsæsonen, og helt frede alle hjorte der er ældre end spidshjorte i januar. Erfaringerne fra den første jagtsæson er overvejende positive. Afskydningen har været stor og der er nedlagt mange hinder og andelen af spidshjorte er øget mens andelen af de mellemaldrende hjorte er faldet.

Omkring råvildtbestanden, der med et par hårde og lange vintre, havde været under pres, ser det nu positivt ud. Naturen er heldigvis så viseligt indrettet at det er de ”rigtige” dyr der primært bukker under i sådan en situation. Det er svage lam og gamle dyr med så slidt et tandsæt, at de har svært ved at omsætte tilstrækkeligt føde af ringere kvalitet. Det giver et godt udgangspunkt for en sund og stærk bestand – og den ser ud til at være godt på vej.

Myndighedsområdet

Skov- og Naturstyrelsen er myndighed på skovlovsområdet. Der er udarbejdet ca. 15 afgørelser efter skovloven, samt behandlet en lang række henvendelser.

Formidling og naturvejledning

Figur 7 Fra fjord til bord – fiskeaktivitet
Foto: H. Givskov)

Der blev afviklet i alt 281 arrangementer med Naturstyrelsen Vestjylland som tovholder. Ved disse arrangementer, der dækker over en mængde forskellige aktiviteter deltog i alt ca. 11.300 borgere. Skovens dag og julemarkedet i Husby bidrog til denne del af statistikken med i alt ca. 1.550 deltagere.

Naturstyrelsen Vestjyllands store ”publikumssluger” i naturformidlingen er turene med naturbussen, herunder bæverturene. Naturbussen kørte 61 gange

for at kigge på kronvildt i plantagerne, gæs ved fjorden og naturen generelt. På disse ture deltog i alt ca. 2.000, mest voksne.

En del af bæverturene afvikles i Naturbussen, andre foregår til fods i områder, hvor bæverens færden opleves og forklares på nærmeste hold. Der blev afviklet 69 ture i løbet af 2011, med i alt ca. 2.200 deltagere. Heraf ca. en ¼ børn og resten voksne.

Figur 8 Der blev også i 2011 fundet mange gode spisesvampe i skovene – her en Karl Johan.

turene var gratis og halvdelen med deltagerbetaling, f.eks.: Naturbussen. Turene omfattede et bredt udsnit af emner inden for natur og motion.

En del af turene afvikledes efter ”Over stok og sten” princippet, hvor der er tale om en rask vandretur, mest uden for veje og stier. Flere svampeture blev det også til, i en sæson hvor der var godt med svampe at finde.

På naturskolen Kærgård Mølle Havde vi i alt ca. 180 arrangementer med i alt godt 4.700 besøgende. Her er det børnene der udgør den største gruppe. De tegner sig således for ca. 80% af den samlede deltagelse.

I alt var der 55 færre ture og 1300 færre deltagere. Det skyldes nok væsentligst, at der har været mindre interesse for bæverture mod betaling.

Der annonceredes 52 offentlige ture i Ud

På Tur kalenderen, ugeaviserne og www.udinaturen.dk Ca. halvdelen af

Naturrum Thyborøn

Efter at have været undervejs i næsten tre år blev arbejdet med naturrummet endeligt afsluttet. Tilladelserne er i hus, og arbejdet er udført. Anlægget afsluttedes i 2012, med en indvielse der fandt sted den 16. juni 2012. Naturstyrelsens bidrag beløber sig til kr. 450.000. Resten af anlægsudgifterne op til 3.500.000 er bevilget af: Friluftsrådet, Lokale- og Anlægsfonden, Feriefonden, LAG, Lemvig Kommune og forskellige lokale bidragsydere i form af bl. a. frivillig arbejdskraft.

Naturstyrelsens midler blev anvendt til et fugleskjul (observationshytte af træ) med plancheformidling af fugleliv, naturforvaltning, fredning og vildtreservat på Harboøre Tange.

Desuden en 11 km lang vandrerute omkring den nordligste lagunesø (Thyborøn Fjord). På ruten formidles naturen ved skilte og der er anbragt QR-koder, der linker til hjemmesidetekster og illustrationer via smartphone. På ruten anlægges der desuden en grillplads og opsættes to rastepadsborde. Den skriftlige formidling oversættes til engelsk og tysk, så oversøiske og kontinentale turister også kan få glæde af udkantsdanmarks lyksaligheder.

Friluftsliv, faciliteter og anlæg

I erkendelse af, at NST i disse år ikke har ressourcer til at opretholde et tilstrækkeligt højt vedligeholdelsesniveau på alle vore faciliteter, indledte vi en proces, der havde til hensigt at afdække, hvor vi kunne ændre praksis. Året 2011 har således båret præg af, at visse faciliteter er nedlagt eller reduceret i omfang. Skraldestativer er fjernet, der leveres ikke færdigt brænde på grillpladserne og skovlegepladserne reduceres i omfang i takt med, at legeredskaberne bliver nedslidte eller måske farlige. Der foretages ikke væsentlige investeringer i nye faciliteter. Denne praksis har selvfølgelig medført en del henvendelser fra utilfredse eller undrende brugere.

Der er opstillet brændeskure ved de største shelterpladser. Brændeskurene er bygget til at modtage 3-m træ, som brugerne så selv må save + kløve til egnet brændestørrelse.

Der er på alle skilte ved indgangsveje udskiftet piktogrammer med Naturstyrelsens nye navn og logo.

En ny shelterplads i Hoverdal er indviet. Pladsen er bygget af en gruppe frivillige fra Hover/Thorsted sogn. Resultatet er rigtig flot.

Der er indviet en ny løberute i Husby klitplantage. Ruten er også lavet i samarbejde med lokal løbeklub.

Udinaturen.dk

I 2010 opstod Naturstyrelsens nye interaktive side med oplysninger om friluftsfaciliteter, ruter, og arrangementer. Siden hedder www.udinaturen.dk

På denne side har du som bruger mulighed for at orientere dig om muligheder for friluftsliv inden for det område du ønsker at besøge. Du kan finde ud af, hvor der er overnatningsmuligheder, hvor der er spændende vandreruter, eller muligheder for at træne løb eller mountainbiking. I det hele taget fremgår alle tilbud, også formidlingstilbud af kortet. Du skal blot vælge hvilket område du vil søge i, og hvad du vil opleve, så klarer "udinaturen" resten for dig.

The screenshot shows the website 'Ud i Naturen' in a Windows Internet Explorer browser. The page features a search interface on the left with fields for 'Fritekstsøgning' and 'Kommune'. Below the search fields is a 'Kategori' section with various filters like 'Arrangementer', 'Naturruter', 'Faciliteter', 'Overnatning', 'Seværdigheder', 'Badning og fiskeri', 'Roning og sejlsads', and 'Vinterlege'. The main content area displays a map of the Klosterhede Plantage area with several green icons representing nature experiences. Below the map is a table titled 'Naturoplevelsesliste (16)' with columns for 'Navn', 'Kategori', 'Længde', 'Turdato', and 'Rating'. The table lists 16 items, including 'Lejrpladser for grupper o.l.', 'Primitive overnatningspladser', and 'Lejrpladser for grupper o.l.', each with a star rating and checkboxes for 'OPDATER' and 'FLERE INFORMATIONER'. The browser's address bar shows 'http://udinaturen.naturstyrelsen.dk/udinaturen/'.

Figur 9 På Naturstyrelsens, Udinaturen.dk kan man nemt danne sig et overblik over hvilke friluftsmuligheder der byder sig i ens lokalområde. Her vises mulige overnatningspladser i og omkring Klosterheden.

Skovhjælpere

Samarbejdet med det kommunale beskæftigelsestilbud "Struerværkstedet" omkring skovhjelperordningen fortsatte i 2011. Samarbejdet fungerer særdeles smidigt og skovhjelperne løser opgaverne på en rigtig fin måde. Samtidig er det Naturstyrelsens opfattelse at skovhjelperne har nogle dejlige dage, hvor arbejdet i skoven og timerne omkring "frokostbålet", giver ekstra indhold og gode impulser i tilværelsen. Skovhjelperne gennemførte i 2011 nedskæring af uønsket træopvækst på flere af hederne i Klosterheden, fjernede Glansbladet Hæg langs en række skovveje og forsynede især bålpladsen ved Møllesøen med brænde.

Sandflugt

Atter et år hvor frost og snedække i vinteren 2010/11, samt en del vind fra øst, begrænsede sandflugtsproblemerne til et minimum. I forbindelse med nogle få vinterstorme med højvande, havde vinden dog enkelte steder "gnavet" i klitfoden. Det er dog ikke noget der gav anledning til bekymring.

Køb og salg

Naturstyrelsen har siden slutningen af 2010 arbejdet på at afhænde regulære landbrugsarealer ved både Fjaltring og Husby Enge. Ved Fjaltring foretages i denne sammenhæng en frastykning af naturarealer i klitterne mod Vestkysten. Disse naturarealer sælges ikke. Arealerne blev i 2011 solgt.

Større naturprojekter

Som en del af projektet "Nissum Fjords Enge" er fugletårn ved Gørding Dæmningen blevet ombygget. Fugletårnet er etableret så der nu er rigtig gode muligheder for at opleve fuglene på Gørding Dæmningen. I tårnet er der desuden opsat en landskabsfrise og billeder af de almindeligste dyr og fugle der kan ses fra tårnet.

I 2011 overtog Naturstyrelsen engområderne og lagunesøerne på Harboøre Tange fra Kystdirektoratet. For at forbedre forholdene for primært engfuglene på tangen er der i 2011 etableret 3 nye græsningsfencer på arealerne vest for grusvejen til Thyborøn og slusedriften er reguleret så vandstanden i lagunesøerne holdes på et generelt højere niveau, så enge og loer ikke tørrer helt ud i sommerperioden.

Natura 2000 - Indsatsplanerne

På Natura 2000 området er påbegyndes i 2011 arbejdet med at udarbejde handleplaner for de arealer Naturstyrelsen Vestjylland forvalter indenfor Natura 2000 områderne:

- Flynder Å og heder i Klosterhede Plantage
- Nissum Fjord
- Agger Tange, Nissum Bredning, Skibtvad Fjord og Agerø.
- Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord
- Heder og klitter på Skovbjerg Bakke, Idom Å og Ormstrup Hede.
- Husby Klit

Handleplaner blev sendt i offentlig høring i juni måned 2012 og forventes endeligt fastlagt i december 2012.

**Med venlig hilsen
Medarbejderne ved Naturstyrelsen Vestjylland**

Statusrapport 2011

Naturstyrelsen Vestjylland

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Naturstyrelsen, Vestjylland. Gl. Landevej 35, 7620 Lemvig.
Læs mere på: <http://www.naturstyrelsen.dk/Lokalt/Vestjylland/Arealforvaltning/>

Med nærværende rapport gør Naturstyrelsen Vestjylland status over aktiviteter i 2011

Organisatoriske omstruktureringer i Naturstyrelsen

Med virkning fra 1. januar 2011 fusionerede Skov- og Naturstyrelsen med By- og Landskabsstyrelsen til en samlet styrelse – Naturstyrelsen. Det betød at arealforvaltningsenheden i Klosterheden blev lagt sammen med det tidligere miljøcenter Ringkøbing. I 2012 blev der vedtaget en række yderligere ændringer således at Naturstyrelsens samlede lokale enheder reduceres fra de nuværende 25 til 19 over en forventet periode på 5 år. Strukturændringerne indebærer at de 6 tidligere Miljøcentre nedlægges og arbejdsopgaverne flyttes til enten den centrale enhed i København eller til andre lokale naturforvaltningsenheder.

Hedepleje

Lynghederne i Vestjylland så i 2011 fortsat ret triste ud. De senere års angreb af Lyngens bladbiller, har taget livet af meget af den modne og senile hedelyng. Angrebet er dog klinget af for denne omgang, og nye små lyngplanter vil forhåbentligt spire frem som erstatning for den døde lyng.

Figur 1 Afbrænding af hedearealer på Nr. Vosborg Hede

For at fremme denne nyspiring, er der i foråret 2011 afbrændt meget store arealer på Vind hederne og på Nr. Vosborg hede. Afbrænding foregår sidst i marts måned, når vejret tillader det.

Der er desuden foretaget hedepleje i form af høst til tækkelyng, samt almindelig knusning af træopvækst og gammel hedevegetation. Enhedens besætning af får, plejer ligeledes store hedearealer gennem afgræsning. Det meste af hedeplejen foretages indenfor

et Life hedeprojekt. Nogle skovarealer er fjernet, og arealerne overlades til at blive til nye hedearealer. Det drejer sig om Nagstrups træer på Nr. Vosborg hede, en rødgran bevoksning ved Fuglsang bro, samt nogle arealer med tidligere contortafyr ved Skydebanevej i Klosterheden plantage. I Hoverdal plantage ved Sørupvej er der ryddet ca 10 ha skov på et areal som skal overgå til hede/hedemose. Grøfterne på arealet er pletvis tildækket, for at minimere udledning af okkervand til Høbro bæk.

I Husby klitplantage er arbejdet med rydning af den store parabelklit fortsat, og de store sandklitter er nu synlige.

Fortidsminder

Fortidsmindet Rammedige har fået et stort løft. En donation fra A.P.Møller fonden til Kulturarvstyrelsen, gjorde det muligt at lave en rekonstruktion af diget, samt at forbedre skiltning og p-plads. Faciliteterne blev indviet under stor opmærksomhed den 23. okt. 2011. TV2 lavede et indslag som kan ses her:

<http://www.tvmidtvest.dk/indhold/ramme-dige-genindviet>

Figur 2 Et par drabelige jernalderkrigere i massivt egetræ holder vagt ved Rammedige. Skulpturerne virker som blikfang for fortidsminderne.

Ligeledes har tilskud fra KUAS gjort det muligt at forbedre adgangsforholdene til Øster Lem hede. Skiltning og p-plads er også forbedret.

Skovdyrkning

Hugsten på Naturstyrelsen Vestjylland udgjorde i 2011 ca 57.000 m³, fordelt med 34.000 m³ gavntre og 23.000 m³ flis. Budgethugsten er beregnet til 50.500 m³. Merhugsten på 6.500 m³ er udelukkende sket på flisdelen. Træpriserne har været gode, gennemsnitspris 380 kr/m³. Skovningsresultater har givet 10.2 million i dækningsbidrag på gavntredelen og 2.7 million på flisdelen. Trods flere mindre storme i vinterens løb, blev vi forskånet for stormfald af betydning, kun ca. 300 m³ i Hoverdal.

Bevoksningsspleje er foretaget, hovedsagelig som udtynding i unge løvtræbevoksninger. Det tilstræbes i størst mulig omfang at foretage dette i vinterhalvåret, derved kan de nedskårne træer tjene som vinterføde for hjortevildtet.

Kultur. Der blev plantet 21 ha med 72.000 planter. Omtrent halvdelen var på stormfaldsarealer efter stormen 2005. De 17.000 var løvtræ og 55.000 nål. Den store nåltræsandel skyldes de barske kulturbetingelser på store åbne flader.

Endvidere blev der sået 200 kg bog på ca. 15 ha under skærm af gammel rødgran. For at øge træartssammensætningen i den fremtidige bevoksning er der samtidig iblandet douglasfrø.

Hegnsgennemgang er fortsat en stor arbejdsopgave. Der er kun opsat få nye kulturhegn, betydeligt flere er fjernet.

Foråret blev stærkt påvirket af nattefrost, hvor især natten mellem den 3. og 4. maj med - 3.5 grader var barsk. Det tidlige forår betød at bøgen var fuldt udsprunget 2. maj og også eg var delvis udsprunget. Det betød at den hårde nattefrost totalt afløvede bøgene og delvis egene. Det resulterede i de største frostskeer i bøg de sidste 30 år. Ellers var skovens sundhedstilstand generelt god. Nedbørsforholdene var optimale og vinterens storme klarede skoven også. De forrige års problemer med billeangreb sås ikke og der blev kun observeret meget begrænsede typografangreb.

Certificering

I 2011 har vi ikke haft kontrolbesøg. I 2011 blev der som led i Naturstyrelsens certificering løbende foretaget besigtigelse og registrering af nøglebiotoper og levesteder for rødlistearter på Naturstyrelsens skovarealer.

Kreaturhold

Naturstyrelsen råder for tiden over 32 kreaturer af skovkvægs-racen. Denne race er særligt hårdfør og nøjsom, og derfor særdeles velegnet til at yde plejende afgræsning. Kreaturerne afgræsser fortrinsvis lysåbne arealer som heder, men regulær skovgræsning finder også sted. Der er i år indkøbt 3 mobile læskure, hvilket betyder, at vi selv kan håndtere dyrene om vinteren og ikke behøver at finde opstaldning andetsteds.

Pyntegrønt og juletræer.

Det er besluttet at udfase produktionen af juletræer og pyntegrønt på Naturstyrelsens arealer. Dette gør sig således også gældende på lokalenheden, og kommer til udtryk ved at vi ikke mere planter nye pyntegrøn- og juletræsbevoksninger. Der er dog fortsat nogle få pyntegrønbevoksninger, hvor det er muligt at klippe pyntegrønt, men produktionsmulighederne svinder hurtigt.

Enheden sælger alt pyntegrønt som selvklip til eksterne entreprenører.

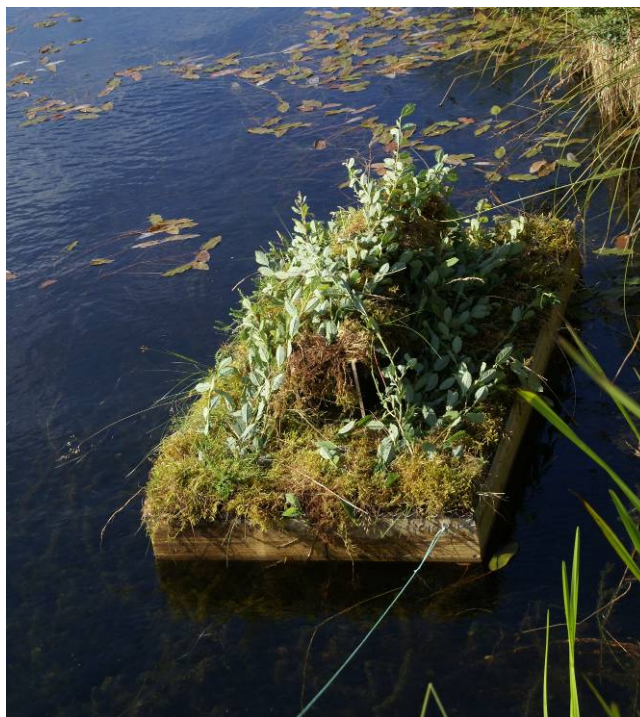
Nedenstående tabel viser solgte mængder for hver træart.

Tabel 1 Oversigt over mængder af pyntegrønt og juletræer høstet i 2011

År 2011	kg pyntegrønt				kg grønt Total	stk juletræer			juletræer (total)	
	BJF	NGR	NOB	OMO		BJF	NGR	OMO		
træart									RG R	
total	26.360	27.370	56.440	60.250	170.420	15	41	3	11	70

Vildtforvaltning, mink

Der blev i løbet af 2011 arbejdet videre på det tidligere minkprojekt med det formål at nå frem til en forvaltningsplan for mink. Forvaltningsplanen blev sendt i høring i slutningen af december 2011 og blev endelig vedtaget og offentliggjort i juni 2012. Med forvaltningsplanen arbejdes der målrettet med en regulering af mink indenfor foreløbig 20 særlige indsatsområder. I Vestjylland er Harboøre Tange og Nisum Fjord med i de 20 landsdækkende områder. I forvaltningsplanen lægges der op til anvendelse af dræbende fælder, såkaldte slagfælder, som de fleste steder skal placeres på en flydeplatform for at minimere en eventuel bifangst.

Figur 3 Flydeplatform med en camoufleret slagfælde

Vildtforvaltning, mårhund

I 2011 kom der for alvor fart i mårhundeprojektet. Der henvises til statusrapporten for 2010, hvor både projektet og judasmetoden, er nærmere beskrevet.

Sidst på vinteren blev de første mårhunde indfanget, og steriliseret, og blev begyndelsen til et "korps" af judas-dyr. Dette nåede ved årets udgang op på de ca. 20 gps-dyr, der var målet i projektet.

I 2011 indgik Naturstyrelsen en samarbejdsaftale med Danmarks Jægerforbund, om bekæmpelse af mårhunden. Der blev uddannet 14 mårhundereguleringsjægere, der er geografisk jævnt fordelt i hele Jylland og på Fyn. Mårhundereguleringsjægerne arbejder tæt sammen med Naturstyrelsens folk, og arbejder lokalt, hvor de bl.a. følger op på meldinger om nye observationer af mårhunde, passer vildtkameraer og fælder m.v..

Figur 4 Primo marts kunne den første judas-mårhund i 2011 sættes ud ved Vest Stadil Fjord. Skovløber Brian Kjølhede Jensen, har i 2011 arbejdet meget med mårhundeprojektet, og blev i årets løb meget klogere på mårhunden og dens vaner. Foto: Jens Henrik Jakobsen

Judas-dyrene har givet en masse ny viden om hvor og hvordan mårhunden færdes i Danmark, så udover at lede til dyr der efterfølgende er blevet nye Judas-dyr eller aflivet, har den viden gjort bekæmpelsen langt mere effektivt. På nedenstående figur kan man få et indtryk af mårhundens evne til at bevæge sig over store afstande.

Der skal også i år lyde en stor tak til alle der har bidraget med observationer af mårhunde og meldinger/levering af f.eks. trafikdræbte mårhunde. Døde mårhunde undersøges stadig rutinemæssigt for at overvæge deres sundhedstilstand, men heldigvis har de undersøgte dyr hidtil ikke givet anledning til bekymring. Så alle observationer af både levende og døde dyr er stadig meget velkomne.

Naturstyrelsen deltager endvidere som partner i en ny fælles Skandinavisk (inklusive Tyskland) LIFE ansøgning med fokus på bekæmpelse af de tre invasive pattedyr, mårhund, vaskebjørn og mink. Partnerne i projektet får først besked i løbet af foråret 2013 om hvorvidt EU kommissionen har valgt at tildele projektet midler.

Figur 5 Et eksempel på mårhundens evne til at sprede sig. Efter en længere periode, hvor mårhunden opholdt sig ved Vigso i Thy, tilbagelagde den "Tour de Nordjylland" fra 1. til 19. august 2011 - og som det ses er Limfjorden ikke nogen hindring for en mårhund. (Print fra svenske Followit, der levrander af udstyr og gps-overvågningen af judasmårhundene)

De vestjyske bævere

Bestanden af bævere i Vestjylland er fortsat i fremgang. Ved den årlige bævertælling, der blev afholdt i dagene 13-15. april, 2011 mødte i alt ca. 80 entusiastiske deltagere op for at hjælpe med at optælle antallet af bævere. Ved observationer ved alle kendte bæverterritorier, og en senere korrektion for flergangsobservationer, kunne den samlede bestand estimeres til i alt 156 individer. I 2010 estimerede vi bestanden til ca. 139 individer og i 2009 til ca. 121 dyr.

Bæverne havde ved udgangen af 2011 et udbredelsesområde med følgende begrænsninger:

Mod nord: Flynder Å, nord for Klosterheden

Mod syd: Husby- og Nørresø.

Mod øst: Hellegård Å, Savstrup Å og Storåen lidt øst for vandkraftsøen i Holstebro.

Mod vest: Nissum Fjord.

Bestandens struktur udgøres i 2011 af 36 territorier med 58 kendte bæverhytter.

Der er fortsat mange besøgende der gerne vil opleve bæveren på nært hold. I 2011 afholdt vi således 69 ture med særlig fokus på bæverforvaltning. Bæverne kan også opleves på egen hånd. Bedst er det umiddelbart før og efter solopgang og solnedgang. Godt steder er Møllesøen, Døjbæk Sø eller ved Risbæk. Find et punkt højt i landskabet og så er det bare med at vente. Nogle gange går der ikke længe før dyrene pludselig trækker kølvandsstriber henover den blanke vandoverflade, eller kommer baksende med grene der er gnavet af et nyfældet træ. Andre gange kan man vente længe uden held.

Figur 6 Bæverdæmning ved Flynder Å (Foto: H. Givskov)

Jagt

Kronvildt er, uden tvivl, den vildtart der fylder mest i den vestjyske jagt – og jagtsæsonen 2011-12 skulle vise sig at blive et nyt rekordår, trods nye jagttider for kronvildtet – se nærmere nedenfor. Efter to jagtsæsoner, hvor der i en stor del af jagtsæsonen, havde været ”rigtig” vinter med frost og sne, blev seneste jagtsæson en mere ”normal” dansk vinter, hvor den første sne faldt den sidste uge i januar. Mange jægere havde tilskrevet de store kronvildtudbytter i 2009/10 og 2010/11 vintervejret; men i den ”grønne” vinter 2011/12 opgjorde Hjortevildtgruppe Vestjylland, på baggrund af lokale indberetninger, afskydningen til hele 1650 dyr mod henholdsvis 1417 og 1367 i de to foregående jagtsæsoner. Af de 1650 dyr var 77 nedlagt i Klosterheden mod 85 sæsonen før mens der i syd på gl. Ulborg-arealerne blev nedlagt 279 mod 236 året inden.

Jagtsæsonen 2011/12 var også første sæson, hvor nye jagttider for kronvildt trådte i kraft i denne del af landet. Jagttiderne er blevet til efter et forarbejde af Hjortevildtgruppe Vestjylland. Her havde formand Knud Pedersen, der også er kredsformand for Danmarks Jægerforbund, gennem længere tid, samlet ideer og inspiration på mange lokale møder med jægere i landsdelen. På baggrund af dette og interne drøftelser i hjortevildtgruppen, indstillede gruppen et forslag om nye jagttider, hvis hovedformål er at øge andelen af ældre hjorte i bestanden, og sætte fokus på afskydningen af hinder og kalve. Dette er søgt opnået ved at frede hjorte med mellem 3 og 8 sprosser i geviret i den første del af jagtsæsonen, og helt frede alle hjorte der er ældre end spidshjorte i januar. Erfaringerne fra den første jagtsæson er overvejende positive. Afskydningen har været stor og der er nedlagt mange hinder og andelen af spidshjorte er øget mens andelen af de mellemaldrende hjorte er faldet.

Omkring råvildtbestanden, der med et par hårde og lange vintre, havde været under pres, ser det nu positivt ud. Naturen er heldigvis så viseligt indrettet at det er de ”rigtige” dyr der primært bukker under i sådan en situation. Det er svage lam og gamle dyr med så slidt et tandsæt, at de har svært ved at omsætte tilstrækkeligt føde af ringere kvalitet. Det giver et godt udgangspunkt for en sund og stærk bestand – og den ser ud til at være godt på vej.

Myndighedsområdet

Skov- og Naturstyrelsen er myndighed på skovlovsområdet. Der er udarbejdet ca. 15 afgørelser efter skovloven, samt behandlet en lang række henvendelser.

Formidling og naturvejledning

Figur 7 Fra fjord til bord – fiskeaktivitet
Foto: H. Givskov)

Der blev afviklet i alt 281 arrangementer med Naturstyrelsen Vestjylland som tovholder. Ved disse arrangementer, der dækker over en mængde forskellige aktiviteter deltog i alt ca. 11.300 borgere. Skovens dag og julemarkedet i Husby bidrog til denne del af statistikken med i alt ca. 1.550 deltagere.

Naturstyrelsen Vestjyllands store ”publikumssluger” i naturformidlingen er turene med naturbussen, herunder bæverturene. Naturbussen kørte 61 gange

for at kigge på kronvildt i plantagerne, gæs ved fjorden og naturen generelt. På disse ture deltog i alt ca. 2.000, mest voksne.

En del af bæverturene afvikles i Naturbussen, andre foregår til fods i områder, hvor bæverens færden opleves og forklares på nærmeste hold. Der blev afviklet 69 ture i løbet af 2011, med i alt ca. 2.200 deltagere. Heraf ca. en ¼ børn og resten voksne.

Figur 8 Der blev også i 2011 fundet mange gode spisesvampe i skovene – her en Karl Johan.

turene var gratis og halvdelen med deltagerbetaling, f.eks.: Naturbussen. Turene omfattede et bredt udsnit af emner inden for natur og motion.

En del af turene afvikledes efter "Over stok og sten" princippet, hvor der er tale om en rask vandretur, mest uden for veje og stier. Flere svampeture blev det også til, i en sæson hvor der var godt med svampe at finde.

På naturskolen Kærgård Mølle Havde vi i alt ca. 180 arrangementer med i alt godt 4.700 besøgende. Her er det børnene der udgør den største gruppe. De tegner sig således for ca. 80% af den samlede deltagelse.

I alt var der 55 færre ture og 1300 færre deltagere. Det skyldes nok væsentligst, at der har været mindre interesse for bæverture mod betaling.

Der annonceredes 52 offentlige ture i Ud

På Tur kalenderen, ugeaviserne og www.udinaturen.dk Ca. halvdelen af

Naturrum Thyborøn

Efter at have været undervejs i næsten tre år blev arbejdet med naturrummet endeligt afsluttet. Tilladelserne er i hus, og arbejdet er udført. Anlægget afsluttedes i 2012, med en indvielse der fandt sted den 16. juni 2012. Naturstyrelsens bidrag beløber sig til kr. 450.000. Resten af anlægsudgifterne op til 3.500.000 er bevilget af: Friluftsrådet, Lokale- og Anlægsfonden, Feriefonden, LAG, Lemvig Kommune og forskellige lokale bidragsydere i form af bl. a. frivillig arbejdskraft.

Naturstyrelsens midler blev anvendt til et fugleskjul (observationshytte af træ) med plancheformidling af fugleliv, naturforvaltning, fredning og vildtreservat på Harboøre Tange.

Desuden en 11 km lang vandrerute omkring den nordligste lagunesø (Thyborøn Fjord). På ruten formidles naturen ved skilte og der er anbragt QR-koder, der linker til hjemmesidetekster og illustrationer via smartphone. På ruten anlægges der desuden en grillplads og opsættes to rastepadsborde. Den skriftlige formidling oversættes til engelsk og tysk, så oversøiske og kontinentale turister også kan få glæde af udkantsdanmarks lyksaligheder.

Friluftsliv, faciliteter og anlæg

I erkendelse af, at NST i disse år ikke har ressourcer til at opretholde et tilstrækkeligt højt vedligeholdelsesniveau på alle vore faciliteter, indledte vi en proces, der havde til hensigt at afdække, hvor vi kunne ændre praksis. Året 2011 har således båret præg af, at visse faciliteter er nedlagt eller reduceret i omfang. Skraldestativer er fjernet, der leveres ikke færdigt brænde på grillpladserne og skovlegepladserne reduceres i omfang i takt med, at legeredskaberne bliver nedslidte eller måske farlige. Der foretages ikke væsentlige investeringer i nye faciliteter. Denne praksis har selvfølgelig medført en del henvendelser fra utilfredse eller undrende brugere.

Der er opstillet brændeskure ved de største shelterpladser. Brændeskurene er bygget til at modtage 3-m træ, som brugerne så selv må save + kløve til egnet brændestørrelse.

Der er på alle skilte ved indgangsveje udskiftet piktogrammer med Naturstyrelsens nye navn og logo.

En ny shelterplads i Hoverdal er indviet. Pladsen er bygget af en gruppe frivillige fra Hover/Thorsted sogn. Resultatet er rigtig flot.

Der er indviet en ny løberute i Husby klitplantage. Ruten er også lavet i samarbejde med lokal løbeklub.

Udinaturen.dk

I 2010 opstod Naturstyrelsens nye interaktive side med oplysninger om friluftsfaciliteter, ruter, og arrangementer. Siden hedder www.udinaturen.dk

På denne side har du som bruger mulighed for at orientere dig om muligheder for friluftsliv inden for det område du ønsker at besøge. Du kan finde ud af, hvor der er overnatningsmuligheder, hvor der er spændende vandreruter, eller muligheder for at træne løb eller mountainbiking. I det hele taget fremgår alle tilbud, også formidlingstilbud af kortet. Du skal blot vælge hvilket område du vil søge i, og hvad du vil opleve, så klarer "udinaturen" resten for dig.

The screenshot shows the website 'Ud i Naturen' in a Windows Internet Explorer browser. The page features a search interface on the left with filters for 'Søgning' (Fritekstsøgning, Kommune) and 'Kategori' (Arrangementer, Naturruter, Faciliteter, Overnatning, Seværdigheder, Badning og fiskeri, Roning og sejlsads, Vinterlege). The main content area displays a map of the Klosterhede Plantage area with green icons for nature experiences. Below the map is a table titled 'Naturoplevelsesliste (16)' with columns for 'Navn', 'Kategori', 'Længde', 'Turdato', and 'Rating'. The table lists 16 items, including 'Lejrpladser for grupper o.l.' and 'Primitive overnatningspladser' with star ratings and checkboxes for details and booking.

Navn	Kategori	Længde	Turdato	Rating	
☐ Klosterheden, Risbæk	Lejrpladser for grupper o.l.			★★★★★	☐
☐ Klosterheden, Moselyst	Primitive overnatningspladser			★★★★★	☐
☐ Klosterheden, Skibækken	Primitive overnatningspladser			★★★★★	☐
☐ Klosterheden, Moselyst	Primitive overnatningspladser			★★★★★	☐
☐ Fjaltring, Høfde Q	Primitive overnatningspladser			★★★★☆	☐
☐ Klosterheden, Hornet	Lejrpladser for grupper o.l.			★★★★☆	☐

Figur 9 På Naturstyrelsens, Udinaturen.dk kan man nemt danne sig et overblik over hvilke friluftsmuligheder der byder sig i ens lokalområde. Her vises mulige overnatningspladser i og omkring Klosterheden.

Skovhjælpere

Samarbejdet med det kommunale beskæftigelsestilbud "Struerværkstedet" omkring skovhjelperordningen fortsatte i 2011. Samarbejdet fungerer særdeles smidigt og skovhjelperne løser opgaverne på en rigtig fin måde. Samtidig er det Naturstyrelsens opfattelse at skovhjelperne har nogle dejlige dage, hvor arbejdet i skoven og timerne omkring "frokostbålet", giver ekstra indhold og gode impulser i tilværelsen. Skovhjelperne gennemførte i 2011 nedskæring af uønsket træopvækst på flere af hederne i Klosterheden, fjernede Glansbladet Hæg langs en række skovveje og forsynede især bålpladsen ved Møllesøen med brænde.

Sandflugt

Atter et år hvor frost og snedække i vinteren 2010/11, samt en del vind fra øst, begrænsede sandflugtsproblemerne til et minimum. I forbindelse med nogle få vinterstorme med højvande, havde vinden dog enkelte steder "gnavet" i klitfoden. Det er dog ikke noget der gav anledning til bekymring.

Køb og salg

Naturstyrelsen har siden slutningen af 2010 arbejdet på at afhænde regulære landbrugsarealer ved både Fjaltring og Husby Enge. Ved Fjaltring foretages i denne sammenhæng en frastykning af naturarealer i klitterne mod Vestkysten. Disse naturarealer sælges ikke. Arealerne blev i 2011 solgt.

Større naturprojekter

Som en del af projektet "Nissum Fjords Enge" er fugletårn ved Gørding Dæmningen blevet ombygget. Fugletårnet er etableret så der nu er rigtig gode muligheder for at opleve fuglene på Gørding Dæmningen. I tårnet er der desuden opsat en landskabsfrise og billeder af de almindeligste dyr og fugle der kan ses fra tårnet.

I 2011 overtog Naturstyrelsen engområderne og lagunesøerne på Harboøre Tange fra Kystdirektoratet. For at forbedre forholdene for primært engfuglene på tangen er der i 2011 etableret 3 nye græsningsfener på arealerne vest for grusvejen til Thyborøn og slusedriften er reguleret så vandstanden i lagunesøerne holdes på et generelt højere niveau, så enge og loer ikke tørrer helt ud i sommerperioden.

Natura 2000 - Indsatsplanerne

På Natura 2000 området er påbegyndes i 2011 arbejdet med at udarbejde handleplaner for de arealer Naturstyrelsen Vestjylland forvalter indenfor Natura 2000 områderne:

- Flynder Å og heder i Klosterhede Plantage
- Nissum Fjord
- Agger Tange, Nissum Bredning, Skibtved Fjord og Agerø.
- Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord
- Heder og klitter på Skovbjerg Bakke, Idom Å og Ormstrup Hede.
- Husby Klit

Handleplaner blev sendt i offentlig høring i juni måned 2012 og forventes endeligt fastlagt i december 2012.

**Med venlig hilsen
Medarbejderne ved Naturstyrelsen Vestjylland**

Statusrapport 2011

Naturstyrelsen Vestjylland

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Naturstyrelsen, Vestjylland. Gl. Landevej 35, 7620 Lemvig.
Læs mere på: <http://www.naturstyrelsen.dk/Lokalt/Vestjylland/Arealforvaltning/>

Med nærværende rapport gør Naturstyrelsen Vestjylland status over aktiviteter i 2011

Organisatoriske omstruktureringer i Naturstyrelsen

Med virkning fra 1. januar 2011 fusionerede Skov- og Naturstyrelsen med By- og Landskabsstyrelsen til en samlet styrelse – Naturstyrelsen. Det betød at arealforvaltningsenheden i Klosterheden blev lagt sammen med det tidligere miljøcenter Ringkøbing. I 2012 blev der vedtaget en række yderligere ændringer således at Naturstyrelsens samlede lokale enheder reduceres fra de nuværende 25 til 19 over en forventet periode på 5 år. Strukturændringerne indebærer at de 6 tidligere Miljøcentre nedlægges og arbejdsopgaverne flyttes til enten den centrale enhed i København eller til andre lokale naturforvaltningsenheder.

Hedepleje

Lynghederne i Vestjylland så i 2011 fortsat ret triste ud. De senere års angreb af Lyngens bladbiller, har taget livet af meget af den modne og senile hedelyng. Angrebet er dog klinget af for denne omgang, og nye små lyngplanter vil forhåbentligt spire frem som erstatning for den døde lyng.

Figur 1 Afbrænding af hedearealer på Nr. Vosborg Hede

For at fremme denne nyspiring, er der i foråret 2011 afbrændt meget store arealer på Vind hederne og på Nr. Vosborg hede. Afbrænding foregår sidst i marts måned, når vejret tillader det.

Der er desuden foretaget hedepleje i form af høst til tækkelyng, samt almindelig knusning af træopvækst og gammel hedevegetation. Enhedens besætning af får, plejer ligeledes store hedearealer gennem afgræsning. Det meste af hedeplejen foretages indenfor

et Life hedeprojekt. Nogle skovarealer er fjernet, og arealerne overlades til at blive til nye hedearealer. Det drejer sig om Nagstrups træer på Nr. Vosborg hede, en rødgran bevoksning ved Fuglsang bro, samt nogle arealer med tidligere contortafyr ved Skydebanevej i Klosterheden plantage. I Hoverdal plantage ved Sørupvej er der ryddet ca 10 ha skov på et areal som skal overgå til hede/hedemose. Grøfterne på arealet er pletvis tildækket, for at minimere udledning af okkervand til Høbro bæk.

I Husby klitplantage er arbejdet med rydning af den store parabelklit fortsat, og de store sandklitter er nu synlige.

Fortidsminder

Fortidsmindet Rammedige har fået et stort løft. En donation fra A.P.Møller fonden til Kulturarvstyrelsen, gjorde det muligt at lave en rekonstruktion af diget, samt at forbedre skiltning og p-plads. Faciliteterne blev indviet under stor opmærksomhed den 23. okt. 2011. TV2 lavede et indslag som kan ses her:

<http://www.tvmidtvest.dk/indhold/ramme-dige-genindviet>

Figur 2 Et par drabelige jernalderkrigere i massivt egetræ holder vagt ved Rammedige. Skulpturerne virker som blikfang for fortidsminderne.

Ligeledes har tilskud fra KUAS gjort det muligt at forbedre adgangsforholdene til Øster Lem hede. Skiltning og p-plads er også forbedret.

Skovdyrkning

Hugsten på Naturstyrelsen Vestjylland udgjorde i 2011 ca 57.000 m³, fordelt med 34.000 m³ gavntre og 23.000 m³ flis. Budgethugsten er beregnet til 50.500 m³. Merhugsten på 6.500 m³ er udelukkende sket på flisdelen. Træpriserne har været gode, gennemsnitspris 380 kr/m³. Skovningsresultater har givet 10.2 million i dækningsbidrag på gavntredelen og 2.7 million på flisdelen. Trods flere mindre storme i vinterens løb, blev vi forskånet for stormfald af betydning, kun ca. 300 m³ i Hoverdal.

Bevoksningspleje er foretaget, hovedsagelig som udtynding i unge løvtræbevoksninger. Det tilstræbes i størst mulig omfang at foretage dette i vinterhalvåret, derved kan de nedskårne træer tjene som vinterføde for hjortevildtet.

Kultur. Der blev plantet 21 ha med 72.000 planter. Omtrent halvdelen var på stormfaldsarealer efter stormen 2005. De 17.000 var løvtræ og 55.000 nål. Den store nåltræsandel skyldes de barske kulturbetingelser på store åbne flader.

Endvidere blev der sået 200 kg bog på ca. 15 ha under skærm af gammel rødgran. For at øge træartssammensætningen i den fremtidige bevoksning er der samtidig iblandet douglasfrø.

Hegnsgennemgang er fortsat en stor arbejdsopgave. Der er kun opsat få nye kulturhegn, betydeligt flere er fjernet.

Foråret blev stærkt påvirket af nattefrost, hvor især natten mellem den 3. og 4. maj med - 3.5 grader var barsk. Det tidlige forår betød at bøgen var fuldt udsprunget 2. maj og også eg var delvis udsprunget. Det betød at den hårde nattefrost totalt afløvede bøgene og delvis egene. Det resulterede i de største frostskeer i bøg de sidste 30 år. Ellers var skovens sundhedstilstand generelt god. Nedbørsforholdene var optimale og vinterens storme klarede skoven også. De forrige års problemer med billeangreb sås ikke og der blev kun observeret meget begrænsede typografangreb.

Certificering

I 2011 har vi ikke haft kontrolbesøg. I 2011 blev der som led i Naturstyrelsens certificering løbende foretaget besigtigelse og registrering af nøglebiotoper og levesteder for rødlistearter på Naturstyrelsens skovarealer.

Kreaturhold

Naturstyrelsen råder for tiden over 32 kreaturer af skovkvægs-racen. Denne race er særligt hårdfør og nøjsom, og derfor særdeles velegnet til at yde plejende afgræsning. Kreaturerne afgræsser fortrinsvis lysåbne arealer som heder, men regulær skovgræsning finder også sted. Der er i år indkøbt 3 mobile læskure, hvilket betyder, at vi selv kan håndtere dyrene om vinteren og ikke behøver at finde opstaldning andetsteds.

Pyntegrønt og juletræer.

Det er besluttet at udfase produktionen af juletræer og pyntegrønt på Naturstyrelsens arealer. Dette gør sig således også gældende på lokalenheden, og kommer til udtryk ved at vi ikke mere planter nye pyntegrøn- og juletræsbevoksninger. Der er dog fortsat nogle få pyntegrønbevoksninger, hvor det er muligt at klippe pyntegrønt, men produktionsmulighederne svinder hurtigt.

Enheden sælger alt pyntegrønt som selvklip til eksterne entreprenører.

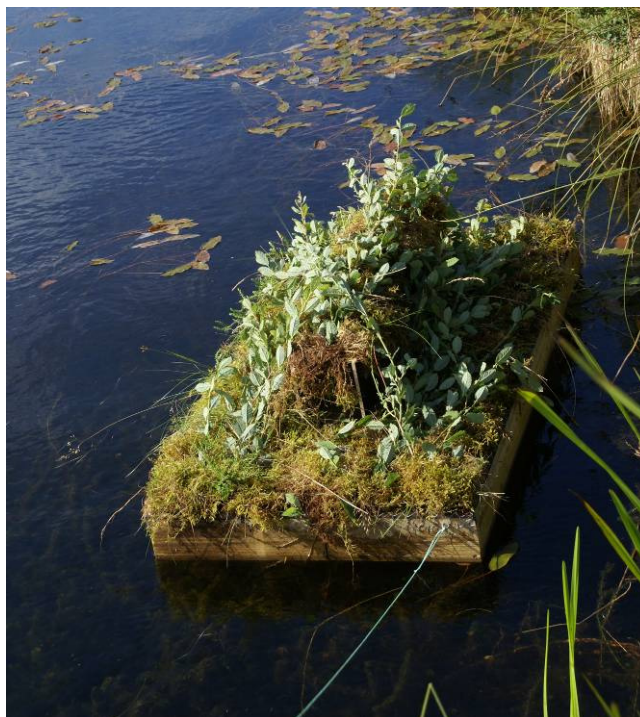
Nedenstående tabel viser solgte mængder for hver træart.

Tabel 1 Oversigt over mængder af pyntegrønt og juletræer høstet i 2011

År 2011	kg pyntegrønt				kg grønt Total	stk juletræer			juletræer (total)	
	BJF	NGR	NOB	OMO		BJF	NGR	OMO		
total	26.360	27.370	56.440	60.250	170.420	15	41	3	11	70

Vildtforvaltning, mink

Der blev i løbet af 2011 arbejdet videre på det tidligere minkprojekt med det formål at nå frem til en forvaltningsplan for mink. Forvaltningsplanen blev sendt i høring i slutningen af december 2011 og blev endelig vedtaget og offentliggjort i juni 2012. Med forvaltningsplanen arbejdes der målrettet med en regulering af mink indenfor foreløbig 20 særlige indsatsområder. I Vestjylland er Harboøre Tange og Nisum Fjord med i de 20 landsdækkende områder. I forvaltningsplanen lægges der op til anvendelse af dræbende fælder, såkaldte slagfælder, som de fleste steder skal placeres på en flydeplatform for at minimere en eventuel bifangst.

Figur 3 Flydeplatform med en camoufleret slagfælde

Vildtforvaltning, mårhund

I 2011 kom der for alvor fart i mårhundeprojektet. Der henvises til statusrapporten for 2010, hvor både projektet og judasmetoden, er nærmere beskrevet.

Sidst på vinteren blev de første mårhunde indfanget, og steriliseret, og blev begyndelsen til et ”korps” af judas-dyr. Dette nåede ved årets udgang op på de ca. 20 gps-dyr, der var målet i projektet.

I 2011 indgik Naturstyrelsen en samarbejdsaftale med Danmarks Jægerforbund, om bekæmpelse af mårhunden. Der blev uddannet 14 mårhundereguleringsjægere, der er geografisk jævnt fordelt i hele Jylland og på Fyn. Mårhundereguleringsjægerne arbejder tæt sammen med Naturstyrelsens folk, og arbejder lokalt, hvor de bl.a. følger op på meldinger om nye observationer af mårhunde, passer vildtkameraer og fælder m.v..

Figur 4 Primo marts kunne den første judas-mårhund i 2011 sættes ud ved Vest Stadil Fjord. Skovløber Brian Kjølhede Jensen, har i 2011 arbejdet meget med mårhundeprojektet, og blev i årets løb meget klogere på mårhunden og dens vaner. Foto: Jens Henrik Jakobsen

Judas-dyrene har givet en masse ny viden om hvor og hvordan mårhunden færdes i Danmark, så udover at lede til dyr der efterfølgende er blevet nye Judas-dyr eller aflivet, har den viden gjort bekæmpelsen langt mere effektivt. På nedenstående figur kan man få et indtryk af mårhundens evne til at bevæge sig over store afstande.

Der skal også i år lyde en stor tak til alle der har bidraget med observationer af mårhunde og meldinger/levering af f.eks. trafikdræbte mårhunde. Døde mårhunde undersøges stadig rutinemæssigt for at overvæge deres sundhedstilstand, men heldigvis har de undersøgte dyr hidtil ikke givet anledning til bekymring. Så alle observationer af både levende og døde dyr er stadig meget velkomne.

Naturstyrelsen deltager endvidere som partner i en ny fælles Skandinavisk (inklusive Tyskland) LIFE ansøgning med fokus på bekæmpelse af de tre invasive pattedyr, mårhund, vaskebjørn og mink. Partnerne i projektet får først besked i løbet af foråret 2013 om hvorvidt EU kommissionen har valgt at tildele projektet midler.

Figur 5 Et eksempel på mårhundens evne til at sprede sig. Efter en længere periode, hvor mårhunden opholdt sig ved Vigso i Thy, tilbagelagde den "Tour de Nordjylland" fra 1. til 19. august 2011 - og som det ses er Limfjorden ikke nogen hindring for en mårhund. (Print fra svenske Followit, der levrander af udstyr og gps-overvågningen af judasmårhundene)

De vestjyske bævere

Bestanden af bævere i Vestjylland er fortsat i fremgang. Ved den årlige bævertælling, der blev afholdt i dagene 13-15. april, 2011 mødte i alt ca. 80 entusiastiske deltagere op for at hjælpe med at optælle antallet af bævere. Ved observationer ved alle kendte bæverterritorier, og en senere korrektion for flergangsobservationer, kunne den samlede bestand estimeres til i alt 156 individer. I 2010 estimerede vi bestanden til ca. 139 individer og i 2009 til ca. 121 dyr.

Bæverne havde ved udgangen af 2011 et udbredelsesområde med følgende begrænsninger:

Mod nord: Flynder Å, nord for Klosterheden

Mod syd: Husby- og Nørresø.

Mod øst: Hellegård Å, Savstrup Å og Storåen lidt øst for vandkraftsøen i Holstebro.

Mod vest: Nissum Fjord.

Bestandens struktur udgøres i 2011 af 36 territorier med 58 kendte bæverhytter.

Der er fortsat mange besøgende der gerne vil opleve bæveren på nært hold. I 2011 afholdt vi således 69 ture med særlig fokus på bæverforvaltning. Bæverne kan også opleves på egen hånd. Bedst er det umiddelbart før og efter solopgang og solnedgang. Godt steder er Møllesøen, Døjbæk Sø eller ved Risbæk. Find et punkt højt i landskabet og så er det bare med at vente. Nogle gange går der ikke længe før dyrene pludselig trækker kølvandsstriber henover den blanke vandoverflade, eller kommer baksende med grene der er gnavet af et nyfældet træ. Andre gange kan man vente længe uden held.

Figur 6 Bæverdæmning ved Flynder Å (Foto: H. Givskov)

Jagt

Kronvildt er, uden tvivl, den vildtart der fylder mest i den vestjyske jagt – og jagtsæsonen 2011-12 skulle vise sig at blive et nyt rekordår, trods nye jagttider for kronvildtet – se nærmere nedenfor. Efter to jagtsæsoner, hvor der i en stor del af jagtsæsonen, havde været ”rigtig” vinter med frost og sne, blev seneste jagtsæson en mere ”normal” dansk vinter, hvor den første sne faldt den sidste uge i januar. Mange jægere havde tilskrevet de store kronvildtudbytter i 2009/10 og 2010/11 vintervejret; men i den ”grønne” vinter 2011/12 opgjorde Hjortevildtgruppe Vestjylland, på baggrund af lokale indberetninger, afskydningen til hele 1650 dyr mod henholdsvis 1417 og 1367 i de to foregående jagtsæsoner. Af de 1650 dyr var 77 nedlagt i Klosterheden mod 85 sæsonen før mens der i syd på gl. Ulborg-arealerne blev nedlagt 279 mod 236 året inden.

Jagtsæsonen 2011/12 var også første sæson, hvor nye jagttider for kronvildt trådte i kraft i denne del af landet. Jagttiderne er blevet til efter et forarbejde af Hjortevildtgruppe Vestjylland. Her havde formand Knud Pedersen, der også er kredsformand for Danmarks Jægerforbund, gennem længere tid, samlet ideer og inspiration på mange lokale møder med jægere i landsdelen. På baggrund af dette og interne drøftelser i hjortevildtgruppen, indstillede gruppen et forslag om nye jagttider, hvis hovedformål er at øge andelen af ældre hjorte i bestanden, og sætte fokus på afskydningen af hinder og kalve. Dette er søgt opnået ved at frede hjorte med mellem 3 og 8 sprosser i geviret i den første del af jagtsæsonen, og helt frede alle hjorte der er ældre end spidshjorte i januar. Erfaringerne fra den første jagtsæson er overvejende positive. Afskydningen har været stor og der er nedlagt mange hinder og andelen af spidshjorte er øget mens andelen af de mellemaldrende hjorte er faldet.

Omkring råvildtbestanden, der med et par hårde og lange vintre, havde været under pres, ser det nu positivt ud. Naturen er heldigvis så viseligt indrettet at det er de ”rigtige” dyr der primært bukker under i sådan en situation. Det er svage lam og gamle dyr med så slidt et tandsæt, at de har svært ved at omsætte tilstrækkeligt føde af ringere kvalitet. Det giver et godt udgangspunkt for en sund og stærk bestand – og den ser ud til at være godt på vej.

Myndighedsområdet

Skov- og Naturstyrelsen er myndighed på skovlovsområdet. Der er udarbejdet ca. 15 afgørelser efter skovloven, samt behandlet en lang række henvendelser.

Formidling og naturvejledning

Figur 7 Fra fjord til bord – fiskeaktivitet
Foto: H. Givskov)

Der blev afviklet i alt 281 arrangementer med Naturstyrelsen Vestjylland som tovholder. Ved disse arrangementer, der dækker over en mængde forskellige aktiviteter deltog i alt ca. 11.300 borgere. Skovens dag og julemarkedet i Husby bidrog til denne del af statistikken med i alt ca. 1.550 deltagere.

Naturstyrelsen Vestjyllands store ”publikumssluger” i naturformidlingen er turene med naturbussen, herunder bæverturene. Naturbussen kørte 61 gange

for at kigge på kronvildt i plantagerne, gæs ved fjorden og naturen generelt. På disse ture deltog i alt ca. 2.000, mest voksne.

En del af bæverturene afvikles i Naturbussen, andre foregår til fods i områder, hvor bæverens færden opleves og forklares på nærmeste hold. Der blev afviklet 69 ture i løbet af 2011, med i alt ca. 2.200 deltagere. Heraf ca. en ¼ børn og resten voksne.

Figur 8 Der blev også i 2011 fundet mange gode spisesvampe i skovene – her en Karl Johan.

turene var gratis og halvdelen med deltagerbetaling, f.eks.: Naturbussen. Turene omfattede et bredt udsnit af emner inden for natur og motion.

En del af turene afvikledes efter "Over stok og sten" princippet, hvor der er tale om en rask vandretur, mest uden for veje og stier. Flere svampeture blev det også til, i en sæson hvor der var godt med svampe at finde.

På naturskolen Kærgård Mølle Havde vi i alt ca. 180 arrangementer med i alt godt 4.700 besøgende. Her er det børnene der udgør den største gruppe. De tegner sig således for ca. 80% af den samlede deltagelse.

I alt var der 55 færre ture og 1300 færre deltagere. Det skyldes nok væsentligst, at der har været mindre interesse for bæverture mod betaling.

Der annonceredes 52 offentlige ture i Ud

På Tur kalenderen, ugeaviserne og www.udinaturen.dk Ca. halvdelen af

Naturrum Thyborøn

Efter at have været undervejs i næsten tre år blev arbejdet med naturrummet endeligt afsluttet. Tilladelserne er i hus, og arbejdet er udført. Anlægget afsluttedes i 2012, med en indvielse der fandt sted den 16. juni 2012. Naturstyrelsens bidrag beløber sig til kr. 450.000. Resten af anlægsudgifterne op til 3.500.000 er bevilget af: Friluftsrådet, Lokale- og Anlægsfonden, Feriefonden, LAG, Lemvig Kommune og forskellige lokale bidragydere i form af bl. a. frivillig arbejdskraft.

Naturstyrelsens midler blev anvendt til et fugleskjul (observationshytte af træ) med plancheformidling af fugleliv, naturforvaltning, fredning og vildtreservat på Harboøre Tange.

Desuden en 11 km lang vandrerute omkring den nordligste lagunesø (Thyborøn Fjord). På ruten formidles naturen ved skilte og der er anbragt QR-koder, der linker til hjemmesidetekster og illustrationer via smartphone. På ruten anlægges der desuden en grillplads og opsættes to rastepadsborde. Den skriftlige formidling oversættes til engelsk og tysk, så oversøiske og kontinentale turister også kan få glæde af udkantsdanmarks lyksaligheder.

Friluftsliv, faciliteter og anlæg

I erkendelse af, at NST i disse år ikke har ressourcer til at opretholde et tilstrækkeligt højt vedligeholdelsesniveau på alle vore faciliteter, indledte vi en proces, der havde til hensigt at afdække, hvor vi kunne ændre praksis. Året 2011 har således båret præg af, at visse faciliteter er nedlagt eller reduceret i omfang. Skraldestativer er fjernet, der leveres ikke færdigt brænde på grillpladserne og skovlegepladserne reduceres i omfang i takt med, at legeredskaberne bliver nedslidte eller måske farlige. Der foretages ikke væsentlige investeringer i nye faciliteter. Denne praksis har selvfølgelig medført en del henvendelser fra utilfredse eller undrende brugere.

Der er opstillet brændeskure ved de største shelterpladser. Brændeskurene er bygget til at modtage 3-m træ, som brugerne så selv må save + kløve til egnet brændestørrelse.

Der er på alle skilte ved indgangsveje udskiftet piktogrammer med Naturstyrelsens nye navn og logo.

En ny shelterplads i Hoverdal er indviet. Pladsen er bygget af en gruppe frivillige fra Hover/Thorsted sogn. Resultatet er rigtig flot.

Der er indviet en ny løberute i Husby klitplantage. Ruten er også lavet i samarbejde med lokal løbeklub.

Udinaturen.dk

I 2010 opstod Naturstyrelsens nye interaktive side med oplysninger om friluftsfaciliteter, ruter, og arrangementer. Siden hedder www.udinaturen.dk

På denne side har du som bruger mulighed for at orientere dig om muligheder for friluftsliv inden for det område du ønsker at besøge. Du kan finde ud af, hvor der er overnatningsmuligheder, hvor der er spændende vandreruter, eller muligheder for at træne løb eller mountainbiking. I det hele taget fremgår alle tilbud, også formidlingstilbud af kortet. Du skal blot vælge hvilket område du vil søge i, og hvad du vil opleve, så klarer "udinaturen" resten for dig.

The screenshot shows the website 'Ud i Naturen' in a Windows Internet Explorer browser. The page features a search interface on the left with filters for 'Søgning' (Fritekstsøgning, Kommune) and 'Kategori' (Arrangementer, Naturruter, Faciliteter, Overnatning, Seværdigheder, Badning og fiskeri, Roning og sejlsads, Vinterlege). The main content area displays a map of the Klosterhede Plantage area with green icons representing nature experiences. Below the map is a table titled 'Naturoplevelsesliste (16)' with columns for 'Navn', 'Kategori', 'Længde', 'Turdato', and 'Rating'. The table lists 16 items, including 'Lejrpladser for grupper o.l.' and 'Primitive overnatningspladser' with star ratings. The bottom of the page shows the Windows taskbar with various open applications.

Figur 9 På Naturstyrelsens, Udinaturen.dk kan man nemt danne sig et overblik over hvilke friluftsmuligheder der byder sig i ens lokalområde. Her vises mulige overnatningspladser i og omkring Klosterheden.

Skovhjælpere

Samarbejdet med det kommunale beskæftigelsestilbud "Struerværkstedet" omkring skovhjelperordningen fortsatte i 2011. Samarbejdet fungerer særdeles smidigt og skovhjelperne løser opgaverne på en rigtig fin måde. Samtidig er det Naturstyrelsens opfattelse at skovhjelperne har nogle dejlige dage, hvor arbejdet i skoven og timerne omkring "frokostbålet", giver ekstra indhold og gode impulser i tilværelsen. Skovhjelperne gennemførte i 2011 nedskæring af uønsket træopvækst på flere af hederne i Klosterheden, fjernede Glansbladet Hæg langs en række skovveje og forsynede især bålpladsen ved Møllesøen med brænde.

Sandflugt

Atter et år hvor frost og snedække i vinteren 2010/11, samt en del vind fra øst, begrænsede sandflugtsproblemerne til et minimum. I forbindelse med nogle få vinterstorme med højvande, havde vinden dog enkelte steder "gnavet" i klitfoden. Det er dog ikke noget der gav anledning til bekymring.

Køb og salg

Naturstyrelsen har siden slutningen af 2010 arbejdet på at afhænde regulære landbrugsarealer ved både Fjaltring og Husby Enge. Ved Fjaltring foretages i denne sammenhæng en frastykning af naturarealer i klitterne mod Vestkysten. Disse naturarealer sælges ikke. Arealerne blev i 2011 solgt.

Større naturprojekter

Som en del af projektet "Nissum Fjords Enge" er fugletårn ved Gørding Dæmningen blevet ombygget. Fugletårnet er etableret så der nu er rigtig gode muligheder for at opleve fuglene på Gørding Dæmningen. I tårnet er der desuden opsat en landskabsfrise og billeder af de almindeligste dyr og fugle der kan ses fra tårnet.

I 2011 overtog Naturstyrelsen engområderne og lagunesøerne på Harboøre Tange fra Kystdirektoratet. For at forbedre forholdene for primært engfuglene på tangen er der i 2011 etableret 3 nye græsningsfener på arealerne vest for grusvejen til Thyborøn og slusedriften er reguleret så vandstanden i lagunesøerne holdes på et generelt højere niveau, så enge og loer ikke tørrer helt ud i sommerperioden.

Natura 2000 - Indsatsplanerne

På Natura 2000 området er påbegyndes i 2011 arbejdet med at udarbejde handleplaner for de arealer Naturstyrelsen Vestjylland forvalter indenfor Natura 2000 områderne:

- Flynder Å og heder i Klosterhede Plantage
- Nissum Fjord
- Agger Tange, Nissum Bredning, Skibtved Fjord og Agerø.
- Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord
- Heder og klitter på Skovbjerg Bakke, Idom Å og Ormstrup Hede.
- Husby Klit

Handleplaner blev sendt i offentlig høring i juni måned 2012 og forventes endeligt fastlagt i december 2012.

**Med venlig hilsen
Medarbejderne ved Naturstyrelsen Vestjylland**

Statusrapport 2011

Naturstyrelsen Vestjylland

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Naturstyrelsen, Vestjylland. Gl. Landevej 35, 7620 Lemvig.
Læs mere på: <http://www.naturstyrelsen.dk/Lokalt/Vestjylland/Arealforvaltning/>

Med nærværende rapport gør Naturstyrelsen Vestjylland status over aktiviteter i 2011

Organisatoriske omstruktureringer i Naturstyrelsen

Med virkning fra 1. januar 2011 fusionerede Skov- og Naturstyrelsen med By- og Landskabsstyrelsen til en samlet styrelse – Naturstyrelsen. Det betød at arealforvaltningsenheden i Klosterheden blev lagt sammen med det tidligere miljøcenter Ringkøbing. I 2012 blev der vedtaget en række yderligere ændringer således at Naturstyrelsens samlede lokale enheder reduceres fra de nuværende 25 til 19 over en forventet periode på 5 år. Strukturændringerne indebærer at de 6 tidligere Miljøcentre nedlægges og arbejdsopgaverne flyttes til enten den centrale enhed i København eller til andre lokale naturforvaltningsenheder.

Hedepleje

Lynghederne i Vestjylland så i 2011 fortsat ret triste ud. De senere års angreb af Lyngens bladbiller, har taget livet af meget af den modne og senile hedelyng. Angrebet er dog klinget af for denne omgang, og nye små lyngplanter vil forhåbentligt spire frem som erstatning for den døde lyng.

Figur 1 Afbrænding af hedearealer på Nr. Vosborg Hede

For at fremme denne nyspiring, er der i foråret 2011 afbrændt meget store arealer på Vind hederne og på Nr. Vosborg hede. Afbrænding foregår sidst i marts måned, når vejret tillader det.

Der er desuden foretaget hedepleje i form af høst til tækkelyng, samt almindelig knusning af træopvækst og gammel hedevegetation. Enhedens besætning af får, plejer ligeledes store hedearealer gennem afgræsning. Det meste af hedeplejen foretages indenfor

et Life hedeprojekt. Nogle skovarealer er fjernet, og arealerne overlades til at blive til nye hedearealer. Det drejer sig om Nagstrups træer på Nr. Vosborg hede, en rødgran bevoksning ved Fuglsang bro, samt nogle arealer med tidligere contortafyr ved Skydebanevej i Klosterheden plantage. I Hoverdal plantage ved Sørupvej er der ryddet ca 10 ha skov på et areal som skal overgå til hede/hedemose. Grøfterne på arealet er pletvis tildækket, for at minimere udledning af okkervand til Høbro bæk.

I Husby klitplantage er arbejdet med rydning af den store parabelklit fortsat, og de store sandklitter er nu synlige.

Fortidsminder

Fortidsmindet Rammedige har fået et stort løft. En donation fra A.P.Møller fonden til Kulturarvstyrelsen, gjorde det muligt at lave en rekonstruktion af diget, samt at forbedre skiltning og p-plads. Faciliteterne blev indviet under stor opmærksomhed den 23. okt. 2011. TV2 lavede et indslag som kan ses her:

<http://www.tvmidtvest.dk/indhold/ramme-dige-genindviet>

Figur 2 Et par drabelige jernalderkrigere i massivt egetræ holder vagt ved Rammedige. Skulpturerne virker som blikfang for fortidsminderne.

Ligeledes har tilskud fra KUAS gjort det muligt at forbedre adgangsforholdene til Øster Lem hede. Skiltning og p-plads er også forbedret.

Skovdyrkning

Hugsten på Naturstyrelsen Vestjylland udgjorde i 2011 ca 57.000 m³, fordelt med 34.000 m³ gavntre og 23.000 m³ flis. Budgethugsten er beregnet til 50.500 m³. Merhugsten på 6.500 m³ er udelukkende sket på flisdelen. Træpriserne har været gode, gennemsnitspris 380 kr/m³. Skovningsresultater har givet 10.2 million i dækningsbidrag på gavntredelen og 2.7 million på flisdelen. Trods flere mindre storme i vinterens løb, blev vi forskånet for stormfald af betydning, kun ca. 300 m³ i Hoverdal.

Bevoksningsspleje er foretaget, hovedsagelig som udtynding i unge løvtræbevoksninger. Det tilstræbes i størst mulig omfang at foretage dette i vinterhalvåret, derved kan de nedskårne træer tjene som vinterføde for hjortevildtet.

Kultur. Der blev plantet 21 ha med 72.000 planter. Omtrent halvdelen var på stormfaldsarealer efter stormen 2005. De 17.000 var løvtræ og 55.000 nål. Den store nåltræsandel skyldes de barske kulturbetingelser på store åbne flader.

Endvidere blev der sået 200 kg bog på ca. 15 ha under skærm af gammel rødgran. For at øge træartssammensætningen i den fremtidige bevoksning er der samtidig iblandet douglasfrø.

Hegnsgennemgang er fortsat en stor arbejdsopgave. Der er kun opsat få nye kulturhegn, betydeligt flere er fjernet.

Foråret blev stærkt påvirket af nattefrost, hvor især natten mellem den 3. og 4. maj med - 3.5 grader var barsk. Det tidlige forår betød at bøgen var fuldt udsprunget 2. maj og også eg var delvis udsprunget. Det betød at den hårde nattefrost totalt afløvede bøgene og delvis egene. Det resulterede i de største frostskeer i bøg de sidste 30 år. Ellers var skovens sundhedstilstand generelt god. Nedbørsforholdene var optimale og vinterens storme klarede skoven også. De forrige års problemer med billeangreb sås ikke og der blev kun observeret meget begrænsede typografangreb.

Certificering

I 2011 har vi ikke haft kontrolbesøg. I 2011 blev der som led i Naturstyrelsens certificering løbende foretaget besigtigelse og registrering af nøglebiotoper og levesteder for rødlistearter på Naturstyrelsens skovarealer.

Kreaturhold

Naturstyrelsen råder for tiden over 32 kreaturer af skovkvægs-racen. Denne race er særligt hårdfør og nøjsom, og derfor særdeles velegnet til at yde plejende afgræsning. Kreaturerne afgræsser fortrinsvis lysåbne arealer som heder, men regulær skovgræsning finder også sted. Der er i år indkøbt 3 mobile læskure, hvilket betyder, at vi selv kan håndtere dyrene om vinteren og ikke behøver at finde opstaldning andetsteds.

Pyntegrønt og juletræer.

Det er besluttet at udfase produktionen af juletræer og pyntegrønt på Naturstyrelsens arealer. Dette gør sig således også gældende på lokalenheden, og kommer til udtryk ved at vi ikke mere planter nye pyntegrønns- og juletræsbevoksninger. Der er dog fortsat nogle få pyntegrønnsbevoksninger, hvor det er muligt at klippe pyntegrønt, men produktionsmulighederne svinder hurtigt.

Enheden sælger alt pyntegrønt som selvklip til eksterne entreprenører.

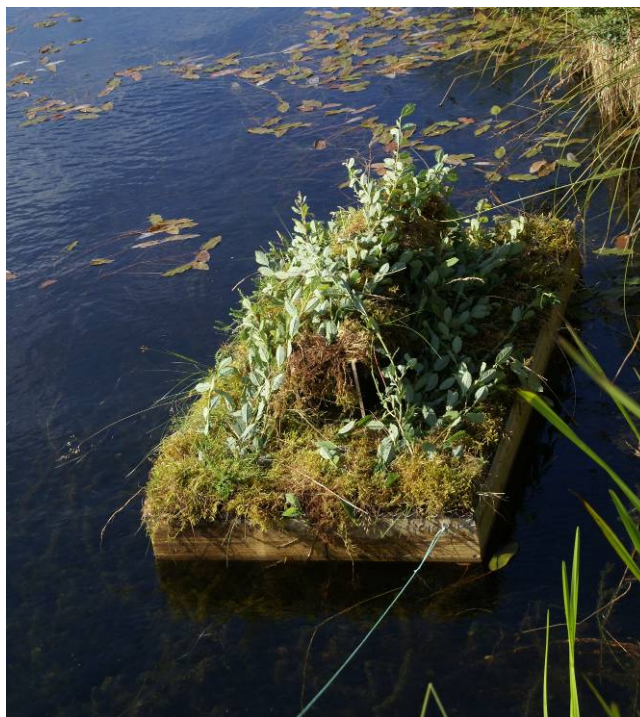
Nedenstående tabel viser solgte mængder for hver træart.

Tabel 1 Oversigt over mængder af pyntegrønt og juletræer høstet i 2011

År 2011	kg pyntegrønt				kg grønt Total	stk juletræer			juletræer (total)	
	BJF	NGR	NOB	OMO		BJF	NGR	OMO		
total	26.360	27.370	56.440	60.250	170.420	15	41	3	11	70

Vildtforvaltning, mink

Der blev i løbet af 2011 arbejdet videre på det tidligere minkprojekt med det formål at nå frem til en forvaltningsplan for mink. Forvaltningsplanen blev sendt i høring i slutningen af december 2011 og blev endelig vedtaget og offentliggjort i juni 2012. Med forvaltningsplanen arbejdes der målrettet med en regulering af mink indenfor foreløbig 20 særlige indsatsområder. I Vestjylland er Harboøre Tange og Nisum Fjord med i de 20 landsdækkende områder. I forvaltningsplanen lægges der op til anvendelse af dræbende fælder, såkaldte slagfælder, som de fleste steder skal placeres på en flydeplatform for at minimere en eventuel bifangst.

Figur 3 Flydeplatform med en camoufleret slagfælde

Vildtforvaltning, mårhund

I 2011 kom der for alvor fart i mårhundeprojektet. Der henvises til statusrapporten for 2010, hvor både projektet og judasmetoden, er nærmere beskrevet.

Sidst på vinteren blev de første mårhunde indfanget, og steriliseret, og blev begyndelsen til et ”korps” af judas-dyr. Dette nåede ved årets udgang op på de ca. 20 gps-dyr, der var målet i projektet.

I 2011 indgik Naturstyrelsen en samarbejdsaftale med Danmarks Jægerforbund, om bekæmpelse af mårhunden. Der blev uddannet 14 mårhundereguleringsjægere, der er geografisk jævnt fordelt i hele Jylland og på Fyn. Mårhundereguleringsjægerne arbejder tæt sammen med Naturstyrelsens folk, og arbejder lokalt, hvor de bl.a. følger op på meldinger om nye observationer af mårhunde, passer vildtkameraer og fælder m.v..

Figur 4 Primo marts kunne den første judas-mårhund i 2011 sættes ud ved Vest Stadil Fjord. Skovløber Brian Kjølhede Jensen, har i 2011 arbejdet meget med mårhundeprojektet, og blev i årets løb meget klogere på mårhunden og dens vaner. Foto: Jens Henrik Jakobsen

Judas-dyrene har givet en masse ny viden om hvor og hvordan mårhunden færdes i Danmark, så udover at lede til dyr der efterfølgende er blevet nye Judas-dyr eller aflivet, har den viden gjort bekæmpelsen langt mere effektivt. På nedenstående figur kan man få et indtryk af mårhundens evne til at bevæge sig over store afstande.

Der skal også i år lyde en stor tak til alle der har bidraget med observationer af mårhunde og meldinger/levering af f.eks. trafikdræbte mårhunde. Døde mårhunde undersøges stadig rutinemæssigt for at overvæge deres sundhedstilstand, men heldigvis har de undersøgte dyr hidtil ikke givet anledning til bekymring. Så alle observationer af både levende og døde dyr er stadig meget velkomne.

Naturstyrelsen deltager endvidere som partner i en ny fælles Skandinavisk (inklusive Tyskland) LIFE ansøgning med fokus på bekæmpelse af de tre invasive pattedyr, mårhund, vaskebjørn og mink. Partnerne i projektet får først besked i løbet af foråret 2013 om hvorvidt EU kommissionen har valgt at tildele projektet midler.

Figur 5 Et eksempel på mårhundens evne til at sprede sig. Efter en længere periode, hvor mårhunden opholdt sig ved Vigso i Thy, tilbagelagde den "Tour de Nordjylland" fra 1. til 19. august 2011 - og som det ses er Limfjorden ikke nogen hindring for en mårhund. (Print fra svenske Followit, der levrander af udstyr og gps-overvågningen af judasmårhundene)

De vestjyske bævere

Bestanden af bævere i Vestjylland er fortsat i fremgang. Ved den årlige bævertælling, der blev afholdt i dagene 13-15. april, 2011 mødte i alt ca. 80 entusiastiske deltagere op for at hjælpe med at optælle antallet af bævere. Ved observationer ved alle kendte bæverterritorier, og en senere korrektion for flergangsobservationer, kunne den samlede bestand estimeres til i alt 156 individer. I 2010 estimerede vi bestanden til ca. 139 individer og i 2009 til ca. 121 dyr.

Bæverne havde ved udgangen af 2011 et udbredelsesområde med følgende begrænsninger:

Mod nord: Flynder Å, nord for Klosterheden

Mod syd: Husby- og Nørresø.

Mod øst: Hellegård Å, Savstrup Å og Storåen lidt øst for vandkraftsøen i Holstebro.

Mod vest: Nissum Fjord.

Bestandens struktur udgøres i 2011 af 36 territorier med 58 kendte bæverhytter.

Der er fortsat mange besøgende der gerne vil opleve bæveren på nært hold. I 2011 afholdt vi således 69 ture med særlig fokus på bæverforvaltning. Bæverne kan også opleves på egen hånd. Bedst er det umiddelbart før og efter solopgang og solnedgang. Godere steder er Møllesøen, Døjbæk Sø eller ved Risbæk. Find et punkt højt i landskabet og så er det bare med at vente. Nogle gange går der ikke længe før dyrene pludselig trækker kølvandsstriber henover den blanke vandoverflade, eller kommer baksende med grene der er gnavet af et nyfældet træ. Andre gange kan man vente længe uden held.

Figur 6 Bæverdæmning ved Flynder Å (Foto: H. Givskov)

Jagt

Kronvildt er, uden tvivl, den vildtart der fylder mest i den vestjyske jagt – og jagtsæsonen 2011-12 skulle vise sig at blive et nyt rekordår, trods nye jagttider for kronvildtet – se nærmere nedenfor. Efter to jagtsæsoner, hvor der i en stor del af jagtsæsonen, havde været ”rigtig” vinter med frost og sne, blev seneste jagtsæson en mere ”normal” dansk vinter, hvor den første sne faldt den sidste uge i januar. Mange jægere havde tilskrevet de store kronvildtudbytter i 2009/10 og 2010/11 vintervejret; men i den ”grønne” vinter 2011/12 opgjorde Hjortevildtgruppe Vestjylland, på baggrund af lokale indberetninger, afskydningen til hele 1650 dyr mod henholdsvis 1417 og 1367 i de to foregående jagtsæsoner. Af de 1650 dyr var 77 nedlagt i Klosterheden mod 85 sæsonen før mens der i syd på gl. Ulborg-arealerne blev nedlagt 279 mod 236 året inden.

Jagtsæsonen 2011/12 var også første sæson, hvor nye jagttider for kronvildt trådte i kraft i denne del af landet. Jagttiderne er blevet til efter et forarbejde af Hjortevildtgruppe Vestjylland. Her havde formand Knud Pedersen, der også er kredsformand for Danmarks Jægerforbund, gennem længere tid, samlet ideer og inspiration på mange lokale møder med jægere i landsdelen. På baggrund af dette og interne drøftelser i hjortevildtgruppen, indstillede gruppen et forslag om nye jagttider, hvis hovedformål er at øge andelen af ældre hjorte i bestanden, og sætte fokus på afskydningen af hinder og kalve. Dette er søgt opnået ved at frede hjorte med mellem 3 og 8 sprosser i geviret i den første del af jagtsæsonen, og helt frede alle hjorte der er ældre end spidshjorte i januar. Erfaringerne fra den første jagtsæson er overvejende positive. Afskydningen har været stor og der er nedlagt mange hinder og andelen af spidshjorte er øget mens andelen af de mellemaldrende hjorte er faldet.

Omkring råvildtbestanden, der med et par hårde og lange vintre, havde været under pres, ser det nu positivt ud. Naturen er heldigvis så viseligt indrettet at det er de ”rigtige” dyr der primært bukker under i sådan en situation. Det er svage lam og gamle dyr med så slidt et tandsæt, at de har svært ved at omsætte tilstrækkeligt føde af ringere kvalitet. Det giver et godt udgangspunkt for en sund og stærk bestand – og den ser ud til at være godt på vej.

Myndighedsområdet

Skov- og Naturstyrelsen er myndighed på skovlovsområdet. Der er udarbejdet ca. 15 afgørelser efter skovloven, samt behandlet en lang række henvendelser.

Formidling og naturvejledning

Figur 7 Fra fjord til bord – fiskeaktivitet
Foto: H. Givskov)

Der blev afviklet i alt 281 arrangementer med Naturstyrelsen Vestjylland som tovholder. Ved disse arrangementer, der dækker over en mængde forskellige aktiviteter deltog i alt ca. 11.300 borgere. Skovens dag og julemarkedet i Husby bidrog til denne del af statistikken med i alt ca. 1.550 deltagere.

Naturstyrelsen Vestjyllands store ”publikumssluger” i naturformidlingen er turene med naturbussen, herunder bæverturene. Naturbussen kørte 61 gange

for at kigge på kronvildt i plantagerne, gæs ved fjorden og naturen generelt. På disse ture deltog i alt ca. 2.000, mest voksne.

En del af bæverturene afvikles i Naturbussen, andre foregår til fods i områder, hvor bæverens færden opleves og forklares på nærmeste hold. Der blev afviklet 69 ture i løbet af 2011, med i alt ca. 2.200 deltagere. Heraf ca. en ¼ børn og resten voksne.

Figur 8 Der blev også i 2011 fundet mange gode spisesvampe i skovene – her en Karl Johan.

turene var gratis og halvdelen med deltagerbetaling, f.eks.: Naturbussen. Turene omfattede et bredt udsnit af emner inden for natur og motion.

En del af turene afvikledes efter "Over stok og sten" princippet, hvor der er tale om en rask vandretur, mest uden for veje og stier. Flere svampeture blev det også til, i en sæson hvor der var godt med svampe at finde.

På naturskolen Kærgård Mølle Havde vi i alt ca. 180 arrangementer med i alt godt 4.700 besøgende. Her er det børnene der udgør den største gruppe. De tegner sig således for ca. 80% af den samlede deltagelse.

I alt var der 55 færre ture og 1300 færre deltagere. Det skyldes nok væsentligst, at der har været mindre interesse for bæverture mod betaling.

Der annonceredes 52 offentlige ture i Ud

På Tur kalenderen, ugeaviserne og www.udinaturen.dk Ca. halvdelen af

Naturrum Thyborøn

Efter at have været undervejs i næsten tre år blev arbejdet med naturrummet endeligt afsluttet. Tilladelserne er i hus, og arbejdet er udført. Anlægget afsluttedes i 2012, med en indvielse der fandt sted den 16. juni 2012. Naturstyrelsens bidrag beløber sig til kr. 450.000. Resten af anlægsudgifterne op til 3.500.000 er bevilget af: Friluftsrådet, Lokale- og Anlægsfonden, Feriefonden, LAG, Lemvig Kommune og forskellige lokale bidragydere i form af bl. a. frivillig arbejdskraft.

Naturstyrelsens midler blev anvendt til et fugleskjul (observationshytte af træ) med plancheformidling af fugleliv, naturforvaltning, fredning og vildtreservat på Harboøre Tange.

Desuden en 11 km lang vandrerute omkring den nordligste lagunesø (Thyborøn Fjord). På ruten formidles naturen ved skilte og der er anbragt QR-koder, der linker til hjemmesidetekster og illustrationer via smartphone. På ruten anlægges der desuden en grillplads og opsættes to rastepadsborde. Den skriftlige formidling oversættes til engelsk og tysk, så oversøiske og kontinentale turister også kan få glæde af udkantsdanmarks lyksaligheder.

Friluftsliv, faciliteter og anlæg

I erkendelse af, at NST i disse år ikke har ressourcer til at opretholde et tilstrækkeligt højt vedligeholdelsesniveau på alle vore faciliteter, indledte vi en proces, der havde til hensigt at afdække, hvor vi kunne ændre praksis. Året 2011 har således båret præg af, at visse faciliteter er nedlagt eller reduceret i omfang. Skraldestativer er fjernet, der leveres ikke færdigt brænde på grillpladserne og skovlegepladserne reduceres i omfang i takt med, at legeredskaberne bliver nedslidte eller måske farlige. Der foretages ikke væsentlige investeringer i nye faciliteter. Denne praksis har selvfølgelig medført en del henvendelser fra utilfredse eller undrende brugere.

Der er opstillet brændeskure ved de største shelterpladser. Brændeskurene er bygget til at modtage 3-m træ, som brugerne så selv må save + kløve til egnet brændestørrelse.

Der er på alle skilte ved indgangsveje udskiftet piktogrammer med Naturstyrelsens nye navn og logo.

En ny shelterplads i Hoverdal er indviet. Pladsen er bygget af en gruppe frivillige fra Hover/Thorsted sogn. Resultatet er rigtig flot.

Der er indviet en ny løberute i Husby klitplantage. Ruten er også lavet i samarbejde med lokal løbeklub.

Udinaturen.dk

I 2010 opstod Naturstyrelsens nye interaktive side med oplysninger om friluftsfaciliteter, ruter, og arrangementer. Siden hedder www.udinaturen.dk

På denne side har du som bruger mulighed for at orientere dig om muligheder for friluftsliv inden for det område du ønsker at besøge. Du kan finde ud af, hvor der er overnatningsmuligheder, hvor der er spændende vandreruter, eller muligheder for at træne løb eller mountainbiking. I det hele taget fremgår alle tilbud, også formidlingstilbud af kortet. Du skal blot vælge hvilket område du vil søge i, og hvad du vil opleve, så klarer "udinaturen" resten for dig.

The screenshot shows the website 'Ud i Naturen' in a Windows Internet Explorer browser. The page features a search interface on the left with filters for 'Søgning' (Fritekstsøgning, Kommune) and 'Kategori' (Arrangementer, Naturruter, Faciliteter, Overnatning, Seværdigheder, Badning og fiskeri, Roning og sejlsads, Vinterlege). The main content area displays a map of the Klosterhede Plantage area with green icons representing nature experiences. Below the map is a table titled 'Naturoplevelsesliste (16)' with columns for 'Navn', 'Kategori', 'Længde', 'Turdato', and 'Rating'. The table lists 16 items, including 'Lejrpladser for grupper o.l.' and 'Primitive overnatningspladser' with star ratings and checkboxes for details and booking.

Navn	Kategori	Længde	Turdato	Rating
☐ Klosterheden, Risbæk	Lejrpladser for grupper o.l.			★★★★★
☐ Klosterheden, Moselyst	Primitive overnatningspladser			★★★★★
☐ Klosterheden, Skibakken	Primitive overnatningspladser			★★★★★
☐ Klosterheden, Moselyst	Primitive overnatningspladser			★★★★★
☐ Fjaltring, Høfde Q	Primitive overnatningspladser			★★★★☆
☐ Klosterheden, Hornet	Lejrpladser for grupper o.l.			★★★★☆

Figur 9 På Naturstyrelsens, Udinaturen.dk kan man nemt danne sig et overblik over hvilke friluftsmuligheder der byder sig i ens lokalområde. Her vises mulige overnatningspladser i og omkring Klosterheden.

Skovhjælpere

Samarbejdet med det kommunale beskæftigelsestilbud "Struerværkstedet" omkring skovhjelperordningen fortsatte i 2011. Samarbejdet fungerer særdeles smidigt og skovhjelperne løser opgaverne på en rigtig fin måde. Samtidig er det Naturstyrelsens opfattelse at skovhjelperne har nogle dejlige dage, hvor arbejdet i skoven og timerne omkring "frokostbålet", giver ekstra indhold og gode impulser i tilværelsen. Skovhjelperne gennemførte i 2011 nedskæring af uønsket træopvækst på flere af hederne i Klosterheden, fjernede Glansbladet Hæg langs en række skovveje og forsynede især bålpladsen ved Møllesøen med brænde.

Sandflugt

Atter et år hvor frost og snedække i vinteren 2010/11, samt en del vind fra øst, begrænsede sandflugtsproblemerne til et minimum. I forbindelse med nogle få vinterstorme med højvande, havde vinden dog enkelte steder "gnavet" i klitfoden. Det er dog ikke noget der gav anledning til bekymring.

Køb og salg

Naturstyrelsen har siden slutningen af 2010 arbejdet på at afhænde regulære landbrugsarealer ved både Fjaltring og Husby Enge. Ved Fjaltring foretages i denne sammenhæng en frastykning af naturarealer i klitterne mod Vestkysten. Disse naturarealer sælges ikke. Arealerne blev i 2011 solgt.

Større naturprojekter

Som en del af projektet "Nissum Fjords Enge" er fugletårn ved Gørding Dæmningen blevet ombygget. Fugletårnet er etableret så der nu er rigtig gode muligheder for at opleve fuglene på Gørding Dæmningen. I tårnet er der desuden opsat en landskabsfrise og billeder af de almindeligste dyr og fugle der kan ses fra tårnet.

I 2011 overtog Naturstyrelsen engområderne og lagunesøerne på Harboøre Tange fra Kystdirektoratet. For at forbedre forholdene for primært engfuglene på tangen er der i 2011 etableret 3 nye græsningsfener på arealerne vest for grusvejen til Thyborøn og slusedriften er reguleret så vandstanden i lagunesøerne holdes på et generelt højere niveau, så enge og loer ikke tørrer helt ud i sommerperioden.

Natura 2000 - Indsatsplanerne

På Natura 2000 området er påbegyndes i 2011 arbejdet med at udarbejde handleplaner for de arealer Naturstyrelsen Vestjylland forvalter indenfor Natura 2000 områderne:

- Flynder Å og heder i Klosterhede Plantage
- Nissum Fjord
- Agger Tange, Nissum Bredning, Skibtvad Fjord og Agerø.
- Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord
- Heder og klitter på Skovbjerg Bakke, Idom Å og Ormstrup Hede.
- Husby Klit

Handleplaner blev sendt i offentlig høring i juni måned 2012 og forventes endeligt fastlagt i december 2012.

**Med venlig hilsen
Medarbejderne ved Naturstyrelsen Vestjylland**

Statusrapport 2011

Naturstyrelsen Vestjylland

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Naturstyrelsen, Vestjylland. Gl. Landevej 35, 7620 Lemvig.
Læs mere på: <http://www.naturstyrelsen.dk/Lokalt/Vestjylland/Arealforvaltning/>

Med nærværende rapport gør Naturstyrelsen Vestjylland status over aktiviteter i 2011

Organisatoriske omstruktureringer i Naturstyrelsen

Med virkning fra 1. januar 2011 fusionerede Skov- og Naturstyrelsen med By- og Landskabsstyrelsen til en samlet styrelse – Naturstyrelsen. Det betød at arealforvaltningsenheden i Klosterheden blev lagt sammen med det tidligere miljøcenter Ringkøbing. I 2012 blev der vedtaget en række yderligere ændringer således at Naturstyrelsens samlede lokale enheder reduceres fra de nuværende 25 til 19 over en forventet periode på 5 år. Strukturændringerne indebærer at de 6 tidligere Miljøcentre nedlægges og arbejdsopgaverne flyttes til enten den centrale enhed i København eller til andre lokale naturforvaltningsenheder.

Hedepleje

Lynghederne i Vestjylland så i 2011 fortsat ret triste ud. De senere års angreb af Lyngens bladbiller, har taget livet af meget af den modne og senile hedelyng. Angrebet er dog klinget af for denne omgang, og nye små lyngplanter vil forhåbentligt spire frem som erstatning for den døde lyng.

Figur 1 Afbrænding af hedearealer på Nr. Vosborg Hede

For at fremme denne nyspiring, er der i foråret 2011 afbrændt meget store arealer på Vind hederne og på Nr. Vosborg hede. Afbrænding foregår sidst i marts måned, når vejret tillader det.

Der er desuden foretaget hedepleje i form af høst til tækkelyng, samt almindelig knusning af træopvækst og gammel hedevegetation. Enhedens besætning af får, plejer ligeledes store hedearealer gennem afgræsning. Det meste af hedeplejen foretages indenfor

et Life hedeprojekt. Nogle skovarealer er fjernet, og arealerne overlades til at blive til nye hedearealer. Det drejer sig om Nagstrups træer på Nr. Vosborg hede, en rødgran bevoksning ved Fuglsang bro, samt nogle arealer med tidligere contortafyr ved Skydebanevej i Klosterheden plantage. I Hoverdal plantage ved Sørupvej er der ryddet ca 10 ha skov på et areal som skal overgå til hede/hedemose. Grøfterne på arealet er pletvis tildækket, for at minimere udledning af okkervand til Høbro bæk.

I Husby klitplantage er arbejdet med rydning af den store parabelklit fortsat, og de store sandklitter er nu synlige.

Fortidsminder

Fortidsmindet Rammedige har fået et stort løft. En donation fra A.P.Møller fonden til Kulturarvstyrelsen, gjorde det muligt at lave en rekonstruktion af diget, samt at forbedre skiltning og p-plads. Faciliteterne blev indviet under stor opmærksomhed den 23. okt. 2011. TV2 lavede et indslag som kan ses her:

<http://www.tvmidtvest.dk/indhold/ramme-dige-genindviet>

Figur 2 Et par drabelige jernalderkrigere i massivt egetræ holder vagt ved Rammedige. Skulpturerne virker som blikfang for fortidsminderne.

Ligeledes har tilskud fra KUAS gjort det muligt at forbedre adgangsforholdene til Øster Lem hede. Skiltning og p-plads er også forbedret.

Skovdyrkning

Hugsten på Naturstyrelsen Vestjylland udgjorde i 2011 ca 57.000 m³, fordelt med 34.000 m³ gavntre og 23.000 m³ flis. Budgethugsten er beregnet til 50.500 m³. Merhugsten på 6.500 m³ er udelukkende sket på flisdelen. Træpriserne har været gode, gennemsnitspris 380 kr/m³. Skovningsresultater har givet 10.2 million i dækningsbidrag på gavntredelen og 2.7 million på flisdelen. Trods flere mindre storme i vinterens løb, blev vi forskånet for stormfald af betydning, kun ca. 300 m³ i Hoverdal.

Bevoksningsspleje er foretaget, hovedsagelig som udtynding i unge løvtræbevoksninger. Det tilstræbes i størst mulig omfang at foretage dette i vinterhalvåret, derved kan de nedskårne træer tjene som vinterføde for hjortevildtet.

Kultur. Der blev plantet 21 ha med 72.000 planter. Omtrent halvdelen var på stormfaldsarealer efter stormen 2005. De 17.000 var løvtræ og 55.000 nål. Den store nåltræsandel skyldes de barske kulturbetingelser på store åbne flader.

Endvidere blev der sået 200 kg bog på ca. 15 ha under skærm af gammel rødgran. For at øge træartssammensætningen i den fremtidige bevoksning er der samtidig iblandet douglasfrø.

Hegnsgennemgang er fortsat en stor arbejdsopgave. Der er kun opsat få nye kulturhegn, betydeligt flere er fjernet.

Foråret blev stærkt påvirket af nattefrost, hvor især natten mellem den 3. og 4. maj med - 3.5 grader var barsk. Det tidlige forår betød at bøgen var fuldt udsprunget 2. maj og også eg var delvis udsprunget. Det betød at den hårde nattefrost totalt afløvede bøgene og delvis egene. Det resulterede i de største frostskeer i bøg de sidste 30 år. Ellers var skovens sundhedstilstand generelt god. Nedbørsforholdene var optimale og vinterens storme klarede skoven også. De forrige års problemer med billeangreb sås ikke og der blev kun observeret meget begrænsede typografangreb.

Certificering

I 2011 har vi ikke haft kontrolbesøg. I 2011 blev der som led i Naturstyrelsens certificering løbende foretaget besigtigelse og registrering af nøglebiotoper og levesteder for rødlistearter på Naturstyrelsens skovarealer.

Kreaturhold

Naturstyrelsen råder for tiden over 32 kreaturer af skovkvægs-racen. Denne race er særligt hårdfør og nøjsom, og derfor særdeles velegnet til at yde plejende afgræsning. Kreaturerne afgræsser fortrinsvis lysåbne arealer som heder, men regulær skovgræsning finder også sted. Der er i år indkøbt 3 mobile læskure, hvilket betyder, at vi selv kan håndtere dyrene om vinteren og ikke behøver at finde opstaldning andetsteds.

Pyntegrønt og juletræer.

Det er besluttet at udfase produktionen af juletræer og pyntegrønt på Naturstyrelsens arealer. Dette gør sig således også gældende på lokalenheden, og kommer til udtryk ved at vi ikke mere planter nye pyntegrøn- og juletræsbevoksninger. Der er dog fortsat nogle få pyntegrønbevoksninger, hvor det er muligt at klippe pyntegrønt, men produktionsmulighederne svinder hurtigt.

Enheden sælger alt pyntegrønt som selvklip til eksterne entreprenører.

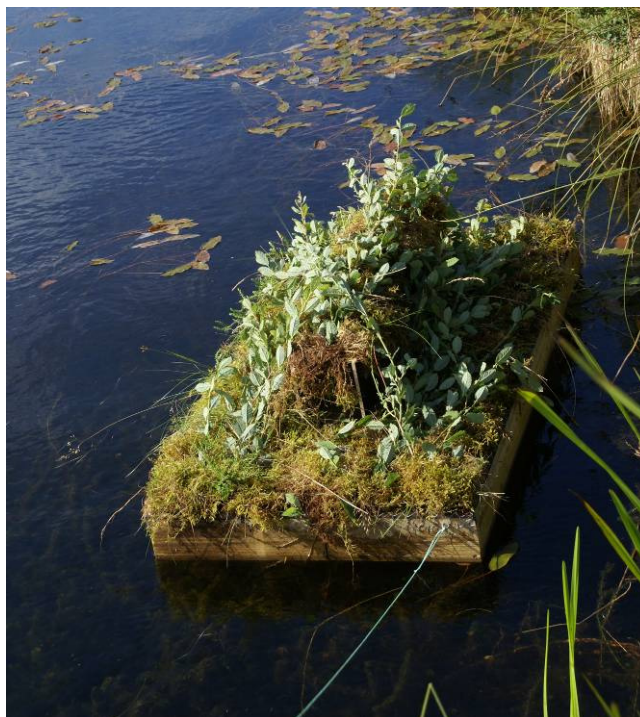
Nedenstående tabel viser solgte mængder for hver træart.

Tabel 1 Oversigt over mængder af pyntegrønt og juletræer høstet i 2011

År 2011	kg pyntegrønt				kg grønt Total	stk juletræer			juletræer (total)	
	BJF	NGR	NOB	OMO		BJF	NGR	OMO		
total	26.360	27.370	56.440	60.250	170.420	15	41	3	11	70

Vildtforvaltning, mink

Der blev i løbet af 2011 arbejdet videre på det tidligere minkprojekt med det formål at nå frem til en forvaltningsplan for mink. Forvaltningsplanen blev sendt i høring i slutningen af december 2011 og blev endelig vedtaget og offentliggjort i juni 2012. Med forvaltningsplanen arbejdes der målrettet med en regulering af mink indenfor foreløbig 20 særlige indsatsområder. I Vestjylland er Harboøre Tange og Nisum Fjord med i de 20 landsdækkende områder. I forvaltningsplanen lægges der op til anvendelse af dræbende fælder, såkaldte slagfælder, som de fleste steder skal placeres på en flydeplatform for at minimere en eventuel bifangst.

Figur 3 Flydeplatform med en camoufleret slagfælde

Vildtforvaltning, mårhund

I 2011 kom der for alvor fart i mårhundeprojektet. Der henvises til statusrapporten for 2010, hvor både projektet og judasmetoden, er nærmere beskrevet.

Sidst på vinteren blev de første mårhunde indfanget, og steriliseret, og blev begyndelsen til et "korps" af judas-dyr. Dette nåede ved årets udgang op på de ca. 20 gps-dyr, der var målet i projektet.

I 2011 indgik Naturstyrelsen en samarbejdsaftale med Danmarks Jægerforbund, om bekæmpelse af mårhunden. Der blev uddannet 14 mårhundereguleringsjægere, der er geografisk jævnt fordelt i hele Jylland og på Fyn. Mårhundereguleringsjægerne arbejder tæt sammen med Naturstyrelsens folk, og arbejder lokalt, hvor de bl.a. følger op på meldinger om nye observationer af mårhunde, passer vildtkameraer og fælder m.v..

Figur 4 Primo marts kunne den første judas-mårhund i 2011 sættes ud ved Vest Stadil Fjord. Skovløber Brian Kjølhede Jensen, har i 2011 arbejdet meget med mårhundeprojektet, og blev i årets løb meget klogere på mårhunden og dens vaner. Foto: Jens Henrik Jakobsen

Judas-dyrene har givet en masse ny viden om hvor og hvordan mårhunden færdes i Danmark, så udover at lede til dyr der efterfølgende er blevet nye Judas-dyr eller aflivet, har den viden gjort bekæmpelsen langt mere effektivt. På nedenstående figur kan man få et indtryk af mårhundens evne til at bevæge sig over store afstande.

Der skal også i år lyde en stor tak til alle der har bidraget med observationer af mårhunde og meldinger/levering af f.eks. trafikdræbte mårhunde. Døde mårhunde undersøges stadig rutinemæssigt for at overvæge deres sundhedstilstand, men heldigvis har de undersøgte dyr hidtil ikke givet anledning til bekymring. Så alle observationer af både levende og døde dyr er stadig meget velkomne.

Naturstyrelsen deltager endvidere som partner i en ny fælles Skandinavisk (inklusive Tyskland) LIFE ansøgning med fokus på bekæmpelse af de tre invasive pattedyr, mårhund, vaskebjørn og mink. Partnerne i projektet får først besked i løbet af foråret 2013 om hvorvidt EU kommissionen har valgt at tildele projektet midler.

Figur 5 Et eksempel på mårhundens evne til at sprede sig. Efter en længere periode, hvor mårhunden opholdt sig ved Vigso i Thy, tilbagelagde den "Tour de Nordjylland" fra 1. til 19. august 2011 - og som det ses er Limfjorden ikke nogen hindring for en mårhund. (Print fra svenske Followit, der levrander af udstyr og gps-overvågningen af judasmårhundene)

De vestjyske bævere

Bestanden af bævere i Vestjylland er fortsat i fremgang. Ved den årlige bævertælling, der blev afholdt i dagene 13-15. april, 2011 mødte i alt ca. 80 entusiastiske deltagere op for at hjælpe med at optælle antallet af bævere. Ved observationer ved alle kendte bæverterritorier, og en senere korrektion for flergangsobservationer, kunne den samlede bestand estimeres til i alt 156 individer. I 2010 estimerede vi bestanden til ca. 139 individer og i 2009 til ca. 121 dyr.

Bæverne havde ved udgangen af 2011 et udbredelsesområde med følgende begrænsninger:

Mod nord: Flynder Å, nord for Klosterheden

Mod syd: Husby- og Nørresø.

Mod øst: Hellegård Å, Savstrup Å og Storåen lidt øst for vandkraftsøen i Holstebro.

Mod vest: Nissum Fjord.

Bestandens struktur udgøres i 2011 af 36 territorier med 58 kendte bæverhytter.

Der er fortsat mange besøgende der gerne vil opleve bæveren på nært hold. I 2011 afholdt vi således 69 ture med særlig fokus på bæverforvaltning. Bæverne kan også opleves på egen hånd. Bedst er det umiddelbart før og efter solopgang og solnedgang. Godt steder er Møllesøen, Døjbæk Sø eller ved Risbæk. Find et punkt højt i landskabet og så er det bare med at vente. Nogle gange går der ikke længe før dyrene pludselig trækker kølvandsstriber henover den blanke vandoverflade, eller kommer baksende med grene der er gnavet af et nyfældet træ. Andre gange kan man vente længe uden held.

Figur 6 Bæverdæmning ved Flynder Å (Foto: H. Givskov)

Jagt

Kronvildt er, uden tvivl, den vildtart der fylder mest i den vestjyske jagt – og jagtsæsonen 2011-12 skulle vise sig at blive et nyt rekordår, trods nye jagttider for kronvildtet – se nærmere nedenfor. Efter to jagtsæsoner, hvor der i en stor del af jagtsæsonen, havde været ”rigtig” vinter med frost og sne, blev seneste jagtsæson en mere ”normal” dansk vinter, hvor den første sne faldt den sidste uge i januar. Mange jægere havde tilskrevet de store kronvildtudbytter i 2009/10 og 2010/11 vintervejret; men i den ”grønne” vinter 2011/12 opgjorde Hjortevildtgruppe Vestjylland, på baggrund af lokale indberetninger, afskydningen til hele 1650 dyr mod henholdsvis 1417 og 1367 i de to foregående jagtsæsoner. Af de 1650 dyr var 77 nedlagt i Klosterheden mod 85 sæsonen før mens der i syd på gl. Ulborg-arealerne blev nedlagt 279 mod 236 året inden.

Jagtsæsonen 2011/12 var også første sæson, hvor nye jagttider for kronvildt trådte i kraft i denne del af landet. Jagttiderne er blevet til efter et forarbejde af Hjortevildtgruppe Vestjylland. Her havde formand Knud Pedersen, der også er kredsformand for Danmarks Jægerforbund, gennem længere tid, samlet ideer og inspiration på mange lokale møder med jægere i landsdelen. På baggrund af dette og interne drøftelser i hjortevildtgruppen, indstillede gruppen et forslag om nye jagttider, hvis hovedformål er at øge andelen af ældre hjorte i bestanden, og sætte fokus på afskydningen af hinder og kalve. Dette er søgt opnået ved at frede hjorte med mellem 3 og 8 sprosser i geviret i den første del af jagtsæsonen, og helt frede alle hjorte der er ældre end spidshjorte i januar. Erfaringerne fra den første jagtsæson er overvejende positive. Afskydningen har været stor og der er nedlagt mange hinder og andelen af spidshjorte er øget mens andelen af de mellemaldrende hjorte er faldet.

Omkring råvildtbestanden, der med et par hårde og lange vintre, havde været under pres, ser det nu positivt ud. Naturen er heldigvis så viseligt indrettet at det er de ”rigtige” dyr der primært bukker under i sådan en situation. Det er svage lam og gamle dyr med så slidt et tandsæt, at de har svært ved at omsætte tilstrækkeligt føde af ringere kvalitet. Det giver et godt udgangspunkt for en sund og stærk bestand – og den ser ud til at være godt på vej.

Myndighedsområdet

Skov- og Naturstyrelsen er myndighed på skovlovsområdet. Der er udarbejdet ca. 15 afgørelser efter skovloven, samt behandlet en lang række henvendelser.

Formidling og naturvejledning

Figur 7 Fra fjord til bord – fiskeaktivitet
Foto: H. Givskov)

Der blev afviklet i alt 281 arrangementer med Naturstyrelsen Vestjylland som tovholder. Ved disse arrangementer, der dækker over en mængde forskellige aktiviteter deltog i alt ca. 11.300 borgere. Skovens dag og julemarkedet i Husby bidrog til denne del af statistikken med i alt ca. 1.550 deltagere.

Naturstyrelsen Vestjyllands store ”publikumssluger” i naturformidlingen er turene med naturbussen, herunder bæverturene. Naturbussen kørte 61 gange

for at kigge på kronvildt i plantagerne, gæs ved fjorden og naturen generelt. På disse ture deltog i alt ca. 2.000, mest voksne.

En del af bæverturene afvikles i Naturbussen, andre foregår til fods i områder, hvor bæverens færden opleves og forklares på nærmeste hold. Der blev afviklet 69 ture i løbet af 2011, med i alt ca. 2.200 deltagere. Heraf ca. en ¼ børn og resten voksne.

Figur 8 Der blev også i 2011 fundet mange gode spisesvampe i skovene – her en Karl Johan.

turene var gratis og halvdelen med deltagerbetaling, f.eks.: Naturbussen. Turene omfattede et bredt udsnit af emner inden for natur og motion.

En del af turene afvikledes efter "Over stok og sten" princippet, hvor der er tale om en rask vandretur, mest uden for veje og stier. Flere svampeture blev det også til, i en sæson hvor der var godt med svampe at finde.

På naturskolen Kærgård Mølle Havde vi i alt ca. 180 arrangementer med i alt godt 4.700 besøgende. Her er det børnene der udgør den største gruppe. De tegner sig således for ca. 80% af den samlede deltagelse.

I alt var der 55 færre ture og 1300 færre deltagere. Det skyldes nok væsentligst, at der har været mindre interesse for bæverture mod betaling.

Der annonceredes 52 offentlige ture i Ud

På Tur kalenderen, ugeaviserne og www.udinaturen.dk Ca. halvdelen af

Naturrum Thyborøn

Efter at have været undervejs i næsten tre år blev arbejdet med naturrummet endeligt afsluttet. Tilladelserne er i hus, og arbejdet er udført. Anlægget afsluttedes i 2012, med en indvielse der fandt sted den 16. juni 2012. Naturstyrelsens bidrag beløber sig til kr. 450.000. Resten af anlægsudgifterne op til 3.500.000 er bevilget af: Friluftsrådet, Lokale- og Anlægsfonden, Feriefonden, LAG, Lemvig Kommune og forskellige lokale bidragsydere i form af bl. a. frivillig arbejdskraft.

Naturstyrelsens midler blev anvendt til et fugleskjul (observationshytte af træ) med plancheformidling af fugleliv, naturforvaltning, fredning og vildtreservat på Harboøre Tange.

Desuden en 11 km lang vandrerute omkring den nordligste lagunesø (Thyborøn Fjord). På ruten formidles naturen ved skilte og der er anbragt QR-koder, der linker til hjemmesidetekster og illustrationer via smartphone. På ruten anlægges der desuden en grillplads og opsættes to rastepadsborde. Den skriftlige formidling oversættes til engelsk og tysk, så oversøiske og kontinentale turister også kan få glæde af udkantsdanmarks lyksaligheder.

Friluftsliv, faciliteter og anlæg

I erkendelse af, at NST i disse år ikke har ressourcer til at opretholde et tilstrækkeligt højt vedligeholdelsesniveau på alle vore faciliteter, indledte vi en proces, der havde til hensigt at afdække, hvor vi kunne ændre praksis. Året 2011 har således båret præg af, at visse faciliteter er nedlagt eller reduceret i omfang. Skraldestativer er fjernet, der leveres ikke færdigt brænde på grillpladserne og skovlegepladserne reduceres i omfang i takt med, at legeredskaberne bliver nedslidte eller måske farlige. Der foretages ikke væsentlige investeringer i nye faciliteter. Denne praksis har selvfølgelig medført en del henvendelser fra utilfredse eller undrende brugere.

Der er opstillet brændeskure ved de største shelterpladser. Brændeskurene er bygget til at modtage 3-m træ, som brugerne så selv må save + kløve til egnet brændestørrelse.

Der er på alle skilte ved indgangsveje udskiftet piktogrammer med Naturstyrelsens nye navn og logo.

En ny shelterplads i Hoverdal er indviet. Pladsen er bygget af en gruppe frivillige fra Hover/Thorsted sogn. Resultatet er rigtig flot.

Der er indviet en ny løberute i Husby klitplantage. Ruten er også lavet i samarbejde med lokal løbeklub.

Udinaturen.dk

I 2010 opstod Naturstyrelsens nye interaktive side med oplysninger om friluftsfaciliteter, ruter, og arrangementer. Siden hedder www.udinaturen.dk

På denne side har du som bruger mulighed for at orientere dig om muligheder for friluftsliv inden for det område du ønsker at besøge. Du kan finde ud af, hvor der er overnatningsmuligheder, hvor der er spændende vandreruter, eller muligheder for at træne løb eller mountainbiking. I det hele taget fremgår alle tilbud, også formidlingstilbud af kortet. Du skal blot vælge hvilket område du vil søge i, og hvad du vil opleve, så klarer "udinaturen" resten for dig.

The screenshot shows the website 'Ud i Naturen' in a Windows Internet Explorer browser. The page features a search interface on the left with filters for 'Søgning' (Fritekstsøgning, Kommune) and 'Kategori' (Arrangementer, Naturruter, Faciliteter, Overnatning, Seværdigheder, Badning og fiskeri, Roning og sejlsads, Vinterlege). The main content area displays a map of the Klosterhede Plantage area with green icons representing nature experiences. Below the map is a table titled 'Naturoplevelsesliste (16)' with columns for 'Navn', 'Kategori', 'Længde', 'Turdato', and 'Rating'. The table lists 16 items, including 'Lejrpladser for grupper o.l.' and 'Primitive overnatningspladser' with star ratings.

Navn	Kategori	Længde	Turdato	Rating
☐ Klosterheden, Risbæk	Lejrpladser for grupper o.l.			★★★★★
☐ Klosterheden, Moselyst	Primitive overnatningspladser			★★★★★
☐ Klosterheden, Skibækken	Primitive overnatningspladser			★★★★★
☐ Klosterheden, Moselyst	Primitive overnatningspladser			★★★★★
☐ Fjaltring, Høfde Q	Primitive overnatningspladser			★★★★☆
☐ Klosterheden, Hornet	Lejrpladser for grupper o.l.			★★★★☆

Figur 9 På Naturstyrelsens, Udinaturen.dk kan man nemt danne sig et overblik over hvilke friluftsmuligheder der byder sig i ens lokalområde. Her vises mulige overnatningspladser i og omkring Klosterheden.

Skovhjælpere

Samarbejdet med det kommunale beskæftigelsestilbud "Struerværkstedet" omkring skovhjelperordningen fortsatte i 2011. Samarbejdet fungerer særdeles smidigt og skovhjelperne løser opgaverne på en rigtig fin måde. Samtidig er det Naturstyrelsens opfattelse at skovhjelperne har nogle dejlige dage, hvor arbejdet i skoven og timerne omkring "frokostbålet", giver ekstra indhold og gode impulser i tilværelsen. Skovhjelperne gennemførte i 2011 nedskæring af uønsket træopvækst på flere af hederne i Klosterheden, fjernede Glansbladet Hæg langs en række skovveje og forsynede især bålpladsen ved Møllesøen med brænde.

Sandflugt

Atter et år hvor frost og snedække i vinteren 2010/11, samt en del vind fra øst, begrænsede sandflugtsproblemerne til et minimum. I forbindelse med nogle få vinterstorme med højvande, havde vinden dog enkelte steder "gnavet" i klitfoden. Det er dog ikke noget der gav anledning til bekymring.

Køb og salg

Naturstyrelsen har siden slutningen af 2010 arbejdet på at afhænde regulære landbrugsarealer ved både Fjaltring og Husby Enge. Ved Fjaltring foretages i denne sammenhæng en frastykning af naturarealer i klitterne mod Vestkysten. Disse naturarealer sælges ikke. Arealerne blev i 2011 solgt.

Større naturprojekter

Som en del af projektet "Nissum Fjords Enge" er fugletårn ved Gørding Dæmningen blevet ombygget. Fugletårnet er etableret så der nu er rigtig gode muligheder for at opleve fuglene på Gørding Dæmningen. I tårnet er der desuden opsat en landskabsfrise og billeder af de almindeligste dyr og fugle der kan ses fra tårnet.

I 2011 overtog Naturstyrelsen engområderne og lagunesøerne på Harboøre Tange fra Kystdirektoratet. For at forbedre forholdene for primært engfuglene på tangen er der i 2011 etableret 3 nye græsningsfener på arealerne vest for grusvejen til Thyborøn og slusedriften er reguleret så vandstanden i lagunesøerne holdes på et generelt højere niveau, så enge og loer ikke tørrer helt ud i sommerperioden.

Natura 2000 - Indsatsplanerne

På Natura 2000 området er påbegyndes i 2011 arbejdet med at udarbejde handleplaner for de arealer Naturstyrelsen Vestjylland forvalter indenfor Natura 2000 områderne:

- Flynder Å og heder i Klosterhede Plantage
- Nissum Fjord
- Agger Tange, Nissum Bredning, Skibtved Fjord og Agerø.
- Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord
- Heder og klitter på Skovbjerg Bakke, Idom Å og Ormstrup Hede.
- Husby Klit

Handleplaner blev sendt i offentlig høring i juni måned 2012 og forventes endeligt fastlagt i december 2012.

**Med venlig hilsen
Medarbejderne ved Naturstyrelsen Vestjylland**

Statusrapport 2011

Naturstyrelsen Vestjylland

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Naturstyrelsen, Vestjylland. Gl. Landevej 35, 7620 Lemvig.
Læs mere på: <http://www.naturstyrelsen.dk/Lokalt/Vestjylland/Arealforvaltning/>

Med nærværende rapport gør Naturstyrelsen Vestjylland status over aktiviteter i 2011

Organisatoriske omstruktureringer i Naturstyrelsen

Med virkning fra 1. januar 2011 fusionerede Skov- og Naturstyrelsen med By- og Landskabsstyrelsen til en samlet styrelse – Naturstyrelsen. Det betød at arealforvaltningsenheden i Klosterheden blev lagt sammen med det tidligere miljøcenter Ringkøbing. I 2012 blev der vedtaget en række yderligere ændringer således at Naturstyrelsens samlede lokale enheder reduceres fra de nuværende 25 til 19 over en forventet periode på 5 år. Strukturændringerne indebærer at de 6 tidligere Miljøcentre nedlægges og arbejdsopgaverne flyttes til enten den centrale enhed i København eller til andre lokale naturforvaltningsenheder.

Hedepleje

Lynghederne i Vestjylland så i 2011 fortsat ret triste ud. De senere års angreb af Lyngens bladbiller, har taget livet af meget af den modne og senile hedelyng. Angrebet er dog klinget af for denne omgang, og nye små lyngplanter vil forhåbentligt spire frem som erstatning for den døde lyng.

Figur 1 Afbrænding af hedearealer på Nr. Vosborg Hede

For at fremme denne nyspiring, er der i foråret 2011 afbrændt meget store arealer på Vind hederne og på Nr. Vosborg hede. Afbrænding foregår sidst i marts måned, når vejret tillader det.

Der er desuden foretaget hedepleje i form af høst til tækkelyng, samt almindelig knusning af træopvækst og gammel hedevegetation. Enhedens besætning af får, plejer ligeledes store hedearealer gennem afgræsning. Det meste af hedeplejen foretages indenfor

et Life hedeprojekt. Nogle skovarealer er fjernet, og arealerne overlades til at blive til nye hedearealer. Det drejer sig om Nagstrups træer på Nr. Vosborg hede, en rødgran bevoksning ved Fuglsang bro, samt nogle arealer med tidligere contortafyr ved Skydebanevej i Klosterheden plantage. I Hoverdal plantage ved Sørupvej er der ryddet ca 10 ha skov på et areal som skal overgå til hede/hedemose. Grøfterne på arealet er pletvis tildækket, for at minimere udledning af okkervand til Høbro bæk.

I Husby klitplantage er arbejdet med rydning af den store parabelklit fortsat, og de store sandklitter er nu synlige.

Fortidsminder

Fortidsmindet Rammedige har fået et stort løft. En donation fra A.P.Møller fonden til Kulturarvstyrelsen, gjorde det muligt at lave en rekonstruktion af diget, samt at forbedre skiltning og p-plads. Faciliteterne blev indviet under stor opmærksomhed den 23. okt. 2011. TV2 lavede et indslag som kan ses her:

<http://www.tvmidtvest.dk/indhold/ramme-dige-genindviet>

Figur 2 Et par drabelige jernalderkrigere i massivt egetræ holder vagt ved Rammedige. Skulpturerne virker som blikfang for fortidsminderne.

Ligeledes har tilskud fra KUAS gjort det muligt at forbedre adgangsforholdene til Øster Lem hede. Skiltning og p-plads er også forbedret.

Skovdyrkning

Hugsten på Naturstyrelsen Vestjylland udgjorde i 2011 ca 57.000 m³, fordelt med 34.000 m³ gavntre og 23.000 m³ flis. Budgethugsten er beregnet til 50.500 m³. Merhugsten på 6.500 m³ er udelukkende sket på flisdelen. Træpriserne har været gode, gennemsnitspris 380 kr/m³. Skovningsresultater har givet 10.2 million i dækningsbidrag på gavntredelen og 2.7 million på flisdelen. Trods flere mindre storme i vinterens løb, blev vi forskånet for stormfald af betydning, kun ca. 300 m³ i Hoverdal.

Bevoksningsspleje er foretaget, hovedsagelig som udtynding i unge løvtræbevoksninger. Det tilstræbes i størst mulig omfang at foretage dette i vinterhalvåret, derved kan de nedskårne træer tjene som vinterføde for hjortevildtet.

Kultur. Der blev plantet 21 ha med 72.000 planter. Omtrent halvdelen var på stormfaldsarealer efter stormen 2005. De 17.000 var løvtræ og 55.000 nål. Den store nåltræsandel skyldes de barske kulturbetingelser på store åbne flader.

Endvidere blev der sået 200 kg bog på ca. 15 ha under skærm af gammel rødgran. For at øge træartssammensætningen i den fremtidige bevoksning er der samtidig iblandet douglasfrø.

Hegnsgennemgang er fortsat en stor arbejdsopgave. Der er kun opsat få nye kulturhegn, betydeligt flere er fjernet.

Foråret blev stærkt påvirket af nattefrost, hvor især natten mellem den 3. og 4. maj med - 3.5 grader var barsk. Det tidlige forår betød at bøgen var fuldt udsprunget 2. maj og også eg var delvis udsprunget. Det betød at den hårde nattefrost totalt afløvede bøgene og delvis egene. Det resulterede i de største frostskeer i bøg de sidste 30 år. Ellers var skovens sundhedstilstand generelt god. Nedbørsforholdene var optimale og vinterens storme klarede skoven også. De forrige års problemer med billeangreb sås ikke og der blev kun observeret meget begrænsede typografangreb.

Certificering

I 2011 har vi ikke haft kontrolbesøg. I 2011 blev der som led i Naturstyrelsens certificering løbende foretaget besigtigelse og registrering af nøglebiotoper og levesteder for rødlistearter på Naturstyrelsens skovarealer.

Kreaturhold

Naturstyrelsen råder for tiden over 32 kreaturer af skovkvægs-racen. Denne race er særligt hårdfør og nøjsom, og derfor særdeles velegnet til at yde plejende afgræsning. Kreaturerne afgræsser fortrinsvis lysåbne arealer som heder, men regulær skovgræsning finder også sted. Der er i år indkøbt 3 mobile læskure, hvilket betyder, at vi selv kan håndtere dyrene om vinteren og ikke behøver at finde opstaldning andetsteds.

Pyntegrønt og juletræer.

Det er besluttet at udfase produktionen af juletræer og pyntegrønt på Naturstyrelsens arealer. Dette gør sig således også gældende på lokalenheden, og kommer til udtryk ved at vi ikke mere planter nye pyntegrøn- og juletræsbevoksninger. Der er dog fortsat nogle få pyntegrønbevoksninger, hvor det er muligt at klippe pyntegrønt, men produktionsmulighederne svinder hurtigt.

Enheden sælger alt pyntegrønt som selvklip til eksterne entreprenører.

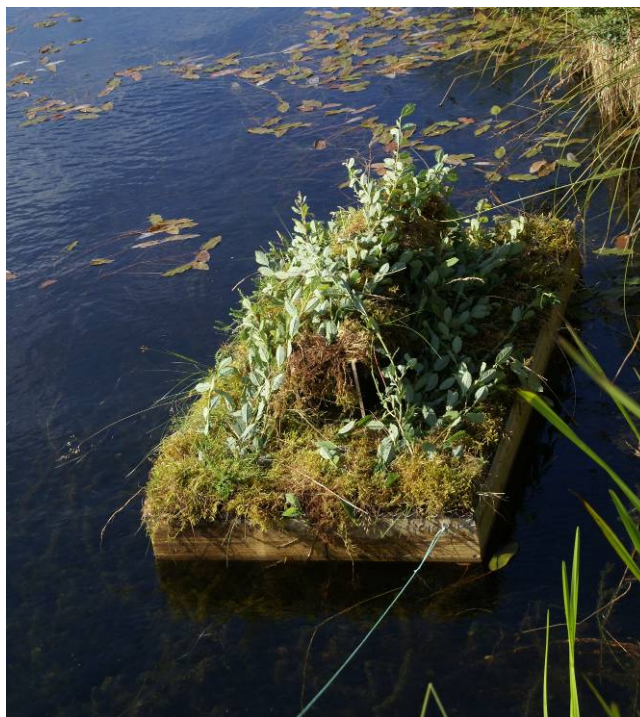
Nedenstående tabel viser solgte mængder for hver træart.

Tabel 1 Oversigt over mængder af pyntegrønt og juletræer høstet i 2011

År 2011	kg pyntegrønt				kg grønt Total	stk juletræer			juletræer (total)	
	BJF	NGR	NOB	OMO		BJF	NGR	OMO		
total	26.360	27.370	56.440	60.250	170.420	15	41	3	11	70

Vildtforvaltning, mink

Der blev i løbet af 2011 arbejdet videre på det tidligere minkprojekt med det formål at nå frem til en forvaltningsplan for mink. Forvaltningsplanen blev sendt i høring i slutningen af december 2011 og blev endelig vedtaget og offentliggjort i juni 2012. Med forvaltningsplanen arbejdes der målrettet med en regulering af mink indenfor foreløbig 20 særlige indsatsområder. I Vestjylland er Harboøre Tange og Nisum Fjord med i de 20 landsdækkende områder. I forvaltningsplanen lægges der op til anvendelse af dræbende fælder, såkaldte slagfælder, som de fleste steder skal placeres på en flydeplatform for at minimere en eventuel bifangst.

Figur 3 Flydeplatform med en camoufleret slagfælde

Vildtforvaltning, mårhund

I 2011 kom der for alvor fart i mårhundeprojektet. Der henvises til statusrapporten for 2010, hvor både projektet og judasmetoden, er nærmere beskrevet.

Sidst på vinteren blev de første mårhunde indfanget, og steriliseret, og blev begyndelsen til et ”korps” af judas-dyr. Dette nåede ved årets udgang op på de ca. 20 gps-dyr, der var målet i projektet.

I 2011 indgik Naturstyrelsen en samarbejdsaftale med Danmarks Jægerforbund, om bekæmpelse af mårhunden. Der blev uddannet 14 mårhundereguleringsjægere, der er geografisk jævnt fordelt i hele Jylland og på Fyn. Mårhundereguleringsjægerne arbejder tæt sammen med Naturstyrelsens folk, og arbejder lokalt, hvor de bl.a. følger op på meldinger om nye observationer af mårhunde, passer vildtkameraer og fælder m.v..

Figur 4 Primo marts kunne den første judas-mårhund i 2011 sættes ud ved Vest Stadil Fjord. Skovløber Brian Kjølhede Jensen, har i 2011 arbejdet meget med mårhundeprojektet, og blev i årets løb meget klogere på mårhunden og dens vaner. Foto: Jens Henrik Jakobsen

Judas-dyrene har givet en masse ny viden om hvor og hvordan mårhunden færdes i Danmark, så udover at lede til dyr der efterfølgende er blevet nye Judas-dyr eller aflivet, har den viden gjort bekæmpelsen langt mere effektivt. På nedenstående figur kan man få et indtryk af mårhundens evne til at bevæge sig over store afstande.

Der skal også i år lyde en stor tak til alle der har bidraget med observationer af mårhunde og meldinger/levering af f.eks. trafikdræbte mårhunde. Døde mårhunde undersøges stadig rutinemæssigt for at overvæge deres sundhedstilstand, men heldigvis har de undersøgte dyr hidtil ikke givet anledning til bekymring. Så alle observationer af både levende og døde dyr er stadig meget velkomne.

Naturstyrelsen deltager endvidere som partner i en ny fælles Skandinavisk (inklusive Tyskland) LIFE ansøgning med fokus på bekæmpelse af de tre invasive pattedyr, mårhund, vaskebjørn og mink. Partnerne i projektet får først besked i løbet af foråret 2013 om hvorvidt EU kommissionen har valgt at tildele projektet midler.

Figur 5 Et eksempel på mårhundens evne til at sprede sig. Efter en længere periode, hvor mårhunden opholdt sig ved Vigso i Thy, tilbagelagde den "Tour de Nordjylland" fra 1. til 19. august 2011 - og som det ses er Limfjorden ikke nogen hindring for en mårhund. (Print fra svenske Followit, der levrander af udstyr og gps-overvågningen af judasmårhundene)

De vestjyske bævere

Bestanden af bævere i Vestjylland er fortsat i fremgang. Ved den årlige bævertælling, der blev afholdt i dagene 13-15. april, 2011 mødte i alt ca. 80 entusiastiske deltagere op for at hjælpe med at optælle antallet af bævere. Ved observationer ved alle kendte bæverterritorier, og en senere korrektion for flergangsobservationer, kunne den samlede bestand estimeres til i alt 156 individer. I 2010 estimerede vi bestanden til ca. 139 individer og i 2009 til ca. 121 dyr.

Bæverne havde ved udgangen af 2011 et udbredelsesområde med følgende begrænsninger:

Mod nord: Flynder Å, nord for Klosterheden

Mod syd: Husby- og Nørresø.

Mod øst: Hellegård Å, Savstrup Å og Storåen lidt øst for vandkraftsøen i Holstebro.

Mod vest: Nissum Fjord.

Bestandens struktur udgøres i 2011 af 36 territorier med 58 kendte bæverhytter.

Der er fortsat mange besøgende der gerne vil opleve bæveren på nært hold. I 2011 afholdt vi således 69 ture med særlig fokus på bæverforvaltning. Bæverne kan også opleves på egen hånd. Bedst er det umiddelbart før og efter solopgang og solnedgang. Godt steder er Møllesøen, Døjbæk Sø eller ved Risbæk. Find et punkt højt i landskabet og så er det bare med at vente. Nogle gange går der ikke længe før dyrene pludselig trækker kølvandsstriber henover den blanke vandoverflade, eller kommer baksende med grene der er gnavet af et nyfældet træ. Andre gange kan man vente længe uden held.

Figur 6 Bæverdæmning ved Flynder Å (Foto: H. Givskov)

Jagt

Kronvildt er, uden tvivl, den vildtart der fylder mest i den vestjyske jagt – og jagtsæsonen 2011-12 skulle vise sig at blive et nyt rekordår, trods nye jagttider for kronvildtet – se nærmere nedenfor. Efter to jagtsæsoner, hvor der i en stor del af jagtsæsonen, havde været ”rigtig” vinter med frost og sne, blev seneste jagtsæson en mere ”normal” dansk vinter, hvor den første sne faldt den sidste uge i januar. Mange jægere havde tilskrevet de store kronvildtudbytter i 2009/10 og 2010/11 vintervejret; men i den ”grønne” vinter 2011/12 opgjorde Hjortevildtgruppe Vestjylland, på baggrund af lokale indberetninger, afskydningen til hele 1650 dyr mod henholdsvis 1417 og 1367 i de to foregående jagtsæsoner. Af de 1650 dyr var 77 nedlagt i Klosterheden mod 85 sæsonen før mens der i syd på gl. Ulborg-arealerne blev nedlagt 279 mod 236 året inden.

Jagtsæsonen 2011/12 var også første sæson, hvor nye jagttider for kronvildt trådte i kraft i denne del af landet. Jagttiderne er blevet til efter et forarbejde af Hjortevildtgruppe Vestjylland. Her havde formand Knud Pedersen, der også er kredsformand for Danmarks Jægerforbund, gennem længere tid, samlet ideer og inspiration på mange lokale møder med jægere i landsdelen. På baggrund af dette og interne drøftelser i hjortevildtgruppen, indstillede gruppen et forslag om nye jagttider, hvis hovedformål er at øge andelen af ældre hjorte i bestanden, og sætte fokus på afskydningen af hinder og kalve. Dette er søgt opnået ved at frede hjorte med mellem 3 og 8 sprosser i geviret i den første del af jagtsæsonen, og helt frede alle hjorte der er ældre end spidshjorte i januar. Erfaringerne fra den første jagtsæson er overvejende positive. Afskydningen har været stor og der er nedlagt mange hinder og andelen af spidshjorte er øget mens andelen af de mellemaldrende hjorte er faldet.

Omkring råvildtbestanden, der med et par hårde og lange vintre, havde været under pres, ser det nu positivt ud. Naturen er heldigvis så viseligt indrettet at det er de ”rigtige” dyr der primært bukker under i sådan en situation. Det er svage lam og gamle dyr med så slidt et tandsæt, at de har svært ved at omsætte tilstrækkeligt føde af ringere kvalitet. Det giver et godt udgangspunkt for en sund og stærk bestand – og den ser ud til at være godt på vej.

Myndighedsområdet

Skov- og Naturstyrelsen er myndighed på skovlovsområdet. Der er udarbejdet ca. 15 afgørelser efter skovloven, samt behandlet en lang række henvendelser.

Formidling og naturvejledning

Figur 7 Fra fjord til bord – fiskeaktivitet
Foto: H. Givskov)

Der blev afviklet i alt 281 arrangementer med Naturstyrelsen Vestjylland som tovholder. Ved disse arrangementer, der dækker over en mængde forskellige aktiviteter deltog i alt ca. 11.300 borgere. Skovens dag og julemarkedet i Husby bidrog til denne del af statistikken med i alt ca. 1.550 deltagere.

Naturstyrelsen Vestjyllands store ”publikumssluger” i naturformidlingen er turene med naturbussen, herunder bæverturene. Naturbussen kørte 61 gange

for at kigge på kronvildt i plantagerne, gæs ved fjorden og naturen generelt. På disse ture deltog i alt ca. 2.000, mest voksne.

En del af bæverturene afvikles i Naturbussen, andre foregår til fods i områder, hvor bæverens færden opleves og forklares på nærmeste hold. Der blev afviklet 69 ture i løbet af 2011, med i alt ca. 2.200 deltagere. Heraf ca. en ¼ børn og resten voksne.

Figur 8 Der blev også i 2011 fundet mange gode spisesvampe i skovene – her en Karl Johan.

turene var gratis og halvdelen med deltagerbetaling, f.eks.: Naturbussen. Turene omfattede et bredt udsnit af emner inden for natur og motion.

En del af turene afvikledes efter "Over stok og sten" princippet, hvor der er tale om en rask vandretur, mest uden for veje og stier. Flere svampeture blev det også til, i en sæson hvor der var godt med svampe at finde.

På naturskolen Kærgård Mølle Havde vi i alt ca. 180 arrangementer med i alt godt 4.700 besøgende. Her er det børnene der udgør den største gruppe. De tegner sig således for ca. 80% af den samlede deltagelse.

I alt var der 55 færre ture og 1300 færre deltagere. Det skyldes nok væsentligst, at der har været mindre interesse for bæverture mod betaling.

Der annonceredes 52 offentlige ture i Ud

På Tur kalenderen, ugeaviserne og www.udinaturen.dk Ca. halvdelen af

Naturrum Thyborøn

Efter at have været undervejs i næsten tre år blev arbejdet med naturrummet endeligt afsluttet. Tilladelserne er i hus, og arbejdet er udført. Anlægget afsluttedes i 2012, med en indvielse der fandt sted den 16. juni 2012. Naturstyrelsens bidrag beløber sig til kr. 450.000. Resten af anlægsudgifterne op til 3.500.000 er bevilget af: Friluftsrådet, Lokale- og Anlægsfonden, Feriefonden, LAG, Lemvig Kommune og forskellige lokale bidragsydere i form af bl. a. frivillig arbejdskraft.

Naturstyrelsens midler blev anvendt til et fugleskjul (observationshytte af træ) med plancheformidling af fugleliv, naturforvaltning, fredning og vildtreservat på Harboøre Tange.

Desuden en 11 km lang vandrerute omkring den nordligste lagunesø (Thyborøn Fjord). På ruten formidles naturen ved skilte og der er anbragt QR-koder, der linker til hjemmesidetekster og illustrationer via smartphone. På ruten anlægges der desuden en grillplads og opsættes to rastepadsborde. Den skriftlige formidling oversættes til engelsk og tysk, så oversøiske og kontinentale turister også kan få glæde af udkantsdanmarks lyksaligheder.

Friluftsliv, faciliteter og anlæg

I erkendelse af, at NST i disse år ikke har ressourcer til at opretholde et tilstrækkeligt højt vedligeholdelsesniveau på alle vore faciliteter, indledte vi en proces, der havde til hensigt at afdække, hvor vi kunne ændre praksis. Året 2011 har således båret præg af, at visse faciliteter er nedlagt eller reduceret i omfang. Skraldestativer er fjernet, der leveres ikke færdigt brænde på grillpladserne og skovlegepladserne reduceres i omfang i takt med, at legeredskaberne bliver nedslidte eller måske farlige. Der foretages ikke væsentlige investeringer i nye faciliteter. Denne praksis har selvfølgelig medført en del henvendelser fra utilfredse eller undrende brugere.

Der er opstillet brændeskure ved de største shelterpladser. Brændeskurene er bygget til at modtage 3-m træ, som brugerne så selv må save + kløve til egnet brændestørrelse.

Der er på alle skilte ved indgangsveje udskiftet piktogrammer med Naturstyrelsens nye navn og logo.

En ny shelterplads i Hoverdal er indviet. Pladsen er bygget af en gruppe frivillige fra Hover/Thorsted sogn. Resultatet er rigtig flot.

Der er indviet en ny løberute i Husby klitplantage. Ruten er også lavet i samarbejde med lokal løbeklub.

Udinaturen.dk

I 2010 opstod Naturstyrelsens nye interaktive side med oplysninger om friluftsfaciliteter, ruter, og arrangementer. Siden hedder www.udinaturen.dk

På denne side har du som bruger mulighed for at orientere dig om muligheder for friluftsliv inden for det område du ønsker at besøge. Du kan finde ud af, hvor der er overnatningsmuligheder, hvor der er spændende vandreruter, eller muligheder for at træne løb eller mountainbiking. I det hele taget fremgår alle tilbud, også formidlingstilbud af kortet. Du skal blot vælge hvilket område du vil søge i, og hvad du vil opleve, så klarer "udinaturen" resten for dig.

The screenshot shows the website 'Ud i Naturen' in a Windows Internet Explorer browser. The page features a search interface on the left with fields for 'Fritekstsøgning' and 'Kommune', and a 'Kategori' list including Arrangementer, Naturruter, Faciliteter, Overnatning, Seværdigheder, Badning og fiskeri, Roning og sejlsads, and Vinterlege. The main content area displays a map of the Klosterhede Plantage area with several green icons representing nature experiences. Below the map is a table titled 'Naturoplevelsesliste (16)' with columns for 'Navn', 'Kategori', 'Længde', 'Turdato', and 'Rating'. The table lists 16 items, including 'Lejrpladser for grupper o.l.' and 'Primitive overnatningspladser' at various locations like Klosterheden, Risbæk, Moselyst, and Skibækken. The bottom of the browser window shows the Windows taskbar with the start button and several open applications.

Figur 9 På Naturstyrelsens, Udinaturen.dk kan man nemt danne sig et overblik over hvilke friluftsmuligheder der byder sig i ens lokalområde. Her vises mulige overnatningspladser i og omkring Klosterheden.

Skovhjælpere

Samarbejdet med det kommunale beskæftigelsestilbud "Struerværkstedet" omkring skovhjelperordningen fortsatte i 2011. Samarbejdet fungerer særdeles smidigt og skovhjelperne løser opgaverne på en rigtig fin måde. Samtidig er det Naturstyrelsens opfattelse at skovhjelperne har nogle dejlige dage, hvor arbejdet i skoven og timerne omkring "frokostbålet", giver ekstra indhold og gode impulser i tilværelsen. Skovhjelperne gennemførte i 2011 nedskæring af uønsket træopvækst på flere af hederne i Klosterheden, fjernede Glansbladet Hæg langs en række skovveje og forsynede især bålpladsen ved Møllesøen med brænde.

Sandflugt

Atter et år hvor frost og snedække i vinteren 2010/11, samt en del vind fra øst, begrænsede sandflugtsproblemerne til et minimum. I forbindelse med nogle få vinterstorme med højvande, havde vinden dog enkelte steder "gnavet" i klitfoden. Det er dog ikke noget der gav anledning til bekymring.

Køb og salg

Naturstyrelsen har siden slutningen af 2010 arbejdet på at afhænde regulære landbrugsarealer ved både Fjaltring og Husby Enge. Ved Fjaltring foretages i denne sammenhæng en frastykning af naturarealer i klitterne mod Vestkysten. Disse naturarealer sælges ikke. Arealerne blev i 2011 solgt.

Større naturprojekter

Som en del af projektet "Nissum Fjords Enge" er fugletårn ved Gørding Dæmningen blevet ombygget. Fugletårnet er etableret så der nu er rigtig gode muligheder for at opleve fuglene på Gørding Dæmningen. I tårnet er der desuden opsat en landskabsfrise og billeder af de almindeligste dyr og fugle der kan ses fra tårnet.

I 2011 overtog Naturstyrelsen engområderne og lagunesøerne på Harboøre Tange fra Kystdirektoratet. For at forbedre forholdene for primært engfuglene på tangen er der i 2011 etableret 3 nye græsningsfener på arealerne vest for grusvejen til Thyborøn og slusedriften er reguleret så vandstanden i lagunesøerne holdes på et generelt højere niveau, så enge og loer ikke tørrer helt ud i sommerperioden.

Natura 2000 - Indsatsplanerne

På Natura 2000 området er påbegyndes i 2011 arbejdet med at udarbejde handleplaner for de arealer Naturstyrelsen Vestjylland forvalter indenfor Natura 2000 områderne:

- Flynder Å og heder i Klosterhede Plantage
- Nissum Fjord
- Agger Tange, Nissum Bredning, Skibtvad Fjord og Agerø.
- Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord
- Heder og klitter på Skovbjerg Bakke, Idom Å og Ormstrup Hede.
- Husby Klit

Handleplaner blev sendt i offentlig høring i juni måned 2012 og forventes endeligt fastlagt i december 2012.

**Med venlig hilsen
Medarbejderne ved Naturstyrelsen Vestjylland**

Statusrapport 2011

Naturstyrelsen Vestjylland

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Naturstyrelsen, Vestjylland. Gl. Landevej 35, 7620 Lemvig.
Læs mere på: <http://www.naturstyrelsen.dk/Lokalt/Vestjylland/Arealforvaltning/>

Med nærværende rapport gør Naturstyrelsen Vestjylland status over aktiviteter i 2011

Organisatoriske omstruktureringer i Naturstyrelsen

Med virkning fra 1. januar 2011 fusionerede Skov- og Naturstyrelsen med By- og Landskabsstyrelsen til en samlet styrelse – Naturstyrelsen. Det betød at arealforvaltningsenheden i Klosterheden blev lagt sammen med det tidligere miljøcenter Ringkøbing. I 2012 blev der vedtaget en række yderligere ændringer således at Naturstyrelsens samlede lokale enheder reduceres fra de nuværende 25 til 19 over en forventet periode på 5 år. Strukturændringerne indebærer at de 6 tidligere Miljøcentre nedlægges og arbejdsopgaverne flyttes til enten den centrale enhed i København eller til andre lokale naturforvaltningsenheder.

Hedepleje

Lynghederne i Vestjylland så i 2011 fortsat ret triste ud. De senere års angreb af Lyngens bladbiller, har taget livet af meget af den modne og senile hedelyng. Angrebet er dog klinget af for denne omgang, og nye små lyngplanter vil forhåbentligt spire frem som erstatning for den døde lyng.

Figur 1 Afbrænding af hedearealer på Nr. Vosborg Hede

For at fremme denne nyspiring, er der i foråret 2011 afbrændt meget store arealer på Vind hederne og på Nr. Vosborg hede. Afbrænding foregår sidst i marts måned, når vejret tillader det.

Der er desuden foretaget hedepleje i form af høst til tækkelyng, samt almindelig knusning af træopvækst og gammel hedevegetation. Enhedens besætning af får, plejer ligeledes store hedearealer gennem afgræsning. Det meste af hedeplejen foretages indenfor

et Life hedeprojekt. Nogle skovarealer er fjernet, og arealerne overlades til at blive til nye hedearealer. Det drejer sig om Nagstrups træer på Nr. Vosborg hede, en rødgran bevoksning ved Fuglsang bro, samt nogle arealer med tidligere contortafyr ved Skydebanevej i Klosterheden plantage. I Hoverdal plantage ved Sørupvej er der ryddet ca 10 ha skov på et areal som skal overgå til hede/hedemose. Grøfterne på arealet er pletvis tildækket, for at minimere udledning af okkervand til Høbro bæk.

I Husby klitplantage er arbejdet med rydning af den store parabelklit fortsat, og de store sandklitter er nu synlige.

Fortidsminder

Fortidsmindet Rammedige har fået et stort løft. En donation fra A.P.Møller fonden til Kulturarvstyrelsen, gjorde det muligt at lave en rekonstruktion af diget, samt at forbedre skiltning og p-plads. Faciliteterne blev indviet under stor opmærksomhed den 23. okt. 2011. TV2 lavede et indslag som kan ses her:

<http://www.tvmidtvest.dk/indhold/ramme-dige-genindviet>

Figur 2 Et par drabelige jernalderkrigere i massivt egetræ holder vagt ved Rammedige. Skulpturerne virker som blikfang for fortidsminderne.

Ligeledes har tilskud fra KUAS gjort det muligt at forbedre adgangsforholdene til Øster Lem hede. Skiltning og p-plads er også forbedret.

Skovdyrkning

Hugsten på Naturstyrelsen Vestjylland udgjorde i 2011 ca 57.000 m³, fordelt med 34.000 m³ gavntre og 23.000 m³ flis. Budgethugsten er beregnet til 50.500 m³. Merhugsten på 6.500 m³ er udelukkende sket på flisdelen. Træpriserne har været gode, gennemsnitspris 380 kr/m³. Skovningsresultater har givet 10.2 million i dækningsbidrag på gavntredelen og 2.7 million på flisdelen. Trods flere mindre storme i vinterens løb, blev vi forskånet for stormfald af betydning, kun ca. 300 m³ i Hoverdal.

Bevoksningsspleje er foretaget, hovedsagelig som udtynding i unge løvtræbevoksninger. Det tilstræbes i størst mulig omfang at foretage dette i vinterhalvåret, derved kan de nedskårne træer tjene som vinterføde for hjortevildtet.

Kultur. Der blev plantet 21 ha med 72.000 planter. Omtrent halvdelen var på stormfaldsarealer efter stormen 2005. De 17.000 var løvtræ og 55.000 nål. Den store nåltræsandel skyldes de barske kulturbetingelser på store åbne flader.

Endvidere blev der sået 200 kg bog på ca. 15 ha under skærm af gammel rødgran. For at øge træartssammensætningen i den fremtidige bevoksning er der samtidig iblandet douglasfrø.

Hegnsgennemgang er fortsat en stor arbejdsopgave. Der er kun opsat få nye kulturhegn, betydeligt flere er fjernet.

Foråret blev stærkt påvirket af nattefrost, hvor især natten mellem den 3. og 4. maj med - 3.5 grader var barsk. Det tidlige forår betød at bøgen var fuldt udsprunget 2. maj og også eg var delvis udsprunget. Det betød at den hårde nattefrost totalt afløvede bøgene og delvis egene. Det resulterede i de største frostskeer i bøg de sidste 30 år. Ellers var skovens sundhedstilstand generelt god. Nedbørsforholdene var optimale og vinterens storme klarede skoven også. De forrige års problemer med billeangreb sås ikke og der blev kun observeret meget begrænsede typografangreb.

Certificering

I 2011 har vi ikke haft kontrolbesøg. I 2011 blev der som led i Naturstyrelsens certificering løbende foretaget besigtigelse og registrering af nøglebiotoper og levesteder for rødlistearter på Naturstyrelsens skovarealer.

Kreaturhold

Naturstyrelsen råder for tiden over 32 kreaturer af skovkvægs-racen. Denne race er særligt hårdfør og nøjsom, og derfor særdeles velegnet til at yde plejende afgræsning. Kreaturerne afgræsser fortrinsvis lysåbne arealer som heder, men regulær skovgræsning finder også sted. Der er i år indkøbt 3 mobile læskure, hvilket betyder, at vi selv kan håndtere dyrene om vinteren og ikke behøver at finde opstaldning andetsteds.

Pyntegrønt og juletræer.

Det er besluttet at udfase produktionen af juletræer og pyntegrønt på Naturstyrelsens arealer. Dette gør sig således også gældende på lokalenheden, og kommer til udtryk ved at vi ikke mere planter nye pyntegrøn- og juletræsbevoksninger. Der er dog fortsat nogle få pyntegrønbevoksninger, hvor det er muligt at klippe pyntegrønt, men produktionsmulighederne svinder hurtigt.

Enheden sælger alt pyntegrønt som selvklip til eksterne entreprenører.

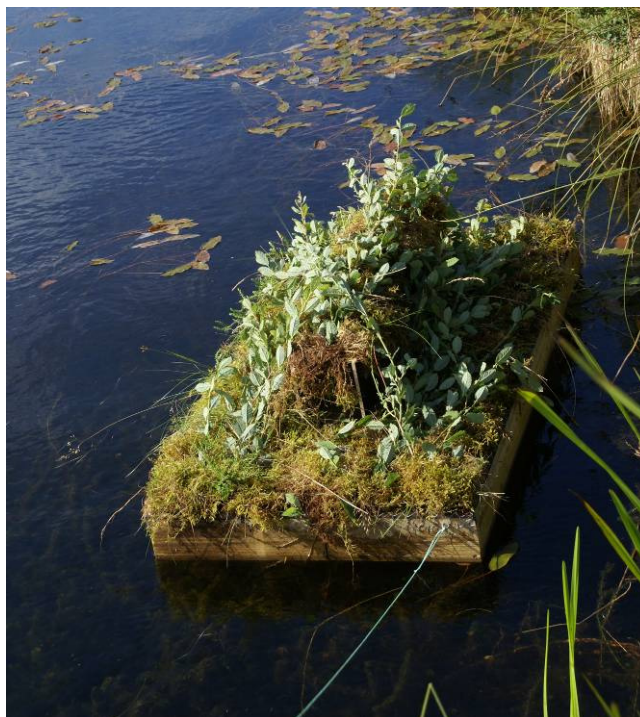
Nedenstående tabel viser solgte mængder for hver træart.

Tabel 1 Oversigt over mængder af pyntegrønt og juletræer høstet i 2011

År 2011	kg pyntegrønt				kg grønt Total	stk juletræer			juletræer (total)	
	BJF	NGR	NOB	OMO		BJF	NGR	OMO		
træart									RG R	
total	26.360	27.370	56.440	60.250	170.420	15	41	3	11	70

Vildtforvaltning, mink

Der blev i løbet af 2011 arbejdet videre på det tidligere minkprojekt med det formål at nå frem til en forvaltningsplan for mink. Forvaltningsplanen blev sendt i høring i slutningen af december 2011 og blev endelig vedtaget og offentliggjort i juni 2012. Med forvaltningsplanen arbejdes der målrettet med en regulering af mink indenfor foreløbig 20 særlige indsatsområder. I Vestjylland er Harboøre Tange og Nisum Fjord med i de 20 landsdækkende områder. I forvaltningsplanen lægges der op til anvendelse af dræbende fælder, såkaldte slagfælder, som de fleste steder skal placeres på en flydeplatform for at minimere en eventuel bifangst.

Figur 3 Flydeplatform med en camoufleret slagfælde

Vildtforvaltning, mårhund

I 2011 kom der for alvor fart i mårhundeprojektet. Der henvises til statusrapporten for 2010, hvor både projektet og judasmetoden, er nærmere beskrevet.

Sidst på vinteren blev de første mårhunde indfanget, og steriliseret, og blev begyndelsen til et ”korps” af judas-dyr. Dette nåede ved årets udgang op på de ca. 20 gps-dyr, der var målet i projektet.

I 2011 indgik Naturstyrelsen en samarbejdsaftale med Danmarks Jægerforbund, om bekæmpelse af mårhunden. Der blev uddannet 14 mårhundereguleringsjægere, der er geografisk jævnt fordelt i hele Jylland og på Fyn. Mårhundereguleringsjægerne arbejder tæt sammen med Naturstyrelsens folk, og arbejder lokalt, hvor de bl.a. følger op på meldinger om nye observationer af mårhunde, passer vildtkameraer og fælder m.v..

Figur 4 Primo marts kunne den første judas-mårhund i 2011 sættes ud ved Vest Stadil Fjord. Skovløber Brian Kjølhede Jensen, har i 2011 arbejdet meget med mårhundeprojektet, og blev i årets løb meget klogere på mårhunden og dens vaner. Foto: Jens Henrik Jakobsen

Judas-dyrene har givet en masse ny viden om hvor og hvordan mårhunden færdes i Danmark, så udover at lede til dyr der efterfølgende er blevet nye Judas-dyr eller aflivet, har den viden gjort bekæmpelsen langt mere effektivt. På nedenstående figur kan man få et indtryk af mårhundens evne til at bevæge sig over store afstande.

Der skal også i år lyde en stor tak til alle der har bidraget med observationer af mårhunde og meldinger/levering af f.eks. trafikdræbte mårhunde. Døde mårhunde undersøges stadig rutinemæssigt for at overvæge deres sundhedstilstand, men heldigvis har de undersøgte dyr hidtil ikke givet anledning til bekymring. Så alle observationer af både levende og døde dyr er stadig meget velkomne.

Naturstyrelsen deltager endvidere som partner i en ny fælles Skandinavisk (inklusive Tyskland) LIFE ansøgning med fokus på bekæmpelse af de tre invasive pattedyr, mårhund, vaskebjørn og mink. Partnerne i projektet får først besked i løbet af foråret 2013 om hvorvidt EU kommissionen har valgt at tildele projektet midler.

Figur 5 Et eksempel på mårhundens evne til at sprede sig. Efter en længere periode, hvor mårhunden opholdt sig ved Vigso i Thy, tilbagelagde den "Tour de Nordjylland" fra 1. til 19. august 2011 - og som det ses er Limfjorden ikke nogen hindring for en mårhund. (Print fra svenske Followit, der levrander af udstyr og gps-overvågningen af judasmårhundene)

De vestjyske bævere

Bestanden af bævere i Vestjylland er fortsat i fremgang. Ved den årlige bævertælling, der blev afholdt i dagene 13-15. april, 2011 mødte i alt ca. 80 entusiastiske deltagere op for at hjælpe med at optælle antallet af bævere. Ved observationer ved alle kendte bæverterritorier, og en senere korrektion for flergangsobservationer, kunne den samlede bestand estimeres til i alt 156 individer. I 2010 estimerede vi bestanden til ca. 139 individer og i 2009 til ca. 121 dyr.

Bæverne havde ved udgangen af 2011 et udbredelsesområde med følgende begrænsninger:

Mod nord: Flynder Å, nord for Klosterheden

Mod syd: Husby- og Nørresø.

Mod øst: Hellegård Å, Savstrup Å og Storåen lidt øst for vandkraftsøen i Holstebro.

Mod vest: Nissum Fjord.

Bestandens struktur udgøres i 2011 af 36 territorier med 58 kendte bæverhytter.

Der er fortsat mange besøgende der gerne vil opleve bæveren på nært hold. I 2011 afholdt vi således 69 ture med særlig fokus på bæverforvaltning. Bæverne kan også opleves på egen hånd. Bedst er det umiddelbart før og efter solopgang og solnedgang. Godere steder er Møllesøen, Døjbæk Sø eller ved Risbæk. Find et punkt højt i landskabet og så er det bare med at vente. Nogle gange går der ikke længe før dyrene pludselig trækker kølvandsstriber henover den blanke vandoverflade, eller kommer baksende med grene der er gnavet af et nyfældet træ. Andre gange kan man vente længe uden held.

Figur 6 Bæverdæmning ved Flynder Å (Foto: H. Givskov)

Jagt

Kronvildt er, uden tvivl, den vildtart der fylder mest i den vestjyske jagt – og jagtsæsonen 2011-12 skulle vise sig at blive et nyt rekordår, trods nye jagttider for kronvildtet – se nærmere nedenfor. Efter to jagtsæsoner, hvor der i en stor del af jagtsæsonen, havde været ”rigtig” vinter med frost og sne, blev seneste jagtsæson en mere ”normal” dansk vinter, hvor den første sne faldt den sidste uge i januar. Mange jægere havde tilskrevet de store kronvildtudbytter i 2009/10 og 2010/11 vintervejret; men i den ”grønne” vinter 2011/12 opgjorde Hjortevildtgruppe Vestjylland, på baggrund af lokale indberetninger, afskydningen til hele 1650 dyr mod henholdsvis 1417 og 1367 i de to foregående jagtsæsoner. Af de 1650 dyr var 77 nedlagt i Klosterheden mod 85 sæsonen før mens der i syd på gl. Ulborg-arealerne blev nedlagt 279 mod 236 året inden.

Jagtsæsonen 2011/12 var også første sæson, hvor nye jagttider for kronvildt trådte i kraft i denne del af landet. Jagttiderne er blevet til efter et forarbejde af Hjortevildtgruppe Vestjylland. Her havde formand Knud Pedersen, der også er kredsformand for Danmarks Jægerforbund, gennem længere tid, samlet ideer og inspiration på mange lokale møder med jægere i landsdelen. På baggrund af dette og interne drøftelser i hjortevildtgruppen, indstillede gruppen et forslag om nye jagttider, hvis hovedformål er at øge andelen af ældre hjorte i bestanden, og sætte fokus på afskydningen af hinder og kalve. Dette er søgt opnået ved at frede hjorte med mellem 3 og 8 sprosser i geviret i den første del af jagtsæsonen, og helt frede alle hjorte der er ældre end spidshjorte i januar. Erfaringerne fra den første jagtsæson er overvejende positive. Afskydningen har været stor og der er nedlagt mange hinder og andelen af spidshjorte er øget mens andelen af de mellemaldrende hjorte er faldet.

Omkring råvildtbestanden, der med et par hårde og lange vintre, havde været under pres, ser det nu positivt ud. Naturen er heldigvis så viseligt indrettet at det er de ”rigtige” dyr der primært bukker under i sådan en situation. Det er svage lam og gamle dyr med så slidt et tandsæt, at de har svært ved at omsætte tilstrækkeligt føde af ringere kvalitet. Det giver et godt udgangspunkt for en sund og stærk bestand – og den ser ud til at være godt på vej.

Myndighedsområdet

Skov- og Naturstyrelsen er myndighed på skovlovsområdet. Der er udarbejdet ca. 15 afgørelser efter skovloven, samt behandlet en lang række henvendelser.

Formidling og naturvejledning

Figur 7 Fra fjord til bord – fiskeaktivitet
Foto: H. Givskov)

Der blev afviklet i alt 281 arrangementer med Naturstyrelsen Vestjylland som tovholder. Ved disse arrangementer, der dækker over en mængde forskellige aktiviteter deltog i alt ca. 11.300 borgere. Skovens dag og julemarkedet i Husby bidrog til denne del af statistikken med i alt ca. 1.550 deltagere.

Naturstyrelsen Vestjyllands store ”publikumssluger” i naturformidlingen er turene med naturbussen, herunder bæverturene. Naturbussen kørte 61 gange

for at kigge på kronvildt i plantagerne, gæs ved fjorden og naturen generelt. På disse ture deltog i alt ca. 2.000, mest voksne.

En del af bæverturene afvikles i Naturbussen, andre foregår til fods i områder, hvor bæverens færden opleves og forklares på nærmeste hold. Der blev afviklet 69 ture i løbet af 2011, med i alt ca. 2.200 deltagere. Heraf ca. en ¼ børn og resten voksne.

Figur 8 Der blev også i 2011 fundet mange gode spisesvampe i skovene – her en Karl Johan.

turene var gratis og halvdelen med deltagerbetaling, f.eks.: Naturbussen. Turene omfattede et bredt udsnit af emner inden for natur og motion.

En del af turene afvikledes efter ”Over stok og sten” princippet, hvor der er tale om en rask vandretur, mest uden for veje og stier. Flere svampeture blev det også til, i en sæson hvor der var godt med svampe at finde.

På naturskolen Kærgård Mølle Havde vi i alt ca. 180 arrangementer med i alt godt 4.700 besøgende. Her er det børnene der udgør den største gruppe. De tegner sig således for ca. 80% af den samlede deltagelse.

I alt var der 55 færre ture og 1300 færre deltagere. Det skyldes nok væsentligst, at der har været mindre interesse for bæverture mod betaling.

Der annonceredes 52 offentlige ture i Ud

På Tur kalenderen, ugeaviserne og www.udinaturen.dk Ca. halvdelen af

Naturrum Thyborøn

Efter at have været undervejs i næsten tre år blev arbejdet med naturrummet endeligt afsluttet. Tilladelserne er i hus, og arbejdet er udført. Anlægget afsluttedes i 2012, med en indvielse der fandt sted den 16. juni 2012. Naturstyrelsens bidrag beløber sig til kr. 450.000. Resten af anlægsudgifterne op til 3.500.000 er bevilget af: Friluftsrådet, Lokale- og Anlægsfonden, Feriefonden, LAG, Lemvig Kommune og forskellige lokale bidragsydere i form af bl. a. frivillig arbejdskraft.

Naturstyrelsens midler blev anvendt til et fugleskjul (observationshytte af træ) med plancheformidling af fugleliv, naturforvaltning, fredning og vildtreservat på Harboøre Tange.

Desuden en 11 km lang vandrerute omkring den nordligste lagunesø (Thyborøn Fjord). På ruten formidles naturen ved skilte og der er anbragt QR-koder, der linker til hjemmesidetekster og illustrationer via smartphone. På ruten anlægges der desuden en grillplads og opsættes to rastepadsborde. Den skriftlige formidling oversættes til engelsk og tysk, så oversøiske og kontinentale turister også kan få glæde af udkantsdanmarks lyksaligheder.

Friluftsliv, faciliteter og anlæg

I erkendelse af, at NST i disse år ikke har ressourcer til at opretholde et tilstrækkeligt højt vedligeholdelsesniveau på alle vore faciliteter, indledte vi en proces, der havde til hensigt at afdække, hvor vi kunne ændre praksis. Året 2011 har således båret præg af, at visse faciliteter er nedlagt eller reduceret i omfang. Skraldestativer er fjernet, der leveres ikke færdigt brænde på grillpladserne og skovlegepladserne reduceres i omfang i takt med, at legeredskaberne bliver nedslidte eller måske farlige. Der foretages ikke væsentlige investeringer i nye faciliteter. Denne praksis har selvfølgelig medført en del henvendelser fra utilfredse eller undrende brugere.

Der er opstillet brændeskure ved de største shelterpladser. Brændeskurene er bygget til at modtage 3-m træ, som brugerne så selv må save + kløve til egnet brændestørrelse.

Der er på alle skilte ved indgangsveje udskiftet piktogrammer med Naturstyrelsens nye navn og logo.

En ny shelterplads i Hoverdal er indviet. Pladsen er bygget af en gruppe frivillige fra Hover/Thorsted sogn. Resultatet er rigtig flot.

Der er indviet en ny løberute i Husby klitplantage. Ruten er også lavet i samarbejde med lokal løbeklub.

Udinaturen.dk

I 2010 opstod Naturstyrelsens nye interaktive side med oplysninger om friluftsfaciliteter, ruter, og arrangementer. Siden hedder www.udinaturen.dk

På denne side har du som bruger mulighed for at orientere dig om muligheder for friluftsliv inden for det område du ønsker at besøge. Du kan finde ud af, hvor der er overnatningsmuligheder, hvor der er spændende vandreruter, eller muligheder for at træne løb eller mountainbiking. I det hele taget fremgår alle tilbud, også formidlingstilbud af kortet. Du skal blot vælge hvilket område du vil søge i, og hvad du vil opleve, så klarer "udinaturen" resten for dig.

The screenshot shows the website 'Ud i Naturen' in a Windows Internet Explorer browser. The page features a search interface on the left with filters for 'Søgning' (Fritekstsøgning, Kommune) and 'Kategori' (Arrangementer, Naturruter, Faciliteter, Overnatning, Seværdigheder, Badning og fiskeri, Roning og sejlsads, Vinterlege). The main content area displays a map of the Klosterhede Plantage area with green tree icons indicating nature experiences. Below the map is a table titled 'Naturoplevelsesliste (16)' with columns for 'Navn', 'Kategori', 'Længde', 'Turdato', and 'Rating'. The table lists various experiences such as 'Lejrpladser for grupper o.l.', 'Primitive overnatningspladser', and 'Fjaltring, Høfde Q' with star ratings and checkboxes for selection.

Navn	Kategori	Længde	Turdato	Rating
☐ Klosterheden, Risbæk	Lejrpladser for grupper o.l.			★★★★★
☐ Klosterheden, Moselyst	Primitive overnatningspladser			★★★★★
☐ Klosterheden, Skibækken	Primitive overnatningspladser			★★★★★
☐ Klosterheden, Moselyst	Primitive overnatningspladser			★★★★★
☐ Fjaltring, Høfde Q	Primitive overnatningspladser			★★★★☆
☐ Klosterheden, Hornet	Lejrpladser for grupper o.l.			★★★★☆

Figur 9 På Naturstyrelsens, Udinaturen.dk kan man nemt danne sig et overblik over hvilke friluftsmuligheder der byder sig i ens lokalområde. Her vises mulige overnatningspladser i og omkring Klosterheden.

Skovhjælpere

Samarbejdet med det kommunale beskæftigelsestilbud "Struerværkstedet" omkring skovhjelperordningen fortsatte i 2011. Samarbejdet fungerer særdeles smidigt og skovhjelperne løser opgaverne på en rigtig fin måde. Samtidig er det Naturstyrelsens opfattelse at skovhjelperne har nogle dejlige dage, hvor arbejdet i skoven og timerne omkring "frokostbålet", giver ekstra indhold og gode impulser i tilværelsen. Skovhjelperne gennemførte i 2011 nedskæring af uønsket træopvækst på flere af hederne i Klosterheden, fjernede Glansbladet Hæg langs en række skovveje og forsynede især bålpladsen ved Møllesøen med brænde.

Sandflugt

Atter et år hvor frost og snedække i vinteren 2010/11, samt en del vind fra øst, begrænsede sandflugtsproblemerne til et minimum. I forbindelse med nogle få vinterstorme med højvande, havde vinden dog enkelte steder "gnavet" i klitfoden. Det er dog ikke noget der gav anledning til bekymring.

Køb og salg

Naturstyrelsen har siden slutningen af 2010 arbejdet på at afhænde regulære landbrugsarealer ved både Fjaltring og Husby Enge. Ved Fjaltring foretages i denne sammenhæng en frastykning af naturarealer i klitterne mod Vestkysten. Disse naturarealer sælges ikke. Arealerne blev i 2011 solgt.

Større naturprojekter

Som en del af projektet "Nissum Fjords Enge" er fugletårn ved Gørding Dæmningen blevet ombygget. Fugletårnet er etableret så der nu er rigtig gode muligheder for at opleve fuglene på Gørding Dæmningen. I tårnet er der desuden opsat en landskabsfrise og billeder af de almindeligste dyr og fugle der kan ses fra tårnet.

I 2011 overtog Naturstyrelsen engområderne og lagunesøerne på Harboøre Tange fra Kystdirektoratet. For at forbedre forholdene for primært engfuglene på tangen er der i 2011 etableret 3 nye græsningsfener på arealerne vest for grusvejen til Thyborøn og slusedriften er reguleret så vandstanden i lagunesøerne holdes på et generelt højere niveau, så enge og loer ikke tørrer helt ud i sommerperioden.

Natura 2000 - Indsatsplanerne

På Natura 2000 området er påbegyndes i 2011 arbejdet med at udarbejde handleplaner for de arealer Naturstyrelsen Vestjylland forvalter indenfor Natura 2000 områderne:

- Flynder Å og heder i Klosterhede Plantage
- Nissum Fjord
- Agger Tange, Nissum Bredning, Skibtved Fjord og Agerø.
- Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord
- Heder og klitter på Skovbjerg Bakke, Idom Å og Ormstrup Hede.
- Husby Klit

Handleplaner blev sendt i offentlig høring i juni måned 2012 og forventes endeligt fastlagt i december 2012.

**Med venlig hilsen
Medarbejderne ved Naturstyrelsen Vestjylland**

Statusrapport 2011

Naturstyrelsen Vestjylland

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Naturstyrelsen, Vestjylland. Gl. Landevej 35, 7620 Lemvig.
Læs mere på: <http://www.naturstyrelsen.dk/Lokalt/Vestjylland/Arealforvaltning/>

Med nærværende rapport gør Naturstyrelsen Vestjylland status over aktiviteter i 2011

Organisatoriske omstruktureringer i Naturstyrelsen

Med virkning fra 1. januar 2011 fusionerede Skov- og Naturstyrelsen med By- og Landskabsstyrelsen til en samlet styrelse – Naturstyrelsen. Det betød at arealforvaltningsenheden i Klosterheden blev lagt sammen med det tidligere miljøcenter Ringkøbing. I 2012 blev der vedtaget en række yderligere ændringer således at Naturstyrelsens samlede lokale enheder reduceres fra de nuværende 25 til 19 over en forventet periode på 5 år. Strukturændringerne indebærer at de 6 tidligere Miljøcentre nedlægges og arbejdsopgaverne flyttes til enten den centrale enhed i København eller til andre lokale naturforvaltningsenheder.

Hedepleje

Lynghederne i Vestjylland så i 2011 fortsat ret triste ud. De senere års angreb af Lyngens bladbiller, har taget livet af meget af den modne og senile hedelyng. Angrebet er dog klinget af for denne omgang, og nye små lyngplanter vil forhåbentligt spire frem som erstatning for den døde lyng.

Figur 1 Afbrænding af hedearealer på Nr. Vosborg Hede

For at fremme denne nyspiring, er der i foråret 2011 afbrændt meget store arealer på Vind hederne og på Nr. Vosborg hede. Afbrænding foregår sidst i marts måned, når vejret tillader det.

Der er desuden foretaget hedepleje i form af høst til tækkelyng, samt almindelig knusning af træopvækst og gammel hedevegetation. Enhedens besætning af får, plejer ligeledes store hedearealer gennem afgræsning. Det meste af hedeplejen foretages indenfor

et Life hedeprojekt. Nogle skovarealer er fjernet, og arealerne overlades til at blive til nye hedearealer. Det drejer sig om Nagstrups træer på Nr. Vosborg hede, en rødgran bevoksning ved Fuglsang bro, samt nogle arealer med tidligere contortafyr ved Skydebanevej i Klosterheden plantage. I Hoverdal plantage ved Sørupvej er der ryddet ca 10 ha skov på et areal som skal overgå til hede/hedemose. Grøfterne på arealet er pletvis tildækket, for at minimere udledning af okkervand til Høbro bæk.

I Husby klitplantage er arbejdet med rydning af den store parabelklit fortsat, og de store sandklitter er nu synlige.

Fortidsminder

Fortidsmindet Rammedige har fået et stort løft. En donation fra A.P.Møller fonden til Kulturarvstyrelsen, gjorde det muligt at lave en rekonstruktion af diget, samt at forbedre skiltning og p-plads. Faciliteterne blev indviet under stor opmærksomhed den 23. okt. 2011. TV2 lavede et indslag som kan ses her:

<http://www.tvmidtvest.dk/indhold/ramme-dige-genindviet>

Figur 2 Et par drabelige jernalderkrigere i massivt egetræ holder vagt ved Rammedige. Skulpturerne virker som blikfang for fortidsminderne.

Ligeledes har tilskud fra KUAS gjort det muligt at forbedre adgangsforholdene til Øster Lem hede. Skiltning og p-plads er også forbedret.

Skovdyrkning

Hugsten på Naturstyrelsen Vestjylland udgjorde i 2011 ca 57.000 m³, fordelt med 34.000 m³ gavntre og 23.000 m³ flis. Budgethugsten er beregnet til 50.500 m³. Merhugsten på 6.500 m³ er udelukkende sket på flisdelen. Træpriserne har været gode, gennemsnitspris 380 kr/m³. Skovningsresultater har givet 10.2 million i dækningsbidrag på gavntredelen og 2.7 million på flisdelen. Trods flere mindre storme i vinterens løb, blev vi forskånet for stormfald af betydning, kun ca. 300 m³ i Hoverdal.

Bevoksningspleje er foretaget, hovedsagelig som udtynding i unge løvtræbevoksninger. Det tilstræbes i størst mulig omfang at foretage dette i vinterhalvåret, derved kan de nedskårne træer tjene som vinterføde for hjortevildtet.

Kultur. Der blev plantet 21 ha med 72.000 planter. Omtrent halvdelen var på stormfaldsarealer efter stormen 2005. De 17.000 var løvtræ og 55.000 nål. Den store nåltræsandel skyldes de barske kulturbetingelser på store åbne flader.

Endvidere blev der sået 200 kg bog på ca. 15 ha under skærm af gammel rødgran. For at øge træartssammensætningen i den fremtidige bevoksning er der samtidig iblandet douglasfrø.

Hegnsgennemgang er fortsat en stor arbejdsopgave. Der er kun opsat få nye kulturhegn, betydeligt flere er fjernet.

Foråret blev stærkt påvirket af nattefrost, hvor især natten mellem den 3. og 4. maj med - 3.5 grader var barsk. Det tidlige forår betød at bøgen var fuldt udsprunget 2. maj og også eg var delvis udsprunget. Det betød at den hårde nattefrost totalt afløvede bøgene og delvis egene. Det resulterede i de største frostskeer i bøg de sidste 30 år. Ellers var skovens sundhedstilstand generelt god. Nedbørsforholdene var optimale og vinterens storme klarede skoven også. De forrige års problemer med billeangreb sås ikke og der blev kun observeret meget begrænsede typografangreb.

Certificering

I 2011 har vi ikke haft kontrolbesøg. I 2011 blev der som led i Naturstyrelsens certificering løbende foretaget besigtigelse og registrering af nøglebiotoper og levesteder for rødlistearter på Naturstyrelsens skovarealer.

Kreaturhold

Naturstyrelsen råder for tiden over 32 kreaturer af skovkvægs-racen. Denne race er særligt hårdfør og nøjsom, og derfor særdeles velegnet til at yde plejende afgræsning. Kreaturerne afgræsser fortrinsvis lysåbne arealer som heder, men regulær skovgræsning finder også sted. Der er i år indkøbt 3 mobile læskure, hvilket betyder, at vi selv kan håndtere dyrene om vinteren og ikke behøver at finde opstaldning andetsteds.

Pyntegrønt og juletræer.

Det er besluttet at udfase produktionen af juletræer og pyntegrønt på Naturstyrelsens arealer. Dette gør sig således også gældende på lokalenheden, og kommer til udtryk ved at vi ikke mere planter nye pyntegrøn- og juletræsbevoksninger. Der er dog fortsat nogle få pyntegrønbevoksninger, hvor det er muligt at klippe pyntegrønt, men produktionsmulighederne svinder hurtigt.

Enheden sælger alt pyntegrønt som selvklip til eksterne entreprenører.

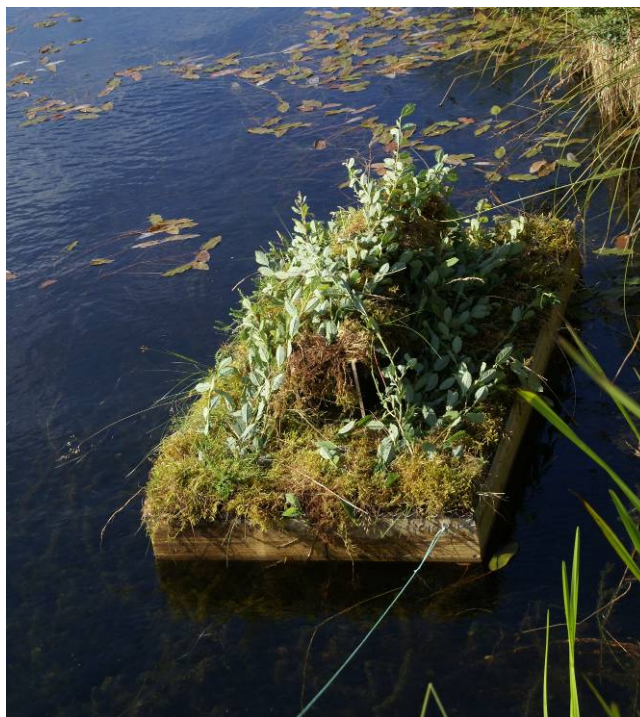
Nedenstående tabel viser solgte mængder for hver træart.

Tabel 1 Oversigt over mængder af pyntegrønt og juletræer høstet i 2011

År 2011	kg pyntegrønt				kg grønt Total	stk juletræer			juletræer (total)	
	BJF	NGR	NOB	OMO		BJF	NGR	OMO		
total	26.360	27.370	56.440	60.250	170.420	15	41	3	11	70

Vildtforvaltning, mink

Der blev i løbet af 2011 arbejdet videre på det tidligere minkprojekt med det formål at nå frem til en forvaltningsplan for mink. Forvaltningsplanen blev sendt i høring i slutningen af december 2011 og blev endelig vedtaget og offentliggjort i juni 2012. Med forvaltningsplanen arbejdes der målrettet med en regulering af mink indenfor foreløbig 20 særlige indsatsområder. I Vestjylland er Harboøre Tange og Nisum Fjord med i de 20 landsdækkende områder. I forvaltningsplanen lægges der op til anvendelse af dræbende fælder, såkaldte slagfælder, som de fleste steder skal placeres på en flydeplatform for at minimere en eventuel bifangst.

Figur 3 Flydeplatform med en camoufleret slagfælde

Vildtforvaltning, mårhund

I 2011 kom der for alvor fart i mårhundeprojektet. Der henvises til statusrapporten for 2010, hvor både projektet og judasmetoden, er nærmere beskrevet.

Sidst på vinteren blev de første mårhunde indfanget, og steriliseret, og blev begyndelsen til et ”korps” af judas-dyr. Dette nåede ved årets udgang op på de ca. 20 gps-dyr, der var målet i projektet.

I 2011 indgik Naturstyrelsen en samarbejdsaftale med Danmarks Jægerforbund, om bekæmpelse af mårhunden. Der blev uddannet 14 mårhundereguleringsjægere, der er geografisk jævnt fordelt i hele Jylland og på Fyn. Mårhundereguleringsjægerne arbejder tæt sammen med Naturstyrelsens folk, og arbejder lokalt, hvor de bl.a. følger op på meldinger om nye observationer af mårhunde, passer vildtkameraer og fælder m.v..

Figur 4 Primo marts kunne den første judas-mårhund i 2011 sættes ud ved Vest Stadil Fjord. Skovløber Brian Kjølhede Jensen, har i 2011 arbejdet meget med mårhundeprojektet, og blev i årets løb meget klogere på mårhunden og dens vaner. Foto: Jens Henrik Jakobsen

Judas-dyrene har givet en masse ny viden om hvor og hvordan mårhunden færdes i Danmark, så udover at lede til dyr der efterfølgende er blevet nye Judas-dyr eller aflivet, har den viden gjort bekæmpelsen langt mere effektivt. På nedenstående figur kan man få et indtryk af mårhundens evne til at bevæge sig over store afstande.

Der skal også i år lyde en stor tak til alle der har bidraget med observationer af mårhunde og meldinger/levering af f.eks. trafikdræbte mårhunde. Døde mårhunde undersøges stadig rutinemæssigt for at overvæge deres sundhedstilstand, men heldigvis har de undersøgte dyr hidtil ikke givet anledning til bekymring. Så alle observationer af både levende og døde dyr er stadig meget velkomne.

Naturstyrelsen deltager endvidere som partner i en ny fælles Skandinavisk (inklusive Tyskland) LIFE ansøgning med fokus på bekæmpelse af de tre invasive pattedyr, mårhund, vaskebjørn og mink. Partnerne i projektet får først besked i løbet af foråret 2013 om hvorvidt EU kommissionen har valgt at tildele projektet midler.

Figur 5 Et eksempel på mårhundens evne til at sprede sig. Efter en længere periode, hvor mårhunden opholdt sig ved Vigso i Thy, tilbagelagde den "Tour de Nordjylland" fra 1. til 19. august 2011 - og som det ses er Limfjorden ikke nogen hindring for en mårhund. (Print fra svenske Followit, der levrander af udstyr og gps-overvågningen af judasmårhundene)

De vestjyske bævere

Bestanden af bævere i Vestjylland er fortsat i fremgang. Ved den årlige bævertælling, der blev afholdt i dagene 13-15. april, 2011 mødte i alt ca. 80 entusiastiske deltagere op for at hjælpe med at optælle antallet af bævere. Ved observationer ved alle kendte bæverterritorier, og en senere korrektion for flergangsobservationer, kunne den samlede bestand estimeres til i alt 156 individer. I 2010 estimerede vi bestanden til ca. 139 individer og i 2009 til ca. 121 dyr.

Bæverne havde ved udgangen af 2011 et udbredelsesområde med følgende begrænsninger:

Mod nord: Flynder Å, nord for Klosterheden

Mod syd: Husby- og Nørresø.

Mod øst: Hellegård Å, Savstrup Å og Storåen lidt øst for vandkraftsøen i Holstebro.

Mod vest: Nissum Fjord.

Bestandens struktur udgøres i 2011 af 36 territorier med 58 kendte bæverhytter.

Der er fortsat mange besøgende der gerne vil opleve bæveren på nært hold. I 2011 afholdt vi således 69 ture med særlig fokus på bæverforvaltning. Bæverne kan også opleves på egen hånd. Bedst er det umiddelbart før og efter solopgang og solnedgang. Godere steder er Møllesøen, Døjbæk Sø eller ved Risbæk. Find et punkt højt i landskabet og så er det bare med at vente. Nogle gange går der ikke længe før dyrene pludselig trækker kølvandsstriber henover den blanke vandoverflade, eller kommer baksende med grene der er gnavet af et nyfældet træ. Andre gange kan man vente længe uden held.

Figur 6 Bæverdæmning ved Flynder Å (Foto: H. Givskov)

Jagt

Kronvildt er, uden tvivl, den vildtart der fylder mest i den vestjyske jagt – og jagtsæsonen 2011-12 skulle vise sig at blive et nyt rekordår, trods nye jagttider for kronvildtet – se nærmere nedenfor. Efter to jagtsæsoner, hvor der i en stor del af jagtsæsonen, havde været ”rigtig” vinter med frost og sne, blev seneste jagtsæson en mere ”normal” dansk vinter, hvor den første sne faldt den sidste uge i januar. Mange jægere havde tilskrevet de store kronvildtudbytter i 2009/10 og 2010/11 vintervejret; men i den ”grønne” vinter 2011/12 opgjorde Hjortevildtgruppe Vestjylland, på baggrund af lokale indberetninger, afskydningen til hele 1650 dyr mod henholdsvis 1417 og 1367 i de to foregående jagtsæsoner. Af de 1650 dyr var 77 nedlagt i Klosterheden mod 85 sæsonen før mens der i syd på gl. Ulborg-arealerne blev nedlagt 279 mod 236 året inden.

Jagtsæsonen 2011/12 var også første sæson, hvor nye jagttider for kronvildt trådte i kraft i denne del af landet. Jagttiderne er blevet til efter et forarbejde af Hjortevildtgruppe Vestjylland. Her havde formand Knud Pedersen, der også er kredsformand for Danmarks Jægerforbund, gennem længere tid, samlet ideer og inspiration på mange lokale møder med jægere i landsdelen. På baggrund af dette og interne drøftelser i hjortevildtgruppen, indstillede gruppen et forslag om nye jagttider, hvis hovedformål er at øge andelen af ældre hjorte i bestanden, og sætte fokus på afskydningen af hinder og kalve. Dette er søgt opnået ved at frede hjorte med mellem 3 og 8 sprosser i geviret i den første del af jagtsæsonen, og helt frede alle hjorte der er ældre end spidshjorte i januar. Erfaringerne fra den første jagtsæson er overvejende positive. Afskydningen har været stor og der er nedlagt mange hinder og andelen af spidshjorte er øget mens andelen af de mellemaldrende hjorte er faldet.

Omkring råvildtbestanden, der med et par hårde og lange vintre, havde været under pres, ser det nu positivt ud. Naturen er heldigvis så viseligt indrettet at det er de ”rigtige” dyr der primært bukker under i sådan en situation. Det er svage lam og gamle dyr med så slidt et tandsæt, at de har svært ved at omsætte tilstrækkeligt føde af ringere kvalitet. Det giver et godt udgangspunkt for en sund og stærk bestand – og den ser ud til at være godt på vej.

Myndighedsområdet

Skov- og Naturstyrelsen er myndighed på skovlovsområdet. Der er udarbejdet ca. 15 afgørelser efter skovloven, samt behandlet en lang række henvendelser.

Formidling og naturvejledning

Figur 7 Fra fjord til bord – fiskeaktivitet
Foto: H. Givskov)

Der blev afviklet i alt 281 arrangementer med Naturstyrelsen Vestjylland som tovholder. Ved disse arrangementer, der dækker over en mængde forskellige aktiviteter deltog i alt ca. 11.300 borgere. Skovens dag og julemarkedet i Husby bidrog til denne del af statistikken med i alt ca. 1.550 deltagere.

Naturstyrelsen Vestjyllands store ”publikumssluger” i naturformidlingen er turene med naturbussen, herunder bæverturene. Naturbussen kørte 61 gange

for at kigge på kronvildt i plantagerne, gæs ved fjorden og naturen generelt. På disse ture deltog i alt ca. 2.000, mest voksne.

En del af bæverturene afvikles i Naturbussen, andre foregår til fods i områder, hvor bæverens færden opleves og forklares på nærmeste hold. Der blev afviklet 69 ture i løbet af 2011, med i alt ca. 2.200 deltagere. Heraf ca. en ¼ børn og resten voksne.

Figur 8 Der blev også i 2011 fundet mange gode spisesvampe i skovene – her en Karl Johan.

turene var gratis og halvdelen med deltagerbetaling, f.eks.: Naturbussen. Turene omfattede et bredt udsnit af emner inden for natur og motion.

En del af turene afvikledes efter "Over stok og sten" princippet, hvor der er tale om en rask vandretur, mest uden for veje og stier. Flere svampeture blev det også til, i en sæson hvor der var godt med svampe at finde.

På naturskolen Kærgård Mølle Havde vi i alt ca. 180 arrangementer med i alt godt 4.700 besøgende. Her er det børnene der udgør den største gruppe. De tegner sig således for ca. 80% af den samlede deltagelse.

I alt var der 55 færre ture og 1300 færre deltagere. Det skyldes nok væsentligst, at der har været mindre interesse for bæverture mod betaling.

Der annonceredes 52 offentlige ture i Ud

På Tur kalenderen, ugeaviserne og www.udinaturen.dk Ca. halvdelen af

Naturrum Thyborøn

Efter at have været undervejs i næsten tre år blev arbejdet med naturrummet endeligt afsluttet. Tilladelserne er i hus, og arbejdet er udført. Anlægget afsluttedes i 2012, med en indvielse der fandt sted den 16. juni 2012. Naturstyrelsens bidrag beløber sig til kr. 450.000. Resten af anlægsudgifterne op til 3.500.000 er bevilget af: Friluftsrådet, Lokale- og Anlægsfonden, Feriefonden, LAG, Lemvig Kommune og forskellige lokale bidragydere i form af bl. a. frivillig arbejdskraft.

Naturstyrelsens midler blev anvendt til et fugleskjul (observationshytte af træ) med plancheformidling af fugleliv, naturforvaltning, fredning og vildtreservat på Harboøre Tange.

Desuden en 11 km lang vandrerute omkring den nordligste lagunesø (Thyborøn Fjord). På ruten formidles naturen ved skilte og der er anbragt QR-koder, der linker til hjemmesidetekster og illustrationer via smartphone. På ruten anlægges der desuden en grillplads og opsættes to rastepadsborde. Den skriftlige formidling oversættes til engelsk og tysk, så oversøiske og kontinentale turister også kan få glæde af udkantsdanmarks lyksaligheder.

Friluftsliv, faciliteter og anlæg

I erkendelse af, at NST i disse år ikke har ressourcer til at opretholde et tilstrækkeligt højt vedligeholdelsesniveau på alle vore faciliteter, indledte vi en proces, der havde til hensigt at afdække, hvor vi kunne ændre praksis. Året 2011 har således båret præg af, at visse faciliteter er nedlagt eller reduceret i omfang. Skraldestativer er fjernet, der leveres ikke færdigt brænde på grillpladserne og skovlegepladserne reduceres i omfang i takt med, at legeredskaberne bliver nedslidte eller måske farlige. Der foretages ikke væsentlige investeringer i nye faciliteter. Denne praksis har selvfølgelig medført en del henvendelser fra utilfredse eller undrende brugere.

Der er opstillet brændeskure ved de største shelterpladser. Brændeskurene er bygget til at modtage 3-m træ, som brugerne så selv må save + kløve til egnet brændestørrelse.

Der er på alle skilte ved indgangsveje udskiftet piktogrammer med Naturstyrelsens nye navn og logo.

En ny shelterplads i Hoverdal er indviet. Pladsen er bygget af en gruppe frivillige fra Hover/Thorsted sogn. Resultatet er rigtig flot.

Der er indviet en ny løberute i Husby klitplantage. Ruten er også lavet i samarbejde med lokal løbeklub.

Udinaturen.dk

I 2010 opstod Naturstyrelsens nye interaktive side med oplysninger om friluftsfaciliteter, ruter, og arrangementer. Siden hedder www.udinaturen.dk

På denne side har du som bruger mulighed for at orientere dig om muligheder for friluftsliv inden for det område du ønsker at besøge. Du kan finde ud af, hvor der er overnatningsmuligheder, hvor der er spændende vandreruter, eller muligheder for at træne løb eller mountainbiking. I det hele taget fremgår alle tilbud, også formidlingstilbud af kortet. Du skal blot vælge hvilket område du vil søge i, og hvad du vil opleve, så klarer "udinaturen" resten for dig.

The screenshot shows the website 'Ud i Naturen' in a Windows Internet Explorer browser. The page features a search interface on the left with filters for 'Søgning' (Fritekstsøgning, Kommune) and 'Kategori' (Arrangementer, Naturruter, Faciliteter, Overnatning, Seværdigheder, Badning og fiskeri, Roning og sejlsads, Vinterlege). The main content area displays a map of Klosterhede Plantage with green icons for nature experiences. Below the map is a table titled 'Naturoplevelsesliste (16)' with columns for 'Navn', 'Kategori', 'Længde', 'Turdato', and 'Rating'. The table lists 16 items, including 'Lejrpladser for grupper o.l.' and 'Primitive overnatningspladser' with star ratings.

Navn	Kategori	Længde	Turdato	Rating
☐ Klosterheden, Risbæk	Lejrpladser for grupper o.l.			★★★★★
☐ Klosterheden, Moselyst	Primitive overnatningspladser			★★★★★
☐ Klosterheden, Skibakken	Primitive overnatningspladser			★★★★★
☐ Klosterheden, Moselyst	Primitive overnatningspladser			★★★★★
☐ Fjaltring, Høfde Q	Primitive overnatningspladser			★★★★☆
☐ Klosterheden, Hornet	Lejrpladser for grupper o.l.			★★★★☆

Figur 9 På Naturstyrelsens, Udinaturen.dk kan man nemt danne sig et overblik over hvilke friluftsmuligheder der byder sig i ens lokalområde. Her vises mulige overnatningspladser i og omkring Klosterheden.

Skovhjælpere

Samarbejdet med det kommunale beskæftigelsestilbud "Struerværkstedet" omkring skovhjelperordningen fortsatte i 2011. Samarbejdet fungerer særdeles smidigt og skovhjelperne løser opgaverne på en rigtig fin måde. Samtidig er det Naturstyrelsens opfattelse at skovhjelperne har nogle dejlige dage, hvor arbejdet i skoven og timerne omkring "frokostbålet", giver ekstra indhold og gode impulser i tilværelsen. Skovhjelperne gennemførte i 2011 nedskæring af uønsket træopvækst på flere af hederne i Klosterheden, fjernede Glansbladet Hæg langs en række skovveje og forsynede især bålpladsen ved Møllesøen med brænde.

Sandflugt

Atter et år hvor frost og snedække i vinteren 2010/11, samt en del vind fra øst, begrænsede sandflugtsproblemerne til et minimum. I forbindelse med nogle få vinterstorme med højvande, havde vinden dog enkelte steder "gnavet" i klitfoden. Det er dog ikke noget der gav anledning til bekymring.

Køb og salg

Naturstyrelsen har siden slutningen af 2010 arbejdet på at afhænde regulære landbrugsarealer ved både Fjaltring og Husby Enge. Ved Fjaltring foretages i denne sammenhæng en frastykning af naturarealer i klitterne mod Vestkysten. Disse naturarealer sælges ikke. Arealerne blev i 2011 solgt.

Større naturprojekter

Som en del af projektet "Nissum Fjords Enge" er fugletårn ved Gørding Dæmningen blevet ombygget. Fugletårnet er etableret så der nu er rigtig gode muligheder for at opleve fuglene på Gørding Dæmningen. I tårnet er der desuden opsat en landskabsfrise og billeder af de almindeligste dyr og fugle der kan ses fra tårnet.

I 2011 overtog Naturstyrelsen engområderne og lagunesøerne på Harboøre Tange fra Kystdirektoratet. For at forbedre forholdene for primært engfuglene på tangen er der i 2011 etableret 3 nye græsningsfener på arealerne vest for grusvejen til Thyborøn og slusedriften er reguleret så vandstanden i lagunesøerne holdes på et generelt højere niveau, så enge og loer ikke tørrer helt ud i sommerperioden.

Natura 2000 - Indsatsplanerne

På Natura 2000 området er påbegyndes i 2011 arbejdet med at udarbejde handleplaner for de arealer Naturstyrelsen Vestjylland forvalter indenfor Natura 2000 områderne:

- Flynder Å og heder i Klosterhede Plantage
- Nissum Fjord
- Agger Tange, Nissum Bredning, Skibtved Fjord og Agerø.
- Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord
- Heder og klitter på Skovbjerg Bakke, Idom Å og Ormstrup Hede.
- Husby Klit

Handleplaner blev sendt i offentlig høring i juni måned 2012 og forventes endeligt fastlagt i december 2012.

**Med venlig hilsen
Medarbejderne ved Naturstyrelsen Vestjylland**

Statusrapport 2011

Naturstyrelsen Vestjylland

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Naturstyrelsen, Vestjylland. Gl. Landevej 35, 7620 Lemvig.
Læs mere på: <http://www.naturstyrelsen.dk/Lokalt/Vestjylland/Arealforvaltning/>

Med nærværende rapport gør Naturstyrelsen Vestjylland status over aktiviteter i 2011

Organisatoriske omstruktureringer i Naturstyrelsen

Med virkning fra 1. januar 2011 fusionerede Skov- og Naturstyrelsen med By- og Landskabsstyrelsen til en samlet styrelse – Naturstyrelsen. Det betød at arealforvaltningsenheden i Klosterheden blev lagt sammen med det tidligere miljøcenter Ringkøbing. I 2012 blev der vedtaget en række yderligere ændringer således at Naturstyrelsens samlede lokale enheder reduceres fra de nuværende 25 til 19 over en forventet periode på 5 år. Strukturændringerne indebærer at de 6 tidligere Miljøcentre nedlægges og arbejdsopgaverne flyttes til enten den centrale enhed i København eller til andre lokale naturforvaltningsenheder.

Hedepleje

Lynghederne i Vestjylland så i 2011 fortsat ret triste ud. De senere års angreb af Lyngens bladbiller, har taget livet af meget af den modne og senile hedelyng. Angrebet er dog klinget af for denne omgang, og nye små lyngplanter vil forhåbentligt spire frem som erstatning for den døde lyng.

Figur 1 Afbrænding af hedearealer på Nr. Vosborg Hede

For at fremme denne nyspiring, er der i foråret 2011 afbrændt meget store arealer på Vind hederne og på Nr. Vosborg hede. Afbrænding foregår sidst i marts måned, når vejret tillader det.

Der er desuden foretaget hedepleje i form af høst til tækkelyng, samt almindelig knusning af træopvækst og gammel hedevegetation. Enhedens besætning af får, plejer ligeledes store hedearealer gennem afgræsning. Det meste af hedeplejen foretages indenfor

et Life hedeprojekt. Nogle skovarealer er fjernet, og arealerne overlades til at blive til nye hedearealer. Det drejer sig om Nagstrups træer på Nr. Vosborg hede, en rødgran bevoksning ved Fuglsang bro, samt nogle arealer med tidligere contortafyr ved Skydebanevej i Klosterheden plantage. I Hoverdal plantage ved Sørupvej er der ryddet ca 10 ha skov på et areal som skal overgå til hede/hedemose. Grøfterne på arealet er pletvis tildækket, for at minimere udledning af okkervand til Høbro bæk.

I Husby klitplantage er arbejdet med rydning af den store parabelklit fortsat, og de store sandklitter er nu synlige.

Fortidsminder

Fortidsmindet Rammedige har fået et stort løft. En donation fra A.P.Møller fonden til Kulturarvstyrelsen, gjorde det muligt at lave en rekonstruktion af diget, samt at forbedre skiltning og p-plads. Faciliteterne blev indviet under stor opmærksomhed den 23. okt. 2011. TV2 lavede et indslag som kan ses her:

<http://www.tvmidtvest.dk/indhold/ramme-dige-genindviet>

Figur 2 Et par drabelige jernalderkrigere i massivt egetræ holder vagt ved Rammedige. Skulpturerne virker som blikfang for fortidsminderne.

Ligeledes har tilskud fra KUAS gjort det muligt at forbedre adgangsforholdene til Øster Lem hede. Skiltning og p-plads er også forbedret.

Skovdyrkning

Hugsten på Naturstyrelsen Vestjylland udgjorde i 2011 ca 57.000 m³, fordelt med 34.000 m³ gavntre og 23.000 m³ flis. Budgethugsten er beregnet til 50.500 m³. Merhugsten på 6.500 m³ er udelukkende sket på flisdelen. Træpriserne har været gode, gennemsnitspris 380 kr/m³. Skovningsresultater har givet 10.2 million i dækningsbidrag på gavntredelen og 2.7 million på flisdelen. Trods flere mindre storme i vinterens løb, blev vi forskånet for stormfald af betydning, kun ca. 300 m³ i Hoverdal.

Bevoksningsspleje er foretaget, hovedsagelig som udtynding i unge løvtræbevoksninger. Det tilstræbes i størst mulig omfang at foretage dette i vinterhalvåret, derved kan de nedskårne træer tjene som vinterføde for hjortevildtet.

Kultur. Der blev plantet 21 ha med 72.000 planter. Omtrent halvdelen var på stormfaldsarealer efter stormen 2005. De 17.000 var løvtræ og 55.000 nål. Den store nåltræsandel skyldes de barske kulturbetingelser på store åbne flader.

Endvidere blev der sået 200 kg bog på ca. 15 ha under skærm af gammel rødgran. For at øge træartssammensætningen i den fremtidige bevoksning er der samtidig iblandet douglasfrø.

Hegnsgennemgang er fortsat en stor arbejdsopgave. Der er kun opsat få nye kulturhegn, betydeligt flere er fjernet.

Foråret blev stærkt påvirket af nattefrost, hvor især natten mellem den 3. og 4. maj med - 3.5 grader var barsk. Det tidlige forår betød at bøgen var fuldt udsprunget 2. maj og også eg var delvis udsprunget. Det betød at den hårde nattefrost totalt afløvede bøgene og delvis egene. Det resulterede i de største frostskaeder i bøg de sidste 30 år. Ellers var skovens sundhedstilstand generelt god. Nedbørsforholdene var optimale og vinterens storme klarede skoven også. De forrige års problemer med billeangreb sås ikke og der blev kun observeret meget begrænsede typografangreb.

Certificering

I 2011 har vi ikke haft kontrolbesøg. I 2011 blev der som led i Naturstyrelsens certificering løbende foretaget besigtigelse og registrering af nøglebiotoper og levesteder for rødlistearter på Naturstyrelsens skovarealer.

Kreaturhold

Naturstyrelsen råder for tiden over 32 kreaturer af skovkvægs-racen. Denne race er særligt hårdfør og nøjsom, og derfor særdeles velegnet til at yde plejende afgræsning. Kreaturerne afgræsser fortrinsvis lysåbne arealer som heder, men regulær skovgræsning finder også sted. Der er i år indkøbt 3 mobile læskure, hvilket betyder, at vi selv kan håndtere dyrene om vinteren og ikke behøver at finde opstaldning andetsteds.

Pyntegrønt og juletræer.

Det er besluttet at udfase produktionen af juletræer og pyntegrønt på Naturstyrelsens arealer. Dette gør sig således også gældende på lokalenheden, og kommer til udtryk ved at vi ikke mere planter nye pyntegrøn- og juletræsbevoksninger. Der er dog fortsat nogle få pyntegrønbevoksninger, hvor det er muligt at klippe pyntegrønt, men produktionsmulighederne svinder hurtigt.

Enheden sælger alt pyntegrønt som selvklip til eksterne entreprenører.

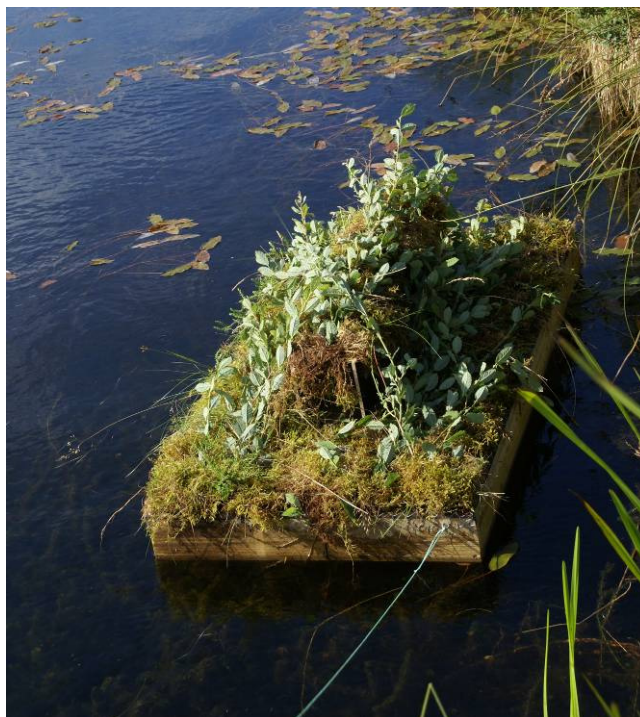
Nedenstående tabel viser solgte mængder for hver træart.

Tabel 1 Oversigt over mængder af pyntegrønt og juletræer høstet i 2011

År 2011	kg pyntegrønt				kg grønt Total	stk juletræer			juletræer (total)	
	BJF	NGR	NOB	OMO		BJF	NGR	OMO		
træart									RG R	
total	26.360	27.370	56.440	60.250	170.420	15	41	3	11	70

Vildtforvaltning, mink

Der blev i løbet af 2011 arbejdet videre på det tidligere minkprojekt med det formål at nå frem til en forvaltningsplan for mink. Forvaltningsplanen blev sendt i høring i slutningen af december 2011 og blev endelig vedtaget og offentliggjort i juni 2012. Med forvaltningsplanen arbejdes der målrettet med en regulering af mink indenfor foreløbig 20 særlige indsatsområder. I Vestjylland er Harboøre Tange og Nisum Fjord med i de 20 landsdækkende områder. I forvaltningsplanen lægges der op til anvendelse af dræbende fælder, såkaldte slagfælder, som de fleste steder skal placeres på en flydeplatform for at minimere en eventuel bifangst.

Figur 3 Flydeplatform med en camoufleret slagfælde

Vildtforvaltning, mårhund

I 2011 kom der for alvor fart i mårhundeprojektet. Der henvises til statusrapporten for 2010, hvor både projektet og judasmetoden, er nærmere beskrevet.

Sidst på vinteren blev de første mårhunde indfanget, og steriliseret, og blev begyndelsen til et "korps" af judas-dyr. Dette nåede ved årets udgang op på de ca. 20 gps-dyr, der var målet i projektet.

I 2011 indgik Naturstyrelsen en samarbejdsaftale med Danmarks Jægerforbund, om bekæmpelse af mårhunden. Der blev uddannet 14 mårhundereguleringsjægere, der er geografisk jævnt fordelt i hele Jylland og på Fyn. Mårhundereguleringsjægerne arbejder tæt sammen med Naturstyrelsens folk, og arbejder lokalt, hvor de bl.a. følger op på meldinger om nye observationer af mårhunde, passer vildtkameraer og fælder m.v..

Figur 4 Primo marts kunne den første judas-mårhund i 2011 sættes ud ved Vest Stadil Fjord. Skovløber Brian Kjølhede Jensen, har i 2011 arbejdet meget med mårhundeprojektet, og blev i årets løb meget klogere på mårhunden og dens vaner. Foto: Jens Henrik Jakobsen

Judas-dyrene har givet en masse ny viden om hvor og hvordan mårhunden færdes i Danmark, så udover at lede til dyr der efterfølgende er blevet nye Judas-dyr eller aflivet, har den viden gjort bekæmpelsen langt mere effektivt. På nedenstående figur kan man få et indtryk af mårhundens evne til at bevæge sig over store afstande.

Der skal også i år lyde en stor tak til alle der har bidraget med observationer af mårhunde og meldinger/levering af f.eks. trafikdræbte mårhunde. Døde mårhunde undersøges stadig rutinemæssigt for at overvæge deres sundhedstilstand, men heldigvis har de undersøgte dyr hidtil ikke givet anledning til bekymring. Så alle observationer af både levende og døde dyr er stadig meget velkomne.

Naturstyrelsen deltager endvidere som partner i en ny fælles Skandinavisk (inklusive Tyskland) LIFE ansøgning med fokus på bekæmpelse af de tre invasive pattedyr, mårhund, vaskebjørn og mink. Partnerne i projektet får først besked i løbet af foråret 2013 om hvorvidt EU kommissionen har valgt at tildele projektet midler.

Figur 5 Et eksempel på mårhundens evne til at sprede sig. Efter en længere periode, hvor mårhunden opholdt sig ved Vigso i Thy, tilbagelagde den "Tour de Nordjylland" fra 1. til 19. august 2011 - og som det ses er Limfjorden ikke nogen hindring for en mårhund. (Print fra svenske Followit, der levrandør af udstyr og gps-overvågningen af judasmårhundene)

De vestjyske bævere

Bestanden af bævere i Vestjylland er fortsat i fremgang. Ved den årlige bævertælling, der blev afholdt i dagene 13-15. april, 2011 mødte i alt ca. 80 entusiastiske deltagere op for at hjælpe med at optælle antallet af bævere. Ved observationer ved alle kendte bæverterritorier, og en senere korrektion for flergangsobservationer, kunne den samlede bestand estimeres til i alt 156 individer. I 2010 estimerede vi bestanden til ca. 139 individer og i 2009 til ca. 121 dyr.

Bæverne havde ved udgangen af 2011 et udbredelsesområde med følgende begrænsninger:

Mod nord: Flynder Å, nord for Klosterheden

Mod syd: Husby- og Nørresø.

Mod øst: Hellegård Å, Savstrup Å og Storåen lidt øst for vandkraftsøen i Holstebro.

Mod vest: Nissum Fjord.

Bestandens struktur udgøres i 2011 af 36 territorier med 58 kendte bæverhytter.

Der er fortsat mange besøgende der gerne vil opleve bæveren på nært hold. I 2011 afholdt vi således 69 ture med særlig fokus på bæverforvaltning. Bæverne kan også opleves på egen hånd. Bedst er det umiddelbart før og efter solopgang og solnedgang. Goder steder er Møllesøen, Døjbæk Sø eller ved Risbæk. Find et punkt højt i landskabet og så er det bare med at vente. Nogle gange går der ikke længe før dyrene pludselig trækker kølvandsstriber henover den blanke vandoverflade, eller kommer baksende med grene der er gnavet af et nyfældet træ. Andre gange kan man vente længe uden held.

Figur 6 Bæverdæmning ved Flynder Å (Foto: H. Givskov)

Jagt

Kronvildt er, uden tvivl, den vildtart der fylder mest i den vestjyske jagt – og jagtsæsonen 2011-12 skulle vise sig at blive et nyt rekordår, trods nye jagttider for kronvildtet – se nærmere nedenfor. Efter to jagtsæsoner, hvor der i en stor del af jagtsæsonen, havde været ”rigtig” vinter med frost og sne, blev seneste jagtsæson en mere ”normal” dansk vinter, hvor den første sne faldt den sidste uge i januar. Mange jægere havde tilskrevet de store kronvildtudbytter i 2009/10 og 2010/11 vintervejret; men i den ”grønne” vinter 2011/12 opgjorde Hjortevildtgruppe Vestjylland, på baggrund af lokale indberetninger, afskydningen til hele 1650 dyr mod henholdsvis 1417 og 1367 i de to foregående jagtsæsoner. Af de 1650 dyr var 77 nedlagt i Klosterheden mod 85 sæsonen før mens der i syd på gl. Ulborg-arealerne blev nedlagt 279 mod 236 året inden.

Jagtsæsonen 2011/12 var også første sæson, hvor nye jagttider for kronvildt trådte i kraft i denne del af landet. Jagttiderne er blevet til efter et forarbejde af Hjortevildtgruppe Vestjylland. Her havde formand Knud Pedersen, der også er kredsformand for Danmarks Jægerforbund, gennem længere tid, samlet ideer og inspiration på mange lokale møder med jægere i landsdelen. På baggrund af dette og interne drøftelser i hjortevildtgruppen, indstillede gruppen et forslag om nye jagttider, hvis hovedformål er at øge andelen af ældre hjorte i bestanden, og sætte fokus på afskydningen af hinder og kalve. Dette er søgt opnået ved at frede hjorte med mellem 3 og 8 sprosser i geviret i den første del af jagtsæsonen, og helt frede alle hjorte der er ældre end spidshjorte i januar. Erfaringerne fra den første jagtsæson er overvejende positive. Afskydningen har været stor og der er nedlagt mange hinder og andelen af spidshjorte er øget mens andelen af de mellemaldrende hjorte er faldet.

Omkring råvildtbestanden, der med et par hårde og lange vintre, havde været under pres, ser det nu positivt ud. Naturen er heldigvis så viseligt indrettet at det er de ”rigtige” dyr der primært bukker under i sådan en situation. Det er svage lam og gamle dyr med så slidt et tandsæt, at de har svært ved at omsætte tilstrækkeligt føde af ringere kvalitet. Det giver et godt udgangspunkt for en sund og stærk bestand – og den ser ud til at være godt på vej.

Myndighedsområdet

Skov- og Naturstyrelsen er myndighed på skovlovsområdet. Der er udarbejdet ca. 15 afgørelser efter skovloven, samt behandlet en lang række henvendelser.

Formidling og naturvejledning

Figur 7 Fra fjord til bord – fiskeaktivitet
Foto: H. Givskov)

Der blev afviklet i alt 281 arrangementer med Naturstyrelsen Vestjylland som tovholder. Ved disse arrangementer, der dækker over en mængde forskellige aktiviteter deltog i alt ca. 11.300 borgere. Skovens dag og julemarkedet i Husby bidrog til denne del af statistikken med i alt ca. 1.550 deltagere.

Naturstyrelsen Vestjyllands store ”publikumssluger” i naturformidlingen er turene med naturbussen, herunder bæverturene. Naturbussen kørte 61 gange

for at kigge på kronvildt i plantagerne, gæs ved fjorden og naturen generelt. På disse ture deltog i alt ca. 2.000, mest voksne.

En del af bæverturene afvikles i Naturbussen, andre foregår til fods i områder, hvor bæverens færden opleves og forklares på nærmeste hold. Der blev afviklet 69 ture i løbet af 2011, med i alt ca. 2.200 deltagere. Heraf ca. en ¼ børn og resten voksne.

Figur 8 Der blev også i 2011 fundet mange gode spisesvampe i skovene – her en Karl Johan.

turene var gratis og halvdelen med deltagerbetaling, f.eks.: Naturbussen. Turene omfattede et bredt udsnit af emner inden for natur og motion.

En del af turene afvikledes efter "Over stok og sten" princippet, hvor der er tale om en rask vandretur, mest uden for veje og stier. Flere svampeture blev det også til, i en sæson hvor der var godt med svampe at finde.

På naturskolen Kærgård Mølle Havde vi i alt ca. 180 arrangementer med i alt godt 4.700 besøgende. Her er det børnene der udgør den største gruppe. De tegner sig således for ca. 80% af den samlede deltagelse.

I alt var der 55 færre ture og 1300 færre deltagere. Det skyldes nok væsentligst, at der har været mindre interesse for bæverture mod betaling.

Der annonceredes 52 offentlige ture i Ud

På Tur kalenderen, ugeaviserne og www.udinaturen.dk Ca. halvdelen af

Naturrum Thyborøn

Efter at have været undervejs i næsten tre år blev arbejdet med naturrummet endeligt afsluttet. Tilladelserne er i hus, og arbejdet er udført. Anlægget afsluttedes i 2012, med en indvielse der fandt sted den 16. juni 2012. Naturstyrelsens bidrag beløber sig til kr. 450.000. Resten af anlægsudgifterne op til 3.500.000 er bevilget af: Friluftsrådet, Lokale- og Anlægsfonden, Feriefonden, LAG, Lemvig Kommune og forskellige lokale bidragydere i form af bl. a. frivillig arbejdskraft.

Naturstyrelsens midler blev anvendt til et fugleskjul (observationshytte af træ) med plancheformidling af fugleliv, naturforvaltning, fredning og vildtreservat på Harboøre Tange.

Desuden en 11 km lang vandrerute omkring den nordligste lagunesø (Thyborøn Fjord). På ruten formidles naturen ved skilte og der er anbragt QR-koder, der linker til hjemmesidetekster og illustrationer via smartphone. På ruten anlægges der desuden en grillplads og opsættes to rastepadsborde. Den skriftlige formidling oversættes til engelsk og tysk, så oversøiske og kontinentale turister også kan få glæde af udkantsdanmarks lyksaligheder.

Friluftsliv, faciliteter og anlæg

I erkendelse af, at NST i disse år ikke har ressourcer til at opretholde et tilstrækkeligt højt vedligeholdelsesniveau på alle vore faciliteter, indledte vi en proces, der havde til hensigt at afdække, hvor vi kunne ændre praksis. Året 2011 har således båret præg af, at visse faciliteter er nedlagt eller reduceret i omfang. Skraldestativer er fjernet, der leveres ikke færdigt brænde på grillpladserne og skovlegepladserne reduceres i omfang i takt med, at legeredskaberne bliver nedslidte eller måske farlige. Der foretages ikke væsentlige investeringer i nye faciliteter. Denne praksis har selvfølgelig medført en del henvendelser fra utilfredse eller undrende brugere.

Der er opstillet brændeskure ved de største shelterpladser. Brændeskurene er bygget til at modtage 3-m træ, som brugerne så selv må save + kløve til egnet brændestørrelse.

Der er på alle skilte ved indgangsveje udskiftet piktogrammer med Naturstyrelsens nye navn og logo.

En ny shelterplads i Hoverdal er indviet. Pladsen er bygget af en gruppe frivillige fra Hover/Thorsted sogn. Resultatet er rigtig flot.

Der er indviet en ny løberute i Husby klitplantage. Ruten er også lavet i samarbejde med lokal løbeklub.

Udinaturen.dk

I 2010 opstod Naturstyrelsens nye interaktive side med oplysninger om friluftsfaciliteter, ruter, og arrangementer. Siden hedder www.udinaturen.dk

På denne side har du som bruger mulighed for at orientere dig om muligheder for friluftsliv inden for det område du ønsker at besøge. Du kan finde ud af, hvor der er overnatningsmuligheder, hvor der er spændende vandreruter, eller muligheder for at træne løb eller mountainbiking. I det hele taget fremgår alle tilbud, også formidlingstilbud af kortet. Du skal blot vælge hvilket område du vil søge i, og hvad du vil opleve, så klarer "udinaturen" resten for dig.

The screenshot shows the website 'Ud i Naturen' in a Windows Internet Explorer browser. The page features a search interface on the left with filters for 'Søgning' (Fritekstsøgning, Kommune) and 'Kategori' (Arrangementer, Naturruter, Faciliteter, Overnatning, Seværdigheder, Badning og fiskeri, Roning og sejlsads, Vinterlege). The main content area displays a map of the Klosterhede Plantage area with green icons for nature experiences. Below the map is a table titled 'Naturoplevelsesliste (16)' with columns for 'Navn', 'Kategori', 'Længde', 'Turdato', and 'Rating'. The table lists 16 items, including 'Lejrpladser for grupper o.l.' and 'Primitive overnatningspladser' with star ratings. The bottom of the page shows the Windows taskbar with various open applications.

Figur 9 På Naturstyrelsens, Udinaturen.dk kan man nemt danne sig et overblik over hvilke friluftsmuligheder der byder sig i ens lokalområde. Her vises mulige overnatningspladser i og omkring Klosterheden.

Skovhjælpere

Samarbejdet med det kommunale beskæftigelsestilbud "Struerværkstedet" omkring skovhjelperordningen fortsatte i 2011. Samarbejdet fungerer særdeles smidigt og skovhjelperne løser opgaverne på en rigtig fin måde. Samtidig er det Naturstyrelsens opfattelse at skovhjelperne har nogle dejlige dage, hvor arbejdet i skoven og timerne omkring "frokostbålet", giver ekstra indhold og gode impulser i tilværelsen. Skovhjelperne gennemførte i 2011 nedskæring af uønsket træopvækst på flere af hederne i Klosterheden, fjernede Glansbladet Hæg langs en række skovveje og forsynede især bålpladsen ved Møllesøen med brænde.

Sandflugt

Atter et år hvor frost og snedække i vinteren 2010/11, samt en del vind fra øst, begrænsede sandflugtsproblemerne til et minimum. I forbindelse med nogle få vinterstorme med højvande, havde vinden dog enkelte steder "gnavet" i klitfoden. Det er dog ikke noget der gav anledning til bekymring.

Køb og salg

Naturstyrelsen har siden slutningen af 2010 arbejdet på at afhænde regulære landbrugsarealer ved både Fjaltring og Husby Enge. Ved Fjaltring foretages i denne sammenhæng en frastykning af naturarealer i klitterne mod Vestkysten. Disse naturarealer sælges ikke. Arealerne blev i 2011 solgt.

Større naturprojekter

Som en del af projektet "Nissum Fjords Enge" er fugletårn ved Gørding Dæmningen blevet ombygget. Fugletårnet er etableret så der nu er rigtig gode muligheder for at opleve fuglene på Gørding Dæmningen. I tårnet er der desuden opsat en landskabsfrise og billeder af de almindeligste dyr og fugle der kan ses fra tårnet.

I 2011 overtog Naturstyrelsen engområderne og lagunesøerne på Harboøre Tange fra Kystdirektoratet. For at forbedre forholdene for primært engfuglene på tangen er der i 2011 etableret 3 nye græsningsfencer på arealerne vest for grusvejen til Thyborøn og slusedriften er reguleret så vandstanden i lagunesøerne holdes på et generelt højere niveau, så enge og loer ikke tørrer helt ud i sommerperioden.

Natura 2000 - Indsatsplanerne

På Natura 2000 området er påbegyndes i 2011 arbejdet med at udarbejde handleplaner for de arealer Naturstyrelsen Vestjylland forvalter indenfor Natura 2000 områderne:

- Flynder Å og heder i Klosterhede Plantage
- Nissum Fjord
- Agger Tange, Nissum Bredning, Skibtvad Fjord og Agerø.
- Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord
- Heder og klitter på Skovbjerg Bakke, Idom Å og Ormstrup Hede.
- Husby Klit

Handleplaner blev sendt i offentlig høring i juni måned 2012 og forventes endeligt fastlagt i december 2012.

**Med venlig hilsen
Medarbejderne ved Naturstyrelsen Vestjylland**

Statusrapport 2011

Naturstyrelsen Vestjylland

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Naturstyrelsen, Vestjylland. Gl. Landevej 35, 7620 Lemvig.
Læs mere på: <http://www.naturstyrelsen.dk/Lokalt/Vestjylland/Arealforvaltning/>

Med nærværende rapport gør Naturstyrelsen Vestjylland status over aktiviteter i 2011

Organisatoriske omstruktureringer i Naturstyrelsen

Med virkning fra 1. januar 2011 fusionerede Skov- og Naturstyrelsen med By- og Landskabsstyrelsen til en samlet styrelse – Naturstyrelsen. Det betød at arealforvaltningsenheden i Klosterheden blev lagt sammen med det tidligere miljøcenter Ringkøbing. I 2012 blev der vedtaget en række yderligere ændringer således at Naturstyrelsens samlede lokale enheder reduceres fra de nuværende 25 til 19 over en forventet periode på 5 år. Strukturændringerne indebærer at de 6 tidligere Miljøcentre nedlægges og arbejdsopgaverne flyttes til enten den centrale enhed i København eller til andre lokale naturforvaltningsenheder.

Hedepleje

Lynghederne i Vestjylland så i 2011 fortsat ret triste ud. De senere års angreb af Lyngens bladbiller, har taget livet af meget af den modne og senile hedelyng. Angrebet er dog klinget af for denne omgang, og nye små lyngplanter vil forhåbentligt spire frem som erstatning for den døde lyng.

Figur 1 Afbrænding af hedearealer på Nr. Vosborg Hede

For at fremme denne nyspiring, er der i foråret 2011 afbrændt meget store arealer på Vind hederne og på Nr. Vosborg hede. Afbrænding foregår sidst i marts måned, når vejret tillader det.

Der er desuden foretaget hedepleje i form af høst til tækkelyng, samt almindelig knusning af træopvækst og gammel hedevegetation. Enhedens besætning af får, plejer ligeledes store hedearealer gennem afgræsning. Det meste af hedeplejen foretages indenfor

et Life hedeprojekt. Nogle skovarealer er fjernet, og arealerne overlades til at blive til nye hedearealer. Det drejer sig om Nagstrups træer på Nr. Vosborg hede, en rødgran bevoksning ved Fuglsang bro, samt nogle arealer med tidligere contortafyr ved Skydebanevej i Klosterheden plantage. I Hoverdal plantage ved Sørupvej er der ryddet ca 10 ha skov på et areal som skal overgå til hede/hedemose. Grøfterne på arealet er pletvis tildækket, for at minimere udledning af okkervand til Høbro bæk.

I Husby klitplantage er arbejdet med rydning af den store parabelklit fortsat, og de store sandklitter er nu synlige.

Fortidsminder

Fortidsmindet Rammedige har fået et stort løft. En donation fra A.P.Møller fonden til Kulturarvstyrelsen, gjorde det muligt at lave en rekonstruktion af diget, samt at forbedre skiltning og p-plads. Faciliteterne blev indviet under stor opmærksomhed den 23. okt. 2011. TV2 lavede et indslag som kan ses her:

<http://www.tvmidtvest.dk/indhold/ramme-dige-genindviet>

Figur 2 Et par drabelige jernalderkrigere i massivt egetræ holder vagt ved Rammedige. Skulpturerne virker som blikfang for fortidsminderne.

Ligeledes har tilskud fra KUAS gjort det muligt at forbedre adgangsforholdene til Øster Lem hede. Skiltning og p-plads er også forbedret.

Skovdyrkning

Hugsten på Naturstyrelsen Vestjylland udgjorde i 2011 ca 57.000 m³, fordelt med 34.000 m³ gavntre og 23.000 m³ flis. Budgethugsten er beregnet til 50.500 m³. Merhugsten på 6.500 m³ er udelukkende sket på flisdelen. Træpriserne har været gode, gennemsnitspris 380 kr/m³. Skovningsresultater har givet 10.2 million i dækningsbidrag på gavntredelen og 2.7 million på flisdelen. Trods flere mindre storme i vinterens løb, blev vi forskånet for stormfald af betydning, kun ca. 300 m³ i Hoverdal.

Bevoksningsspleje er foretaget, hovedsagelig som udtynding i unge løvtræbevoksninger. Det tilstræbes i størst mulig omfang at foretage dette i vinterhalvåret, derved kan de nedskårne træer tjene som vinterføde for hjortevildtet.

Kultur. Der blev plantet 21 ha med 72.000 planter. Omtrent halvdelen var på stormfaldsarealer efter stormen 2005. De 17.000 var løvtræ og 55.000 nål. Den store nåltræsandel skyldes de barske kulturbetingelser på store åbne flader.

Endvidere blev der sået 200 kg bog på ca. 15 ha under skærm af gammel rødgran. For at øge træartssammensætningen i den fremtidige bevoksning er der samtidig iblandet douglasfrø.

Hegnsgennemgang er fortsat en stor arbejdsopgave. Der er kun opsat få nye kulturhegn, betydeligt flere er fjernet.

Foråret blev stærkt påvirket af nattefrost, hvor især natten mellem den 3. og 4. maj med - 3.5 grader var barsk. Det tidlige forår betød at bøgen var fuldt udsprunget 2. maj og også eg var delvis udsprunget. Det betød at den hårde nattefrost totalt afløvede bøgene og delvis egene. Det resulterede i de største frostskafer i bøg de sidste 30 år. Ellers var skovens sundhedstilstand generelt god. Nedbørsforholdene var optimale og vinterens storme klarede skoven også. De forrige års problemer med billeangreb sås ikke og der blev kun observeret meget begrænsede typografangreb.

Certificering

I 2011 har vi ikke haft kontrolbesøg. I 2011 blev der som led i Naturstyrelsens certificering løbende foretaget besigtigelse og registrering af nøglebiotoper og levesteder for rødlistearter på Naturstyrelsens skovarealer.

Kreaturhold

Naturstyrelsen råder for tiden over 32 kreaturer af skovkvægs-racen. Denne race er særligt hårdfør og nøjsom, og derfor særdeles velegnet til at yde plejende afgræsning. Kreaturerne afgræsser fortrinsvis lysåbne arealer som heder, men regulær skovgræsning finder også sted. Der er i år indkøbt 3 mobile læskure, hvilket betyder, at vi selv kan håndtere dyrene om vinteren og ikke behøver at finde opstaldning andetsteds.

Pyntegrønt og juletræer.

Det er besluttet at udfase produktionen af juletræer og pyntegrønt på Naturstyrelsens arealer. Dette gør sig således også gældende på lokalenheden, og kommer til udtryk ved at vi ikke mere planter nye pyntegrøn- og juletræsbevoksninger. Der er dog fortsat nogle få pyntegrønbevoksninger, hvor det er muligt at klippe pyntegrønt, men produktionsmulighederne svinder hurtigt.

Enheden sælger alt pyntegrønt som selvklip til eksterne entreprenører.

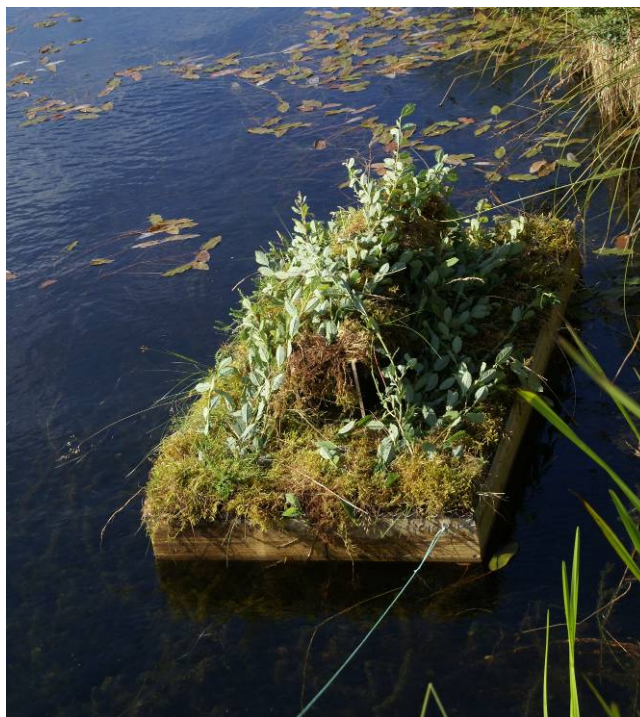
Nedenstående tabel viser solgte mængder for hver træart.

Tabel 1 Oversigt over mængder af pyntegrønt og juletræer høstet i 2011

År 2011	kg pyntegrønt				kg grønt Total	stk juletræer			juletræer (total)	
	BJF	NGR	NOB	OMO		BJF	NGR	OMO		
total	26.360	27.370	56.440	60.250	170.420	15	41	3	11	70

Vildtforvaltning, mink

Der blev i løbet af 2011 arbejdet videre på det tidligere minkprojekt med det formål at nå frem til en forvaltningsplan for mink. Forvaltningsplanen blev sendt i høring i slutningen af december 2011 og blev endelig vedtaget og offentliggjort i juni 2012. Med forvaltningsplanen arbejdes der målrettet med en regulering af mink indenfor foreløbig 20 særlige indsatsområder. I Vestjylland er Harboøre Tange og Nisum Fjord med i de 20 landsdækkende områder. I forvaltningsplanen lægges der op til anvendelse af dræbende fælder, såkaldte slagfælder, som de fleste steder skal placeres på en flydeplatform for at minimere en eventuel bifangst.

Figur 3 Flydeplatform med en camoufleret slagfælde

Vildtforvaltning, mårhund

I 2011 kom der for alvor fart i mårhundeprojektet. Der henvises til statusrapporten for 2010, hvor både projektet og judasmetoden, er nærmere beskrevet.

Sidst på vinteren blev de første mårhunde indfanget, og steriliseret, og blev begyndelsen til et "korps" af judas-dyr. Dette nåede ved årets udgang op på de ca. 20 gps-dyr, der var målet i projektet.

I 2011 indgik Naturstyrelsen en samarbejdsaftale med Danmarks Jægerforbund, om bekæmpelse af mårhunden. Der blev uddannet 14 mårhundereguleringsjægere, der er geografisk jævnt fordelt i hele Jylland og på Fyn. Mårhundereguleringsjægerne arbejder tæt sammen med Naturstyrelsens folk, og arbejder lokalt, hvor de bl.a. følger op på meldinger om nye observationer af mårhunde, passer vildtkameraer og fælder m.v..

Figur 4 Primo marts kunne den første judas-mårhund i 2011 sættes ud ved Vest Stadil Fjord. Skovløber Brian Kjølhede Jensen, har i 2011 arbejdet meget med mårhundeprojektet, og blev i årets løb meget klogere på mårhunden og dens vaner. Foto: Jens Henrik Jakobsen

Judas-dyrene har givet en masse ny viden om hvor og hvordan mårhunden færdes i Danmark, så udover at lede til dyr der efterfølgende er blevet nye Judas-dyr eller aflivet, har den viden gjort bekæmpelsen langt mere effektivt. På nedenstående figur kan man få et indtryk af mårhundens evne til at bevæge sig over store afstande.

Der skal også i år lyde en stor tak til alle der har bidraget med observationer af mårhunde og meldinger/levering af f.eks. trafikdræbte mårhunde. Døde mårhunde undersøges stadig rutinemæssigt for at overvæge deres sundhedstilstand, men heldigvis har de undersøgte dyr hidtil ikke givet anledning til bekymring. Så alle observationer af både levende og døde dyr er stadig meget velkomne.

Naturstyrelsen deltager endvidere som partner i en ny fælles Skandinavisk (inklusive Tyskland) LIFE ansøgning med fokus på bekæmpelse af de tre invasive pattedyr, mårhund, vaskebjørn og mink. Partnerne i projektet får først besked i løbet af foråret 2013 om hvorvidt EU kommissionen har valgt at tildele projektet midler.

Figur 5 Et eksempel på mårhundens evne til at sprede sig. Efter en længere periode, hvor mårhunden opholdt sig ved Vigso i Thy, tilbagelagde den "Tour de Nordjylland" fra 1. til 19. august 2011 - og som det ses er Limfjorden ikke nogen hindring for en mårhund. (Print fra svenske Followit, der levrandør af udstyr og gps-overvågningen af judasmårhundene)

De vestjyske bævere

Bestanden af bævere i Vestjylland er fortsat i fremgang. Ved den årlige bævertælling, der blev afholdt i dagene 13-15. april, 2011 mødte i alt ca. 80 entusiastiske deltagere op for at hjælpe med at optælle antallet af bævere. Ved observationer ved alle kendte bæverterritorier, og en senere korrektion for flergangsobservationer, kunne den samlede bestand estimeres til i alt 156 individer. I 2010 estimerede vi bestanden til ca. 139 individer og i 2009 til ca. 121 dyr.

Bæverne havde ved udgangen af 2011 et udbredelsesområde med følgende begrænsninger:

Mod nord: Flynder Å, nord for Klosterheden

Mod syd: Husby- og Nørresø.

Mod øst: Hellegård Å, Savstrup Å og Storåen lidt øst for vandkraftsøen i Holstebro.

Mod vest: Nissum Fjord.

Bestandens struktur udgøres i 2011 af 36 territorier med 58 kendte bæverhytter.

Der er fortsat mange besøgende der gerne vil opleve bæveren på nært hold. I 2011 afholdt vi således 69 ture med særlig fokus på bæverforvaltning. Bæverne kan også opleves på egen hånd. Bedst er det umiddelbart før og efter solopgang og solnedgang. Godere steder er Møllesøen, Døjbæk Sø eller ved Risbæk. Find et punkt højt i landskabet og så er det bare med at vente. Nogle gange går der ikke længe før dyrene pludselig trækker kølvandsstriber henover den blanke vandoverflade, eller kommer baksende med grene der er gnavet af et nyfældet træ. Andre gange kan man vente længe uden held.

Figur 6 Bæverdæmning ved Flynder Å (Foto: H. Givskov)

Jagt

Kronvildt er, uden tvivl, den vildtart der fylder mest i den vestjyske jagt – og jagtsæsonen 2011-12 skulle vise sig at blive et nyt rekordår, trods nye jagttider for kronvildtet – se nærmere nedenfor. Efter to jagtsæsoner, hvor der i en stor del af jagtsæsonen, havde været ”rigtig” vinter med frost og sne, blev seneste jagtsæson en mere ”normal” dansk vinter, hvor den første sne faldt den sidste uge i januar. Mange jægere havde tilskrevet de store kronvildtudbytter i 2009/10 og 2010/11 vintervejret; men i den ”grønne” vinter 2011/12 opgjorde Hjortevildtgruppe Vestjylland, på baggrund af lokale indberetninger, afskydningen til hele 1650 dyr mod henholdsvis 1417 og 1367 i de to foregående jagtsæsoner. Af de 1650 dyr var 77 nedlagt i Klosterheden mod 85 sæsonen før mens der i syd på gl. Ulborg-arealerne blev nedlagt 279 mod 236 året inden.

Jagtsæsonen 2011/12 var også første sæson, hvor nye jagttider for kronvildt trådte i kraft i denne del af landet. Jagttiderne er blevet til efter et forarbejde af Hjortevildtgruppe Vestjylland. Her havde formand Knud Pedersen, der også er kredsformand for Danmarks Jægerforbund, gennem længere tid, samlet ideer og inspiration på mange lokale møder med jægere i landsdelen. På baggrund af dette og interne drøftelser i hjortevildtgruppen, indstillede gruppen et forslag om nye jagttider, hvis hovedformål er at øge andelen af ældre hjorte i bestanden, og sætte fokus på afskydningen af hinder og kalve. Dette er søgt opnået ved at frede hjorte med mellem 3 og 8 sprosser i geviret i den første del af jagtsæsonen, og helt frede alle hjorte der er ældre end spidshjorte i januar. Erfaringerne fra den første jagtsæson er overvejende positive. Afskydningen har været stor og der er nedlagt mange hinder og andelen af spidshjorte er øget mens andelen af de mellemaldrende hjorte er faldet.

Omkring råvildtbestanden, der med et par hårde og lange vintre, havde været under pres, ser det nu positivt ud. Naturen er heldigvis så viseligt indrettet at det er de ”rigtige” dyr der primært bukker under i sådan en situation. Det er svage lam og gamle dyr med så slidt et tandsæt, at de har svært ved at omsætte tilstrækkeligt føde af ringere kvalitet. Det giver et godt udgangspunkt for en sund og stærk bestand – og den ser ud til at være godt på vej.

Myndighedsområdet

Skov- og Naturstyrelsen er myndighed på skovlovsområdet. Der er udarbejdet ca. 15 afgørelser efter skovloven, samt behandlet en lang række henvendelser.

Formidling og naturvejledning

Figur 7 Fra fjord til bord – fiskeaktivitet
Foto: H. Givskov)

Der blev afviklet i alt 281 arrangementer med Naturstyrelsen Vestjylland som tovholder. Ved disse arrangementer, der dækker over en mængde forskellige aktiviteter deltog i alt ca. 11.300 borgere. Skovens dag og julemarkedet i Husby bidrog til denne del af statistikken med i alt ca. 1.550 deltagere.

Naturstyrelsen Vestjyllands store ”publikumssluger” i naturformidlingen er turene med naturbussen, herunder bæverturene. Naturbussen kørte 61 gange

for at kigge på kronvildt i plantagerne, gæs ved fjorden og naturen generelt. På disse ture deltog i alt ca. 2.000, mest voksne.

En del af bæverturene afvikles i Naturbussen, andre foregår til fods i områder, hvor bæverens færden opleves og forklares på nærmeste hold. Der blev afviklet 69 ture i løbet af 2011, med i alt ca. 2.200 deltagere. Heraf ca. en ¼ børn og resten voksne.

Figur 8 Der blev også i 2011 fundet mange gode spisesvampe i skovene – her en Karl Johan.

turene var gratis og halvdelen med deltagerbetaling, f.eks.: Naturbussen. Turene omfattede et bredt udsnit af emner inden for natur og motion.

En del af turene afvikledes efter "Over stok og sten" princippet, hvor der er tale om en rask vandretur, mest uden for veje og stier. Flere svampeture blev det også til, i en sæson hvor der var godt med svampe at finde.

På naturskolen Kærgård Mølle Havde vi i alt ca. 180 arrangementer med i alt godt 4.700 besøgende. Her er det børnene der udgør den største gruppe. De tegner sig således for ca. 80% af den samlede deltagelse.

I alt var der 55 færre ture og 1300 færre deltagere. Det skyldes nok væsentligst, at der har været mindre interesse for bæverture mod betaling.

Der annonceredes 52 offentlige ture i Ud

På Tur kalenderen, ugeaviserne og www.udinaturen.dk Ca. halvdelen af

Naturrum Thyborøn

Efter at have været undervejs i næsten tre år blev arbejdet med naturrummet endeligt afsluttet. Tilladelserne er i hus, og arbejdet er udført. Anlægget afsluttedes i 2012, med en indvielse der fandt sted den 16. juni 2012. Naturstyrelsens bidrag beløber sig til kr. 450.000. Resten af anlægsudgifterne op til 3.500.000 er bevilget af: Friluftsrådet, Lokale- og Anlægsfonden, Feriefonden, LAG, Lemvig Kommune og forskellige lokale bidragydere i form af bl. a. frivillig arbejdskraft.

Naturstyrelsens midler blev anvendt til et fugleskjul (observationshytte af træ) med plancheformidling af fugleliv, naturforvaltning, fredning og vildtreservat på Harboøre Tange.

Desuden en 11 km lang vandrerute omkring den nordligste lagunesø (Thyborøn Fjord). På ruten formidles naturen ved skilte og der er anbragt QR-koder, der linker til hjemmesidetekster og illustrationer via smartphone. På ruten anlægges der desuden en grillplads og opsættes to rastepadsborde. Den skriftlige formidling oversættes til engelsk og tysk, så oversøiske og kontinentale turister også kan få glæde af udkantsdanmarks lyksaligheder.

Friluftsliv, faciliteter og anlæg

I erkendelse af, at NST i disse år ikke har ressourcer til at opretholde et tilstrækkeligt højt vedligeholdelsesniveau på alle vore faciliteter, indledte vi en proces, der havde til hensigt at afdække, hvor vi kunne ændre praksis. Året 2011 har således båret præg af, at visse faciliteter er nedlagt eller reduceret i omfang. Skraldestativer er fjernet, der leveres ikke færdigt brænde på grillpladserne og skovlegepladserne reduceres i omfang i takt med, at legeredskaberne bliver nedslidte eller måske farlige. Der foretages ikke væsentlige investeringer i nye faciliteter. Denne praksis har selvfølgelig medført en del henvendelser fra utilfredse eller undrende brugere.

Der er opstillet brændeskure ved de største shelterpladser. Brændeskurene er bygget til at modtage 3-m træ, som brugerne så selv må save + kløve til egnet brændestørrelse.

Der er på alle skilte ved indgangsveje udskiftet piktogrammer med Naturstyrelsens nye navn og logo.

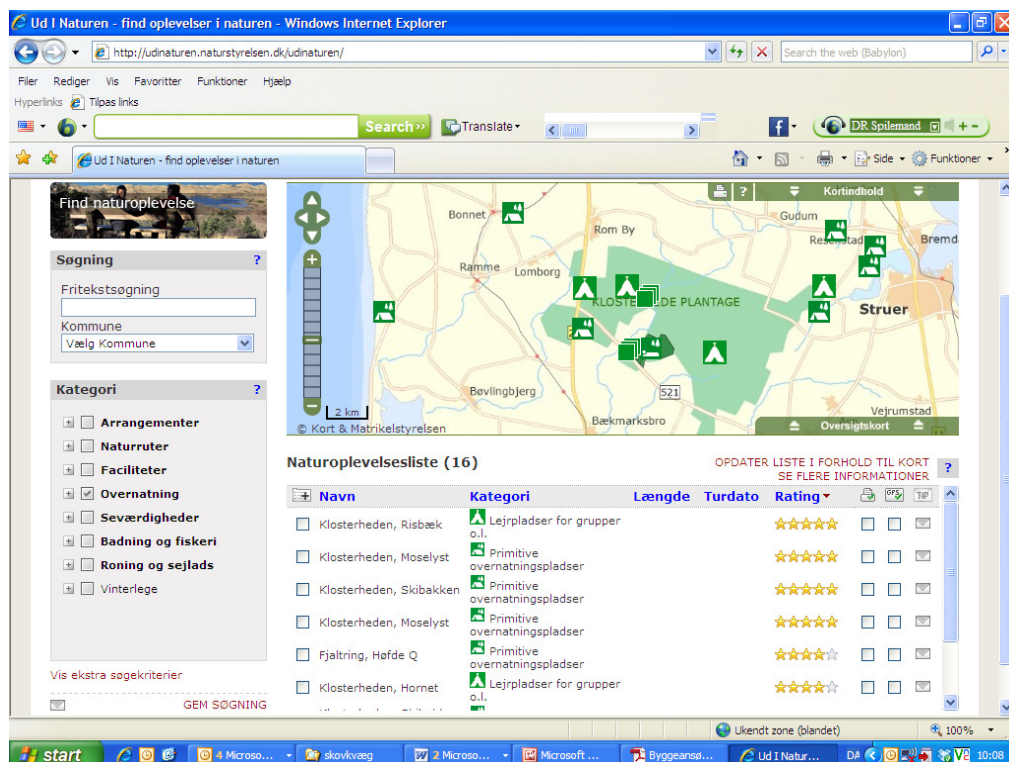
En ny shelterplads i Hoverdal er indviet. Pladsen er bygget af en gruppe frivillige fra Hover/Thorsted sogn. Resultatet er rigtig flot.

Der er indviet en ny løberute i Husby klitplantage. Ruten er også lavet i samarbejde med lokal løbeklub.

Udinaturen.dk

I 2010 opstod Naturstyrelsens nye interaktive side med oplysninger om friluftsfaciliteter, ruter, og arrangementer. Siden hedder www.udinaturen.dk

På denne side har du som bruger mulighed for at orientere dig om muligheder for friluftsliv inden for det område du ønsker at besøge. Du kan finde ud af, hvor der er overnatningsmuligheder, hvor der er spændende vandreruter, eller muligheder for at træne løb eller mountainbiking. I det hele taget fremgår alle tilbud, også formidlingstilbud af kortet. Du skal blot vælge hvilket område du vil søge i, og hvad du vil opleve, så klarer "udinaturen" resten for dig.

The screenshot shows the website 'Ud i Naturen' in a Windows Internet Explorer browser. The page features a search interface on the left with filters for 'Søgning' (Fritekstsøgning, Kommune) and 'Kategori' (Arrangementer, Naturruter, Faciliteter, Overnatning, Seværdigheder, Badning og fiskeri, Roning og sejlsads, Vinterlege). The main content area displays a map of the Klosterhede Plantage area with green icons representing nature experiences. Below the map is a table titled 'Naturoplevelsesliste (16)' with columns for 'Navn', 'Kategori', 'Længde', 'Turdato', and 'Rating'. The table lists 16 items, including 'Lejrpladser for grupper o.l.' and 'Primitive overnatningspladser' with star ratings.

Navn	Kategori	Længde	Turdato	Rating
☐ Klosterheden, Risbæk	Lejrpladser for grupper o.l.			★★★★★
☐ Klosterheden, Moselyst	Primitive overnatningspladser			★★★★★
☐ Klosterheden, Skibækken	Primitive overnatningspladser			★★★★★
☐ Klosterheden, Moselyst	Primitive overnatningspladser			★★★★★
☐ Fjaltring, Høfde Q	Primitive overnatningspladser			★★★★☆
☐ Klosterheden, Hornet	Lejrpladser for grupper o.l.			★★★★☆

Figur 9 På Naturstyrelsens, Udinaturen.dk kan man nemt danne sig et overblik over hvilke friluftsmuligheder der byder sig i ens lokalområde. Her vises mulige overnatningspladser i og omkring Klosterheden.

Skovhjælpere

Samarbejdet med det kommunale beskæftigelsestilbud "Struerværkstedet" omkring skovhjelperordningen fortsatte i 2011. Samarbejdet fungerer særdeles smidigt og skovhjelperne løser opgaverne på en rigtig fin måde. Samtidig er det Naturstyrelsens opfattelse at skovhjelperne har nogle dejlige dage, hvor arbejdet i skoven og timerne omkring "frokostbålet", giver ekstra indhold og gode impulser i tilværelsen. Skovhjelperne gennemførte i 2011 nedskæring af uønsket træopvækst på flere af hederne i Klosterheden, fjernede Glansbladet Hæg langs en række skovveje og forsynede især bålpladsen ved Møllesøen med brænde.

Sandflugt

Atter et år hvor frost og snedække i vinteren 2010/11, samt en del vind fra øst, begrænsede sandflugtsproblemerne til et minimum. I forbindelse med nogle få vinterstorme med højvande, havde vinden dog enkelte steder "gnavet" i klitfoden. Det er dog ikke noget der gav anledning til bekymring.

Køb og salg

Naturstyrelsen har siden slutningen af 2010 arbejdet på at afhænde regulære landbrugsarealer ved både Fjaltring og Husby Enge. Ved Fjaltring foretages i denne sammenhæng en frastykning af naturarealer i klitterne mod Vestkysten. Disse naturarealer sælges ikke. Arealerne blev i 2011 solgt.

Større naturprojekter

Som en del af projektet "Nissum Fjords Enge" er fugletårn ved Gørding Dæmningen blevet ombygget. Fugletårnet er etableret så der nu er rigtig gode muligheder for at opleve fuglene på Gørding Dæmningen. I tårnet er der desuden opsat en landskabsfrise og billeder af de almindeligste dyr og fugle der kan ses fra tårnet.

I 2011 overtog Naturstyrelsen engområderne og lagunesøerne på Harboøre Tange fra Kystdirektoratet. For at forbedre forholdene for primært engfuglene på tangen er der i 2011 etableret 3 nye græsningsfener på arealerne vest for grusvejen til Thyborøn og slusedriften er reguleret så vandstanden i lagunesøerne holdes på et generelt højere niveau, så enge og loer ikke tørrer helt ud i sommerperioden.

Natura 2000 - Indsatsplanerne

På Natura 2000 området er påbegyndes i 2011 arbejdet med at udarbejde handleplaner for de arealer Naturstyrelsen Vestjylland forvalter indenfor Natura 2000 områderne:

- Flynder Å og heder i Klosterhede Plantage
- Nissum Fjord
- Agger Tange, Nissum Bredning, Skibtvad Fjord og Agerø.
- Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord
- Heder og klitter på Skovbjerg Bakke, Idom Å og Ormstrup Hede.
- Husby Klit

Handleplaner blev sendt i offentlig høring i juni måned 2012 og forventes endeligt fastlagt i december 2012.

**Med venlig hilsen
Medarbejderne ved Naturstyrelsen Vestjylland**

Statusrapport 2011

Naturstyrelsen Vestjylland

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Naturstyrelsen, Vestjylland. Gl. Landevej 35, 7620 Lemvig.
Læs mere på: <http://www.naturstyrelsen.dk/Lokalt/Vestjylland/Arealforvaltning/>

Med nærværende rapport gør Naturstyrelsen Vestjylland status over aktiviteter i 2011

Organisatoriske omstruktureringer i Naturstyrelsen

Med virkning fra 1. januar 2011 fusionerede Skov- og Naturstyrelsen med By- og Landskabsstyrelsen til en samlet styrelse – Naturstyrelsen. Det betød at arealforvaltningsenheden i Klosterheden blev lagt sammen med det tidligere miljøcenter Ringkøbing. I 2012 blev der vedtaget en række yderligere ændringer således at Naturstyrelsens samlede lokale enheder reduceres fra de nuværende 25 til 19 over en forventet periode på 5 år. Strukturændringerne indebærer at de 6 tidligere Miljøcentre nedlægges og arbejdsopgaverne flyttes til enten den centrale enhed i København eller til andre lokale naturforvaltningsenheder.

Hedepleje

Lynghederne i Vestjylland så i 2011 fortsat ret triste ud. De senere års angreb af Lyngens bladbiller, har taget livet af meget af den modne og senile hedelyng. Angrebet er dog klinget af for denne omgang, og nye små lyngplanter vil forhåbentligt spire frem som erstatning for den døde lyng.

Figur 1 Afbrænding af hedearealer på Nr. Vosborg Hede

For at fremme denne nyspiring, er der i foråret 2011 afbrændt meget store arealer på Vind hederne og på Nr. Vosborg hede. Afbrænding foregår sidst i marts måned, når vejret tillader det.

Der er desuden foretaget hedepleje i form af høst til tækkelyng, samt almindelig knusning af træopvækst og gammel hedevegetation. Enhedens besætning af får, plejer ligeledes store hedearealer gennem afgræsning. Det meste af hedeplejen foretages indenfor

et Life hedeprojekt. Nogle skovarealer er fjernet, og arealerne overlades til at blive til nye hedearealer. Det drejer sig om Nagstrups træer på Nr. Vosborg hede, en rødgran bevoksning ved Fuglsang bro, samt nogle arealer med tidligere contortafyr ved Skydebanevej i Klosterheden plantage. I Hoverdal plantage ved Sørupvej er der ryddet ca 10 ha skov på et areal som skal overgå til hede/hedemose. Grøfterne på arealet er pletvis tildækket, for at minimere udledning af okkervand til Høbro bæk.

I Husby klitplantage er arbejdet med rydning af den store parabelklit fortsat, og de store sandklitter er nu synlige.

Fortidsminder

Fortidsmindet Rammedige har fået et stort løft. En donation fra A.P.Møller fonden til Kulturarvstyrelsen, gjorde det muligt at lave en rekonstruktion af diget, samt at forbedre skiltning og p-plads. Faciliteterne blev indviet under stor opmærksomhed den 23. okt. 2011. TV2 lavede et indslag som kan ses her:

<http://www.tvmidtvest.dk/indhold/ramme-dige-genindviet>

Figur 2 Et par drabelige jernalderkrigere i massivt egetræ holder vagt ved Rammedige. Skulpturerne virker som blikfang for fortidsminderne.

Ligeledes har tilskud fra KUAS gjort det muligt at forbedre adgangsforholdene til Øster Lem hede. Skiltning og p-plads er også forbedret.

Skovdyrkning

Hugsten på Naturstyrelsen Vestjylland udgjorde i 2011 ca 57.000 m³, fordelt med 34.000 m³ gavntre og 23.000 m³ flis. Budgethugsten er beregnet til 50.500 m³. Merhugsten på 6.500 m³ er udelukkende sket på flisdelen. Træpriserne har været gode, gennemsnitspris 380 kr/m³. Skovningsresultater har givet 10.2 million i dækningsbidrag på gavntredelen og 2.7 million på flisdelen. Trods flere mindre storme i vinterens løb, blev vi forskånet for stormfald af betydning, kun ca. 300 m³ i Hoverdal.

Bevoksningsspleje er foretaget, hovedsagelig som udtynding i unge løvtræbevoksninger. Det tilstræbes i størst mulig omfang at foretage dette i vinterhalvåret, derved kan de nedskårne træer tjene som vinterføde for hjortevildtet.

Kultur. Der blev plantet 21 ha med 72.000 planter. Omtrent halvdelen var på stormfaldsarealer efter stormen 2005. De 17.000 var løvtræ og 55.000 nål. Den store nåltræsandel skyldes de barske kulturbetingelser på store åbne flader.

Endvidere blev der sået 200 kg bog på ca. 15 ha under skærm af gammel rødgran. For at øge træartssammensætningen i den fremtidige bevoksning er der samtidig iblandet douglasfrø.

Hegnsgennemgang er fortsat en stor arbejdsopgave. Der er kun opsat få nye kulturhegn, betydeligt flere er fjernet.

Foråret blev stærkt påvirket af nattefrost, hvor især natten mellem den 3. og 4. maj med - 3.5 grader var barsk. Det tidlige forår betød at bøgen var fuldt udsprunget 2. maj og også eg var delvis udsprunget. Det betød at den hårde nattefrost totalt afløvede bøgene og delvis egene. Det resulterede i de største frostskeer i bøg de sidste 30 år. Ellers var skovens sundhedstilstand generelt god. Nedbørsforholdene var optimale og vinterens storme klarede skoven også. De forrige års problemer med billeangreb sås ikke og der blev kun observeret meget begrænsede typografangreb.

Certificering

I 2011 har vi ikke haft kontrolbesøg. I 2011 blev der som led i Naturstyrelsens certificering løbende foretaget besigtigelse og registrering af nøglebiotoper og levesteder for rødlistearter på Naturstyrelsens skovarealer.

Kreaturhold

Naturstyrelsen råder for tiden over 32 kreaturer af skovkvægs-racen. Denne race er særligt hårdfør og nøjsom, og derfor særdeles velegnet til at yde plejende afgræsning. Kreaturerne afgræsser fortrinsvis lysåbne arealer som heder, men regulær skovgræsning finder også sted. Der er i år indkøbt 3 mobile læskure, hvilket betyder, at vi selv kan håndtere dyrene om vinteren og ikke behøver at finde opstaldning andetsteds.

Pyntegrønt og juletræer.

Det er besluttet at udfase produktionen af juletræer og pyntegrønt på Naturstyrelsens arealer. Dette gør sig således også gældende på lokalenheden, og kommer til udtryk ved at vi ikke mere planter nye pyntegrøn- og juletræsbevoksninger. Der er dog fortsat nogle få pyntegrønbevoksninger, hvor det er muligt at klippe pyntegrønt, men produktionsmulighederne svinder hurtigt.

Enheden sælger alt pyntegrønt som selvklip til eksterne entreprenører.

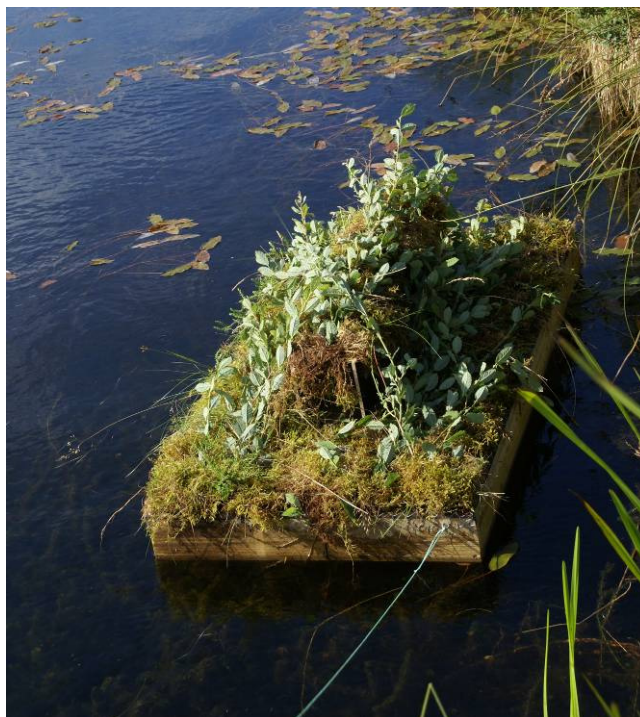
Nedenstående tabel viser solgte mængder for hver træart.

Tabel 1 Oversigt over mængder af pyntegrønt og juletræer høstet i 2011

År 2011	kg pyntegrønt				kg grønt Total	stk juletræer			juletræer (total)	
	BJF	NGR	NOB	OMO		BJF	NGR	OMO		
total	26.360	27.370	56.440	60.250	170.420	15	41	3	11	70

Vildtforvaltning, mink

Der blev i løbet af 2011 arbejdet videre på det tidligere minkprojekt med det formål at nå frem til en forvaltningsplan for mink. Forvaltningsplanen blev sendt i høring i slutningen af december 2011 og blev endelig vedtaget og offentliggjort i juni 2012. Med forvaltningsplanen arbejdes der målrettet med en regulering af mink indenfor foreløbig 20 særlige indsatsområder. I Vestjylland er Harboøre Tange og Nisum Fjord med i de 20 landsdækkende områder. I forvaltningsplanen lægges der op til anvendelse af dræbende fælder, såkaldte slagfælder, som de fleste steder skal placeres på en flydeplatform for at minimere en eventuel bifangst.

Figur 3 Flydeplatform med en camoufleret slagfælde

Vildtforvaltning, mårhund

I 2011 kom der for alvor fart i mårhundeprojektet. Der henvises til statusrapporten for 2010, hvor både projektet og judasmetoden, er nærmere beskrevet.

Sidst på vinteren blev de første mårhunde indfanget, og steriliseret, og blev begyndelsen til et "korps" af judas-dyr. Dette nåede ved årets udgang op på de ca. 20 gps-dyr, der var målet i projektet.

I 2011 indgik Naturstyrelsen en samarbejdsaftale med Danmarks Jægerforbund, om bekæmpelse af mårhunden. Der blev uddannet 14 mårhundereguleringsjægere, der er geografisk jævnt fordelt i hele Jylland og på Fyn. Mårhundereguleringsjægerne arbejder tæt sammen med Naturstyrelsens folk, og arbejder lokalt, hvor de bl.a. følger op på meldinger om nye observationer af mårhunde, passer vildtkameraer og fælder m.v..

Figur 4 Primo marts kunne den første judas-mårhund i 2011 sættes ud ved Vest Stadil Fjord. Skovløber Brian Kjølhede Jensen, har i 2011 arbejdet meget med mårhundeprojektet, og blev i årets løb meget klogere på mårhunden og dens vaner. Foto: Jens Henrik Jakobsen

Judas-dyrene har givet en masse ny viden om hvor og hvordan mårhunden færdes i Danmark, så udover at lede til dyr der efterfølgende er blevet nye Judas-dyr eller aflivet, har den viden gjort bekæmpelsen langt mere effektivt. På nedenstående figur kan man få et indtryk af mårhundens evne til at bevæge sig over store afstande.

Der skal også i år lyde en stor tak til alle der har bidraget med observationer af mårhunde og meldinger/levering af f.eks. trafikdræbte mårhunde. Døde mårhunde undersøges stadig rutinemæssigt for at overvæge deres sundhedstilstand, men heldigvis har de undersøgte dyr hidtil ikke givet anledning til bekymring. Så alle observationer af både levende og døde dyr er stadig meget velkomne.

Naturstyrelsen deltager endvidere som partner i en ny fælles Skandinavisk (inklusive Tyskland) LIFE ansøgning med fokus på bekæmpelse af de tre invasive pattedyr, mårhund, vaskebjørn og mink. Partnerne i projektet får først besked i løbet af foråret 2013 om hvorvidt EU kommissionen har valgt at tildele projektet midler.

Figur 5 Et eksempel på mårhundens evne til at sprede sig. Efter en længere periode, hvor mårhunden opholdt sig ved Vigso i Thy, tilbagelagde den "Tour de Nordjylland" fra 1. til 19. august 2011 - og som det ses er Limfjorden ikke nogen hindring for en mårhund. (Print fra svenske Followit, der levrander af udstyr og gps-overvågningen af judasmårhundene)

De vestjyske bævere

Bestanden af bævere i Vestjylland er fortsat i fremgang. Ved den årlige bævertælling, der blev afholdt i dagene 13-15. april, 2011 mødte i alt ca. 80 entusiastiske deltagere op for at hjælpe med at optælle antallet af bævere. Ved observationer ved alle kendte bæverterritorier, og en senere korrektion for flergangsobservationer, kunne den samlede bestand estimeres til i alt 156 individer. I 2010 estimerede vi bestanden til ca. 139 individer og i 2009 til ca. 121 dyr.

Bæverne havde ved udgangen af 2011 et udbredelsesområde med følgende begrænsninger:

Mod nord: Flynder Å, nord for Klosterheden

Mod syd: Husby- og Nørresø.

Mod øst: Hellegård Å, Savstrup Å og Storåen lidt øst for vandkraftsøen i Holstebro.

Mod vest: Nissum Fjord.

Bestandens struktur udgøres i 2011 af 36 territorier med 58 kendte bæverhytter.

Der er fortsat mange besøgende der gerne vil opleve bæveren på nært hold. I 2011 afholdt vi således 69 ture med særlig fokus på bæverforvaltning. Bæverne kan også opleves på egen hånd. Bedst er det umiddelbart før og efter solopgang og solnedgang. Goder steder er Møllesøen, Døjbæk Sø eller ved Risbæk. Find et punkt højt i landskabet og så er det bare med at vente. Nogle gange går der ikke længe før dyrene pludselig trækker kølvandsstriber henover den blanke vandoverflade, eller kommer baksende med grene der er gnavet af et nyfældet træ. Andre gange kan man vente længe uden held.

Figur 6 Bæverdæmning ved Flynder Å (Foto: H. Givskov)

Jagt

Kronvildt er, uden tvivl, den vildtart der fylder mest i den vestjyske jagt – og jagtsæsonen 2011-12 skulle vise sig at blive et nyt rekordår, trods nye jagttider for kronvildtet – se nærmere nedenfor. Efter to jagtsæsoner, hvor der i en stor del af jagtsæsonen, havde været ”rigtig” vinter med frost og sne, blev seneste jagtsæson en mere ”normal” dansk vinter, hvor den første sne faldt den sidste uge i januar. Mange jægere havde tilskrevet de store kronvildtudbytter i 2009/10 og 2010/11 vintervejret; men i den ”grønne” vinter 2011/12 opgjorde Hjortevildtgruppe Vestjylland, på baggrund af lokale indberetninger, afskydningen til hele 1650 dyr mod henholdsvis 1417 og 1367 i de to foregående jagtsæsoner. Af de 1650 dyr var 77 nedlagt i Klosterheden mod 85 sæsonen før mens der i syd på gl. Ulborg-arealerne blev nedlagt 279 mod 236 året inden.

Jagtsæsonen 2011/12 var også første sæson, hvor nye jagttider for kronvildt trådte i kraft i denne del af landet. Jagttiderne er blevet til efter et forarbejde af Hjortevildtgruppe Vestjylland. Her havde formand Knud Pedersen, der også er kredsformand for Danmarks Jægerforbund, gennem længere tid, samlet ideer og inspiration på mange lokale møder med jægere i landsdelen. På baggrund af dette og interne drøftelser i hjortevildtgruppen, indstillede gruppen et forslag om nye jagttider, hvis hovedformål er at øge andelen af ældre hjorte i bestanden, og sætte fokus på afskydningen af hinder og kalve. Dette er søgt opnået ved at frede hjorte med mellem 3 og 8 sprosser i geviret i den første del af jagtsæsonen, og helt frede alle hjorte der er ældre end spidshjorte i januar. Erfaringerne fra den første jagtsæson er overvejende positive. Afskydningen har været stor og der er nedlagt mange hinder og andelen af spidshjorte er øget mens andelen af de mellemaldrende hjorte er faldet.

Omkring råvildtbestanden, der med et par hårde og lange vintre, havde været under pres, ser det nu positivt ud. Naturen er heldigvis så viseligt indrettet at det er de ”rigtige” dyr der primært bukker under i sådan en situation. Det er svage lam og gamle dyr med så slidt et tandsæt, at de har svært ved at omsætte tilstrækkeligt føde af ringere kvalitet. Det giver et godt udgangspunkt for en sund og stærk bestand – og den ser ud til at være godt på vej.

Myndighedsområdet

Skov- og Naturstyrelsen er myndighed på skovlovsområdet. Der er udarbejdet ca. 15 afgørelser efter skovloven, samt behandlet en lang række henvendelser.

Formidling og naturvejledning

Figur 7 Fra fjord til bord – fiskeaktivitet
Foto: H. Givskov)

Der blev afviklet i alt 281 arrangementer med Naturstyrelsen Vestjylland som tovholder. Ved disse arrangementer, der dækker over en mængde forskellige aktiviteter deltog i alt ca. 11.300 borgere. Skovens dag og julemarkedet i Husby bidrog til denne del af statistikken med i alt ca. 1.550 deltagere.

Naturstyrelsen Vestjyllands store ”publikumssluger” i naturformidlingen er turene med naturbussen, herunder bæverturene. Naturbussen kørte 61 gange

for at kigge på kronvildt i plantagerne, gæs ved fjorden og naturen generelt. På disse ture deltog i alt ca. 2.000, mest voksne.

En del af bæverturene afvikles i Naturbussen, andre foregår til fods i områder, hvor bæverens færden opleves og forklares på nærmeste hold. Der blev afviklet 69 ture i løbet af 2011, med i alt ca. 2.200 deltagere. Heraf ca. en ¼ børn og resten voksne.

Figur 8 Der blev også i 2011 fundet mange gode spisesvampe i skovene – her en Karl Johan.

turene var gratis og halvdelen med deltagerbetaling, f.eks.: Naturbussen. Turene omfattede et bredt udsnit af emner inden for natur og motion.

En del af turene afvikledes efter "Over stok og sten" princippet, hvor der er tale om en rask vandretur, mest uden for veje og stier. Flere svampeture blev det også til, i en sæson hvor der var godt med svampe at finde.

På naturskolen Kærgård Mølle Havde vi i alt ca. 180 arrangementer med i alt godt 4.700 besøgende. Her er det børnene der udgør den største gruppe. De tegner sig således for ca. 80% af den samlede deltagelse.

I alt var der 55 færre ture og 1300 færre deltagere. Det skyldes nok væsentligst, at der har været mindre interesse for bæverture mod betaling.

Der annonceredes 52 offentlige ture i Ud

På Tur kalenderen, ugeaviserne og www.udinaturen.dk Ca. halvdelen af

Naturrum Thyborøn

Efter at have været undervejs i næsten tre år blev arbejdet med naturrummet endeligt afsluttet. Tilladelserne er i hus, og arbejdet er udført. Anlægget afsluttedes i 2012, med en indvielse der fandt sted den 16. juni 2012. Naturstyrelsens bidrag beløber sig til kr. 450.000. Resten af anlægsudgifterne op til 3.500.000 er bevilget af: Friluftsrådet, Lokale- og Anlægsfonden, Feriefonden, LAG, Lemvig Kommune og forskellige lokale bidragydere i form af bl. a. frivillig arbejdskraft.

Naturstyrelsens midler blev anvendt til et fugleskjul (observationshytte af træ) med plancheformidling af fugleliv, naturforvaltning, fredning og vildtreservat på Harboøre Tange.

Desuden en 11 km lang vandrerute omkring den nordligste lagunesø (Thyborøn Fjord). På ruten formidles naturen ved skilte og der er anbragt QR-koder, der linker til hjemmesidetekster og illustrationer via smartphone. På ruten anlægges der desuden en grillplads og opsættes to rastepadsborde. Den skriftlige formidling oversættes til engelsk og tysk, så oversøiske og kontinentale turister også kan få glæde af udkantsdanmarks lyksaligheder.

Friluftsliv, faciliteter og anlæg

I erkendelse af, at NST i disse år ikke har ressourcer til at opretholde et tilstrækkeligt højt vedligeholdelsesniveau på alle vore faciliteter, indledte vi en proces, der havde til hensigt at afdække, hvor vi kunne ændre praksis. Året 2011 har således båret præg af, at visse faciliteter er nedlagt eller reduceret i omfang. Skraldestativer er fjernet, der leveres ikke færdigt brænde på grillpladserne og skovlegepladserne reduceres i omfang i takt med, at legeredskaberne bliver nedslidte eller måske farlige. Der foretages ikke væsentlige investeringer i nye faciliteter. Denne praksis har selvfølgelig medført en del henvendelser fra utilfredse eller undrende brugere.

Der er opstillet brændeskure ved de største shelterpladser. Brændeskurene er bygget til at modtage 3-m træ, som brugerne så selv må save + kløve til egnet brændestørrelse.

Der er på alle skilte ved indgangsveje udskiftet piktogrammer med Naturstyrelsens nye navn og logo.

En ny shelterplads i Hoverdal er indviet. Pladsen er bygget af en gruppe frivillige fra Hover/Thorsted sogn. Resultatet er rigtig flot.

Der er indviet en ny løberute i Husby klitplantage. Ruten er også lavet i samarbejde med lokal løbeklub.

Udinaturen.dk

I 2010 opstod Naturstyrelsens nye interaktive side med oplysninger om friluftsfaciliteter, ruter, og arrangementer. Siden hedder www.udinaturen.dk

På denne side har du som bruger mulighed for at orientere dig om muligheder for friluftsliv inden for det område du ønsker at besøge. Du kan finde ud af, hvor der er overnatningsmuligheder, hvor der er spændende vandreruter, eller muligheder for at træne løb eller mountainbiking. I det hele taget fremgår alle tilbud, også formidlingstilbud af kortet. Du skal blot vælge hvilket område du vil søge i, og hvad du vil opleve, så klarer "udinaturen" resten for dig.

The screenshot shows the website 'Ud i Naturen' in a Windows Internet Explorer browser. The page features a search interface on the left with filters for 'Søgning' (Fritekstsøgning, Kommune) and 'Kategori' (Arrangementer, Naturruter, Faciliteter, Overnatning, Seværdigheder, Badning og fiskeri, Roning og sejlsads, Vinterlege). The main content area displays a map of the Klosterhede Plantage area with several green icons representing nature experiences. Below the map is a table titled 'Naturoplevelsesliste (16)' with columns for 'Navn', 'Kategori', 'Længde', 'Turdato', and 'Rating'. The table lists 16 items, including 'Lejrpladser for grupper o.l.' and 'Primitive overnatningspladser' with star ratings ranging from 4 to 5 stars.

Navn	Kategori	Længde	Turdato	Rating
☐ Klosterheden, Risbæk	Lejrpladser for grupper o.l.			★★★★★
☐ Klosterheden, Moselyst	Primitive overnatningspladser			★★★★★
☐ Klosterheden, Skibækken	Primitive overnatningspladser			★★★★★
☐ Klosterheden, Moselyst	Primitive overnatningspladser			★★★★★
☐ Fjaltring, Høfde Q	Primitive overnatningspladser			★★★★☆
☐ Klosterheden, Hornet	Lejrpladser for grupper o.l.			★★★★☆

Figur 9 På Naturstyrelsens, Udinaturen.dk kan man nemt danne sig et overblik over hvilke friluftsmuligheder der byder sig i ens lokalområde. Her vises mulige overnatningspladser i og omkring Klosterheden.

Skovhjælpere

Samarbejdet med det kommunale beskæftigelsestilbud "Struerværkstedet" omkring skovhjelperordningen fortsatte i 2011. Samarbejdet fungerer særdeles smidigt og skovhjelperne løser opgaverne på en rigtig fin måde. Samtidig er det Naturstyrelsens opfattelse at skovhjelperne har nogle dejlige dage, hvor arbejdet i skoven og timerne omkring "frokostbålet", giver ekstra indhold og gode impulser i tilværelsen. Skovhjelperne gennemførte i 2011 nedskæring af uønsket træopvækst på flere af hederne i Klosterheden, fjernede Glansbladet Hæg langs en række skovveje og forsynede især bålpladsen ved Møllesøen med brænde.

Sandflugt

Atter et år hvor frost og snedække i vinteren 2010/11, samt en del vind fra øst, begrænsede sandflugtsproblemerne til et minimum. I forbindelse med nogle få vinterstorme med højvande, havde vinden dog enkelte steder "gnavet" i klitfoden. Det er dog ikke noget der gav anledning til bekymring.

Køb og salg

Naturstyrelsen har siden slutningen af 2010 arbejdet på at afhænde regulære landbrugsarealer ved både Fjaltring og Husby Enge. Ved Fjaltring foretages i denne sammenhæng en frastykning af naturarealer i klitterne mod Vestkysten. Disse naturarealer sælges ikke. Arealerne blev i 2011 solgt.

Større naturprojekter

Som en del af projektet "Nissum Fjords Enge" er fugletårn ved Gørding Dæmningen blevet ombygget. Fugletårnet er etableret så der nu er rigtig gode muligheder for at opleve fuglene på Gørding Dæmningen. I tårnet er der desuden opsat en landskabsfrise og billeder af de almindeligste dyr og fugle der kan ses fra tårnet.

I 2011 overtog Naturstyrelsen engområderne og lagunesøerne på Harboøre Tange fra Kystdirektoratet. For at forbedre forholdene for primært engfuglene på tangen er der i 2011 etableret 3 nye græsningsfener på arealerne vest for grusvejen til Thyborøn og slusedriften er reguleret så vandstanden i lagunesøerne holdes på et generelt højere niveau, så enge og loer ikke tørrer helt ud i sommerperioden.

Natura 2000 - Indsatsplanerne

På Natura 2000 området er påbegyndes i 2011 arbejdet med at udarbejde handleplaner for de arealer Naturstyrelsen Vestjylland forvalter indenfor Natura 2000 områderne:

- Flynder Å og heder i Klosterhede Plantage
- Nissum Fjord
- Agger Tange, Nissum Bredning, Skibtvad Fjord og Agerø.
- Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord
- Heder og klitter på Skovbjerg Bakke, Idom Å og Ormstrup Hede.
- Husby Klit

Handleplaner blev sendt i offentlig høring i juni måned 2012 og forventes endeligt fastlagt i december 2012.

**Med venlig hilsen
Medarbejderne ved Naturstyrelsen Vestjylland**

Statusrapport 2011

Naturstyrelsen Vestjylland

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Naturstyrelsen, Vestjylland. Gl. Landevej 35, 7620 Lemvig.
Læs mere på: <http://www.naturstyrelsen.dk/Lokalt/Vestjylland/Arealforvaltning/>

Med nærværende rapport gør Naturstyrelsen Vestjylland status over aktiviteter i 2011

Organisatoriske omstruktureringer i Naturstyrelsen

Med virkning fra 1. januar 2011 fusionerede Skov- og Naturstyrelsen med By- og Landskabsstyrelsen til en samlet styrelse – Naturstyrelsen. Det betød at arealforvaltningsenheden i Klosterheden blev lagt sammen med det tidligere miljøcenter Ringkøbing. I 2012 blev der vedtaget en række yderligere ændringer således at Naturstyrelsens samlede lokale enheder reduceres fra de nuværende 25 til 19 over en forventet periode på 5 år. Strukturændringerne indebærer at de 6 tidligere Miljøcentre nedlægges og arbejdsopgaverne flyttes til enten den centrale enhed i København eller til andre lokale naturforvaltningsenheder.

Hedepleje

Lynghederne i Vestjylland så i 2011 fortsat ret triste ud. De senere års angreb af Lyngens bladbiller, har taget livet af meget af den modne og senile hedelyng. Angrebet er dog klinget af for denne omgang, og nye små lyngplanter vil forhåbentligt spire frem som erstatning for den døde lyng.

Figur 1 Afbrænding af hedearealer på Nr. Vosborg Hede

For at fremme denne nyspiring, er der i foråret 2011 afbrændt meget store arealer på Vind hederne og på Nr. Vosborg hede. Afbrænding foregår sidst i marts måned, når vejret tillader det.

Der er desuden foretaget hedepleje i form af høst til tækkelyng, samt almindelig knusning af træopvækst og gammel hedevegetation. Enhedens besætning af får, plejer ligeledes store hedearealer gennem afgræsning. Det meste af hedeplejen foretages indenfor

et Life hedeprojekt. Nogle skovarealer er fjernet, og arealerne overlades til at blive til nye hedearealer. Det drejer sig om Nagstrups træer på Nr. Vosborg hede, en rødgran bevoksning ved Fuglsang bro, samt nogle arealer med tidligere contortafyr ved Skydebanevej i Klosterheden plantage. I Hoverdal plantage ved Sørupvej er der ryddet ca 10 ha skov på et areal som skal overgå til hede/hedemose. Grøfterne på arealet er pletvis tildækket, for at minimere udledning af okkervand til Høbro bæk.

I Husby klitplantage er arbejdet med rydning af den store parabelklit fortsat, og de store sandklitter er nu synlige.

Fortidsminder

Fortidsmindet Rammedige har fået et stort løft. En donation fra A.P.Møller fonden til Kulturarvstyrelsen, gjorde det muligt at lave en rekonstruktion af diget, samt at forbedre skiltning og p-plads. Faciliteterne blev indviet under stor opmærksomhed den 23. okt. 2011. TV2 lavede et indslag som kan ses her:

<http://www.tvmidtvest.dk/indhold/ramme-dige-genindviet>

Figur 2 Et par drabelige jernalderkrigere i massivt egetræ holder vagt ved Rammedige. Skulpturerne virker som blikfang for fortidsminderne.

Ligeledes har tilskud fra KUAS gjort det muligt at forbedre adgangsforholdene til Øster Lem hede. Skiltning og p-plads er også forbedret.

Skovdyrkning

Hugsten på Naturstyrelsen Vestjylland udgjorde i 2011 ca 57.000 m³, fordelt med 34.000 m³ gavntre og 23.000 m³ flis. Budgethugsten er beregnet til 50.500 m³. Merhugsten på 6.500 m³ er udelukkende sket på flisdelen. Træpriserne har været gode, gennemsnitspris 380 kr/m³. Skovningsresultater har givet 10.2 million i dækningsbidrag på gavntredelen og 2.7 million på flisdelen. Trods flere mindre storme i vinterens løb, blev vi forskånet for stormfald af betydning, kun ca. 300 m³ i Hoverdal.

Bevoksningsspleje er foretaget, hovedsagelig som udtynding i unge løvtræbevoksninger. Det tilstræbes i størst mulig omfang at foretage dette i vinterhalvåret, derved kan de nedskårne træer tjene som vinterføde for hjortevildtet.

Kultur. Der blev plantet 21 ha med 72.000 planter. Omtrent halvdelen var på stormfaldsarealer efter stormen 2005. De 17.000 var løvtræ og 55.000 nål. Den store nåltræsandel skyldes de barske kulturbetingelser på store åbne flader.

Endvidere blev der sået 200 kg bog på ca. 15 ha under skærm af gammel rødgran. For at øge træartssammensætningen i den fremtidige bevoksning er der samtidig iblandet douglasfrø.

Hegnsgennemgang er fortsat en stor arbejdsopgave. Der er kun opsat få nye kulturhegn, betydeligt flere er fjernet.

Foråret blev stærkt påvirket af nattefrost, hvor især natten mellem den 3. og 4. maj med - 3.5 grader var barsk. Det tidlige forår betød at bøgen var fuldt udsprunget 2. maj og også eg var delvis udsprunget. Det betød at den hårde nattefrost totalt afløvede bøgene og delvis egene. Det resulterede i de største frostskeer i bøg de sidste 30 år. Ellers var skovens sundhedstilstand generelt god. Nedbørsforholdene var optimale og vinterens storme klarede skoven også. De forrige års problemer med billeangreb sås ikke og der blev kun observeret meget begrænsede typografangreb.

Certificering

I 2011 har vi ikke haft kontrolbesøg. I 2011 blev der som led i Naturstyrelsens certificering løbende foretaget besigtigelse og registrering af nøglebiotoper og levesteder for rødlistearter på Naturstyrelsens skovarealer.

Kreaturhold

Naturstyrelsen råder for tiden over 32 kreaturer af skovkvægs-racen. Denne race er særligt hårdfør og nøjsom, og derfor særdeles velegnet til at yde plejende afgræsning. Kreaturerne afgræsser fortrinsvis lysåbne arealer som heder, men regulær skovgræsning finder også sted. Der er i år indkøbt 3 mobile læskure, hvilket betyder, at vi selv kan håndtere dyrene om vinteren og ikke behøver at finde opstaldning andetsteds.

Pyntegrønt og juletræer.

Det er besluttet at udfase produktionen af juletræer og pyntegrønt på Naturstyrelsens arealer. Dette gør sig således også gældende på lokalenheden, og kommer til udtryk ved at vi ikke mere planter nye pyntegrøn- og juletræsbevoksninger. Der er dog fortsat nogle få pyntegrønbevoksninger, hvor det er muligt at klippe pyntegrønt, men produktionsmulighederne svinder hurtigt.

Enheden sælger alt pyntegrønt som selvklip til eksterne entreprenører.

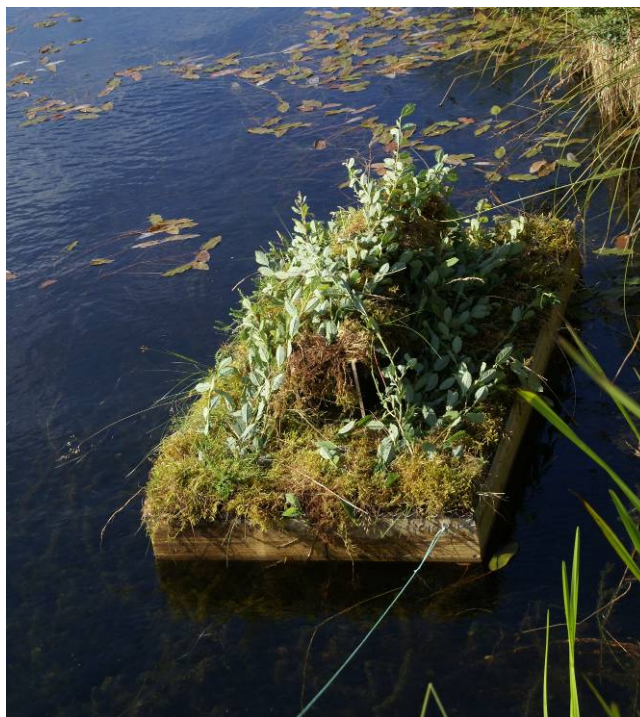
Nedenstående tabel viser solgte mængder for hver træart.

Tabel 1 Oversigt over mængder af pyntegrønt og juletræer høstet i 2011

År 2011	kg pyntegrønt				kg grønt Total	stk juletræer			juletræer (total)	
	BJF	NGR	NOB	OMO		BJF	NGR	OMO		
									RG R	
total	26.360	27.370	56.440	60.250	170.420	15	41	3	11	70

Vildtforvaltning, mink

Der blev i løbet af 2011 arbejdet videre på det tidligere minkprojekt med det formål at nå frem til en forvaltningsplan for mink. Forvaltningsplanen blev sendt i høring i slutningen af december 2011 og blev endelig vedtaget og offentliggjort i juni 2012. Med forvaltningsplanen arbejdes der målrettet med en regulering af mink indenfor foreløbig 20 særlige indsatsområder. I Vestjylland er Harboøre Tange og Nisum Fjord med i de 20 landsdækkende områder. I forvaltningsplanen lægges der op til anvendelse af dræbende fælder, såkaldte slagfælder, som de fleste steder skal placeres på en flydeplatform for at minimere en eventuel bifangst.

Figur 3 Flydeplatform med en camoufleret slagfælde

Vildtforvaltning, mårhund

I 2011 kom der for alvor fart i mårhundeprojektet. Der henvises til statusrapporten for 2010, hvor både projektet og judasmetoden, er nærmere beskrevet.

Sidst på vinteren blev de første mårhunde indfanget, og steriliseret, og blev begyndelsen til et ”korps” af judas-dyr. Dette nåede ved årets udgang op på de ca. 20 gps-dyr, der var målet i projektet.

I 2011 indgik Naturstyrelsen en samarbejdsaftale med Danmarks Jægerforbund, om bekæmpelse af mårhunden. Der blev uddannet 14 mårhundereguleringsjægere, der er geografisk jævnt fordelt i hele Jylland og på Fyn. Mårhundereguleringsjægerne arbejder tæt sammen med Naturstyrelsens folk, og arbejder lokalt, hvor de bl.a. følger op på meldinger om nye observationer af mårhunde, passer vildtkameraer og fælder m.v..

Figur 4 Primo marts kunne den første judas-mårhund i 2011 sættes ud ved Vest Stadil Fjord. Skovløber Brian Kjølhede Jensen, har i 2011 arbejdet meget med mårhundeprojektet, og blev i årets løb meget klogere på mårhunden og dens vaner. Foto: Jens Henrik Jakobsen

Judas-dyrene har givet en masse ny viden om hvor og hvordan mårhunden færdes i Danmark, så udover at lede til dyr der efterfølgende er blevet nye Judas-dyr eller aflivet, har den viden gjort bekæmpelsen langt mere effektivt. På nedenstående figur kan man få et indtryk af mårhundens evne til at bevæge sig over store afstande.

Der skal også i år lyde en stor tak til alle der har bidraget med observationer af mårhunde og meldinger/levering af f.eks. trafikdræbte mårhunde. Døde mårhunde undersøges stadig rutinemæssigt for at overvæge deres sundhedstilstand, men heldigvis har de undersøgte dyr hidtil ikke givet anledning til bekymring. Så alle observationer af både levende og døde dyr er stadig meget velkomne.

Naturstyrelsen deltager endvidere som partner i en ny fælles Skandinavisk (inklusive Tyskland) LIFE ansøgning med fokus på bekæmpelse af de tre invasive pattedyr, mårhund, vaskebjørn og mink. Partnerne i projektet får først besked i løbet af foråret 2013 om hvorvidt EU kommissionen har valgt at tildele projektet midler.

Figur 5 Et eksempel på mårhundens evne til at sprede sig. Efter en længere periode, hvor mårhunden opholdt sig ved Vigso i Thy, tilbagelagde den "Tour de Nordjylland" fra 1. til 19. august 2011 - og som det ses er Limfjorden ikke nogen hindring for en mårhund. (Print fra svenske Followit, der levrandør af udstyr og gps-overvågningen af judasmårhundene)

De vestjyske bævere

Bestanden af bævere i Vestjylland er fortsat i fremgang. Ved den årlige bævertælling, der blev afholdt i dagene 13-15. april, 2011 mødte i alt ca. 80 entusiastiske deltagere op for at hjælpe med at optælle antallet af bævere. Ved observationer ved alle kendte bæverterritorier, og en senere korrektion for flergangsobservationer, kunne den samlede bestand estimeres til i alt 156 individer. I 2010 estimerede vi bestanden til ca. 139 individer og i 2009 til ca. 121 dyr.

Bæverne havde ved udgangen af 2011 et udbredelsesområde med følgende begrænsninger:

Mod nord: Flynder Å, nord for Klosterheden

Mod syd: Husby- og Nørresø.

Mod øst: Hellegård Å, Savstrup Å og Storåen lidt øst for vandkraftsøen i Holstebro.

Mod vest: Nissum Fjord.

Bestandens struktur udgøres i 2011 af 36 territorier med 58 kendte bæverhytter.

Der er fortsat mange besøgende der gerne vil opleve bæveren på nært hold. I 2011 afholdt vi således 69 ture med særlig fokus på bæverforvaltning. Bæverne kan også opleves på egen hånd. Bedst er det umiddelbart før og efter solopgang og solnedgang. Godere steder er Møllesøen, Døjbæk Sø eller ved Risbæk. Find et punkt højt i landskabet og så er det bare med at vente. Nogle gange går der ikke længe før dyrene pludselig trækker kølvandsstriber henover den blanke vandoverflade, eller kommer baksende med grene der er gnavet af et nyfældet træ. Andre gange kan man vente længe uden held.

Figur 6 Bæverdæmning ved Flynder Å (Foto: H. Givskov)

Jagt

Kronvildt er, uden tvivl, den vildtart der fylder mest i den vestjyske jagt – og jagtsæsonen 2011-12 skulle vise sig at blive et nyt rekordår, trods nye jagttider for kronvildtet – se nærmere nedenfor. Efter to jagtsæsoner, hvor der i en stor del af jagtsæsonen, havde været ”rigtig” vinter med frost og sne, blev seneste jagtsæson en mere ”normal” dansk vinter, hvor den første sne faldt den sidste uge i januar. Mange jægere havde tilskrevet de store kronvildtudbytter i 2009/10 og 2010/11 vintervejret; men i den ”grønne” vinter 2011/12 opgjorde Hjortevildtgruppe Vestjylland, på baggrund af lokale indberetninger, afskydningen til hele 1650 dyr mod henholdsvis 1417 og 1367 i de to foregående jagtsæsoner. Af de 1650 dyr var 77 nedlagt i Klosterheden mod 85 sæsonen før mens der i syd på gl. Ulborg-arealerne blev nedlagt 279 mod 236 året inden.

Jagtsæsonen 2011/12 var også første sæson, hvor nye jagttider for kronvildt trådte i kraft i denne del af landet. Jagttiderne er blevet til efter et forarbejde af Hjortevildtgruppe Vestjylland. Her havde formand Knud Pedersen, der også er kredsformand for Danmarks Jægerforbund, gennem længere tid, samlet ideer og inspiration på mange lokale møder med jægere i landsdelen. På baggrund af dette og interne drøftelser i hjortevildtgruppen, indstillede gruppen et forslag om nye jagttider, hvis hovedformål er at øge andelen af ældre hjorte i bestanden, og sætte fokus på afskydningen af hinder og kalve. Dette er søgt opnået ved at frede hjorte med mellem 3 og 8 sprosser i geviret i den første del af jagtsæsonen, og helt frede alle hjorte der er ældre end spidshjorte i januar. Erfaringerne fra den første jagtsæson er overvejende positive. Afskydningen har været stor og der er nedlagt mange hinder og andelen af spidshjorte er øget mens andelen af de mellemaldrende hjorte er faldet.

Omkring råvildtbestanden, der med et par hårde og lange vintre, havde været under pres, ser det nu positivt ud. Naturen er heldigvis så viseligt indrettet at det er de ”rigtige” dyr der primært bukker under i sådan en situation. Det er svage lam og gamle dyr med så slidt et tandsæt, at de har svært ved at omsætte tilstrækkeligt føde af ringere kvalitet. Det giver et godt udgangspunkt for en sund og stærk bestand – og den ser ud til at være godt på vej.

Myndighedsområdet

Skov- og Naturstyrelsen er myndighed på skovlovsområdet. Der er udarbejdet ca. 15 afgørelser efter skovloven, samt behandlet en lang række henvendelser.

Formidling og naturvejledning

Figur 7 Fra fjord til bord – fiskeaktivitet
Foto: H. Givskov)

Der blev afviklet i alt 281 arrangementer med Naturstyrelsen Vestjylland som tovholder. Ved disse arrangementer, der dækker over en mængde forskellige aktiviteter deltog i alt ca. 11.300 borgere. Skovens dag og julemarkedet i Husby bidrog til denne del af statistikken med i alt ca. 1.550 deltagere.

Naturstyrelsen Vestjyllands store ”publikumssluger” i naturformidlingen er turene med naturbussen, herunder bæverturene. Naturbussen kørte 61 gange

for at kigge på kronvildt i plantagerne, gæs ved fjorden og naturen generelt. På disse ture deltog i alt ca. 2.000, mest voksne.

En del af bæverturene afvikles i Naturbussen, andre foregår til fods i områder, hvor bæverens færden opleves og forklares på nærmeste hold. Der blev afviklet 69 ture i løbet af 2011, med i alt ca. 2.200 deltagere. Heraf ca. en ¼ børn og resten voksne.

Figur 8 Der blev også i 2011 fundet mange gode spisesvampe i skovene – her en Karl Johan.

turene var gratis og halvdelen med deltagerbetaling, f.eks.: Naturbussen. Turene omfattede et bredt udsnit af emner inden for natur og motion.

En del af turene afvikledes efter ”Over stok og sten” princippet, hvor der er tale om en rask vandretur, mest uden for veje og stier. Flere svampeture blev det også til, i en sæson hvor der var godt med svampe at finde.

På naturskolen Kærgård Mølle Havde vi i alt ca. 180 arrangementer med i alt godt 4.700 besøgende. Her er det børnene der udgør den største gruppe. De tegner sig således for ca. 80% af den samlede deltagelse.

I alt var der 55 færre ture og 1300 færre deltagere. Det skyldes nok væsentligst, at der har været mindre interesse for bæverture mod betaling.

Der annonceredes 52 offentlige ture i Ud

På Tur kalenderen, ugeaviserne og www.udinaturen.dk Ca. halvdelen af

Naturrum Thyborøn

Efter at have været undervejs i næsten tre år blev arbejdet med naturrummet endeligt afsluttet. Tilladelserne er i hus, og arbejdet er udført. Anlægget afsluttedes i 2012, med en indvielse der fandt sted den 16. juni 2012. Naturstyrelsens bidrag beløber sig til kr. 450.000. Resten af anlægsudgifterne op til 3.500.000 er bevilget af: Friluftsrådet, Lokale- og Anlægsfonden, Feriefonden, LAG, Lemvig Kommune og forskellige lokale bidragydere i form af bl. a. frivillig arbejdskraft.

Naturstyrelsens midler blev anvendt til et fugleskjul (observationshytte af træ) med plancheformidling af fugleliv, naturforvaltning, fredning og vildtreservat på Harboøre Tange.

Desuden en 11 km lang vandrerute omkring den nordligste lagunesø (Thyborøn Fjord). På ruten formidles naturen ved skilte og der er anbragt QR-koder, der linker til hjemmesidetekster og illustrationer via smartphone. På ruten anlægges der desuden en grillplads og opsættes to rastepadsborde. Den skriftlige formidling oversættes til engelsk og tysk, så oversøiske og kontinentale turister også kan få glæde af udkantsdanmarks lyksaligheder.

Friluftsliv, faciliteter og anlæg

I erkendelse af, at NST i disse år ikke har ressourcer til at opretholde et tilstrækkeligt højt vedligeholdelsesniveau på alle vore faciliteter, indledte vi en proces, der havde til hensigt at afdække, hvor vi kunne ændre praksis. Året 2011 har således båret præg af, at visse faciliteter er nedlagt eller reduceret i omfang. Skraldestativer er fjernet, der leveres ikke færdigt brænde på grillpladserne og skovlegepladserne reduceres i omfang i takt med, at legeredskaberne bliver nedslidte eller måske farlige. Der foretages ikke væsentlige investeringer i nye faciliteter. Denne praksis har selvfølgelig medført en del henvendelser fra utilfredse eller undrende brugere.

Der er opstillet brændeskure ved de største shelterpladser. Brændeskurene er bygget til at modtage 3-m træ, som brugerne så selv må save + kløve til egnet brændestørrelse.

Der er på alle skilte ved indgangsveje udskiftet piktogrammer med Naturstyrelsens nye navn og logo.

En ny shelterplads i Hoverdal er indviet. Pladsen er bygget af en gruppe frivillige fra Hover/Thorsted sogn. Resultatet er rigtig flot.

Der er indviet en ny løberute i Husby klitplantage. Ruten er også lavet i samarbejde med lokal løbeklub.

Udinaturen.dk

I 2010 opstod Naturstyrelsens nye interaktive side med oplysninger om friluftsfaciliteter, ruter, og arrangementer. Siden hedder www.udinaturen.dk

På denne side har du som bruger mulighed for at orientere dig om muligheder for friluftsliv inden for det område du ønsker at besøge. Du kan finde ud af, hvor der er overnatningsmuligheder, hvor der er spændende vandreruter, eller muligheder for at træne løb eller mountainbiking. I det hele taget fremgår alle tilbud, også formidlingstilbud af kortet. Du skal blot vælge hvilket område du vil søge i, og hvad du vil opleve, så klarer "udinaturen" resten for dig.

The screenshot shows the website 'Ud i Naturen' in a Windows Internet Explorer browser. The page features a search interface on the left with fields for 'Fritekstsøgning' and 'Kommune'. Below this is a 'Kategori' section with various filters like 'Arrangementer', 'Naturruter', 'Faciliteter', 'Overnatning', 'Seværdigheder', 'Badning og fiskeri', 'Roning og sejlsads', and 'Vinterlege'. The main content area displays a map of the 'Klosterhede Plantage' area with several green icons representing activities. Below the map is a table titled 'Naturoplevelsesliste (16)' with columns for 'Navn', 'Kategori', 'Længde', 'Turdato', and 'Rating'. The table lists 16 items, including 'Lejrpladser for grupper o.l.', 'Primitive overnatningspladser', and 'Lejrpladser for grupper o.l.', each with a star rating and checkboxes for 'OPDATER' and 'FLERE INFORMATIONER'. The browser's address bar shows 'http://udinaturen.naturstyrelsen.dk/udinaturen/'.

Figur 9 På Naturstyrelsens, Udinaturen.dk kan man nemt danne sig et overblik over hvilke friluftsmuligheder der byder sig i ens lokalområde. Her vises mulige overnatningspladser i og omkring Klosterheden.

Skovhjælpere

Samarbejdet med det kommunale beskæftigelsestilbud "Struerværkstedet" omkring skovhjelperordningen fortsatte i 2011. Samarbejdet fungerer særdeles smidigt og skovhjelperne løser opgaverne på en rigtig fin måde. Samtidig er det Naturstyrelsens opfattelse at skovhjelperne har nogle dejlige dage, hvor arbejdet i skoven og timerne omkring "frokostbålet", giver ekstra indhold og gode impulser i tilværelsen. Skovhjelperne gennemførte i 2011 nedskæring af uønsket træopvækst på flere af hederne i Klosterheden, fjernede Glansbladet Hæg langs en række skovveje og forsynede især bålpladsen ved Mølløsøen med brænde.

Sandflugt

Atter et år hvor frost og snedække i vinteren 2010/11, samt en del vind fra øst, begrænsede sandflugtsproblemerne til et minimum. I forbindelse med nogle få vinterstorme med højvande, havde vinden dog enkelte steder "gnavet" i klitfoden. Det er dog ikke noget der gav anledning til bekymring.

Køb og salg

Naturstyrelsen har siden slutningen af 2010 arbejdet på at afhænde regulære landbrugsarealer ved både Fjaltring og Husby Enge. Ved Fjaltring foretages i denne sammenhæng en frastykning af naturarealer i klitterne mod Vestkysten. Disse naturarealer sælges ikke. Arealerne blev i 2011 solgt.

Større naturprojekter

Som en del af projektet "Nissum Fjords Enge" er fugletårn ved Gørding Dæmningen blevet ombygget. Fugletårnet er etableret så der nu er rigtig gode muligheder for at opleve fuglene på Gørding Dæmningen. I tårnet er der desuden opsat en landskabsfrise og billeder af de almindeligste dyr og fugle der kan ses fra tårnet.

I 2011 overtog Naturstyrelsen engområderne og lagunesøerne på Harboøre Tange fra Kystdirektoratet. For at forbedre forholdene for primært engfuglene på tangen er der i 2011 etableret 3 nye græsningsfencer på arealerne vest for grusvejen til Thyborøn og slusedriften er reguleret så vandstanden i lagunesøerne holdes på et generelt højere niveau, så enge og loer ikke tørrer helt ud i sommerperioden.

Natura 2000 - Indsatsplanerne

På Natura 2000 området er påbegyndes i 2011 arbejdet med at udarbejde handleplaner for de arealer Naturstyrelsen Vestjylland forvalter indenfor Natura 2000 områderne:

- Flynder Å og heder i Klosterhede Plantage
- Nissum Fjord
- Agger Tange, Nissum Bredning, Skibtvad Fjord og Agerø.
- Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord
- Heder og klitter på Skovbjerg Bakke, Idom Å og Ormstrup Hede.
- Husby Klit

Handleplaner blev sendt i offentlig høring i juni måned 2012 og forventes endeligt fastlagt i december 2012.

**Med venlig hilsen
Medarbejderne ved Naturstyrelsen Vestjylland**

Statusrapport 2011

Naturstyrelsen Vestjylland

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Naturstyrelsen, Vestjylland. Gl. Landevej 35, 7620 Lemvig.
Læs mere på: <http://www.naturstyrelsen.dk/Lokalt/Vestjylland/Arealforvaltning/>

Med nærværende rapport gør Naturstyrelsen Vestjylland status over aktiviteter i 2011

Organisatoriske omstruktureringer i Naturstyrelsen

Med virkning fra 1. januar 2011 fusionerede Skov- og Naturstyrelsen med By- og Landskabsstyrelsen til en samlet styrelse – Naturstyrelsen. Det betød at arealforvaltningsenheden i Klosterheden blev lagt sammen med det tidligere miljøcenter Ringkøbing. I 2012 blev der vedtaget en række yderligere ændringer således at Naturstyrelsens samlede lokale enheder reduceres fra de nuværende 25 til 19 over en forventet periode på 5 år. Strukturændringerne indebærer at de 6 tidligere Miljøcentre nedlægges og arbejdsopgaverne flyttes til enten den centrale enhed i København eller til andre lokale naturforvaltningsenheder.

Hedepleje

Lynghederne i Vestjylland så i 2011 fortsat ret triste ud. De senere års angreb af Lyngens bladbiller, har taget livet af meget af den modne og senile hedelyng. Angrebet er dog klinget af for denne omgang, og nye små lyngplanter vil forhåbentligt spire frem som erstatning for den døde lyng.

Figur 1 Afbrænding af hedearealer på Nr. Vosborg Hede

For at fremme denne nyspiring, er der i foråret 2011 afbrændt meget store arealer på Vind hederne og på Nr. Vosborg hede. Afbrænding foregår sidst i marts måned, når vejret tillader det.

Der er desuden foretaget hedepleje i form af høst til tækkelyng, samt almindelig knusning af træopvækst og gammel hedevegetation. Enhedens besætning af får, plejer ligeledes store hedearealer gennem afgræsning. Det meste af hedeplejen foretages indenfor

et Life hedeprojekt. Nogle skovarealer er fjernet, og arealerne overlades til at blive til nye hedearealer. Det drejer sig om Nagstrups træer på Nr. Vosborg hede, en rødgran bevoksning ved Fuglsang bro, samt nogle arealer med tidligere contortafyr ved Skydebanevej i Klosterheden plantage. I Hoverdal plantage ved Sørupvej er der ryddet ca 10 ha skov på et areal som skal overgå til hede/hedemose. Grøfterne på arealet er pletvis tildækket, for at minimere udledning af okkervand til Høbro bæk.

I Husby klitplantage er arbejdet med rydning af den store parabelklit fortsat, og de store sandklitter er nu synlige.

Fortidsminder

Fortidsmindet Rammedige har fået et stort løft. En donation fra A.P.Møller fonden til Kulturarvstyrelsen, gjorde det muligt at lave en rekonstruktion af diget, samt at forbedre skiltning og p-plads. Faciliteterne blev indviet under stor opmærksomhed den 23. okt. 2011. TV2 lavede et indslag som kan ses her:

<http://www.tvmidtvest.dk/indhold/ramme-dige-genindviet>

Figur 2 Et par drabelige jernalderkrigere i massivt egetræ holder vagt ved Rammedige. Skulpturerne virker som blikfang for fortidsminderne.

Ligeledes har tilskud fra KUAS gjort det muligt at forbedre adgangsforholdene til Øster Lem hede. Skiltning og p-plads er også forbedret.

Skovdyrkning

Hugsten på Naturstyrelsen Vestjylland udgjorde i 2011 ca 57.000 m³, fordelt med 34.000 m³ gavntre og 23.000 m³ flis. Budgethugsten er beregnet til 50.500 m³. Merhugsten på 6.500 m³ er udelukkende sket på flisdelen. Træpriserne har været gode, gennemsnitspris 380 kr/m³. Skovningsresultater har givet 10.2 million i dækningsbidrag på gavntredelen og 2.7 million på flisdelen. Trods flere mindre storme i vinterens løb, blev vi forskånet for stormfald af betydning, kun ca. 300 m³ i Hoverdal.

Bevoksningspleje er foretaget, hovedsagelig som udtynding i unge løvtræbevoksninger. Det tilstræbes i størst mulig omfang at foretage dette i vinterhalvåret, derved kan de nedskårne træer tjene som vinterføde for hjortevildtet.

Kultur. Der blev plantet 21 ha med 72.000 planter. Omtrent halvdelen var på stormfaldsarealer efter stormen 2005. De 17.000 var løvtræ og 55.000 nål. Den store nåltræsandel skyldes de barske kulturbetingelser på store åbne flader.

Endvidere blev der sået 200 kg bog på ca. 15 ha under skærm af gammel rødgran. For at øge træartssammensætningen i den fremtidige bevoksning er der samtidig iblandet douglasfrø.

Hegnsgennemgang er fortsat en stor arbejdsopgave. Der er kun opsat få nye kulturhegn, betydeligt flere er fjernet.

Foråret blev stærkt påvirket af nattefrost, hvor især natten mellem den 3. og 4. maj med - 3.5 grader var barsk. Det tidlige forår betød at bøgen var fuldt udsprunget 2. maj og også eg var delvis udsprunget. Det betød at den hårde nattefrost totalt afløvede bøgene og delvis egene. Det resulterede i de største frostskeer i bøg de sidste 30 år. Ellers var skovens sundhedstilstand generelt god. Nedbørsforholdene var optimale og vinterens storme klarede skoven også. De forrige års problemer med billeangreb sås ikke og der blev kun observeret meget begrænsede typografangreb.

Certificering

I 2011 har vi ikke haft kontrolbesøg. I 2011 blev der som led i Naturstyrelsens certificering løbende foretaget besigtigelse og registrering af nøglebiotoper og levesteder for rødlistearter på Naturstyrelsens skovarealer.

Kreaturhold

Naturstyrelsen råder for tiden over 32 kreaturer af skovkvægs-racen. Denne race er særligt hårdfør og nøjsom, og derfor særdeles velegnet til at yde plejende afgræsning. Kreaturerne afgræsser fortrinsvis lysåbne arealer som heder, men regulær skovgræsning finder også sted. Der er i år indkøbt 3 mobile læskure, hvilket betyder, at vi selv kan håndtere dyrene om vinteren og ikke behøver at finde opstaldning andetsteds.

Pyntegrønt og juletræer.

Det er besluttet at udfase produktionen af juletræer og pyntegrønt på Naturstyrelsens arealer. Dette gør sig således også gældende på lokalenheden, og kommer til udtryk ved at vi ikke mere planter nye pyntegrøn- og juletræsbevoksninger. Der er dog fortsat nogle få pyntegrønbevoksninger, hvor det er muligt at klippe pyntegrønt, men produktionsmulighederne svinder hurtigt.

Enheden sælger alt pyntegrønt som selvklip til eksterne entreprenører.

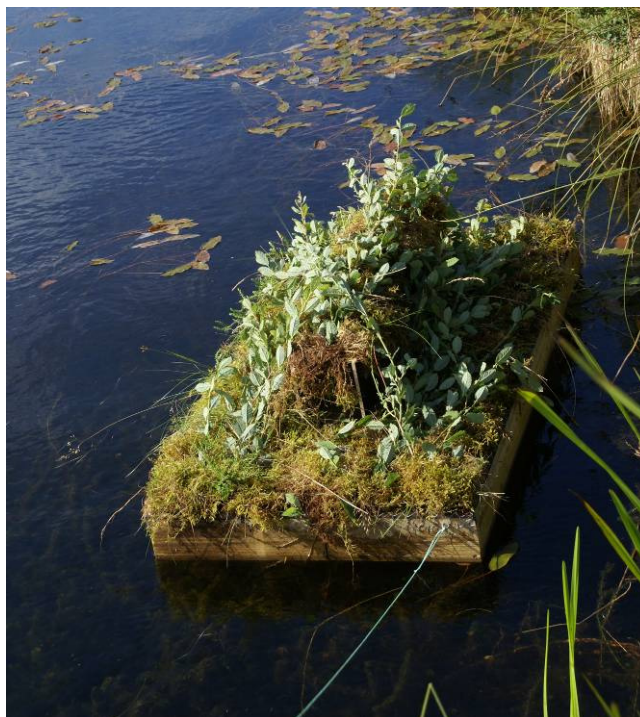
Nedenstående tabel viser solgte mængder for hver træart.

Tabel 1 Oversigt over mængder af pyntegrønt og juletræer høstet i 2011

År 2011	kg pyntegrønt				kg grønt Total	stk juletræer			juletræer (total)	
	BJF	NGR	NOB	OMO		BJF	NGR	OMO		
træart									RG R	
total	26.360	27.370	56.440	60.250	170.420	15	41	3	11	70

Vildtforvaltning, mink

Der blev i løbet af 2011 arbejdet videre på det tidligere minkprojekt med det formål at nå frem til en forvaltningsplan for mink. Forvaltningsplanen blev sendt i høring i slutningen af december 2011 og blev endelig vedtaget og offentliggjort i juni 2012. Med forvaltningsplanen arbejdes der målrettet med en regulering af mink indenfor foreløbig 20 særlige indsatsområder. I Vestjylland er Harboøre Tange og Nisum Fjord med i de 20 landsdækkende områder. I forvaltningsplanen lægges der op til anvendelse af dræbende fælder, såkaldte slagfælder, som de fleste steder skal placeres på en flydeplatform for at minimere en eventuel bifangst.

Figur 3 Flydeplatform med en camoufleret slagfælde

Vildtforvaltning, mårhund

I 2011 kom der for alvor fart i mårhundeprojektet. Der henvises til statusrapporten for 2010, hvor både projektet og judasmetoden, er nærmere beskrevet.

Sidst på vinteren blev de første mårhunde indfanget, og steriliseret, og blev begyndelsen til et "korps" af judas-dyr. Dette nåede ved årets udgang op på de ca. 20 gps-dyr, der var målet i projektet.

I 2011 indgik Naturstyrelsen en samarbejdsaftale med Danmarks Jægerforbund, om bekæmpelse af mårhunden. Der blev uddannet 14 mårhundereguleringsjægere, der er geografisk jævnt fordelt i hele Jylland og på Fyn. Mårhundereguleringsjægerne arbejder tæt sammen med Naturstyrelsens folk, og arbejder lokalt, hvor de bl.a. følger op på meldinger om nye observationer af mårhunde, passer vildtkameraer og fælder m.v..

Figur 4 Primo marts kunne den første judas-mårhund i 2011 sættes ud ved Vest Stadil Fjord. Skovløber Brian Kjølhede Jensen, har i 2011 arbejdet meget med mårhundeprojektet, og blev i årets løb meget klogere på mårhunden og dens vaner. Foto: Jens Henrik Jakobsen

Judas-dyrene har givet en masse ny viden om hvor og hvordan mårhunden færdes i Danmark, så udover at lede til dyr der efterfølgende er blevet nye Judas-dyr eller aflivet, har den viden gjort bekæmpelsen langt mere effektivt. På nedenstående figur kan man få et indtryk af mårhundens evne til at bevæge sig over store afstande.

Der skal også i år lyde en stor tak til alle der har bidraget med observationer af mårhunde og meldinger/levering af f.eks. trafikdræbte mårhunde. Døde mårhunde undersøges stadig rutinemæssigt for at overvæge deres sundhedstilstand, men heldigvis har de undersøgte dyr hidtil ikke givet anledning til bekymring. Så alle observationer af både levende og døde dyr er stadig meget velkomne.

Naturstyrelsen deltager endvidere som partner i en ny fælles Skandinavisk (inklusive Tyskland) LIFE ansøgning med fokus på bekæmpelse af de tre invasive pattedyr, mårhund, vaskebjørn og mink. Partnerne i projektet får først besked i løbet af foråret 2013 om hvorvidt EU kommissionen har valgt at tildele projektet midler.

Figur 5 Et eksempel på mårhundens evne til at sprede sig. Efter en længere periode, hvor mårhunden opholdt sig ved Vigso i Thy, tilbagelagde den "Tour de Nordjylland" fra 1. til 19. august 2011 - og som det ses er Limfjorden ikke nogen hindring for en mårhund. (Print fra svenske Followit, der levrandør af udstyr og gps-overvågningen af judasmårhundene)

De vestjyske bævere

Bestanden af bævere i Vestjylland er fortsat i fremgang. Ved den årlige bævertælling, der blev afholdt i dagene 13-15. april, 2011 mødte i alt ca. 80 entusiastiske deltagere op for at hjælpe med at optælle antallet af bævere. Ved observationer ved alle kendte bæverterritorier, og en senere korrektion for flergangsobservationer, kunne den samlede bestand estimeres til i alt 156 individer. I 2010 estimerede vi bestanden til ca. 139 individer og i 2009 til ca. 121 dyr.

Bæverne havde ved udgangen af 2011 et udbredelsesområde med følgende begrænsninger:

Mod nord: Flynder Å, nord for Klosterheden

Mod syd: Husby- og Nørresø.

Mod øst: Hellegård Å, Savstrup Å og Storåen lidt øst for vandkraftsøen i Holstebro.

Mod vest: Nissum Fjord.

Bestandens struktur udgøres i 2011 af 36 territorier med 58 kendte bæverhytter.

Der er fortsat mange besøgende der gerne vil opleve bæveren på nært hold. I 2011 afholdt vi således 69 ture med særlig fokus på bæverforvaltning. Bæverne kan også opleves på egen hånd. Bedst er det umiddelbart før og efter solopgang og solnedgang. Godere steder er Møllesøen, Døjbæk Sø eller ved Risbæk. Find et punkt højt i landskabet og så er det bare med at vente. Nogle gange går der ikke længe før dyrene pludselig trækker kølvandsstriber henover den blanke vandoverflade, eller kommer baksende med grene der er gnavet af et nyfældet træ. Andre gange kan man vente længe uden held.

Figur 6 Bæverdæmning ved Flynder Å (Foto: H. Givskov)

Jagt

Kronvildt er, uden tvivl, den vildtart der fylder mest i den vestjyske jagt – og jagtsæsonen 2011-12 skulle vise sig at blive et nyt rekordår, trods nye jagttider for kronvildtet – se nærmere nedenfor. Efter to jagtsæsoner, hvor der i en stor del af jagtsæsonen, havde været ”rigtig” vinter med frost og sne, blev seneste jagtsæson en mere ”normal” dansk vinter, hvor den første sne faldt den sidste uge i januar. Mange jægere havde tilskrevet de store kronvildtudbytter i 2009/10 og 2010/11 vintervejret; men i den ”grønne” vinter 2011/12 opgjorde Hjortevildtgruppe Vestjylland, på baggrund af lokale indberetninger, afskydningen til hele 1650 dyr mod henholdsvis 1417 og 1367 i de to foregående jagtsæsoner. Af de 1650 dyr var 77 nedlagt i Klosterheden mod 85 sæsonen før mens der i syd på gl. Ulborg-arealerne blev nedlagt 279 mod 236 året inden.

Jagtsæsonen 2011/12 var også første sæson, hvor nye jagttider for kronvildt trådte i kraft i denne del af landet. Jagttiderne er blevet til efter et forarbejde af Hjortevildtgruppe Vestjylland. Her havde formand Knud Pedersen, der også er kredsformand for Danmarks Jægerforbund, gennem længere tid, samlet ideer og inspiration på mange lokale møder med jægere i landsdelen. På baggrund af dette og interne drøftelser i hjortevildtgruppen, indstillede gruppen et forslag om nye jagttider, hvis hovedformål er at øge andelen af ældre hjorte i bestanden, og sætte fokus på afskydningen af hinder og kalve. Dette er søgt opnået ved at frede hjorte med mellem 3 og 8 sprosser i geviret i den første del af jagtsæsonen, og helt frede alle hjorte der er ældre end spidshjorte i januar. Erfaringerne fra den første jagtsæson er overvejende positive. Afskydningen har været stor og der er nedlagt mange hinder og andelen af spidshjorte er øget mens andelen af de mellemaldrende hjorte er faldet.

Omkring råvildtbestanden, der med et par hårde og lange vintre, havde været under pres, ser det nu positivt ud. Naturen er heldigvis så viseligt indrettet at det er de ”rigtige” dyr der primært bukker under i sådan en situation. Det er svage lam og gamle dyr med så slidt et tandsæt, at de har svært ved at omsætte tilstrækkeligt føde af ringere kvalitet. Det giver et godt udgangspunkt for en sund og stærk bestand – og den ser ud til at være godt på vej.

Myndighedsområdet

Skov- og Naturstyrelsen er myndighed på skovlovsområdet. Der er udarbejdet ca. 15 afgørelser efter skovloven, samt behandlet en lang række henvendelser.

Formidling og naturvejledning

Figur 7 Fra fjord til bord – fiskeaktivitet
Foto: H. Givskov)

Der blev afviklet i alt 281 arrangementer med Naturstyrelsen Vestjylland som tovholder. Ved disse arrangementer, der dækker over en mængde forskellige aktiviteter deltog i alt ca. 11.300 borgere. Skovens dag og julemarkedet i Husby bidrog til denne del af statistikken med i alt ca. 1.550 deltagere.

Naturstyrelsen Vestjyllands store ”publikumssluger” i naturformidlingen er turene med naturbussen, herunder bæverturene. Naturbussen kørte 61 gange

for at kigge på kronvildt i plantagerne, gæs ved fjorden og naturen generelt. På disse ture deltog i alt ca. 2.000, mest voksne.

En del af bæverturene afvikles i Naturbussen, andre foregår til fods i områder, hvor bæverens færden opleves og forklares på nærmeste hold. Der blev afviklet 69 ture i løbet af 2011, med i alt ca. 2.200 deltagere. Heraf ca. en ¼ børn og resten voksne.

Figur 8 Der blev også i 2011 fundet mange gode spisesvampe i skovene – her en Karl Johan.

turene var gratis og halvdelen med deltagerbetaling, f.eks.: Naturbussen. Turene omfattede et bredt udsnit af emner inden for natur og motion.

En del af turene afvikledes efter "Over stok og sten" princippet, hvor der er tale om en rask vandretur, mest uden for veje og stier. Flere svampeture blev det også til, i en sæson hvor der var godt med svampe at finde.

På naturskolen Kærgård Mølle Havde vi i alt ca. 180 arrangementer med i alt godt 4.700 besøgende. Her er det børnene der udgør den største gruppe. De tegner sig således for ca. 80% af den samlede deltagelse.

I alt var der 55 færre ture og 1300 færre deltagere. Det skyldes nok væsentligst, at der har været mindre interesse for bæverture mod betaling.

Der annonceredes 52 offentlige ture i Ud

På Tur kalenderen, ugeaviserne og www.udinaturen.dk Ca. halvdelen af

Naturrum Thyborøn

Efter at have været undervejs i næsten tre år blev arbejdet med naturrummet endeligt afsluttet. Tilladelserne er i hus, og arbejdet er udført. Anlægget afsluttedes i 2012, med en indvielse der fandt sted den 16. juni 2012. Naturstyrelsens bidrag beløber sig til kr. 450.000. Resten af anlægsudgifterne op til 3.500.000 er bevilget af: Friluftsrådet, Lokale- og Anlægsfonden, Feriefonden, LAG, Lemvig Kommune og forskellige lokale bidragydere i form af bl. a. frivillig arbejdskraft.

Naturstyrelsens midler blev anvendt til et fugleskjul (observationshytte af træ) med plancheformidling af fugleliv, naturforvaltning, fredning og vildtreservat på Harboøre Tange.

Desuden en 11 km lang vandrerute omkring den nordligste lagunesø (Thyborøn Fjord). På ruten formidles naturen ved skilte og der er anbragt QR-koder, der linker til hjemmesidetekster og illustrationer via smartphone. På ruten anlægges der desuden en grillplads og opsættes to rastepadsborde. Den skriftlige formidling oversættes til engelsk og tysk, så oversøiske og kontinentale turister også kan få glæde af udkantsdanmarks lyksaligheder.

Friluftsliv, faciliteter og anlæg

I erkendelse af, at NST i disse år ikke har ressourcer til at opretholde et tilstrækkeligt højt vedligeholdelsesniveau på alle vore faciliteter, indledte vi en proces, der havde til hensigt at afdække, hvor vi kunne ændre praksis. Året 2011 har således båret præg af, at visse faciliteter er nedlagt eller reduceret i omfang. Skraldestativer er fjernet, der leveres ikke færdigt brænde på grillpladserne og skovlegepladserne reduceres i omfang i takt med, at legeredskaberne bliver nedslidte eller måske farlige. Der foretages ikke væsentlige investeringer i nye faciliteter. Denne praksis har selvfølgelig medført en del henvendelser fra utilfredse eller undrende brugere.

Der er opstillet brændeskure ved de største shelterpladser. Brændeskurene er bygget til at modtage 3-m træ, som brugerne så selv må save + kløve til egnet brændestørrelse.

Der er på alle skilte ved indgangsveje udskiftet piktogrammer med Naturstyrelsens nye navn og logo.

En ny shelterplads i Hoverdal er indviet. Pladsen er bygget af en gruppe frivillige fra Hover/Thorsted sogn. Resultatet er rigtig flot.

Der er indviet en ny løberute i Husby klitplantage. Ruten er også lavet i samarbejde med lokal løbeklub.

Udinaturen.dk

I 2010 opstod Naturstyrelsens nye interaktive side med oplysninger om friluftsfaciliteter, ruter, og arrangementer. Siden hedder www.udinaturen.dk

På denne side har du som bruger mulighed for at orientere dig om muligheder for friluftsliv inden for det område du ønsker at besøge. Du kan finde ud af, hvor der er overnatningsmuligheder, hvor der er spændende vandreruter, eller muligheder for at træne løb eller mountainbiking. I det hele taget fremgår alle tilbud, også formidlingstilbud af kortet. Du skal blot vælge hvilket område du vil søge i, og hvad du vil opleve, så klarer "udinaturen" resten for dig.

The screenshot shows the website 'Ud i Naturen' in a Windows Internet Explorer browser. The page features a search interface on the left with fields for 'Fritekstsøgning' and 'Kommune', and a 'Kategori' section with checkboxes for 'Arrangementer', 'Naturruter', 'Faciliteter', 'Overnatning', 'Seværdigheder', 'Badning og fiskeri', 'Roning og sejlsads', and 'Vinterlege'. The main content area displays a map of the Klosterhede Plantage area with green icons representing nature experiences. Below the map is a table titled 'Naturoplevelsesliste (16)' with columns for 'Navn', 'Kategori', 'Længde', 'Turdato', and 'Rating'. The table lists 16 items, including 'Lejrpladser for grupper o.l.', 'Primitive overnatningspladser', and 'Lejrpladser for grupper o.l.', each with a star rating and a checkbox.

Navn	Kategori	Længde	Turdato	Rating
☐ Klosterheden, Risbæk	Lejrpladser for grupper o.l.			★★★★★
☐ Klosterheden, Moselyst	Primitive overnatningspladser			★★★★★
☐ Klosterheden, Skibækken	Primitive overnatningspladser			★★★★★
☐ Klosterheden, Moselyst	Primitive overnatningspladser			★★★★★
☐ Fjaltring, Høfde Q	Primitive overnatningspladser			★★★★☆
☐ Klosterheden, Hornet	Lejrpladser for grupper o.l.			★★★★☆

Figur 9 På Naturstyrelsens, Udinaturen.dk kan man nemt danne sig et overblik over hvilke friluftsmuligheder der byder sig i ens lokalområde. Her vises mulige overnatningspladser i og omkring Klosterheden.

Skovhjælpere

Samarbejdet med det kommunale beskæftigelsestilbud "Struerværkstedet" omkring skovhjelperordningen fortsatte i 2011. Samarbejdet fungerer særdeles smidigt og skovhjelperne løser opgaverne på en rigtig fin måde. Samtidig er det Naturstyrelsens opfattelse at skovhjelperne har nogle dejlige dage, hvor arbejdet i skoven og timerne omkring "frokostbålet", giver ekstra indhold og gode impulser i tilværelsen. Skovhjelperne gennemførte i 2011 nedskæring af uønsket træopvækst på flere af hederne i Klosterheden, fjernede Glansbladet Hæg langs en række skovveje og forsynede især bålpladsen ved Møllesøen med brænde.

Sandflugt

Atter et år hvor frost og snedække i vinteren 2010/11, samt en del vind fra øst, begrænsede sandflugtsproblemerne til et minimum. I forbindelse med nogle få vinterstorme med højvande, havde vinden dog enkelte steder "gnavet" i klitfoden. Det er dog ikke noget der gav anledning til bekymring.

Køb og salg

Naturstyrelsen har siden slutningen af 2010 arbejdet på at afhænde regulære landbrugsarealer ved både Fjaltring og Husby Enge. Ved Fjaltring foretages i denne sammenhæng en frastykning af naturarealer i klitterne mod Vestkysten. Disse naturarealer sælges ikke. Arealerne blev i 2011 solgt.

Større naturprojekter

Som en del af projektet "Nissum Fjords Enge" er fugletårn ved Gørding Dæmningen blevet ombygget. Fugletårnet er etableret så der nu er rigtig gode muligheder for at opleve fuglene på Gørding Dæmningen. I tårnet er der desuden opsat en landskabsfrise og billeder af de almindeligste dyr og fugle der kan ses fra tårnet.

I 2011 overtog Naturstyrelsen engområderne og lagunesøerne på Harboøre Tange fra Kystdirektoratet. For at forbedre forholdene for primært engfuglene på tangen er der i 2011 etableret 3 nye græsningsfener på arealerne vest for grusvejen til Thyborøn og slusedriften er reguleret så vandstanden i lagunesøerne holdes på et generelt højere niveau, så enge og loer ikke tørrer helt ud i sommerperioden.

Natura 2000 - Indsatsplanerne

På Natura 2000 området er påbegyndes i 2011 arbejdet med at udarbejde handleplaner for de arealer Naturstyrelsen Vestjylland forvalter indenfor Natura 2000 områderne:

- Flynder Å og heder i Klosterhede Plantage
- Nissum Fjord
- Agger Tange, Nissum Bredning, Skibtved Fjord og Agerø.
- Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord
- Heder og klitter på Skovbjerg Bakke, Idom Å og Ormstrup Hede.
- Husby Klit

Handleplaner blev sendt i offentlig høring i juni måned 2012 og forventes endeligt fastlagt i december 2012.

**Med venlig hilsen
Medarbejderne ved Naturstyrelsen Vestjylland**

Statusrapport 2011

Naturstyrelsen Vestjylland

Miljøministeriet
Naturstyrelsen

Naturstyrelsen, Vestjylland. Gl. Landevej 35, 7620 Lemvig.
Læs mere på: <http://www.naturstyrelsen.dk/Lokalt/Vestjylland/Arealforvaltning/>

Med nærværende rapport gør Naturstyrelsen Vestjylland status over aktiviteter i 2011

Organisatoriske omstruktureringer i Naturstyrelsen

Med virkning fra 1. januar 2011 fusionerede Skov- og Naturstyrelsen med By- og Landskabsstyrelsen til en samlet styrelse – Naturstyrelsen. Det betød at arealforvaltningsenheden i Klosterheden blev lagt sammen med det tidligere miljøcenter Ringkøbing. I 2012 blev der vedtaget en række yderligere ændringer således at Naturstyrelsens samlede lokale enheder reduceres fra de nuværende 25 til 19 over en forventet periode på 5 år. Strukturændringerne indebærer at de 6 tidligere Miljøcentre nedlægges og arbejdsopgaverne flyttes til enten den centrale enhed i København eller til andre lokale naturforvaltningsenheder.

Hedepleje

Lynghederne i Vestjylland så i 2011 fortsat ret triste ud. De senere års angreb af Lyngens bladbiller, har taget livet af meget af den modne og senile hedelyng. Angrebet er dog klinget af for denne omgang, og nye små lyngplanter vil forhåbentligt spire frem som erstatning for den døde lyng.

Figur 1 Afbrænding af hedearealer på Nr. Vosborg Hede

For at fremme denne nyspiring, er der i foråret 2011 afbrændt meget store arealer på Vind hederne og på Nr. Vosborg hede. Afbrænding foregår sidst i marts måned, når vejret tillader det.

Der er desuden foretaget hedepleje i form af høst til tækkelyng, samt almindelig knusning af træopvækst og gammel hedevegetation. Enhedens besætning af får, plejer ligeledes store hedearealer gennem afgræsning. Det meste af hedeplejen foretages indenfor

et Life hedeprojekt. Nogle skovarealer er fjernet, og arealerne overlades til at blive til nye hedearealer. Det drejer sig om Nagstrups træer på Nr. Vosborg hede, en rødgran bevoksning ved Fuglsang bro, samt nogle arealer med tidligere contortafyr ved Skydebanevej i Klosterheden plantage. I Hoverdal plantage ved Sørupvej er der ryddet ca 10 ha skov på et areal som skal overgå til hede/hedemose. Grøfterne på arealet er pletvis tildækket, for at minimere udledning af okkervand til Høbro bæk.

I Husby klitplantage er arbejdet med rydning af den store parabelklit fortsat, og de store sandklitter er nu synlige.

Fortidsminder

Fortidsmindet Rammedige har fået et stort løft. En donation fra A.P.Møller fonden til Kulturarvstyrelsen, gjorde det muligt at lave en rekonstruktion af diget, samt at forbedre skiltning og p-plads. Faciliteterne blev indviet under stor opmærksomhed den 23. okt. 2011. TV2 lavede et indslag som kan ses her:

<http://www.tvmidtvest.dk/indhold/ramme-dige-genindviet>

Figur 2 Et par drabelige jernalderkrigere i massivt egetræ holder vagt ved Rammedige. Skulpturerne virker som blikfang for fortidsminderne.

Ligeledes har tilskud fra KUAS gjort det muligt at forbedre adgangsforholdene til Øster Lem hede. Skiltning og p-plads er også forbedret.

Skovdyrkning

Hugsten på Naturstyrelsen Vestjylland udgjorde i 2011 ca 57.000 m³, fordelt med 34.000 m³ gavntre og 23.000 m³ flis. Budgethugsten er beregnet til 50.500 m³. Merhugsten på 6.500 m³ er udelukkende sket på flisdelen. Træpriserne har været gode, gennemsnitspris 380 kr/m³. Skovningsresultater har givet 10.2 million i dækningsbidrag på gavntredelen og 2.7 million på flisdelen. Trods flere mindre storme i vinterens løb, blev vi forskånet for stormfald af betydning, kun ca. 300 m³ i Hoverdal.

Bevoksningsspleje er foretaget, hovedsagelig som udtynding i unge løvtræbevoksninger. Det tilstræbes i størst mulig omfang at foretage dette i vinterhalvåret, derved kan de nedskårne træer tjene som vinterføde for hjortevildtet.

Kultur. Der blev plantet 21 ha med 72.000 planter. Omtrent halvdelen var på stormfaldsarealer efter stormen 2005. De 17.000 var løvtræ og 55.000 nål. Den store nåltræsandel skyldes de barske kulturbetingelser på store åbne flader.

Endvidere blev der sået 200 kg bog på ca. 15 ha under skærm af gammel rødgran. For at øge træartssammensætningen i den fremtidige bevoksning er der samtidig iblandet douglasfrø.

Hegnsgennemgang er fortsat en stor arbejdsopgave. Der er kun opsat få nye kulturhegn, betydeligt flere er fjernet.

Foråret blev stærkt påvirket af nattefrost, hvor især natten mellem den 3. og 4. maj med - 3.5 grader var barsk. Det tidlige forår betød at bøgen var fuldt udsprunget 2. maj og også eg var delvis udsprunget. Det betød at den hårde nattefrost totalt afløvede bøgene og delvis egene. Det resulterede i de største frostskafer i bøg de sidste 30 år. Ellers var skovens sundhedstilstand generelt god. Nedbørsforholdene var optimale og vinterens storme klarede skoven også. De forrige års problemer med billeangreb sås ikke og der blev kun observeret meget begrænsede typografangreb.

Certificering

I 2011 har vi ikke haft kontrolbesøg. I 2011 blev der som led i Naturstyrelsens certificering løbende foretaget besigtigelse og registrering af nøglebiotoper og levesteder for rødlistearter på Naturstyrelsens skovarealer.

Kreaturhold

Naturstyrelsen råder for tiden over 32 kreaturer af skovkvægs-racen. Denne race er særligt hårdfør og nøjsom, og derfor særdeles velegnet til at yde plejende afgræsning. Kreaturerne afgræsser fortrinsvis lysåbne arealer som heder, men regulær skovgræsning finder også sted. Der er i år indkøbt 3 mobile læskure, hvilket betyder, at vi selv kan håndtere dyrene om vinteren og ikke behøver at finde opstaldning andetsteds.

Pyntegrønt og juletræer.

Det er besluttet at udfase produktionen af juletræer og pyntegrønt på Naturstyrelsens arealer. Dette gør sig således også gældende på lokalenheden, og kommer til udtryk ved at vi ikke mere planter nye pyntegrøn- og juletræsbevoksninger. Der er dog fortsat nogle få pyntegrønbevoksninger, hvor det er muligt at klippe pyntegrønt, men produktionsmulighederne svinder hurtigt.

Enheden sælger alt pyntegrønt som selvklip til eksterne entreprenører.

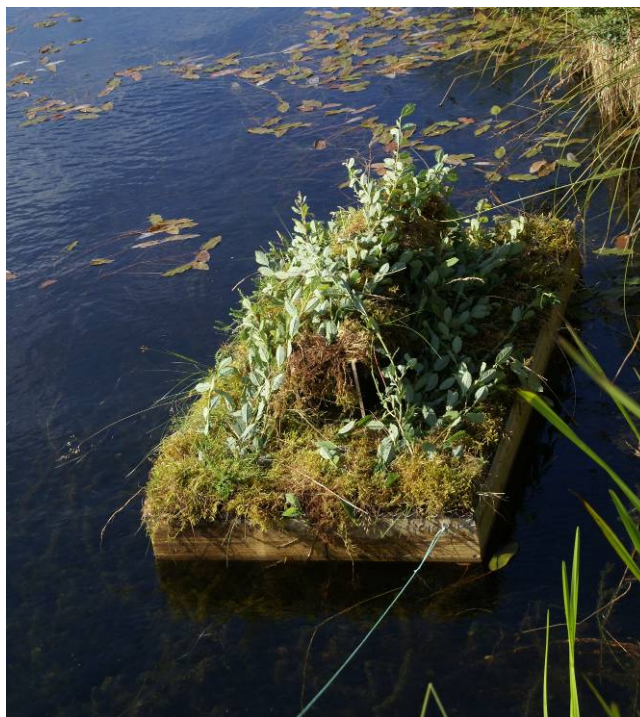
Nedenstående tabel viser solgte mængder for hver træart.

Tabel 1 Oversigt over mængder af pyntegrønt og juletræer høstet i 2011

År 2011	kg pyntegrønt				kg grønt Total	stk juletræer			juletræer (total)	
	BJF	NGR	NOB	OMO		BJF	NGR	OMO		
total	26.360	27.370	56.440	60.250	170.420	15	41	3	11	70

Vildtforvaltning, mink

Der blev i løbet af 2011 arbejdet videre på det tidligere minkprojekt med det formål at nå frem til en forvaltningsplan for mink. Forvaltningsplanen blev sendt i høring i slutningen af december 2011 og blev endelig vedtaget og offentliggjort i juni 2012. Med forvaltningsplanen arbejdes der målrettet med en regulering af mink indenfor foreløbig 20 særlige indsatsområder. I Vestjylland er Harboøre Tange og Nisum Fjord med i de 20 landsdækkende områder. I forvaltningsplanen lægges der op til anvendelse af dræbende fælder, såkaldte slagfælder, som de fleste steder skal placeres på en flydeplatform for at minimere en eventuel bifangst.

Figur 3 Flydeplatform med en camoufleret slagfælde

Vildtforvaltning, mårhund

I 2011 kom der for alvor fart i mårhundeprojektet. Der henvises til statusrapporten for 2010, hvor både projektet og judasmetoden, er nærmere beskrevet.

Sidst på vinteren blev de første mårhunde indfanget, og steriliseret, og blev begyndelsen til et "korps" af judas-dyr. Dette nåede ved årets udgang op på de ca. 20 gps-dyr, der var målet i projektet.

I 2011 indgik Naturstyrelsen en samarbejdsaftale med Danmarks Jægerforbund, om bekæmpelse af mårhunden. Der blev uddannet 14 mårhundereguleringsjægere, der er geografisk jævnt fordelt i hele Jylland og på Fyn. Mårhundereguleringsjægerne arbejder tæt sammen med Naturstyrelsens folk, og arbejder lokalt, hvor de bl.a. følger op på meldinger om nye observationer af mårhunde, passer vildtkameraer og fælder m.v..

Figur 4 Primo marts kunne den første judas-mårhund i 2011 sættes ud ved Vest Stadil Fjord. Skovløber Brian Kjølhede Jensen, har i 2011 arbejdet meget med mårhundeprojektet, og blev i årets løb meget klogere på mårhunden og dens vaner. Foto: Jens Henrik Jakobsen

Judas-dyrene har givet en masse ny viden om hvor og hvordan mårhunden færdes i Danmark, så udover at lede til dyr der efterfølgende er blevet nye Judas-dyr eller aflivet, har den viden gjort bekæmpelsen langt mere effektivt. På nedenstående figur kan man få et indtryk af mårhundens evne til at bevæge sig over store afstande.

Der skal også i år lyde en stor tak til alle der har bidraget med observationer af mårhunde og meldinger/levering af f.eks. trafikdræbte mårhunde. Døde mårhunde undersøges stadig rutinemæssigt for at overvæge deres sundhedstilstand, men heldigvis har de undersøgte dyr hidtil ikke givet anledning til bekymring. Så alle observationer af både levende og døde dyr er stadig meget velkomne.

Naturstyrelsen deltager endvidere som partner i en ny fælles Skandinavisk (inklusive Tyskland) LIFE ansøgning med fokus på bekæmpelse af de tre invasive pattedyr, mårhund, vaskebjørn og mink. Partnerne i projektet får først besked i løbet af foråret 2013 om hvorvidt EU kommissionen har valgt at tildele projektet midler.

Figur 5 Et eksempel på mårhundens evne til at sprede sig. Efter en længere periode, hvor mårhunden opholdt sig ved Vigso i Thy, tilbagelagde den "Tour de Nordjylland" fra 1. til 19. august 2011 - og som det ses er Limfjorden ikke nogen hindring for en mårhund. (Print fra svenske Followit, der levrander af udstyr og gps-overvågningen af judasmårhundene)

De vestjyske bævere

Bestanden af bævere i Vestjylland er fortsat i fremgang. Ved den årlige bævertælling, der blev afholdt i dagene 13-15. april, 2011 mødte i alt ca. 80 entusiastiske deltagere op for at hjælpe med at optælle antallet af bævere. Ved observationer ved alle kendte bæverterritorier, og en senere korrektion for flergangsobservationer, kunne den samlede bestand estimeres til i alt 156 individer. I 2010 estimerede vi bestanden til ca. 139 individer og i 2009 til ca. 121 dyr.

Bæverne havde ved udgangen af 2011 et udbredelsesområde med følgende begrænsninger:

Mod nord: Flynder Å, nord for Klosterheden

Mod syd: Husby- og Nørresø.

Mod øst: Hellegård Å, Savstrup Å og Storåen lidt øst for vandkraftsøen i Holstebro.

Mod vest: Nissum Fjord.

Bestandens struktur udgøres i 2011 af 36 territorier med 58 kendte bæverhytter.

Der er fortsat mange besøgende der gerne vil opleve bæveren på nært hold. I 2011 afholdt vi således 69 ture med særlig fokus på bæverforvaltning. Bæverne kan også opleves på egen hånd. Bedst er det umiddelbart før og efter solopgang og solnedgang. Goder steder er Møllesøen, Døjbæk Sø eller ved Risbæk. Find et punkt højt i landskabet og så er det bare med at vente. Nogle gange går der ikke længe før dyrene pludselig trækker kølvandsstriber henover den blanke vandoverflade, eller kommer baksende med grene der er gnavet af et nyfældet træ. Andre gange kan man vente længe uden held.

Figur 6 Bæverdæmning ved Flynder Å (Foto: H. Givskov)

Jagt

Kronvildt er, uden tvivl, den vildtart der fylder mest i den vestjyske jagt – og jagtsæsonen 2011-12 skulle vise sig at blive et nyt rekordår, trods nye jagttider for kronvildtet – se nærmere nedenfor. Efter to jagtsæsoner, hvor der i en stor del af jagtsæsonen, havde været ”rigtig” vinter med frost og sne, blev seneste jagtsæson en mere ”normal” dansk vinter, hvor den første sne faldt den sidste uge i januar. Mange jægere havde tilskrevet de store kronvildtudbytter i 2009/10 og 2010/11 vintervejret; men i den ”grønne” vinter 2011/12 opgjorde Hjortevildtgruppe Vestjylland, på baggrund af lokale indberetninger, afskydningen til hele 1650 dyr mod henholdsvis 1417 og 1367 i de to foregående jagtsæsoner. Af de 1650 dyr var 77 nedlagt i Klosterheden mod 85 sæsonen før mens der i syd på gl. Ulborg-arealerne blev nedlagt 279 mod 236 året inden.

Jagtsæsonen 2011/12 var også første sæson, hvor nye jagttider for kronvildt trådte i kraft i denne del af landet. Jagttiderne er blevet til efter et forarbejde af Hjortevildtgruppe Vestjylland. Her havde formand Knud Pedersen, der også er kredsformand for Danmarks Jægerforbund, gennem længere tid, samlet ideer og inspiration på mange lokale møder med jægere i landsdelen. På baggrund af dette og interne drøftelser i hjortevildtgruppen, indstillede gruppen et forslag om nye jagttider, hvis hovedformål er at øge andelen af ældre hjorte i bestanden, og sætte fokus på afskydningen af hinder og kalve. Dette er søgt opnået ved at frede hjorte med mellem 3 og 8 sprosser i geviret i den første del af jagtsæsonen, og helt frede alle hjorte der er ældre end spidshjorte i januar. Erfaringerne fra den første jagtsæson er overvejende positive. Afskydningen har været stor og der er nedlagt mange hinder og andelen af spidshjorte er øget mens andelen af de mellemaldrende hjorte er faldet.

Omkring råvildtbestanden, der med et par hårde og lange vintre, havde været under pres, ser det nu positivt ud. Naturen er heldigvis så viseligt indrettet at det er de ”rigtige” dyr der primært bukker under i sådan en situation. Det er svage lam og gamle dyr med så slidt et tandsæt, at de har svært ved at omsætte tilstrækkeligt føde af ringere kvalitet. Det giver et godt udgangspunkt for en sund og stærk bestand – og den ser ud til at være godt på vej.

Myndighedsområdet

Skov- og Naturstyrelsen er myndighed på skovlovsområdet. Der er udarbejdet ca. 15 afgørelser efter skovloven, samt behandlet en lang række henvendelser.

Formidling og naturvejledning

Figur 7 Fra fjord til bord – fiskeaktivitet
Foto: H. Givskov)

Der blev afviklet i alt 281 arrangementer med Naturstyrelsen Vestjylland som tovholder. Ved disse arrangementer, der dækker over en mængde forskellige aktiviteter deltog i alt ca. 11.300 borgere. Skovens dag og julemarkedet i Husby bidrog til denne del af statistikken med i alt ca. 1.550 deltagere.

Naturstyrelsen Vestjyllands store ”publikumssluger” i naturformidlingen er turene med naturbussen, herunder bæverturene. Naturbussen kørte 61 gange

for at kigge på kronvildt i plantagerne, gæs ved fjorden og naturen generelt. På disse ture deltog i alt ca. 2.000, mest voksne.

En del af bæverturene afvikles i Naturbussen, andre foregår til fods i områder, hvor bæverens færden opleves og forklares på nærmeste hold. Der blev afviklet 69 ture i løbet af 2011, med i alt ca. 2.200 deltagere. Heraf ca. en ¼ børn og resten voksne.

Figur 8 Der blev også i 2011 fundet mange gode spisesvampe i skovene – her en Karl Johan.

turene var gratis og halvdelen med deltagerbetaling, f.eks.: Naturbussen. Turene omfattede et bredt udsnit af emner inden for natur og motion.

En del af turene afvikledes efter "Over stok og sten" princippet, hvor der er tale om en rask vandretur, mest uden for veje og stier. Flere svampeture blev det også til, i en sæson hvor der var godt med svampe at finde.

På naturskolen Kærgård Mølle Havde vi i alt ca. 180 arrangementer med i alt godt 4.700 besøgende. Her er det børnene der udgør den største gruppe. De tegner sig således for ca. 80% af den samlede deltagelse.

I alt var der 55 færre ture og 1300 færre deltagere. Det skyldes nok væsentligst, at der har været mindre interesse for bæverture mod betaling.

Der annonceredes 52 offentlige ture i Ud

På Tur kalenderen, ugeaviserne og www.udinaturen.dk Ca. halvdelen af

Naturrum Thyborøn

Efter at have været undervejs i næsten tre år blev arbejdet med naturrummet endeligt afsluttet. Tilladelserne er i hus, og arbejdet er udført. Anlægget afsluttedes i 2012, med en indvielse der fandt sted den 16. juni 2012. Naturstyrelsens bidrag beløber sig til kr. 450.000. Resten af anlægsudgifterne op til 3.500.000 er bevilget af: Friluftsrådet, Lokale- og Anlægsfonden, Feriefonden, LAG, Lemvig Kommune og forskellige lokale bidragydere i form af bl. a. frivillig arbejdskraft.

Naturstyrelsens midler blev anvendt til et fugleskjul (observationshytte af træ) med plancheformidling af fugleliv, naturforvaltning, fredning og vildtreservat på Harboøre Tange.

Desuden en 11 km lang vandrerute omkring den nordligste lagunesø (Thyborøn Fjord). På ruten formidles naturen ved skilte og der er anbragt QR-koder, der linker til hjemmesidetekster og illustrationer via smartphone. På ruten anlægges der desuden en grillplads og opsættes to rastepadsborde. Den skriftlige formidling oversættes til engelsk og tysk, så oversøiske og kontinentale turister også kan få glæde af udkantsdanmarks lyksaligheder.

Friluftsliv, faciliteter og anlæg

I erkendelse af, at NST i disse år ikke har ressourcer til at opretholde et tilstrækkeligt højt vedligeholdelsesniveau på alle vore faciliteter, indledte vi en proces, der havde til hensigt at afdække, hvor vi kunne ændre praksis. Året 2011 har således båret præg af, at visse faciliteter er nedlagt eller reduceret i omfang. Skraldestativer er fjernet, der leveres ikke færdigt brænde på grillpladserne og skovlegepladserne reduceres i omfang i takt med, at legeredskaberne bliver nedslidte eller måske farlige. Der foretages ikke væsentlige investeringer i nye faciliteter. Denne praksis har selvfølgelig medført en del henvendelser fra utilfredse eller undrende brugere.

Der er opstillet brændeskure ved de største shelterpladser. Brændeskurene er bygget til at modtage 3-m træ, som brugerne så selv må save + kløve til egnet brændestørrelse.

Der er på alle skilte ved indgangsveje udskiftet piktogrammer med Naturstyrelsens nye navn og logo.

En ny shelterplads i Hoverdal er indviet. Pladsen er bygget af en gruppe frivillige fra Hover/Thorsted sogn. Resultatet er rigtig flot.

Der er indviet en ny løberute i Husby klitplantage. Ruten er også lavet i samarbejde med lokal løbeklub.

Udinaturen.dk

I 2010 opstod Naturstyrelsens nye interaktive side med oplysninger om friluftsfaciliteter, ruter, og arrangementer. Siden hedder www.udinaturen.dk

På denne side har du som bruger mulighed for at orientere dig om muligheder for friluftsliv inden for det område du ønsker at besøge. Du kan finde ud af, hvor der er overnatningsmuligheder, hvor der er spændende vandreruter, eller muligheder for at træne løb eller mountainbiking. I det hele taget fremgår alle tilbud, også formidlingstilbud af kortet. Du skal blot vælge hvilket område du vil søge i, og hvad du vil opleve, så klarer "udinaturen" resten for dig.

The screenshot shows the website 'Ud i Naturen' in a Windows Internet Explorer browser. The page features a search interface on the left with filters for 'Søgning' (Fritekstsøgning, Kommune) and 'Kategori' (Arrangementer, Naturruter, Faciliteter, Overnatning, Seværdigheder, Badning og fiskeri, Roning og sejlsads, Vinterlege). The main content area displays a map of the Klosterhede Plantage area with various icons representing nature experiences. Below the map is a table titled 'Naturoplevelsesliste (16)' with columns for 'Navn', 'Kategori', 'Længde', 'Turdato', and 'Rating'. The table lists several primitive overnatningspladser and lejrplasser for grupper, each with a star rating and checkboxes for 'OPDATER LISTE I FORHOLD TIL KORT' and 'SE FLERE INFORMATIONER'.

Navn	Kategori	Længde	Turdato	Rating	OPDATER LISTE I FORHOLD TIL KORT	SE FLERE INFORMATIONER
☐ Klosterheden, Risbæk	Lejrplasser for grupper o.l.			★★★★★	☐	☐
☐ Klosterheden, Moselyst	Primitive overnatningspladser			★★★★★	☐	☐
☐ Klosterheden, Skibækken	Primitive overnatningspladser			★★★★★	☐	☐
☐ Klosterheden, Moselyst	Primitive overnatningspladser			★★★★★	☐	☐
☐ Fjaltring, Høfde Q	Primitive overnatningspladser			★★★★☆	☐	☐
☐ Klosterheden, Hornet	Lejrplasser for grupper o.l.			★★★★☆	☐	☐

Figur 9 På Naturstyrelsens, Udinaturen.dk kan man nemt danne sig et overblik over hvilke friluftsmuligheder der byder sig i ens lokalområde. Her vises mulige overnatningspladser i og omkring Klosterheden.

Skovhjælpere

Samarbejdet med det kommunale beskæftigelsestilbud "Struerværkstedet" omkring skovhjelperordningen fortsatte i 2011. Samarbejdet fungerer særdeles smidigt og skovhjelperne løser opgaverne på en rigtig fin måde. Samtidig er det Naturstyrelsens opfattelse at skovhjelperne har nogle dejlige dage, hvor arbejdet i skoven og timerne omkring "frokostbålet", giver ekstra indhold og gode impulser i tilværelsen. Skovhjelperne gennemførte i 2011 nedskæring af uønsket træopvækst på flere af hederne i Klosterheden, fjernede Glansbladet Hæg langs en række skovveje og forsynede især bålpladsen ved Møllesøen med brænde.

Sandflugt

Atter et år hvor frost og snedække i vinteren 2010/11, samt en del vind fra øst, begrænsede sandflugtsproblemerne til et minimum. I forbindelse med nogle få vinterstorme med højvande, havde vinden dog enkelte steder "gnavet" i klitfoden. Det er dog ikke noget der gav anledning til bekymring.

Køb og salg

Naturstyrelsen har siden slutningen af 2010 arbejdet på at afhænde regulære landbrugsarealer ved både Fjaltring og Husby Enge. Ved Fjaltring foretages i denne sammenhæng en frastykning af naturarealer i klitterne mod Vestkysten. Disse naturarealer sælges ikke. Arealerne blev i 2011 solgt.

Større naturprojekter

Som en del af projektet "Nissum Fjords Enge" er fugletårn ved Gørding Dæmningen blevet ombygget. Fugletårnet er etableret så der nu er rigtig gode muligheder for at opleve fuglene på Gørding Dæmningen. I tårnet er der desuden opsat en landskabsfrise og billeder af de almindeligste dyr og fugle der kan ses fra tårnet.

I 2011 overtog Naturstyrelsen engområderne og lagunesøerne på Harboøre Tange fra Kystdirektoratet. For at forbedre forholdene for primært engfuglene på tangen er der i 2011 etableret 3 nye græsningsfencer på arealerne vest for grusvejen til Thyborøn og slusedriften er reguleret så vandstanden i lagunesøerne holdes på et generelt højere niveau, så enge og loer ikke tørrer helt ud i sommerperioden.

Natura 2000 - Indsatsplanerne

På Natura 2000 området er påbegyndes i 2011 arbejdet med at udarbejde handleplaner for de arealer Naturstyrelsen Vestjylland forvalter indenfor Natura 2000 områderne:

- Flynder Å og heder i Klosterhede Plantage
- Nissum Fjord
- Agger Tange, Nissum Bredning, Skibtved Fjord og Agerø.
- Stadil Fjord og Vest Stadil Fjord
- Heder og klitter på Skovbjerg Bakke, Idom Å og Ormstrup Hede.
- Husby Klit

Handleplaner blev sendt i offentlig høring i juni måned 2012 og forventes endeligt fastlagt i december 2012.

**Med venlig hilsen
Medarbejderne ved Naturstyrelsen Vestjylland**

Statusrapport 2011

Naturstyrelsen Vestjylland

ERROR: stackunderflow
OFFENDING COMMAND: ~

STACK: